

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 43 · 30. januar
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 30. januar 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 43):

1. Debatt om regjeringens erklæring holdt i Stortingets møte 29. januar 2019
2. Referat

Presidenten: Representantene Martin Kolberg, Hadia Tajik og Tage Pettersen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:33]

Debatt om regjeringens erklæring holdt i Stortingets møte 29. januar 2019

Presidenten: Presidenten foreslår at den fordelte taletid blir begrenset til 3 timer og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Høyre 50 minutter, Fremskrittspartiet 30 minutter, Senterpartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Venstre 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Rødt 5 minutter. I tillegg får inntil syv medlemmer av regjeringen 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning åtte replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere. Presidenten vil også foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tolv replikker med svar etter innlegg fra statsministeren og inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra øvrige medlemmer av regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:40]: Jeg skal fatte meg i korthet.

– La meg gratulere Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti med å ha dannet en utvidet høyreregjering. Granavolden-plattformen er ny, at Kristelig Folkeparti er i regjering er nytt, men dette politiske prosjektet er ikke nytt. Regjeringserklæringen, og ikke minst den ordrike politiske plattformen, er gjenkjennelig høyrepolitikk.

Jeg tror Siv Jensen har rett når hun flere ganger de siste ukene har sagt at nå er det slutt på at Fremskrittspartiets politikk blir stemt ned i Stortinget, nå er det flertall for denne politikken. Hun har rett. Kristelig Folke-

parti og Venstre sikrer nå flertall for en politikk for mer privatisering av fellesskapets velferd, som vil føre til økte forskjeller – i sum en politikk som forandrer Norge.

Høyre og Fremskrittspartiet får nå flertall for en skattepolitikk med store kutt til dem som har mest fra før. Vi vil heller gi en million nordmenn rett til opptjent pensjon fra første krone fra første dag de jobber, så de har en pensjon å leve av når de blir gamle. Høyre og Fremskrittspartiet får nå flertall for en politikk som skal legge «til rette for å la private tilbydere konkurrere om å levere offentlig finansierte tjenester der det er fornuftig».

Noen har sagt at fornuften er en ensom ting – hva er fornuftig? I Fremskrittspartiets prinsippprogram er det ingen forskjell på salg av varer og tjenester og behandling på et sykehjem. Markedets tilbud og etterspørsel skal avgjøre innenfor nær sagt alt det offentlige driver i dag – sykehus, skoler, eldreomsorg.

Med denne regjeringen vil veksten i privatskoler fortsette. Med denne regjeringen vil privatisering av sykehus fortsette. Med denne regjeringen vil privatiseringen av eldreomsorgen fortsette.

Vi kan bedre. Arbeiderpartiet vil heller satse på kvalitet og nok folk i eldreomsorgen, billigere barnehage og skolemat til alle barn. Med denne regjeringen vil folk måtte betale mer for å være organisert og tåle midlertidighet og utrygghet. Vi har en passiv regjering i møte med sosial dumping. Arbeiderpartiet vil ha mobilisering for et anstendig arbeidsliv – i stat og kommuner.

Dette er hovedbildet: mer makt til Høyre og Fremskrittspartiet på områdene økonomi, velferd og arbeidsliv – så viktig i vanlige folks hverdag. At denne politikken nå får flertall med Kristelig Folkeparti, er et paradoks og beklagelig. Arbeiderpartiet mener at Norge kan bedre – en annen retning – at vi som fellesskap kan løse de viktigste oppgavene sammen, og bidra til et mer rettferdig og varmere samfunn. Vi skal ikke bare sette mål, men drive en politikk som får ned klimagassutslippene, ikke nøye oss med nøytral næringspolitikk, men virkelig satse på de områdene der vi har naturlige fortrinn.

Lave barnehagepriser, kreftmedisiner tilgjengelig for alle, en fastlegeordning som fungerer også i distriktene, politifolk på jobb nær deg, og domstoler som har ressurser til å gjøre rettsstatens jobb – det er eksempler på fellesskapsløsninger som gir folk mer trygghet og mer makt over eget liv. Det handler om folks hverdag.

Da er det få områder som griper så direkte inn i menneskers liv som politikken for bioteknologi og retten til selvbestemt abort. Derfor er det så provoserende at Høyre og Fremskrittspartiet, for å sikre seg makt, har begrenset kvinners rettigheter og gått med på å fryse bioteknologiloven og gi veto på videre utvikling. De strammer inn selvbestemmelse i abortloven for første gang siden loven kom. Det sies nei til livreddende kunn-

skap som vi kunne fått gjennom tidlig ultralyd, nei til NIPT-tester for flere gravide kvinner, nei til eggdonasjon og nei til assistert befruktning for enslige.

Flere kvinner og par som sterkt ønsker seg barn, mister nå den muligheten, til tross for at det er et bredt flertall for det på Stortinget. Noen vil da reise til utlandet og betale for behandling, andre vil ikke ha råd til det. Dermed er vi tilbake der vi startet: Dette er en regjering for økte forskjeller. Dette er en plattform som svekker fellesskapet og de mulighetene vi har til sammen å gi alle, ikke bare noen få, mer makt og frihet i eget liv.

Arbeiderpartiet vil møte regjeringen med saklig og tydelig opposisjon, fremme våre egne forslag, finne sammen med de partiene i Stortinget som ønsker en annen kurs, og som alltid, der det er mulig, ha vilje til å bidra til gode, felles løsninger for landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [10:06:25]: Jeg vet ikke om representanten Støre ser det selv, men han starter innlegget sitt med å si at dette er en ny regjeringsplattform som nærmest er en avskrift av den gamle, og at det er rein Høyre- og Fremskrittsparti-politikk, og så bruker han store deler av innlegget på å snakke om de gjennomslagene Kristelig Folkeparti har fått. Ergo er det vel ikke noen særlig konsistens i det representanten Støre sier, akkurat som det i hans egne rekker er mangel på iallfall samhold og konsistens når det gjelder to viktige pilarer i norsk økonomi, nemlig leterefusjonsordningen for olje og gass, altså stabile rammevilkår for norsk energinæring, der Vestlandet og miljøtalsmann Barth Eide ønsker å endre dette, mens Schjøtt-Pedersen sier at en skal bevare det. Samtidig ser vi en debatt i LO og Arbeiderpartiet om å endre eller skrinlegge EØS-avtalen.

Hvor glad – på en skala fra 1 til 10 – er Støre for at vi har en regjeringserklæring og fire regjeringspartier som er krystallklare på å beholde forutsigbare rammer og EØS-avtalen, når det i hans egne rekker er så stor usikkerhet?

Jonas Gahr Støre (A) [10:07:30]: Jeg lever etter en annen skala, men jeg er fornøyd med at det her i Stortinget er et bredt flertall som sikrer stabile rammevilkår for olje- og gassindustrien, og at selskaper kan bruke god teknologi på å lete og å finne ressurser i Norge. Det står Arbeiderpartiet bak, det står i vårt program, og vi er garantister for det. Jeg er glad for at det er et bredt flertall her i Stortinget for en EØS-avtale, som sikrer Norge adgang til et stort marked, og som gir oss mulighet til å være trygge innenfor rettsregler i en verden hvor flere land søker ut av samarbeid.

Så er jeg veldig glad for at det i bunnen for vårt demokrati ligger debatt, og jeg frykter den ikke. Jeg ønsker den velkommen. Det kan være debatt om oljepolitikk

og klima. Det kan være debatt om hvordan vi innretter det europeiske samarbeidet. Det kan være debatt om hvordan vi vil ha samfunnsretningen. Og jeg tror – i mitt innlegg snakker jeg om retningen for samfunnet – at Kristelig Folkeparti kunne fått påvirke i en annen retning om de hadde tatt et annet valg. Jeg har respekt for valget de har tatt, men det er en regjering hvor Høyre og Fremskrittspartiet setter retningen for den viktige kursen for Norge, og det var det jeg belyste i mitt innlegg.

Trond Helleland (H) [10:08:33]: Jeg er glad for at Støre er glad for at regjeringen står fast ved viktige elementer i norsk politikk, og at Arbeiderpartiet slutter seg til det, i hvert fall per nå.

Samtidig ser vi at på målingene er Rødt, Miljøpartiet De Grønne, SV og Senterpartiet like store som Arbeiderpartiet til sammen. Det betyr at en eventuell Støre-regjering er helt avhengig av støtte fra disse partiene. De vil kunne få betydelig innflytelse.

Så ser vi at det eneste disse partiene er enige om, er å kaste regjeringen Solberg. De er ikke enige om felles retning. Det spriker. Senterpartiet kritiserer grønne avgifter, mens SV, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Arbeiderpartiet vil gå i motsatt retning. SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil bygge mindre vei, mens Senterpartiet vil det motsatte. SV og Rødt vil liberalisere innvandringspolitikken, mens Senterpartiet vil stramme inn. Senterpartiet vil skyte flere ulver, mens SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil gå i motsatt retning. Senterpartiet, Rødt og SV sier nei til EØS-avtalen, mens Arbeiderpartiet sier at de står bak den. Dette spriker – hvordan vil representanten Støre karakterisere det når det skulle komme til regjeringsforhandlinger? Er ikke det et fullstendig kaos?

Jonas Gahr Støre (A) [10:09:42]: Jeg er glad for at representanten Helleland er glad for å referere meningsmålinger (munterhet i salen). Jeg er glad for at det avtegner seg meningsmålinger i Norge som viser et flertall for en annen politikk, et flertall som ønsker en politikk hvor fellesskapet tar ressursene i bruk for å sikre folk makt og frihet over eget liv. Jeg er glad for at vi har et flertall som ser at i denne regjeringen er det også stort sprik og manglende entusiasme for det prosjektet som kommer.

Om hovedretning i det norske samfunn, om styring av økonomien, om ansvarlig økonomisk politikk og fellesskapets ansvar er det bred enighet i denne opposisjonen. Arbeiderpartiet har vist, som Høyre viser nå, at vi kan finne kompromisser med andre partier for å ta ansvar for landet. Jeg tror representanten Helleland skal konsentrere seg om sitt eget mangfold i regjeringen, så skal Arbeiderpartiet sørge for at vi har en politikk for vårt parti, som kan ta ansvar. Vi skal kunne vise velgerne i 2021 at om denne regjeringen mister flertallet, vil et nytt flertall kunne ta ansvar for landet.

Trond Helleland (H) [10:10:42]: Jeg er glad for at denne debatten starter i en sånn optimistisk og positiv tone, men spørsmålet til Støre er vel egentlig om han anerkjenner – eller innrømmer – at et alternativ til den sittende regjering hviler på at han er nødt til å søke støtte i Stortinget fra partier som Rødt og Miljøpartiet De Grønne, som har en helt annen innfallsvinkel til verdiskaping, til EU-samarbeid, til EØS-samarbeid osv. Betyr det at Støre nå anerkjenner og aksepterer at Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil være en del av hans parlamentariske grunnlag dersom han skulle måtte overta?

Jonas Gahr Støre (A) [10:11:19]: Jeg er ikke glad for at representanten Hellelands parti har valgt, som det eneste partiet i Norden, å gå inn i bindende regjerings-samarbeid med ytre høyre – og Høyre er jo merket av det i den økonomiske politikken og på en lang rekke andre områder.

Det er for tidlig å spekulere om hva som blir et regjeringss grunnlag i 2021, men jeg har respekt for de velgerne som sier at den kursen denne regjeringen legger ut på, er feil. Norge tar ikke mulighetene sine i bruk. Vi forandrer samfunnet vårt. Forskjellene øker. Vi gjør ikke nok for å få ned klimagassutslippene. Vi gjør ikke nok for å rydde opp i arbeidslivet. Så får vi se når vi nærmer oss 2021. Jeg er trygg på at nytt flertall vil ha et sterkt Arbeiderpartiet, og da vil vi kunne ta ansvar for en annen kurs for landet.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:12:07]: Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for å kutte eiendomsskatten ned til 4 promille. Dette betyr at 108 kommuner må kutte i eiendomsskatten. Vi mener folks bolig skal være et hjem og ikke et skatteobjekt. Å eie sin egen bolig er en viktig verdi i det norske samfunnet. Eiendomsskatt er en av de mest usosiale skattene, som rammer mest dem som har minst.

Rekordfå kommuner er på ROBEK-listen. Det går godt også i Kommune-Norge. Likevel opplever man mange steder at Arbeiderpartiet står i spissen for å straffe egne innbyggere med mer skatt på familiens hjem. I Arbeiderparti-styrte Oslo går man med 2,5 mrd. kr i overskudd. Uten å ha eiendomsskatt ville man fremdeles gått med 2,1 mrd. kr i overskudd, dette til tross for at det sløses med penger over en lav sko og sykehjemsplasser legges ned. Kan representanten Støre forklare dem som sliter med å få endene til å møtes, hvorfor eiendomsskatten – som straffer mest dem som har minst – er så viktig å kjempe for?

Jonas Gahr Støre (A) [10:13:14]: Eiendomsskatten er blant det som ikke straffer dem som har minst. Den er faktisk en av de skattene som når folk som har mye eiendom og dyr eiendom, og de må betale sitt bidrag.

Skatt er måten fellesskapet finansierer spleiselaget på. Denne regjeringen vil kutte i skatt over stat, mest kutt til dem som har mest. Nå vil de også kutte i kommunene. Tradisjonen i Norge har vært at vi lar kommunene avgjøre dette. De gjør det på litt ulikt vis ut fra hvilke oppgaver de har, hvordan de løser dem, og hvordan de skal betale for dem. I en lang rekke Høyre- og Fremskrittsparti-styrte kommuner har eiendomsskatten økt. Det er ikke fordi det er spesielt gøy å øke eiendomsskatten – det er det aldri – men fordi det er nødvendig for å sikre eldreomsorg og barnehageplasser.

Jeg merket meg at den tidligere ordføreren i Hadsel i Vesterålen, representanten Freiberg, som nå er statsråd for Fremskrittspartiet, sa til partilederen at hvis skattene går ned, går velferden ned. Det er nødvendig for å løse oppgavene. Det tror jeg er et veldig praktisk uttrykk fra en ordfører som visste hva den hverdagen handlet om. Og det er det dette opplegget kommer til å føre til: dårligere velferd.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:14:20]: Det vi ser, er at Arbeiderparti-ordførere står i kø for å kjempe for eiendomsskatten. Det er altså sånn at folk flest har betalt inn skatter og avgifter på en lang rekke områder for å finansiere de velferdstjenestene som representanten Støre snakker om.

De som har problemer med å få endene til å møtes, men har greid å kjøpe seg en bolig, er de som blir rammet hardest av denne ekstraskatten som mange kommuner har. Det finnes også mange kommuner som greier seg utmerket godt uten. Jeg vil anbefale representanten Støre å ta seg en tur til Os kommune utenfor Bergen, som er et utrolig flott utstillingsvindu for f.eks. god eldreomsorg. Der greier man å drive kommunen fantastisk effektivt, med gode tjenester.

Så jeg vil spørre nok en gang: Hvorfor er eiendomsskatten så viktig å kjempe for, når man ser at kommunene går med store overskudd, og likevel er man veldig opptatt av å tømme lommebøkene til innbyggerne sine?

Jonas Gahr Støre (A) [10:15:18]: Mine kolleger i Arbeiderpartiet som jobber ute i kommunepolitikken, står i kø for å kjempe for god velferd. Det viktigste for velferden til folk avgjøres i kommunene – nok barnehager, kvalitet i barnehager, en trygg eldreomsorg, et trygt miljø, å rydde opp i arbeidslivet. Det er de tiltakene som treffes lokalt. De jobber for dette – nok pleiere på sykehjemmet, nok lærere i skolen. Det er deres ansvar. De skriver ikke ut én krone mer enn de trenger for å løse de oppgavene, men en frihet de skal ha, er å gjøre det på denne måten.

Resultatet av Sylvi Listhaugs og Fremskrittspartiets politikk er privatisering av disse oppgavene – kommuner med dårlig råd og folk med penger som vender seg

en annen vei. Det har vi klart å stå imot i Norge, med likeverdige tilbud til alle. Men dette er en oppskrift for økte forskjeller. Det ligger i regjeringsplattformen, det skal bli mer av det over staten, og nå skal det også komme til kommunene. Og jeg er overrasket over at Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti er med på dette og svekker kommunenes egen rett til å finansiere og løse sine velferdsoppgaver.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:16:21]: Det høres litt merkelig ut at man ikke tar inn én krone ekstra når man går med milliardoverskudd også uten eiendomsskatten. Jeg tror de fleste innbyggerne synes at det er forholdsvis urimelig.

Det man ser, er at å ha konkurranse er sunt innenfor de aller fleste områder, også eldreomsorgen og pleie- og omsorgstjenestene, fordi man kan velge bort tilbud man ikke er fornøyd med. Det som er i ferd med å skje nå i en del Arbeiderparti-styrte kommuner der man går til venstre – man prøver å kaste ut de private, for så å re-kommunalisere tjenestene – er at det blir dyrere tjenester og det blir mindre valgfrihet. Men de som sitter med valgfrihet, er de med tjukke lommebøker. De kan kjøpe seg ut av køen, de kan bruke disse alternativene. Meg bekjent har også representanten Støre brukt private alternativ. Og jeg må bare spørre: Er de erfaringene du har med privat eldreomsorg og private tjenester, så dårlige? Er det det som er grunnlaget for den nedrakkingen som vi hører, av disse private aktørene?

Presidenten: Presidenten må minne om at talen skal gå gjennom presidenten, så det er lurt f.eks. å bytte ut ordet «du» med «representanten».

Jonas Gahr Støre (A) [10:17:33]: Dette skal presidenten få slippe å svare på, for jeg kan fortelle representanten at jeg én gang i uken, to ganger i uken, tre ganger i uken er på et sykehjem i Oslo og besøker min mor – og, inntil han døde, også min far. Det er et sykehjem som drives under Lovisenberg sykehus. Det er en ideell organisasjon med avtale med kommunen – et offentlig tilbud, et stolt tilbud. Det er vi fornøyd med. Det får vi igjen for fordi Oslo og dette flotte sykehjemmet er i stand til å levere gode sykehjemstjenester.

Da Arbeiderpartiet fikk ansvaret i Oslo i 2015, var det forbud i Oslo mot å starte kommunale barnehager. Det er ideologiske skylapper! Det var forbud mot å starte det. Her skal det åpnes for konkurranse, de private skal sluses inn og gis fortrinnsrett. Man skal gjøre det til en svensk modell – en svensk modell som viser at det er et «fast track» for private, og de ideelle skvises ut. De eldre får ikke økt valgfrihet, det er bare 3–4 pst. som bytter. Men der kan altså nå de som gir velferd, gå konkurs. Et sånt samfunn ønsker vi ikke.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:18:44]: Barnetrygden har stått stille siden begynnelsen av 1990-tallet, og velferdsforskere er klare på at det i seg selv er en medvirkende årsak til at barnefattigdommen har økt i samme periode. Spesielt aleneforsørgere og innvandrerfamilier er overrepresentert i statistikken over barn som vokser opp i fattigdom. Økt barnetrygd er derfor god samfunnsøkonomi og folkehelsepolitikk. Færre barn som vokser opp i fattige familier, vil føre til bedre oppvekstvilkår og bedre helse for befolkningen som helhet.

Vi vet at Arbeiderpartiet er opptatt av å redusere fattigdom i Norge. Hvorfor velger Arbeiderpartiet, til tross for denne godt dokumenterte kunnskapen om hva som virker, å si nei til økt barnetrygd, et av de målrettede tiltakene mot økt barnefattigdom?

Jonas Gahr Støre (A) [10:19:34]: Jeg er blant dem som savner Hareide, men la meg ønske Grøvan velkommen som parlamentarisk leder-kollega.

Arbeiderpartiet er ikke imot barnetrygden. Barnetrygden er bra. Vi mener at vi kan vise at vi istedenfor å øke den bruker penger på tjenester som er viktige overfor barn og familier. For eksempel viser vi at istedenfor å gi 80 kr ekstra i år til mødre kan vi sikre skolemat til alle i grunnskolen. Vi kan sikre tannhelsetjenester til unge opptil 21 år.

Men det er jo slik at de 80 kr som man får i økt barnetrygd i år, ikke rekker til å betale økningen i barnehageprisen. La meg legge til et spørsmål, en oppfølging av dette: Da Kristelig Folkeparti i høst foreslo å øke barnetrygden, ville Arbeiderpartiet vært åpen for å diskutere det, men det var jo en del to i det forslaget: Hvordan skal det finansieres? Kristelig Folkeparti sa i det jeg mener er god Kristelig Folkeparti-stil, at det får de med mest betale for – et nytt nivå i trinnskatten som gjør at vi kan finansiere det på en rettferdig måte. Det er ute av erklæringen, og dermed blir det vanlige folk, vanlige foreldre som må betale for dette. Det er urettferdig.

Terje Breivik (V) [10:20:52]: I haust kom det ein FN-rapport som viser at det dessverre hastar meir enn nokon gong med å redusera klimagassutslepp, utan at det har bidrege til at representanten Støre brukte særleg taletid på klima. Lukkast verda med å nærma seg 1,5-gradarsmålet i 2050, kjem verda t.d. til å flauma over av olje og gass ein ikkje har bruk for. Konkurransen for fossil energi-produentar vert truleg betydeleg tøffare. I tillegg til klimarisikoen tek Noreg ein stor finansiell risiko og ein risiko på vegner av ei stor næring, og me prolongerer svært kraftfulle statlege rammevilkår utan å vera villige til å vurdera endringar. I så måte var initiativet representanten Barth Eide tok i førre veke om ein oljeskatteregimedebatt i samband med

programarbeidet for 2021, viktig. Dessverre parkerte partileiar Støre initiativet umiddelbart.

Når meiner representanten Støre at Arbeidarpartiet skal ta den debatten, med tanke på kor mykje som står på spel både klimamessig og for viktige norske arbeidsplassar?

Jonas Gahr Støre (A) [10:21:55]: Den debatten må vi ta hele tiden, om både finansiell risiko, klimarisiko, teknologisk risiko, hvordan Norge skal være i front for å kunne hente ut sine naturressurser på en effektiv måte. Jeg vet ikke om representanten nå stilte spørsmålet på vegne av Venstre eller regjeringen, men jeg går ut fra at det er litt begge deler.

Det har nå kommet en viktig NOU om den finansielle risikoen i forbindelse med utviklingen av global oppvarming. Det må vi legge stor vekt på, og vi må utvikle skatt og rammevilkår som stemmer med den rollen Norge skal ta.

Men når det gjelder skatt og ordninger som aktører skal forholde seg til når de skal investere, er det viktig at det også er stabilitet og forutsigbarhet. Derfor har Arbeiderpartiet sagt at leterefusjonsordningen er godt utviklet, den inviterer inn mindre selskaper på sokkelen, vi får tilgang til ny teknologi, ny kunnskap. Den ligger fast. Vi står bak den. Så får vi ta en debatt om den finansielle risikoen, hvordan Norge eksponerer seg både med de pengene vi har tjent gjennom oljefondet, og hvordan staten for øvrig har sitt eierskap. Men Arbeiderpartiets posisjon er helt klar her.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trond Helleland (H) [10:23:25]: I Høyres historie har ønsket om samarbeid på ikke-sosialistisk side stått sentralt. Ikke uten grunn het første bind av Høyres historie «Drømmen om borgerlig samling».

Og her er vi, januar 2019, nesten hundre år senere, og Granavolden-plattformen er signert av de fire ikke-sosialistiske partiene. Drømmen om borgerlig samling er blitt virkelighet.

Norge har fått en ikke-sosialistisk flertallsregjering med et ambisiøst program for Norge. Der man i andre land sliter med politisk ustabilitet, har vi i Norge klart å diskutere oss fram til en felles retning for landet. Vi skal trygge Norge for framtiden og bygge et bærekraftig velferdssamfunn.

Et bærekraftig velferdssamfunn trenger bedrifter som ansetter, og folk som er i jobb. Derfor vil regjeringspartiene at det skal lønne seg å jobbe og investere. Vi skal satse på infrastruktur og kompetanse. I god konservativ ånd skal vi overlevere kloden i god stand til neste generasjon, også miljømessig. Derfor skal Norge lede an

i klimapolitikken. Utslippene skal ned og virkemidlene trappes opp.

Norge er i dag et land med sterk tillit mellom folk og små forskjeller. Denne sosiale bærekraften må vi bevare. Derfor vil regjeringen redusere utenforskapet, integrere flere innvandrere og føre en kunnskapspolitikk som gjør at folk kan leve frie og selvstendige liv.

Vi kan ikke nyte frihet uten trygghet. Derfor vil regjeringen også satse på politiet, og ikke minst et sterkt og troverdig forsvar, slik statsministeren redegjorde for i gårsdagens erklæring.

Enigheten mellom de fire ikke-sosialistiske partiene startet ikke i januar 2019. Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har litt fram og tilbake de siste 15 årene diskutert seg fram til løsninger på de fleste politikkområder. Granavolden-plattformen bygger videre på denne enigheten.

Da regjeringspartiene vant valget i 2013, opplevde vi et Norge der folk sto i lang kø for å få helsehjelp. Det var en uverdige situasjon for pasientene. Siden den gang er helsekøene dramatisk redusert, bl.a. gjennom et tettere samarbeid med privat sektor. Nå er målet en ytterligere reduksjon.

Endringene er også synlige for barn som går i skolen. Solberg-regjeringen arvet en skole med høyt frafall, fravær og middelmådige resultater. Siden den gang har mye skjedd. Elevene lærer mer, de er mer til stede, og flere fullfører. Det er ikke tilfeldig. Over 27 000 lærere har fått etter- og videreutdanning. Vi har innført mastergrad for lærere, økt inntakskravene og stilt kompetansekrav.

Senest de to siste ukene har vi fått gladmeldinger fra norsk skole. Mobbingen går ned, rekordmange læringer får lære plass, og fraværsgrensen får ned fraværet. Flertallspartiene skal fortsette satsingen. Vi vil innføre obligatorisk engelsk i Vg2 og Vg3, én ekstra realfagstime og øke antallet lærerspesialister med 3 000 innen fire år. På den måten skal skolen gi elevene flere muligheter til å mestre framtiden.

Da jeg satt i transportkomiteen, husker jeg alt skrikeriet i avisene om manglende satsing på vei og jernbane. Nå er det i grunnen ganske stille på feltet. Norsk samferdselspolitikk har opplevd et vanvittig taktskifte.

Budsjettene er økt med 75 pst. i denne regjeringsspe-rioden, og de skal videre opp. I inneværende NTP skal regjeringen bruke over 1 000 mrd. kr på samferdsel. De store veiprojektene Ryfast, Rogfast og Hordfast vil gi mer effektive transportløsninger på Vestlandet. Nye Veier bygger motorveier billigere i Trøndelag, Agder, Telemark og Innlandet. I Oslo vil ny sentrumstunnel og Fornebubanen åpne for ny kollektivtransport til og fra Oslo. Og i nord får vi nye flyplasser i Bodø og Mo i Rana.

Jeg kunne fortsatt i evigheter. Bompengandelen går ned samtidig som bevilgningene til opprustning og

fornyng av fylkesveinettet er doblet. Samtidig fortsetter den storstilte utbyggingen av jernbanen for fullt. Det er ingenting som skaper mer vekst og utvikling i distrikterne enn samferdselspolitikken.

Det som er bra, er at vi bygger vei samtidig som utslippet fra veitrafikken går ned med 10 pst. Hver tredje nye bil som selges, er nå en elbil, og det er ingen land som er i nærheten. Vi klarer nemlig å lage en klimapolitikk som folk liker.

Jeg ser fram til å høre opposisjonens alternativ. Det eneste partiene har til felles, er at de vil fjerne Erna Solberg som statsminister. Ellers er de rykende uenig om det aller meste. Jeg ser derfor fram til en debatt hvor vi skal snakke om regjeringens politikk på de store utfordringene Norge står overfor. Og jeg er mer motivert enn noen gang til å kjempe for at Erna Solberg er statsminister for Norge også etter valget i 2021.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [10:28:28]: Representanten Helleland skal få anledning til å snakka om politikken til regjeringa. Over tid har me nemleg sett ei veldig viktig endring, og det er at dei 10 pst. med lågast inntekt reelt sett har fått dårlegare løn dei siste ti åra, mens dei 10 pst. rikaste derimot reelt sett har hatt ein lønsauke på omtrent 10 pst. i den same perioden.

No har eg ikkje tenkt å stilla regjeringa til ansvar for lønsutviklinga, det ville ikkje vore fair, det er jo ingen politikarar som har direkte innverknad på det, men når me ser på kven som høyrer til dei med den lågaste 10-prosentsen, er det folk med laus tilknytning til arbeidslivet. Det er korte og mellombelse kontraktar, deltid, innleige – kort sagt folk med lite føreseielegheit for løn og framtid. Og utviklinga i arbeidslivet, kva vilkår folk jobbar under, har ein jo innverknad på, og på den måten kan ein òg påverka føresetnadene for lønsutviklinga.

Så spørsmålet mitt er ganske enkelt: Kva har representanten Helleland tenkt å gjera for at lønsutviklinga skal vera meir rettferdig framover?

Trond Helleland (H) [10:29:26]: Denne regjeringa har ett hovedmål: bærekraft. Det er sosial bærekraft og bærekraft for velferden, og hele forutsetninga for det er at flest mulig har tilknytning til arbeidslivet.

Jeg mener at denne regjeringens plattformen på over hundre sider er gjennomsyret av tiltak, av målsettinger, for å gi folk muligheten til å bli inkludert, til å komme i jobb og til å skaffe seg gode liv. Bakgrunnen for det, muligheten for det, er at man har tilknytning til arbeidslivet.

Arbeidsledigheten har gått ned, sysselsettingsandelen, som det var mye snakk om for noen år siden fra Arbeiderpartiet, har gått opp. Vi gjør en rekke tiltak for å inkludere både innvandrere og folk som har utfordrin-

ger med å komme inn i arbeidslivet. Så jeg mener at gjennomlesing av regjeringens plattformen gir mange svar på dette.

Hadia Tajik (A) [10:30:30]: Dette er jo folk som har tilknytning til arbeidslivet; tilknytninga er berre dårleg. Samfunnsøkonomisk analyse og Senter for lønsdannelse slo i 2016 fast at dei som er i den lågast lønte 10-prosentsen, har nokre kjenneteikn. Dei oppsummerer med å seia at den vanlege låglønte i Noreg er ei ung, norskfødd kvinne, la oss kalla henne Ingrid. Ingrid jobbar deltid, ho er tilsett i ei verksemd utan tariffavtale, og bakgrunnstala viser òg at ho mest sannsynleg heller ikkje er fagorganisert.

Når det gjeld spørsmålet om kvar ho jobbar, jobbar ho i ni av ti tilfelle i tenesteproduserande del av privat sektor, altså er ho f.eks. servitør, butikkmedarbeidar eller hotelltilsett.

Då spør eg: Kva har partiet Høgre tenkt å gjera for at kvinner som Ingrid skal ha ein reell sjanse til å få høgare løn i framtida?

Trond Helleland (H) [10:31:24]: Det er ingen tvil om at det å ha en tilknytning til arbeidslivet også gir et godt utgangspunkt for å kunne øke stillingen sin, og det å være i jobb, om det da er en deltidsjobb, gir mulighet for å kunne utvide stillingsprosentsen. Så vet vi at det er ulike årsaker til at noen ikke ønsker det. Andre sliter med å få en høyere stillingsbrøk.

Jeg mener at hele politikken vår baserer seg på at tilknytning til arbeidslivet er fundamentet for velferds-samfunnet, og da er det naturligvis sånn at vi må jobbe for at flest mulig har en lønn de kan leve av, og har en mulighet til å klare seg uten sosiale stønader og trygd. Derfor er det sånn at politikken vår legger opp til at tilknytning til arbeidslivet er det aller viktigste. Jeg mener at det gjennomsyrer denne regjeringens plattformen, det er det vi satser på – fordi verdiskapingen er avhengig av at alle deltar.

Hadia Tajik (A) [10:32:23]: Igjen: Dette er folk som har ein jobb. Dei har tilknytning til arbeidslivet. Spørsmålet er kva slags jobb.

Me ser at den største veksten i privat sektor har vore nettopp innanfor dei bransjane som er mest utsette, som har lågast organisasjonsgrad og lågast lønsutvikling. Med andre ord er den største veksten bygd på krumbøygd ryggar, som jobbar beinhardt for lite pengar, det er folk som er uorganiserte, og som ikkje har ordna forhold. Likevel ser me at høyreregjeringa igjen insisterer på å skriva i plattformen at dei «anerkjenner» det uorganiserte arbeidslivet, og dei lanserer ingen nye tiltak for å få opp organisasjonsgraden. Kva er grunnen til det?

Trond Helleland (H) [10:33:05]: Jeg mener jeg nå har svart på dette gjennom to spørsmål, nemlig at det vi bygger på, er hele verdiskapingskjeden. Når vi lager en regjeringsplattform, er forutsetningen at folk flest har tilknytning til arbeidslivet. Jeg kan ikke gå inn og si at du skal gå fra 10 til 20 pst., eller fra 30 til 50. Poenget er jo at man må ha et arbeidsliv som etterspør arbeidskraft, man må ha en økonomi som går godt, man må ha verdiskaping i Norge, man må ha vekst – som gjør at det blir rom for alle i arbeidslivet, at alle får anstendig lønn, og at alle har en tilknytning til arbeidslivet.

Sandra Borch (Sp) [10:34:03]: Som jeg regner med representanten Helleland og Høyre har registrert, har det vært store reaksjoner på regjeringens rovdyrpolitikk. Det er bare uker siden over 10 000 mennesker demonstrerte utenfor denne sal. Blant dem som demonstrerte, var en rekke lokale tillitsvalgte i Høyre. Over 200 ordførere har skrevet under et ordføreroppop mot regjeringens rovdyrpolitikk, deriblant mange ordførere fra Høyre.

Høyres stortingspolitikere har vært fraværende i rovdyrdebatten. Det er derfor mange som drar konklusjonen at Venstres rovdyrpolitikk har blitt Høyre sin, noe som må sies å være nytt. Det er derfor nødvendig å spørre Høyre: Er Høyre fornøyd med rovdyrpolitikken som føres av dagens regjering?

Trond Helleland (H) [10:34:55]: Hvis en går inn i den berømte Granavolden-plattformen, står det veldig tydelig og eksplisitt at regjeringen skal følge de to rovdyrforlikene i Stortinget og flertallsforliket om ulv, som jeg selv var med på å forhandle fram i det som vel var forrige stortingsperiode.

Jeg tror de som kjenner meg, vet at jeg ikke er veldig stille når det gjelder ulv. Jeg registrerer med glede at det ble gitt fellingstillatelse for fire nye ulv senest i går, at det aldri er blitt skutt så mye ulv som nå, og at regjeringsplattformen slår fast at ulveforliket skal følges opp. Jeg håper at Senterpartiet, hvis de mot formodning skulle havne i en regjering med SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, ville være like ivrige i rovdyrpolitikken som de er i opposisjon. Det har jeg mine sterke tvil om, for det var ikke mye vi hørte til Senterpartiet da de satt i regjering.

Sandra Borch (Sp) [10:35:53]: Nå er det sånn at bestandstallet på ulv er langt over det det skal være. Rovviltneemndene innstilte på å ta ut tre ulveflokker, mens regjeringen svarer med kun å ta ut én som besto av to ulver. Vi ser igjen at rovviltneemndene blir overprøvd og overkjørt av dagens regjering. Hobøl og Mangen ble fredet av denne regjeringen, og Høyre er dermed med på å

sette Stortingets vedtak og hele rovdyrforliket til side. Det er alvorlig, både politisk og prinsipielt.

Men i dag fremmer Senterpartiet forslag om nettopp å ta ut Hobøl- og Mangen-flokken, som var rovviltneemndenes forslag. Er dette et forslag Høyre kan støtte og vil være med og støtte Senterpartiet i?

Trond Helleland (H) [10:36:44]: Nå har vi en rovdyrforvaltning og et system for det som ikke er basert på at Stortinget i en erklæringsdebatt skal fatte vedtak om hvilke ulver som skal tas ut. Det ville være en litt useriøs måte å behandle dette spørsmålet på. Men ulveforliket ligger fast, og jeg mener at den diskusjonen som var om de tre flokkene, er relevant. Jeg synes den er vanskelig. Jeg mener at vi kanskje bør ta ut flere – det er min mening.

Men det som er viktig, og som Senterpartiet veldig glatt overser, er at for første gang ble det fattet vedtak om å ta ut ulv i ulvesonen. Det er et usedvanlig viktig signal. Ingen kan si at ulvesonen skal være et reservat, eller at det skal være en frisone for ulv, selv i ulvesonen kan vi ta ut ulv.

Jeg mener at ulveforliket ligger fast. Det skal vi følge opp. Jeg er også glad for at Landbruksdepartementet nå skal være med på vurderingene, i tillegg til Miljødepartementet.

Mona Fagerås (SV) [10:37:52]: Høyre har, med rette, fått mye tyn for firerkravet i matematikk for å komme inn på lærerutdanningen, fordi det slår så fryktelig uheldig ut og fører til at lærermangelen fortsetter i norsk skole. En kan altså ha 5,2 i snitt og likevel ikke komme inn på lærerutdanningen, fordi en ikke har 4 i matematikk – selv om en aldri skal undervise i matematikk og har 5 eller 6 i de fagene en drømmer om å undervise i. Å sørge for at ungene våre møter en kvalifisert lærer når de kommer til skolen, er så viktig at jeg hadde håpet vi kunne ha lagt partipolitikken til side og tatt et felles ansvar for å finne en gyllen middelvei. Universitets- og høgskolerådet har kommet med et kompromissforslag, en prøveordning med et alternativt opp-taks-kriterium hvor høy gjennomsnittskarakter kan trumfe firerkravet, altså at det kreves 40 studiepoeng istedenfor karakteren 3 i matematikk. Er dette noe Høyre kan vurdere?

Trond Helleland (H) [10:39:03]: Først vil jeg si at jeg er veldig uenig med spørsmålsstilleren i premisset at Høyre har fått mye tyn. Tvert imot har vi fått veldig mye ros for at vi har fått ned fraværet i norsk skole, for at vi har styrket kompetansen, for at vi har innført masterutdanning for lærere, for at vi har gitt elevene en skole der de skal lære, ikke bare være. Så jeg mener at det vi har gjort innenfor skolepolitikken, står seg svært godt. Jeg

mener at det å ha karakterkrav i matematikk er viktig for å heve kompetansen i realfag – det er ikke uten grunn at regjeringen nå også ønsker å innføre en ny time med realfag i skolen. Så er jeg overbevist om at den kursen regjeringen er inne på – få ned fraværet, få opp karakterene, styrke kvaliteten på lærerne gjennom etterutdanning, gjennom kompetanseløft – er riktig medisin for norsk skole. SVs medisin har aldri funket, og derfor måtte vi snu kursen etter åtte år med rød-grønt styre.

Mona Fagerås (SV) [10:40:00]: Forrige uke var jeg på besøk ved min gamle lærerskole i Tromsø. Det var et veldig hyggelig gjensyn. Da jeg spurte om hva vi burde gjøre for å få bukt med lærermangelen, som er spesielt kritisk i nord, fikk jeg ett svar: Aldri gi opp å kjempe imot firerkravet i matematikk! Tromsø fyller alle sine plasser. Det er et populært studiested, og det er det mange gode grunner til. Likevel ser de en utvikling der de skjevutdanner studentene sine. Alle studentene som kommer inn, tar videreutdanning i matte og naturfag, og ingen velger norsk, for det er frivillig å ta norsk for 5.–10. trinn.

Ser virkelig ikke representanten og Høyres parlamentariske leder noen utfordringer med firerkravet, når de faglige signalene fra Universitets- og høgskolerådet, institusjonene og pedagogstudentene er så tydelige?

Trond Helleland (H) [10:41:05]: Jeg nevnte i mitt forrige svar at vi legger opp til en ekstra realfagstime i skolen nå. Høyres svar til SV er vel da kanskje at man heller skulle være med oss og kjempe for at karakterene i matte gikk opp, og at kvaliteten på matteundervisningen og karakterene til elevene gikk opp, slik at enda flere møtte kravet om å ha 4 i matte for å komme inn på lærerutdanningen. Jeg tror det er en riktigere vei å gå enn å si at nå har vi innført et krav, det er litt vanskelig for noen, og derfor må vi fjerne det. Det fører ikke til økt kvalitet i norsk skole. Vi ønsker en bedre og styrket realfagsundervisning. Dermed vil elevene få bedre karakterer, flere vil kvalifiseres, og jeg tror vi kommer til å få veldig mange gode lærere i realfag etter hvert.

Une Bastholm (MDG) [10:42:03]: Jeg vil begynne med å ta opp tråden fra tidligere i debatten og oppfordre representanten Helleland til å sette seg litt mer inn i hvem kollegaene hans i Stortinget er, for Miljøpartiet De Grønne og Arbeiderpartiet står nær hverandre i både verdiskapings- og EØS-spørsmålet. Forskjellen er bare at Miljøpartiet De Grønne ikke ønsker å forsterke oljeavhengigheten.

I klimapolitikken ligger djevelen i detaljene. Denne regjeringen har som en av fanesakene innenfor klimapolitikken en flat CO₂-avgift, som skal økes gradvis fra 2020. Men så står det et annet sted i plattformen at når

det gjelder pumpeprisen, altså bensin- og dieselpriisen, for personbiltransporten, skal den kompenseres for. Så akkurat når det gjelder personbilistene, som altså står for halvparten av utslippene fra transportsektoren – og transportsektoren er den enkeltsektoren i Norge med størst utslipp – skal man ikke merke miljøpolitikken.

Spørsmålet er hvordan Høyre, som statsministerens parti, har tenkt å nå målet om å halvere utslippene i transportsektoren, når man ikke skal røre det viktigste virkemidlet, i personbiltransporten.

Trond Helleland (H) [10:43:07]: Takk til MDG.

Jeg tror jeg må ha gjort en feil hvis jeg har listet opp MDG blant dem som var uenige i EØS-avtalen, eller som ikke ønsket den. Jeg tror ikke jeg gjorde det, men herved er representanten frikjent. Jeg vet at MDG faktisk har en bedre europapolitikk enn svært mange partier på den siden. Når det er sagt, er det jo mye annet som kanskje ikke er helt innenfor, men det får vi heller diskutere en annen gang.

Når det gjelder CO₂-avgiften, har regjeringen en veldig bra politikk for å få ned utslippene i veitrafikken. Den gir resultater dag for dag. Nå har jeg stått i kø snart i ett år for å få den nye elbilen min, jeg har en annen elbil. Det viser at elbilene har bidratt til å få ned utslippene. Det kompenserer vi gjennom avgiftspolitikken. Jeg mener at den vekslingen vi gjør der, er helt riktig, for folk investerer i elbil, det får utslippene ned – det er en god politikk.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:44:33]: Mangt har vært sagt om den politiske høsten vi har lagt bak oss. Nå starter vi en ny politisk vår.

Jeg er takknemlig og stolt over å stå her som parlamentarisk leder i Fremskrittspartiet og kunne se ut over landets nasjonalforsamling og vite at det er flertall for løsningene vi forhandlet frem på Granavolden. Landet styres nå på en styrket politisk plattform og med et flertall i denne sal. De fire partiene på ikke-sosialistisk side som fikk flertall ved valget i 2017, har fremforhandlet et felles fundament som gir forutsigbarhet for en fortsatt god utvikling av Norge.

Gratulerer og velkommen til Kristelig Folkeparti som en del av regjeringen!

I over fem år har Fremskrittspartiet hatt hånden på rattet. Vi kom i posisjon, vi leverte, og vi ble gjenvalgt. Vi ønsket politiske gjennomslag, og det har vi fått. Vi styrer landet for å gjøre hverdagen enklere og bedre for folk flest.

Fremskrittspartiets utgangspunkt for en flertallsregjering var at vi skulle fortsette å senke skatter og avgifter, forsterke den historiske satsingen på samferdsel og

få på plass ytterligere innstramminger på innvandring. Med denne plattformen gjør vi nettopp det.

Med Fremskrittspartiet i Samferdselsdepartementet har budsjettet økt med 75 pst. Vi bygger landet med trygge veier. Vi bygger mer vei, og vi bygger smartere slik at vi får mer og bedre vei for pengene. Vedlikeholdsetterslepet har gått ned, og vi har samtidig sørget for at bilistene ikke lenger er statens melkeku.

Nye Veiers portefølje skal øke i kommende NTP. Vi skal innføre fradrag for bomutgifter, vi dobler infrastrukturfondet, og vi skal kutte bompenger i distriktene med ca. 1 mrd. kr årlig. Plattformen slår også fast at pumpeprisene på bensin og diesel ikke skal øke som følge av avgiftsendringer og økt innblanding av biodrivstoff.

At fartsgrensen kan økes til 120 km/t i på de beste veiene, er kanskje ikke det viktigste for alle, så lenge det er lov å kjøre i 110, men jeg føler meg i hvert fall trygg på at vi gleder mangt et bilentusiast-hjerte når vi fjerner engangsavgiften ved import av biler som er eldre enn 20 år.

Kommuneøkonomien er historisk god. Likevel har en rekke rød-grønne kommunepolitikere de senere årene funnet det nødvendig å øke eiendomsskatten til tross for at regjeringen har styrket kommuneøkonomien. For Fremskrittspartiet er hele eiendomsskatten en uting, og kampen mot eiendomsskatten har lenge vært en av våre aller viktigste saker. Det vil den være i høstens kommunevalg også.

I Jeløya-plattformen senket vi makssatsen fra 7 til 5 promille. I Granavolden-plattformen kutter vi med ytterligere 1 promille. Med dette må over en tredjedel av landets kommuner kutte i eiendomsskattesatsen. Det er godt nytt for innbyggerne. Deres bolig er et hjem og ikke et skatteobjekt for politikere som ikke klarer å drifte kommunen effektivt.

Det er nok av kommuner som klarer seg uten eiendomsskatt, og mange av disse kommunene er de som leverer best, med et godt tjenestetilbud og fornøyde innbyggere. Innbyggerne har allerede betalt for kommunale velferdstjenester gjennom ordinære skatter. Høy eiendomsskatt vitner om svak økonomistyring og ikke om dårlig kommuneøkonomi. Hvis kommunepolitikere ikke klarer prioriteringene, kan velgerne hjelpe dem ved valget 9. september.

Det går godt i landet vårt. Arbeidsledigheten går fortsatt ned, andelen sysselsatte øker, og vi har fortsatt rekord i antall nyetablerte bedrifter. Den mest positive utviklingen ser vi i typiske distriktsfylker – på Vestlandet, i nord og i innlandet. Vi tar hele landet i bruk, og vi legger til rette for arbeidsplasser der hvor folk bor.

I den nye plattformen har vi fått gjennomslag for ytterligere forenklinger i plan- og byggesaker og for bygging og utnytting av areal uten at fylkesmann og stat kan

legge hindringer for dette. Det er å ta lokaldemokratiet på alvor.

I næringspolitikken får vi på plass ytterligere forenklinger og forbedringer for små og mellomstore bedrifter. Beløpsgrensen for årlig innrapportering av merverdiavgift skal heves, vi forenkler regelverket for revisjon, og vi skal gjennomgå rammebetingelsene for selvstendig næringsdrivende og frilansere for å gjøre det enklere å starte egen virksomhet. I tillegg skal vi legge frem en egen strategi for å styrke små og mellomstore bedrifter.

I sum vil dette gjøre det enklere å etablere bedrifter og virksomheter, og det trenger vi. Vi er opptatt av å legge best mulig til rette for folk som vil skape og utvikle arbeidsplasser, og resultatene av den offensive næringspolitikken er både at bedrifter flytter hjem virksomhet, og at flere velger å etablere seg i Norge. Det er godt nytt for et land med en liten og åpen økonomi, og det betyr at vi gjør noe veldig riktig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [10:49:43]: Jeg vil gratulere Fremskrittspartiet med sin tredje regjeringserklæring – en ny vår, som representanten Limi sa.

Fremskrittspartiet ser ut til å ha fått gjennomslag på Granavolden. Taxfree-kvoten er tilbake for dem som kan bære tungt, og for helsepolitikken del ser vi noen tydelige knepp mot høyre og iveren etter å privatisere, da på bekostning av vår felles helsetjeneste, som er til stede overalt for alle. Man løfter noen ambisjoner på rus og psykiatri, mens realiteten der ute for folk flest er at man opplever at det kuttes i denne tjenesten. I Møre og Romsdal legges det ned plasser til rus og psykiatri, på Sjøholt i helsepolitiker Sylvi Listhaugs hjemmeområde, hvor man uttaler at dette ikke er akseptabelt.

Så mitt spørsmål er: Vil man også i denne regjeringen oppleve ett FrP i Stortinget, ett FrP i lokalmedia og ett FrP i regjering?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:50:50]: Det er en realitet at i løpet av de årene som har gått siden 2013, har både helse- og eldreomsorg og rus og psykiatri blitt styrket vesentlig gjennom store satsinger. Vi ser at ventetiden på behandling har gått ned. Generelt har ventetiden gått ned – det er færre som står i helsekø, og spesielt gjelder det innen rus og psykiatri. Så jeg mener at vi har fulgt opp de løftene som ble gitt. Det skal vi fortsatt gjøre, og det bærer også den nye plattformen preg av. Det er viktig å etablere gode tilbud for dem som har rusproblemer, og derfor skal vi sørge for at ventetiden og behandlingstilbudet blir enda bedre.

Ingvild Kjerkol (A) [10:51:36]: Da er det lett for meg å tolke representanten Limi dit hen at den nedbyg-

gingen av og de reduksjonene i antall behandlingsplasser som nå skjer rundt om i alle landets helseforetak for denne pasientgruppen, er en riktig korrigerende – det er i tråd med de satsingene regjeringen har lagt opp til. Det er vanskelig å forstå det på annet vis. Det er i hvert fall en opplevelse som ikke deles der ute, hvor man rett og slett opplever at det blir vanskeligere å få hjelp, lokale behandlingsplasser står i fare, og det blir lenger til bl.a. ambulansen.

Jeg har også lyst til å stille representanten Limi et annet spørsmål: I såkalte samvittighetsspørsmål har Fremskrittspartiet hatt tradisjon for å fristille sine representanter. For Arbeiderpartiet er abortloven akkurat et sånt spørsmål. Det handler om etikk, det handler om grunnleggende rettigheter for kvinner. Synes representanten Limi at abortloven er som en hvilken som helst annen sak man kan forhandle om i en regjeringserklæring? Eller ser man fortsatt spesielt på kvinners opparbeidede rettigheter i sånne dypt alvorlige spørsmål for den enkelte?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:53:03]: Det er jo ikke slik at vi har forhandlet bort abortloven i regjeringsforhandlingene – snarere tvert om. Vi har sikret at det ikke blir noen store endringer i abortloven, med ett unntak, og det gjelder altså tvillingabort.

Det er jo litt forunderlig å tenke på at det Arbeiderpartiet i første rekke angriper den nye regjeringen for og angriper plattformen for, er enighet rundt punkter som Arbeiderpartiet ikke gjorde noe med så lenge de satt i regjeringsposisjon. De hadde åtte år på seg til å gjøre endringer både på gen og bio og i og for seg også gjøre noe med tolkningen av lovverket i forhold til tvillingabort. Det valgte de ikke å gjøre. Nå har vi gjort det fordi vi har vært enige om at vi kunne gjøre noen begrensninger, men vi har også veldig tydelig definert at det er de eneste begrensningene som kommer i gjeldende abortlov.

Ingvild Kjerkol (A) [10:54:07]: Det er tydelig at angrep er det beste forsvar, men når representanten Limi beskylder Arbeiderpartiet for ikke å gjøre noen ting, er det en påstand som ikke holder vann. Det som er realiteten, er at det alltid har vært lov med den praksisen som man har avklart gjennom Lovavdelingen under dagens regjering, når det er snakk om fosterreduksjon for flerlinger. Det har alltid vært lovlig, og det har vært praktisert i helsetjenesten.

I 2016 slo helseminister Bent Høie fast at dette er selvbestemt. Det må til Stortinget, og abortloven må endres for at det skal endre seg. Det er det man har innrømmet Kristelig Folkeparti i forhandlingene, det er innskrenkninger i abortloven. Er det sånn at Limi ser annerledes på dette enn statsråd Bent Høie?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:55:04]: Det er det nok ikke. Jeg bare registrerer at det var først i 2016 at dette ble definert og tolket innenfor gjeldende lovverk. Og som sagt står det ganske tydelig i Granavolden-plattformen at det ikke er aktuelt å gjøre endringer i abortloven med ett unntak, og det er det som gjelder tvillingabort. Det er tydelig avgrenset og definert i den plattformen som er forhandlet frem mellom de fire partiene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:55:43]: Der holdt jeg på å falle i fisk (munterhet i salen – representanten snublet i vesken til fiskeriministeren på vei opp til talerstolen.)

Et av de sterkeste avtrykkene etter over fem år med Fremskrittspartiet i regjering er en kraftig økning av avgiftene i Norge. I løpet av de første fem årene som Fremskrittspartiet satt i regjering, økte avgiftene med 6,6 mrd. kr. Det var avgifter som rammet norske arbeidsplasser, som førte til nedlegging av flyplass, som førte til investeringer som ikke ble gjort, og som førte til at arbeidsplasser gikk tapt. En av avgiftene som har økt kraftig under dagens regjering, er avgiften på strøm: over 30 pst. høyere avgift i dag enn da Fremskrittspartiet gikk inn i regjering. I tillegg til økningen i avgiftene har også nettariifene økt, og det er lagt til rette for nye utenlandskabler som fører til at strømprisene i Norge vil øke. Hvor mye mener Fremskrittspartiet det er fornuftig at strømprisene i Norge skal øke videre?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:56:58]: Fremskrittspartiet mener selvfølgelig ikke det er fornuftig at strømprisene øker, det skulle bare mangle. Jeg vil minne representanten Gjelsvik om at i budsjettet for 2019 gikk elavgiften ned, den ble redusert i likhet med andre avgifter. Nå er vi i en situasjon der det er høye strømpriser, samtidig som vi vet at vi til tider er helt avhengig av å importere strøm, fordi vi har et veldig høyt forbruk. Det betyr at vi er avhengig av å ha en utveksling med et marked i Europa. Vi har hatt et nordisk energisamarbeid i mange år, og vi har et europeisk energisamarbeid.

Når det er sagt, er det litt spesielt å angripe Fremskrittspartiet for å ha gjennomført såkalte avgiftsøkninger, samtidig som vi vet at vi totalt sett har redusert kraftig på skatt og avgift. Vi ser at det er en veldig positiv utvikling i hele landet, og vi ser (presidenten klubber) at det etableres bedrifter – det er et rekordhøyt antall – og at arbeidsledigheten går ned. I sum er resultatene av denne politikken (presidenten klubber igjen) veldig god.

Presidenten: Taletiden er ute – dette er en lang debatt dag. Presidenten kommer nok til å være ganske streng på taletiden, og den er 1 minutt til replikkordskiftet. Da er det Gjelsviks ord som gjelder.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:58:17]: Det er riktig at summen av skatter og avgifter har gått ned, men avgiftene har gått opp. Det man har gjort, er at folk flest har bidratt til et spleiselag gjennom å betale stadig økte avgifter, slik at de som har mest fra før, skal få reduserte skatter. Det er fasiten med Fremskrittspartiet i regjering, og en ser at det vil fortsette. I den nye regjeringsplattformen, eksempelvis på momssystemet, sies det fint at en skal gjennomgå og forenkle momssystemet og redusere antall satser. Da skulle en kanskje tro at det skulle føre til at en reduserer avgiftene, reduserer momsen. Men nei, rett etter at den nye plattformen er lagt fram, kommer et mandat fra finansministeren der en ikke får instruks om at dette skal føre til reduserte avgifter. Tvert imot får man en instruks fra finansministeren om at de skal legge fram et forslag som innebærer økte avgifter, slik at en kan redusere skattene for dem som har mest fra før, ytterligere.

Hvorfor har dette blitt fornuftig politikk fra Fremskrittspartiets side?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:59:20]: Det som er realiteten, er at vi i løpet av de årene vi har sittet i regjering, har redusert skatter og avgifter med nesten 25 mrd. kr. Vi har redusert skatt både for selskaper og for lønsmottakere, og det har også kommet dem med lave og middels inntekter til gode. Det er ikke riktig at det er bare dem som har mest, som har fått skattelette, det har kommet de aller fleste til gode. Nå er det engang slik at en forutsetning for å ta del i en skattelettelse, er at man allerede betaler skatt. Vi har et progressivt skattesystem som bidrar til at det selvfølgelig slår mest ut for de aller høyeste inntektene, men poenget er at det blir fordelt på alle.

Jeg ser ikke for meg at vi skal inn i en ny periode med avgiftsøkninger. Det som er signalisert, er at man skal ha en gjennomgang av merverdiavgiftssystemet. Det er jo tydelig på andre områder i denne plattformen at det som måtte komme av endringer, bl.a. på CO₂-avgiften, skal kompenseres med andre tiltak, så det er en balanse i det som er fremforhandlet.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:00:39]: I regjeringsplattforma står det:

«Regjeringen vil derfor fortsette arbeidet med å modernisere og tilpasse arbeidsmiljøloven.»

Sist regjeringa moderniserte arbeidsmiljølova, vart det opna for mellombelse stillingar utan behov for mellombels arbeidskraft. Kva konkrete svekkingar og forverringar – eller oppmjuking, som de gjerne kallar det – kan folk venta seg med denne fleirtalsregjeringa?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:01:10]: Ordet «svekkelse» er nok litt misvisende hvis man ser på det som

har skjedd. Det har vært gjennomført noen tilpasninger i arbeidsmiljøloven, bl.a. for å åpne for midlertidige ansettelse innenfor strengt regulerte rammer. Erfaringene så langt tilsier ikke at dette benyttes i noen særlig grad. Det som er hovedregelen i norsk arbeidsliv, er fast ansettelse – og det skal det fortsatt være.

Det vi er åpne for, er å se på litt større grad av fleksibilitet, bl.a. når det gjelder turnusordninger, som vi vet at det innenfor mange bransjer og yrkesgrupper er et stort både ønske om og behov for. Vi må hele tiden se hva arbeidslivet og samfunnet trenger, og tilpasse det regelverket vi har, for å imøtekomme de ønskene og behovene som er der.

Une Bastholm (MDG) [11:02:20]: Klimaendringene fører til mer ekstremvær. Det betyr at matproduksjonen i Norge blir vanskeligere. Det gjør at havene våre blir surere, og de blir varmere. Fisken utenfor Norskekysten vandrer nordover. Vi får mer sult i verden. Vi får flere klimaflyktninger. Veiene i Norge blir mindre trygge fordi vi får mer ras og skred. Da synes jeg det er litt stusslig at det er de minste partiene i denne regjeringen som har klima og miljø som sin viktige sak. Derfor lurer jeg på: Hvilke tre tiltak i denne regjeringsplattformen er det Fremskrittspartiet synes har vært viktigst å jobbe for selv for å kutte i 45 pst. av utslippene i Norge i ikke-kvotepliktig sektor innen 2030?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:03:13]: Vi står selvfølgelig bak hele plattformen slik den er fremforhandlet på Granavolden. Fremskrittspartiet har alltid vært opp-tatt av kostnadseffektive miljø- og klimatiltak. Det som ligger i denne plattformen, er bl.a. en videreføring av elbilfordelene – veldig kostbare tiltak, som man gjerne kan stille spørsmål ved kost-nytte-effekten av, men de skal videreføres. Og vi har fått inn at den grønne omleggingen av engangavgiften også skal videreføres, selv om det nå blir et annet målesystem i Europa – som også innføres i Norge. Vi mener at viktige tiltak på en positiv måte bidrar til at folk tar mer miljø- og klimavennlige valg, bl.a. når de kjøper ny bil. Det er det tilrettelagt for, og det er en videreføring av den politikken som vi har ført de siste fem årene.

Une Bastholm (MDG) [11:04:12]: Takk for svaret. Noen av de virkemidlene som representanten her refererer til, har Stortinget allerede fastlagt at regjeringen skal gjøre. Mye av det gjøres allerede. Det å endre på elbilfordelene i vår tid ville mildt sagt vært veldig merkelig. Det ville skapt oppstandelse internasjonalt.

Jeg vil gjerne komme tilbake til spørsmålet mitt: Hva har Fremskrittspartiet jobbet for i denne plattformen, og hva er de mest stolt av når det gjelder konkrete tiltak for at vi ikke bare kutter 10 pst. de neste tolv årene,

men 45 pst. i ikke-kvotepiktig sektor – det gjelder transport, landbruk, avfall og bygg?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:04:53]: Jeg nevnte de tiltakene som har vært viktige for oss for å få folk til å ta mer miljøvennlige valg. Vi tror også at for å oppnå ambisjonene i klimapolitikken må man bruke positive virkemidler. Det kan ikke bare være pisk, det må også være noen gulrøtter. Vi ser at når vi bruker avgiftssystemet på en positiv måte, får vi også store effekter. Resultatene av det er bra. En videreføring av både avgiftspolitikken når det gjelder engangsavgiften, og de elbilinsentivene som ligger der, er riktige klimatiltak – i hvert fall i denne perioden. For øvrig har vi prioritert gjennomslag på andre områder i den plattformen som har vært viktige for Fremskrittspartiet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [11:06:12]: Vi debatterer i dag erklæringen til en flertallsregjering. Det er det grunn til å gratulere statsministeren med. Jeg kan love at Senterpartiet skal være en stødig og tøff politisk motstander i Stortinget.

Siden 2013 har vi sett en regjering som utfordrer mange av de kjerneverdiene som det norske velferdssamfunnet er bygd på, når det gjelder både geografisk og sosial utjevning. Nå har statsministeren justert sin lagoppstilling, men erklæringen viser at hovedkursen blir den samme. Det er en kurs som i sum ikke er god for Norge.

Regjeringen har med knappe flertall tvunget gjennom upopulære og tvilsomme sentraliseringsreformer, som best kan beskrives som kjepphester. Regjeringen har også hatt et lettvint forhold til å påføre folk og næringsliv nye avgifter som på forhånd verken er utredet eller drøftet med dem som blir berørt. Den utvidede regjeringen kommer derfor i stadig sterkere grad til å bli testet mot disse spørsmålene. Er de en regjering for hele landet? Er de en regjering som virkelig er villig til å ivareta norsk næringsliv og norske interesser? Dessverre har det blitt slik at regjeringen på en fartsblind måte velger å overkjøre grupper som de heller burde hatt en god dialog med.

Gjennom flertallsregjeringen har sentrumspartiene mistet sin vippeposisjon i Stortinget. Den makten som sentrum har hatt for å kunne temme høyresidas forslag, er borte. Heretter er det tyngdekraften innad i regjeringen som teller – eller kanskje vi skal si kjøttvekten. Vi ser det allerede; det kommer til å bli en tøff opplevelse.

Statsministeren varslet på sin pressekonferanse i forrige uke at hun ikke ville være som andre flertallsregjeringer, som hun sa. Vi skjønner hvem hun tenkte på da. Hun skulle være åpen for ideer fra opposisjonen i

Stortinget. Da kunne jo statsministeren ha startet med å svare på det brevet om en redegjørelse om rovviltpolitikken som Arbeiderpartiet og Senterpartiet ba om for over seks uker siden, og som vi fortsatt ikke har fått svar på. Vi vet at det også er mange i Høyre og Fremskrittspartiet som lurer på hva som egentlig skjer i rovviltpolitikken, og om klimaministeren har respekt for Stortingets vedtak. Men hittil har vi ikke sett snurten av noe svar på det brevet som ble sendt. Det er med andre ord en litt dårlig start på dialogen med Stortinget.

Norge har aldri hatt en større regjering enn nå. Med 22 statsråder og 48 statssekretærer setter Solberg-regjeringen rekord. Det setter også sine spor i stortingssalen. Nå er statsministeren plassert i «Ring 1», som vi ser – eller som vi senterpartister kanskje ville sagt: Hun er plassert innenfor «Ring 2». Statsministeren velger i alle fall å utvide framfor å effektivisere. Det er den bekvemme løsningen som blir valgt – ikke for å løse et samfunnsproblem, ikke for å gjøre Norge bedre, men for å prøve å skape et bedre klima internt i regjeringen.

En utvidelse av regjeringen fører til oppsplitting av ansvar og klarhet innad i kollegiet og for oss på utsida. Det gir heller ikke mye autoritet når det står i skarp kontrast til de kravene som regjeringen setter til andre – til universitet, politi, domstoler og andre offentlige organer som må effektivisere.

Like betenkelig er det at regjeringen er sammensatt på en slik måte at store deler av landet blir stående uten talsmenn rundt Kongens bord. Det er faktisk tre fylker som holder halve regjeringen. Det er Oslo, Bergen og Stavanger-området. Den geografiske balansen er svært skjev, enten en vokter by mot bygd eller landsdeler mot hverandre. Det mest korrekte er nok å si at dette er en Oslo/Sør-Vestlandet-regjering. Den sterke geografiske skjevheten kommer til å svekke regjeringens legitimitet i møte med flere landsdeler. Jeg forstår f.eks. godt Høyre i Trøndelag når de reagerer sterkt på mangelen på trøndere i regjeringen. Men for mange i Høyre er det vel slik som representanten Heidi Nordby Lunde sa det om Trøndelag Høyres skuffelse:

«Dette er som vi sier i Oslo Høyre, storm i et Chablis-glass.»

Representasjonen i regjeringen er svakest i de områdene som strever med rovviltproblemene, som må kjempe for anerkjennelse av viktige næringer, som f.eks. skog- og treforedlingsindustrien og beitenæringene. Det er de fylkene som ikke har statsråder, som kjenner tøffest på kroppen politisentralisering og kommune- og fylkessammenslåinger, som ser at distriktspolitiske tiltak raderes vekk fra statsbudsjettet, og som opplever at statlige arbeidsplasser og tjenester fjernes når skattekontor, Nav, Statens vegvesen og trafikkstasjoner blir sentralisert.

På mange måter synes det nesten som om staten er i ferd med å trekke seg tilbake fra deler av dette landet, samtidig som staten på den annen side fester grep om makt og inntekter på stadig flere områder, og det skal jeg komme litt tilbake til.

Denne regjeringen har i løpet av sine fem år blitt en avgiftsregjering. Skattelettelsene har gått til dem som har mest fra før. Lettelser i formuesskatten er i stor grad finansiert med avgiftsøkninger for absolutt alle. Det er en grunnleggende usosial skattepolitikk. Mange av avgiftsøkningene har også blitt kamuflert som såkalt grønne avgifter, men uten at de har noen stor effekt på utslippet av klimagasser. I en tid med rekordhøye strømpriser har regjeringen til og med funnet det for godt å øke avgiften på elektrisitet. Samlet sett har de økt den med 36 pst. i løpet av sin periode. Det er tøft i dag, for både forbrukere og norsk kraftkrevende industri.

Noe av det første regjeringen nå skal i gang med, er nye skattemessige tellekanter for rabatter i arbeidsforhold eller for frivillige som gjør en dugnadsinnsats, bl.a. i Kultur-Norge. Nå skal den fordelene de har hatt av å delta på det arrangementet de gjør dugnad for, beskattes. Når en ser slike forslag, er det grunn til å spørre hvordan i alle dager regjeringen tenker. Dette kommer til å bli oppfattet – med rette – som både byråkratisk og smålig. Men det er vel dette en tenker på når en i regjeringserklæringen sier at en skal gjennomgå skattefradrag, for skal en ha lavere skattesatser, som statsministeren sa i går, må flere beskattes hardere, sjøl om det er uklokt, og da må en utvide skattegrunnlaget.

Regjeringserklæringen understreker at skattegrunnlag må sikres, og at naturressurser skal beskattes slik at overskudd tilfaller fellesskapet. Spørsmålet er: Hvilket fellesskap? Har Høyre og Fremskrittspartiet i det hele tatt tillit til at en klarer å forvalte den type inntekter lokalt, eller skal alle i hop inn til statskassen? Jeg spør fordi regjeringen nå utreder å flytte naturressursinntekter fra kommunene til staten. De kommunene som avgir natur og areal til vannkraft, vindkraft og havbruk, kan altså risikere ikke å sitte igjen med noen ting – alt skal statliggjøres. Hvis det skjer, kommer det til å skape et opprør langs hele kysten og i de næringene det gjelder, for de områdene i landet som opplever naturinngrep og sitter på naturressurser, skal også ha sin andel av verdiskapingen.

Senterpartiet har ikke så veldig høye forventninger til regjeringen. Vi tror det kommer til å bli akkurat den samme sentraliserende regjeringen som vi har sett de siste fem årene. Kanskje vil mer av sentraliseringen bli en såkalt stille sentralisering, der regjeringen setter ut sentraliseringen til styrer og foretak for å holde de vanskelige nedleggings sakene utenfor den politiske debatten. Det gjorde de i politisentraliseringen, og vi ser det

allerede i ambulansetjenesten, der det er helseforetakene som skal gjennomføre sentraliseringen, uten at helseministeren tar noe ansvar.

Vi ser det i universitetssektoren, der styrene ved universitetene skal gjennomføre sentralisering av studiesteder, uten at statsråden tar noe ansvar. Vi kommer også til å se det i det punktet i regjeringserklæringen som heter «Videreføre kommunereformen», der fylkesmennene nå skal få i oppgave å tvinge kommunene til å gå på utallige seminar for å oppmuntre til videre kommunesammenslåing, og der inntektssystemet igjen skal brukes til å tvinge kommuner sammen. Det betyr i sum økt embetsmannsstyre og mindre folkevalgt styring.

En slik utvikling må diskuteres politisk. Dette er ikke effektivisering eller modernisering – dette er høyresidas eldgamle resept for storstilt sentralisering, gjemt inne hos foretak og i de ulike styrerom.

Senterpartiet er klar for de neste 2,5 årene. Vårt alternativ kommer ikke til å handle om å privatisere og sentralisere. Det kommer ikke til å handle om å senke skattene for de få og samtidig øke avgiftene for de mange. Senterpartiet vil fortsette debatten om å se hele Norge, om å lytte til folk over hele landet, og om å ta hele dette landet i bruk. Vi vil fortsette debatten om et skattesystem der de som har mest, skal bidra mest, og der budsjett ikke skal salderes med usosiale avgifter. Vi kommer til å reise debatter om desentralisering, om tjenester nær folk og om hvordan vi best kan utnytte de rike naturressursene som dette landet besitter.

Med det vil jeg ta opp forslagene nr. 3–14, fra Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [11:16:36]: Me kunne høyra representanten Arnstad i innlegget seia at regjeringas politikk ville føra til mindre folkevalt styre i kommunane. Høgre ønskjer eit sterkt lokaldemokrati, der kommunane er sikra myndigheit til å leggja til rette for samfunnsutvikling, til beste for innbyggjarane. Kommunane er ansvarlege for forvaltninga av sine område, bl.a. gjennom planarbeid, f.eks. arealplanar. I regjeringsplattforma kan me lesa at kommunane i større grad skal kunna få dispensera frå eigne planar, så lenge det ikkje er i konflikt med overordna nasjonale lovar og krav. Den 3. mars 2017 stemte bl.a. Senterpartiet imot eit forslag som var likelydande med eit forslag som ligg i regjeringsplattforma. Det ville nettopp kunne gjeve kommunane større tilgang og meir folkevald styring i kommunane.

Mitt spørsmål er: Har Senterpartiet framleis liten tillit til lokalpolitikarane og lokalt sjølvstyre, eller kan me

venta at Senterpartiet vil stemme for regjeringas forslag når det kjem til Stortinget?

Marit Arnstad (Sp) [11:17:38]: Jeg snakket vel ikke om mindre folkevalgt styring i kommunene. Jeg snakket om mer embetsmannsstyre og mindre folkevalgt styring når regjeringen nå velger å overlate sentralisering til foretak og styrene i de ulike institusjonene, for det er en veldig uklok måte å gjøre det på. Mange av de endringene som skjer i strukturer i samfunnet, bør skje i folkevalgte organ. Det er et svakhetstegn når regjeringen overlater det til styrer eller foretak. Det var det jeg mente med embetsmannsstyre i forhold til folkestyre.

Så er det riktig at vi ikke har støttet regjeringen på alle punkt når det gjelder plan- og bygningsloven, men vi har sluttet opp om veldig mange punkter. Trellevik velger det ene forslaget der vi kanskje hadde litt ulike vurderinger om saken, men vi har også støttet Høyre, Fremskrittspartiet og regjeringen på en rekke andre punkter som angår plan- og bygningsloven. Senterpartiet ønsker sjølsagt et sterkest mulig lokaldemokrati. Det er også en av grunnene til at vi går imot kommunesammenslåing, for det fører til færre folkevalgte. Det fører til at det er færre som engasjerer seg i lokalpolitikken og tar del i lokaldemokratiet.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:18:52]: Senterpartiet har på inn- og utpust de siste fem årene snakket om økte avgifter, så også representanten Arnstad i sitt innlegg nå. Det står imidlertid i sterk kontrast til den politikken de faktisk førte da de hadde makt sist. Da gikk bilrelaterte avgifter opp. Nå går de ned. Da Senterpartiet styrte, hadde landet en urettferdig arveavgift. Den er nå fjernet. Da Senterpartiet styrte, kunne kommunene kreve inn 7 promille i eiendomsskatt. Nå kan de kreve inn 5 promille, og vi skal videre ned til 4 promille.

Eiendomsskatten tar ikke hensyn til hvor mye man tjener, eller hvor mye man har på konto. Det høres unektelig litt pussig ut at Senterpartiet på inn- og utpust snakker om økte avgifter mens de samtidig kjemper med nebb og klør for økt eiendomsskatt. Hvorfor er det så viktig for Senterpartiet å betrakte en bolig som et skatteobjekt, og ikke som et hjem?

Marit Arnstad (Sp) [11:19:48]: Jeg prøver å holde meg litt ung til sinns, så jeg foretrekker å diskutere det som har skjedd de siste fem årene, mens denne regjeringen har sittet, i stedet for å diskutere det som skjedde de åtte årene før det igjen. Vi er samlet her i dag for å diskutere regjeringserklæringen til en regjering som allerede har sittet i fem år. Så jeg synes nok det er viktig.

Debatten om avgifter er viktig, for i motsetning til skattelettelser rammer avgiftene alle, uansett hvor mye de tjener. Derfor blir det noe grunnleggende usosialt

med den måten denne regjeringen finansierer skatteletter til de høytlønnede på, med avgiftsøkninger til folk flest. Det har Senterpartiet påpekt, og det kommer vi til å påpeke.

Når det gjelder eiendomsskatt – hvis vi nå først skal tilbake til den rød-grønne perioden – var eiendomsskatten da vi gikk av i 2013 på 3,7 mrd. kr i sum. I dag er den på 7,1 mrd. kr. Så jeg forstår godt at Fremskrittspartiet, med sin profil, har et visst behov for å prøve å redusere eiendomsskatten.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:20:52]: Når man hører representanten Arnstad og andre representanter for Senterpartiet snakke om eiendomsskatt, skulle man tro at det var helt umulig for kommunene å drive uten eiendomsskatt, og at velferdstjenestene er det første som ville bli kuttet i hvis man hadde kuttet eiendomsskatten. Det er et paradoks i og med at velferdstjenestene allerede er finansiert av alle andre skatter, som jeg og alle andre innbyggere i dette landet betaler. Eiendomsskatten er derfor en ekstraskatt, som man skriver ut til kommunens innbyggere når man ikke klarer å prioritere lokalt.

Et annet paradoks er at eiendomsskatten øker selv om kommuneøkonomien er svært god. Overskuddene er rekordhøye, og aldri har det vært færre kommuner på ROBEK-listen. Noen kommuner klarer seg imidlertid uten eiendomsskatt, bl.a. representanten Arnstads hjemkommune, Stjørdal. Det er en borgerlig styrt kommune med Senterparti-ordfører. Kan Arnstad avsløre overfor andre Senterparti-ordførere, som er glad i så høy eiendomsskatt som mulig, hva hemmeligheten til Stjørdal kommune er?

Marit Arnstad (Sp) [11:21:50]: Jeg tror ikke representanten Bjørnstad kan ha lyttet til mitt replikkvar. Jeg betonte jo nettopp at i Fremskrittspartiets regjeringstid har man fordoblet eiendomsskatten. Den har gått fra i sum å være på 3,4 mrd. kr da de rød-grønne gikk av, til å være 7,1 mrd. kr per 2017, da Fremskrittspartiet har sittet og styrt i fire år. Så jeg forstår at Fremskrittspartiet har et visst behov for å prøve å redusere eiendomsskatten.

Jeg er fra en Senterparti-styrt kommune som ikke har eiendomsskatt. Det er sjølsagt mange fordeler med det. Men det Fremskrittspartiet også må tenke over når de ønsker å redusere eiendomsskatten, er at da må man faktisk gjøre noe med kommuneøkonomien. Man må sørge for bedre inntekter og bedre fordeling av inntektene fra staten mellom kommunene, slik at det ikke går ut over velferdsoppgavene i kommunene.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:22:44]: Da har jeg bare et enkelt spørsmål til representanten Arnstad. Det er rik-

tig at eiendomsskatten har økt de siste årene. Det er derfor vi ønsker å ta ned promillen. Vil Senterpartiet støtte de forslagene?

Marit Arnstad (Sp) [11:22:55]: Eiendomsskatten har ikke bare økt – den er blitt fordoblet. Så jeg forstår at Fremskrittspartiet ønsker å ta ned eiendomsskatten. Senterpartiet ønsker å føre en politikk når det gjelder kommuneøkonomi – inntektene og fordelingen av inntektene til kommunene – som gjør at kommunene slipper å ta inn altfor mye eiendomsskatt. Det skal vi nok fortsette med å gjøre.

André N. Skjelstad (V) [11:23:24]: Senterpartiets behov for stakkarsliggjøring av distriktene forundrer oss litt. Det forundret meg også da jeg denne uken var og besøkte en distriktskommune – min egen, Verran – og Salmars anlegg i Folla, der ikke minst grunnleggeren av selskapet, Gustav Witzøe, har en stor framtidstro og investerer sterkt ikke bare der, men også andre steder.

Representanten Arnstad var også innom dette med hvordan det står til i det kommunale Norge. Antall ROBEK-kommuner har falt kolossalt under det borgerlige styret. Tallet vil nå være 17, noe som betyr at kommunene skikker sitt bo godt og driver effektivt. Likevel serverer representanten Arnstad en elendighetsbeskrivelse av Kommune-Norge og sier ikke minst at mitt parti Venstre er skyld i det. I 2013 – selv om Arnstad ikke liker å se seg tilbake – var det ikke 17, som det vil være nå, men 46 kommuner som var på ROBEK-listen under daværende kommunalminister Liv Signe Navarsete. Hva er grunnlaget for dette? Er det slik at det faktisk kanskje står litt bedre til nå enn det gjorde i 2013?

Marit Arnstad (Sp) [11:24:33]: Det er ikke noen tvil om at ute på kysten går f.eks. havbruksnæringen veldig bra – også i den regionen vi kommer fra, Trøndelag. Det er vel kanskje derfor Høyre og Fremskrittspartiet nå funderer på å innføre en grunnrenteskatt på havbruksnæringen, som til og med skal være statlig. Det kommer til å skape opprør langs kysten hvis det skjer. Det er helt håpløs tenkning omkring forvaltning av naturressurser. I den grad man skal gjøre noe, bør man sjølsagt ha et havbruksfond eller en produksjonsavgift som også blir liggende lokalt og ikke indirekte trukket inn gjennom kommunerammen, som regjeringen også har truet med. Det er på slike måter man ødelegger driftigheten og verdiskapingen langs kysten og ute i distriktene.

Men jeg regner med at det er lenge siden representanten Skjelstad har vært i Snåsa og sett at de holder på å miste ambulansen sin og ikke kommer i dialog med politiske myndigheter. Jeg regner med at det er ganske lenge siden han har vært på E6 i Namsskogan og sett

hvor mange timer det tar før politiet kommer til en ulykke på den delen av E6. Og de bekymringene folk utover i Nord-Trøndelag har omkring det, skal jeg som representant derfra sjølsagt formidle så godt jeg kan.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:25:36]: I regjeringserklæringen legges det opp til at det skal drives en offensiv og god landbrukspolitikk, der det skal være mulig å drive landbruk i hele landet og styrke både små, mellomstore og store bruk. Virkemidlene ligger fast, og Bondelaget har uttrykt stor tilfredshet med det som ligger i regjeringens plattformen. Allikevel er ikke det godt nok for Senterpartiet. Hva er det med regjeringens landbrukspolitikk som Senterpartiet er så uenig i?

Marit Arnstad (Sp) [11:26:28]: Det har vært en veldig bra ting i løpet av de siste fire årene at stortingsflertallet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti inkludert, har klart å holde Høyre og Fremskrittspartiet i tømme når det gjelder landbrukspolitikken, bl.a. gjennom landbruksmeldingen som vi fikk et flertall for i Stortinget. Det har vært en bra ting, og jeg tror det har bremset en del av de tingene Høyre og Fremskrittspartiet ellers har ønsket å gjøre. Det er bra.

Det er også slik at Kristelig Folkeparti har fått gjennom en del ting i regjeringens plattformen – riktignok ting det allerede er flertall for i Stortinget, og som det bestendig har vært flertall for i Stortinget – som bl.a. handler om å opprettholde forhandlingsinstituttet i landbruket, at man skal drive en kanaliseringpolitikk, og at man skal ivareta små og store bruk. Det er for så vidt bra, men det en egentlig har gjort da, er å nulle ut ulempene ved Høyre og Fremskrittspartiets landbrukspolitikk, som det aldri har vært flertall for i Stortinget. Mye av kreftene er brukt på det.

Jeg skal ikke si at kapitlet om landbruk er negativt, men jeg har ett stort fareskilt å sette opp når det gjelder landbruk. Det er at det står helt forskjellige ting i denne regjeringserklæringen omkring tollvernet. Det står én ting i landbrukskapitlet og noe helt annet i handelskapitlet, og det er Kristelig Folkeparti nødt til å være meget oppmerksom på.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [11:27:49]: Vi hørte representanten si at dette er en regjeringserklæring som ikke er god for Norge, og at regjeringen er opptatt av å ri kjepphester. Da ønsker jeg å adressere opp en kjepphest som Senterpartiet liker å ri, og som ikke er god for Norge, nemlig at man ønsker å fjerne EØS-avtalen, for det er fæle greier. Ifølge Senterpartiets program er det til og med en trussel mot demokratiet.

Et noe nær samlet næringsliv – de som skaper jobbene våre, de som legger grunnlaget for velferden vår – er svært tydelige på at EØS-avtalen er grunnplanken i

verdiskapingen. Dette, samt hundretusenvis av arbeidsplasser, vil Senterpartiet sette i spill og erstatte med handels- og samarbeidsavtaler. Når Storbritannia, med sin robuste økonomi og sine 66 millioner innbyggere, ikke er i nærheten av å lande noe som engang når EØS-avtalen til knærne, hvilket trumfess er det representanten har i ermet? Jeg er veldig spent på svaret, og jeg skal også få det oversatt til engelsk, for Storbritannia vil nok også gjerne høre det.

Marit Arnstad (Sp) [11:28:48]: Det er ikke noen hemmelighet at Senterpartiet helt siden EØS-avtalen ble vedtatt, har ønsket at Norge skal gå ut av den og erstatte den med en alminnelig frihandelsavtale – slik man har med andre land i verden. Det mener jeg det er mange gode grunner til. Noen av grunnene ser man veldig tydelig i en del av de sakene som står foran oss. Jeg vet ikke om representanten så på Debatten på NRK i går kveld. Men hele den debatten om kabotasje og disse luselønningene til sjåfører som kjører i Norge, og den måten man utnytter den typen biltransport på, er ene og alene et resultat av EØS-avtalen. Det er en svært uheldig side. Statsråden sto der helt hjelpeløs og var ikke i stand til å si noen ting om hva han skulle klare å gjøre med det. Han sa at vi skal ha en dialog med EU. Det har han vel sagt de siste fire årene, tror jeg. Men problemet er at den typen konsekvenser av avtalen er et resultat av sjølve avtalen, og det er en av de tingene som gjør at Senterpartiet er kritisk til avtalen – i tillegg til en rekke andre ting.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [11:29:58]: Vi hører representanten Arnstad si at det skal erstattes med én alminnelig frihandelsavtale. Jeg tror Sveits har 120 avtaler med EU – eller flere – så hvordan det skal erstattes med én avtale, har jeg lyst til å få svar på.

Så etterlyser jeg egentlig fortsatt svar på spørsmålet: Hva er det som gjør at vi skal lykkes med å få noe bedre enn EØS-avtalen i avtaler og forhandlinger med EU enn det Storbritannia klarer, enn det Sveits klarer? Vi er tross alt en ganske mye mindre økonomi og en ganske mye mindre befolkning.

Jeg tror også næringslivet, som lytter til denne debatten, er svært bekymret. Man kan finne enkelt eksempler fra EU og EØS-avtalen som er utfordrende, men her er det snakk om å sette hundretusenvis av arbeidsplasser i spill. Så jeg vil gjerne fortsatt høre svaret på hva det er det skal erstattes med.

Abid Q. Raja hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [11:30:51]: Det er sikkert oppor-
tunt av Høyre, men jeg synes det er litt rart at de

sammenligner oss med Storbritannia. De sammenligner oss med et land som har vært medlem av EU i 40 år og skal ut. Norge har heldigvis aldri sagt ja til å bli medlem av EU. Vi har aldri gått inn i Den europeiske union. For oss handler det om hva slags type handels-samarbeid vi som sjølstendig land skal ha med Den europeiske union. I motsetning til Høyre mener Senterpartiet at det er mulig og fornuftig å inngå et vanlig handelssamarbeid basert på frihandelsavtaler i stedet for en EØS-avtale.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [11:31:57]: La meg først gratulere statsrådene, både de som sitter foran, og de som sitter i baksetet. Med firtingregjeringen har Erna Solberg på overflaten tatt et steg mot sentrum, men i virkeligheten tar norsk politikk et steg mot høyre. Stortinget har i sak etter sak vært en bremsekloss for høyresidens ulikhetspolitikk, ønsket om å rigge skattesystemet til fordel for den økonomiske eliten, ønsket om å gi sjefene mer og fagforeningene mindre makt i arbeidslivet, ønsket om å privatisere og kommersialisere mer av det fellesskapet har eid og drevet.

Når Kristelig Folkeparti nå har gått inn i regjering og vi har fått en flertallsregjering, har de samtidig vist tydelig hvordan de prioriterer. Det er smale særstandpunkt, som innstramminger i abortloven og veto mot ny bioteknologi, saker hvor regjeringen dermed plasserer seg i kraftig utakt med flertallet i folket og det som egentlig er flertallet på Stortinget, som prioriteres. Kristelig Folkeparti har ikke bare valgt side; de har valgt hva slags parti de vil være. Da er det ikke mindre ulikhet og sterkere fellesskap som løftes fram, dessverre. Det betyr at bremseklossen er borte, og at vi må regne med flertall for mye mer økonomisk Høyre- og Fremskrittsparti-politikk enn vi har sett før.

Dette er en Høyre-Fremskrittsparti-regjering hvor Kristelig Folkeparti og Venstre er med, en regjering hvor Høyre og Fremskrittspartiet styrer økonomien, hvor Kristelig Folkeparti styrer moralen og Venstre ingenting. Sånn sett er plasseringen i salen passende.

SV skal være den ledende opposisjonen i alt som har med rettferdig fordeling og miljø å gjøre. Vi skal by på tøff opposisjon, og vi skal by på en politikk for de mange, istedenfor en politikk for de få på toppen. Selv om regjeringen har flertall, kan upopulær politikk stanses. Statsministeren måtte gi etter for folkeviljen i spørsmålet om abortloven § 2 c. Det var en stor seier for alle som gikk i gatene i høst for å forsvare kvinners rett til å bestemme over eget liv.

I en tid hvor ulikhetene i makt og rikdom øker i Norge, lover regjeringen mer overklassepolitikk. Regjeringen har fortsatt aller mest omsorg for den økonomiske

eliten. Det er lovnader om nye skattelett til folk med aksjeformue. Samtidig er det en gruppe som får et helt tydelig løfte om at de ikke skal få skattelette, og det er folk som er med i en fagforening. Når vi vet at sosial dumping brer om seg i industri, på byggeplasser, på veier, ja helt inn i velferdsstaten vår, er det en smått utrolig politikk. Er det én ting denne salen burde kunne samle seg om nå, er det ønsket om mer fagorganisering, for det er grunnmuren i arbeidet for et samfunn med små forskjeller. Derfor fremmer SV forslag i dag om opptrapping av fagforeningsfradraget.

Den største skuffelsen med regjeringserklæringen er mangel på handling mot klimaendringene. Det er riktignok mange punkter i klimadelen, men de inneholder ikke det vi trenger, nemlig konkrete tiltak for å få utslippene ned. Mål, ambisjoner og utredninger har vi nok av – konkrete utslippskutt har vi for lite av. Mens tiden renner ut, er denne regjeringen fanget av sin egen uenighet.

Jeg hørte med interesse at statsministeren inviterte til bredt samarbeid og forlik i går. Vel, det er vanskelig å ta det på alvor så lenge regjeringen fortsetter å stritte imot samarbeid på det som burde være det mest åpenbare punktet, nemlig å gjøre det tidligere regjeringer har gjort: invitere til et bredt klimaforlik. Det er testen på om denne regjeringen er villig til å gå inn for sånt samarbeid, for det er den saken der vi trenger bredt samarbeid mer enn noe annet. Derfor fremmer SV også forslag i dag om at regjeringen må ta initiativ til et bredt klimaforlik.

Til sist vil jeg gjerne komme med en oppfordring til statsministeren, for høye strømpriser gir utrygghet blant folk med dårlig råd, og mange er usikre på hvordan regningene skal betales. I 2011 gikk den daværende regjeringen inn for en ekstra utbetaling til dem som har bostøtte, mange av dem som har dårligst råd i vårt samfunn. (Presidenten klubber). 320 mill. kr ekstra ble bevilget den gangen. (Presidenten klubber igjen.) Jeg vil oppfordre statsministeren til å gjøre det samme.

Så skal jeg ta opp de forslagene som er omdelt.

Presidenten: Det er viktig at vi holder taletiden, ellers blir vi ikke ferdig i dag.

Representanten Audun Lysbakken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Marianne Haukland (H) [11:37:35]: Tall fra SSB viser at økende levekårsforskjeller først og fremst skyldes økt innvandring. Brochmann 2-utvalget fant ut at arbeidsledigheten er høyere blant innvandrere og flyktninger som har kommet hit via familieinnvandring, og de tjener omtrent halvparten av det som er gjennomsnittlig norsk lønnsinntekt. Det er ikke så vanskelig å forstå, siden det selvfølgelig tar tid å lære seg et nytt språk, skaffe seg et yrke og komme i arbeid.

Karin Andersen påstår at inntektsforskjellene skyldes det norske skattesystemet. SV vil slett ikke snakke om det faktum at økt innvandring fører til at flere barn vokser opp i lavinntektsfamilier. SVs Kari Elisabeth Kaski sa nylig til Nettavisen:

«Det er forståelig at Høyre er veldig opptatt av å få frem at innvandring er hovedårsaken til at det blir flere fattige barn. Det er selvsagt mer behagelig enn debatter om at regjeringen hvert år gjør skattesystemet mindre omfordelende.»

Er det da slik at SV benekter at økende innvandring kan føre til flere lavinntektsfamilier, og at (presidenten klubber) dette er et enkelt ... (presidenten klubber igjen) ... spørsmål?

Presidenten: Lysbakken – vær så god.

Audun Lysbakken (SV) [11:38:40]: Jeg tror Høyre må rydde litt i denne debatten, fordi ulikhet har mange forklaringer, bl.a. at de på toppen drar ifra, utviklingen i arbeidslivet – og så er det en del ting som kan kobles til innvandring. Ulikhetsutviklingen har mange flere forklaringer enn én.

Når det gjelder fattigdom, er det det samme. Det er mange barn med innvandrerbakgrunn som er fattige, men vi har også hatt en økning i fattigdom blant dem som kalles etnisk norske barn. Å redusere det til en innvandringsdebatt er feil. Dessuten er veldig mange av løsningene de samme. Øker vi barnetrygden, gjør vi noe med fattigdom i familiene.

I tillegg er det én innvandringsdebatt som høyresiden aldri vil ta, og det er den som er knyttet til hvordan vi håndterer arbeidsinnvandringen. Vi er for arbeidsinnvandring, men vi må organisere arbeidsinnvandringen slik at alt arbeid i dette landet skal skje på norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er dessverre ikke regjeringen med på.

Marianne Haukland (H) [11:39:40]: Tallene fra SSBs levekårsundersøkelse viser at økende forskjeller først og fremst skyldes innvandring. Dette er en utfordring vi må ta på alvor.

Likevel insisterer SVs stortingsrepresentanter på at det er denne regjeringens skattepolitikk som er med på å øke forskjellene. SVs løsninger handler svært lite om å styrke den sosiale mobiliteten gjennom skole og arbeidsliv, da de er imot å stille krav om kompetanse hos lærerne, stille krav om at elevene skal møte opp i videregående skole, eller at arbeidsledige hos Nav skal møtes med krav om aktivitet. Hvorfor insisterer SV på å ha en debatt om sosiale forskjeller basert på en fiktiv framstilling – at det er den generelle skattesatsen som er årsaken til at vi har økende ulikheter – samtidig som man ønsker å ha en mer liberal innvandringspolitikk?

Audun Lysbakken (SV) [11:40:32]: Både framstillingen av hva ulikhet skyldes, og framstillingen av hva SV sier, er feil.

For det første er det slik at en viktig del av ulikhetsutviklingen skyldes at de på toppen drar ifra. Denne regjeringen fører en politikk som kan forsterke det. For det andre er det overhodet ikke riktig at SV ikke tar debatten om innvandring, men vi har de forslagene som gjør at vi skal lykkes bedre med integreringen. Og vi har vilje til å ta den diskusjonen høyresiden aldri tar, nemlig om hva som skjer i arbeidslivet vårt når de med de laveste lønningene henger etter i lønnsutviklingen. Det er et spørsmål – ikke om innvandrere tar jobbene fra nordmenn, ikke om å legge skylden på innvandrere, men om hvordan vi som politikere organiserer arbeidslivet vårt. Det er et fundamentalt spørsmål i ulikhetsdebatten framover, men regjeringen skygger banen, bl.a. fordi de er redd for å diskutere EØS.

Marianne Haukland (H) [11:41:30]: La oss ta sosial mobilitet, da. Vi ønsker å styrke den sosiale mobiliteten gjennom skole og arbeidsliv. Hvorfor er SV imot å stille krav om økt kompetanse hos lærerne? Hvorfor er SV imot å stille krav om at elevene skal møte opp på videregående skole? Og hvorfor er SV imot krav om at arbeidsledige som står hos Nav, skal møtes med krav om aktivitet i arbeidslivet?

Audun Lysbakken (SV) [11:41:55]: Vi er for smarte krav. Problemet med mange av de kravene denne regjeringen har stilt, f.eks. i skolepolitikken, er at de ikke er spesielt smarte, f.eks. firerkravet i matematikk, som gjør at mange høyt kvalifiserte ungdommer ikke får bli lærere i en tid da regjeringen sørger for lærermangel i norske klasserom, eller måten fraværsgrensen var innrettet på. Husk at regjeringen egentlig ville ha en veldig rigid modell, som ville fått veldig alvorlige konsekvenser. Vi har nå fått tall på bordet som viser at det er økt risiko for frafall i videregående skole. Istedenfor å være så selvfornøyd som regjeringen er i denne debatten, ville jeg tatt det veldig på alvor, for er det én ting vi må lykkes med i norsk utdanningspolitikk, er det å sørge for at ungdom klarer å komme seg gjennom videregående skole, istedenfor å falle ut.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:42:59]: Fremskrittspartiet har fått betydelig gjennomslag for liberalisering på bioteknologiområdet. Vi har bl.a. sørget for at unge kvinner som blir rammet av en alvorlig sykdom som kan eller vil skade eggene varig, nå får hentet dem ut og lagret dem gratis. Vi har også fjernet egenandelen på 17 000 kr, og vi gjør det nå mulig å lagre disse eggene lenger, sånn at unge kvinner får lengre tid til å planlegge familielivet sitt.

Fremskrittspartiet og regjeringen legger nå også fram lovendringer som utgjør den største liberaliseringen av bioteknologiloven siden 2004.

Støtter SV de liberaliseringene Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for i bioteknologiloven? Og hva synes SV selv om at de i sine åtte år i flertallsregjering ikke gjorde noen endringer på dette området?

Audun Lysbakken (SV) [11:43:47]: Vi skal se på forslagene som kommer fra regjeringen. På en del områder er vi for en mer liberal bioteknologipolitikk, på andre områder ikke. Sånn er det jo i veldig mange partier.

Det vi er sterkt imot, er å gi ett parti en vetorett over bioteknologipolitikken, sånn som Fremskrittspartiet i praksis har vært med på. Det er ikke klokt i en tid hvor teknologien er i rivende utvikling, hvor vi trenger å ta de etiske debattene, men hvor vi også trenger å se de mulighetene som ligger i dette, og som jeg tror vi er enige om, bl.a. for at mennesker som ønsker seg barn, skal kunne få barn. Det er SV for. Fremskrittspartiet er også for det. Men regjeringserklæringen gjenspeiler dessverre ikke det.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:44:33]: Fremskrittspartiet er glad for det samarbeidet vi har hatt med SV på liberalisering av bioteknologiområdet, men jeg biter meg fast i at representanten Lysbakken er kritisk til at man gir ett parti mulighet til å ha vetorett i spørsmål om bioteknologiloven. For i 2005–2013 satt SV i en flertallsregjering med Senterpartiet, og i den perioden ble det ikke gjort noen endringer i bioteknologiloven. Det ble ikke tillatt med eggdonasjon, det ble ikke tillatt med assistert befruktning for enslige.

Vil representanten Lysbakken innrømme at han selv, når SV har styrt i en flertallsregjering, har gitt veto rett til andre partier?

Audun Lysbakken (SV) [11:45:10]: At en i forbindelse med denne regjeringserklæringen tar uenigheter om dette spørsmålet av bordet på forhånd, mener jeg er en veldig spesiell måte å gjøre det på.

Så er det selvfølgelig sånn at det er uenigheter partiene imellom. Det er en ærlig sak. Og saker om bioteknologispørsmål følger ofte ikke de tradisjonelle blokklinjene. Det er helt sant. Det går på kryss og tvers. Det kan også være uenigheter innad i partier.

I vårt parti er det iblant uenigheter i disse spørsmålene. Jeg er ikke noe redd for det, for det er krevende spørsmål. Ofte må man veie for og imot, derfor har vi også hatt interne diskusjoner om mange av disse tingene. Det skal vi også ha framover. Men på forhånd å si at dette er avgjort, ved på forhånd å si at det Kristelig Folkeparti bestemmer, er det som blir regjeringens politikk, synes jeg er å gi fra seg en god sjanse til både å henge med

i tiden og til å oppfylle en del av de forventningene jeg tror mange av innbyggerne våre har til oss.

Guri Melby (V) [11:46:22]: Jeg registrerer at representanten Lysbakken er veldig fornøyd med sitt retoriske poeng om at Venstre ikke har noe gjennomslag i denne regjeringen. Jeg vil anbefale ham å lytte videre til debatten, og høre om alle de sakene som vi har fått gjennomslag for.

Jeg tenkte jeg skulle løfte det som har vært én hovedprioritet for Venstre, nemlig å løfte dem som trenger det mest, og sikre alle barn like muligheter på tross av foreldrenes økonomi. Blant annet har vi sikret nesten 50 000 barn tilnærmet gratis barnehageplass, og med Granvolden-plattformen viderefører vi denne tydelige sosiale profilen med målrettede tiltak som økt barnetrygd for barn under seks år, økt engangsstønad og en rekke andre tiltak, bl.a. også gratis kjernetid i SFO.

Meg bekjent har også SV tradisjonelt kjempet for mange av disse sakene. Forskjellen mellom Venstre og SV har vært at mens vi prioriterer dem som trenger det aller mest, har SV villet gi disse godene til absolutt alle, også til dem som har veldig god inntekt. Så når SV da sier i debatten om regjeringserklæringen at de registrerer at vi gir til overklassen, lurer jeg på om det ikke heller er SV som med sine universelle svar på alle sosiale utfordringer gir mest til overklassen, mens regjeringen og Venstre gir mer til dem som trenger det mest.

Audun Lysbakken (SV) [11:47:27]: En del av det representanten Melby viser til, er områder hvor Venstre og Kristelig Folkeparti, enten hver for seg eller sammen, har vært nettopp det jeg beskrev i mitt innlegg: en bremsekloss – og har sørget for en annen retning på politikken gjennom de budsjettforlikene som er inngått i Stortinget. Det har vi anerkjent før, og jeg er nå som helst villig til å anerkjenne den innsatsen igjen. Problemet er jo bare at jeg frykter at særlig på det økonomiske området forsvinner dette nå, fordi en flertallsregjering betyr at Høyre og Fremskrittspartiet fort vil få mye flertall for det som er viktigst for dem, som gjerne er det jeg kaller overklassepolitikk, mens Venstre og Kristelig Folkeparti blir overlatt til å prioritere andre ting.

Så er diskusjonen om såkalt målrettede ordninger eller universelle ordninger stor. Jeg brenner for en velferdsstat som gjelder for alle. Men i tillegg er det ofte sånn at det å gå bort fra universelle ordninger skaper fattigdomsfeller, som gjør situasjonen vanskeligere for fattige familier.

Guri Melby (V) [11:48:28]: Jeg aksepterer at SV og Venstre har ulikt syn når det gjelder akkurat dette om hvorvidt det er riktig å bruke universelle eller målrettede ordninger. Man kan diskutere hvilke ordninger som

er de beste. Men mener fortsatt Audun Lysbakken at det er riktig å bruke merkelappen overklassepolitikk når vi helt konsekvent prioriterer barna i de familiene som trenger det mest, når vi gir over 7 000 kr mer i barnetrygd til dem som trenger det mest, nemlig de familiene som har barn under seks år, når vi gir tilnærmet gratis barnehageplass til 50 000 barn fra de familiene med lavest inntekt, mens SV, da de satt i regjering, sørget for makspris som ga lavere pris for absolutt alle.

Audun Lysbakken (SV) [11:49:07]: Ja, vi sørget for plass til alle og lavere pris for alle. Det er jeg veldig stolt over.

Det jeg kaller overklassepolitikk, er f.eks. det å love nye kutt i skattene for folk med aksjeformue, mens vi vet at denne regjeringen har gjennomført en rekke usosiale kutt for folk som har lite, f.eks. uføre forsørgere med barn, f.eks. en god del grupper med syke, som har fått økte egenandeler på fysioterapi osv., osv. Det er overklassepolitikk.

Så er mitt argument mot Venstres linje i barnehagepolitikken bare at det er ikke nok, og at jeg frykter at hvis vi ikke bygger videre på den universelle barnehagereformen, risikerer vi å få en situasjon hvor det blir vanskeligere for folk med lav inntekt å jobbe mer eller å komme seg i arbeid, fordi de da f.eks. mister det godet som en gratis plass i barnehagen er.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:50:19]: Det norske velferdssamfunnet har sitt utspring i menneske som såg sykdom, liding, naud og fattigdom, og som i fellesskap gjorde noko med det. Dei gjorde det gjennom ideelle aktørar.

Me ser no kva regjeringsplattforma seier om ideelle aktørar, at ein vil ha auka bruk av ideell verksemd. Innan helsesektoren skal delen med ideell verksemd aukast. Ein seier at ein skal utnytte handlingsrommet for å sikre ideelle aktørar, og ein skal få til langsiktige avtalar, nettopp slik ideell verksemd treng.

Spørsmålet mitt til representanten Lysbakken er: Er dette å dra politikken mot høgre? Er ikkje dette nettopp å dra politikken mot sentrum, som både SV og Kristeleg Folkeparti har ønskt nettopp for ideell verksemd?

Audun Lysbakken (SV) [11:51:18]: Det som står på punktet om ideell velferd og ideelle aktører, er bra. Problemet, tror jeg, er det som ikke står der. For vi er f.eks. sterkt for å gå bort fra kortsiktige anbud og over til mer langsiktige avtaler. Det foreslo vår regjering for barnevernet. Men med en gang den blå regjeringen kom på, gikk man bort fra det. Da skulle barnevern igjen ut på anbud.

Hvis en lykkes med dette, er det bra, men problemet er at det står ingenting i denne erklæringen om det som er avgjørende for å lykkes med det, nemlig å begrense de

kommersiell makt, de kommersielle vekst i norsk velferd.

Hvis vi virkelig skal sikre de ideelle framtid i norsk velferd, som jeg er veldig, veldig opptatt av, skal vi gjennomføre et forbud mot profitt, som gjør at de store kommersielle kjempene ikke lenger ser norsk velferd som et attraktivt marked, og at skattepenger går til velferd for alle i stedet for til formuer for noen få.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Terje Breivik (V) [11:52:38]: Rausare, grønare og meir sosialliberal politikkk: Føresetnadene Venstre la til grunn for å ta steget frå rolla som konstruktivt opposisjons- og samarbeidsparti til regjeringsparti for eit år sidan, var eintydige og klare, og når me no har hatt glede av å forhandla og snekra ei ny regjeringsplattform saman med sentrumspartikollega Kristeleg Folkeparti, i tillegg til regjeringskollegaene Høgre og Framstegspartiet, er det godt å kunna slå fast at Venstre igjen har fått betydeleg gjennomslag på hovudsaksområda våre. Ei frå før tung satsing på skule og kunnskap er ytterlegare forsterka. Det same gjeld kampen mot barnefattigdom. Me aukar ambisjonane innan miljø og klima, og me sikrar og skapar arbeidsplassar over heile landet.

Av omsyn til ungene våre, komande generasjonar, må verda lukkast med å redusera klimagassutsleppa – nok og raskt nok. Som eit av verdas rikaste land, som hentar ein stor del av inntektene våre frå industri med store klimagassutslepp, har me eit stort ansvar som pådrivar og rollemodell internasjonalt. I regjeringsplattforma har me fått på plass nye, meir ambisiøse klimamål. På kort sikt skal me gjennomføra ein ny klimakur, utarbeida ein konkret plan for oppfølging av forpliktingane Noreg har om 45 pst. innanlandsreduksjon i ikkje-kvotepiktig sektor innan 2030. Det gjer me m.a. ved å gjera det meir lønsamt for næringslivet å redusera eigne utslepp gjennom aktiv bruk av grønt skatteskitte og krav i ulike konsesjonar og anbod.

Fordelane for nullutslepps-bilar vert vidareførte, og heile landet skal få tilgang til rask og effektiv ladeinfrastruktur. 20–25 år etter at Venstre her i byen tok til orde for å stimulera til meir bruk av elbil, står Noreg no på terskelen til ein formidabel suksess, med gode utsikter til at me når målet om at alle nye bilar i 2025 skal vera nullutslepps-bilar. Noreg er òg pådrivar for teknologiutvikling som resten av verda kan og vil nytta godt av.

Me skal òg sørja for at dei ulike teknologiske nullutsleppsløysingane for tyngre køyretøy kan utviklast og takast i bruk, ikkje minst er hydrogen eit spennande stikkord i så måte.

Nasjonal transportplan skal følgjast opp, med balanse mellom veg og bane, og det skal setjast i gang strekningsvise høgfarutgreingar for jernbane.

Eg har registrert at opposisjonsparti hevdar at gjennomslaget til Venstre, med full støtte frå Kristeleg Folkeparti, om å verna Lofoten, Vesterålen og Senja mot oljeutbygging, vert føyst vekk med at den saka for lengst er vunnen. Med ei slik lettvinne haldning til viktige miljøvedtak skal alle som er opptekne av den evigvarande verdien området har, både i eit klassisk naturvernsperspektiv og når det gjeld matauk og verdiskaping – fiskeressursane – prisa seg lukkelege over at Venstre igjen har bidrege til ei regjering som har freda området for oljeaktivitet.

For sosialliberale Venstre er fridom ein grunnleggjande verdi, men skal ein vera fri, må ein òg vera fri frå naud, fattigdom og ulikskap. Noko av det mest hjarteskjerande i det norske velferdssamfunnet anno 2019 er vissa om at 80 000–90 000 barn veks opp i fattigdom. Difor er det utruleg godt å kunna slå fast at den målretta satsinga for å kjempa mot barnefattigdom, t.d. gjennom å innføra gratis kjernetid i barnehagen for barn frå låginntektsfamiljar, no vert utvida til òg å gjelda skulefritidsordninga, og at alle skal ha likt høve til å delta på aktivitetar i tilknytning til skulen uavhengig av økonomien til foreldra. Regjeringsplattforma gjer det òg enklare å utsetja skulestarten for ungar som treng det. Kommunar som ønskjer å prøva ut t.d. ordninga med to skuleopptak i året, får no høve til det.

For ei sosialliberalar og verdsborgar gjer det òg godt å kunna framheva at Noreg skal ta eit endå større ansvar for folk i andre land som er i naud og treng hjelp, både gjennom ei rekordhøg satsing på bistand og ein rausare flyktningspolitikk på område det er viktig å vera raus på. Til dømes vert årets standard for mottak av kvoteflyktingar – 3 000 årleg, noko som er tre gonger høgare enn då dei raud-grøne partia hadde fleirtal og sat i regjering – no etablert som den nye normalen.

Som parlamentarisk leiar for næringslivs-, arbeidsplass- og gründerpartiet Venstre er regjeringsplattforma reine kioskveltaren – løp og kjøp!

Med overtvinga i botnen om at det som er godt for dei små verksemdene, i regelen òg er godt for dei store – det er ikkje nødvendigvis motsett – inneheld plattformen ei brei og variert tiltaksliste for å tryggja eksisterande og å leggja til rette for å skapa nye varige arbeidsplassar. Tilgang på risikokapital og sokalla kompetent kapital, investorar som òg har kunnskap om å driva butikk – næring – vert endå enklare. Skatteincitamentsordninga for investorar og opsjonsskattelegginga skal forberast. Det skal verta enklare å ta i bruk folkefinansiering, enklare for dei små og nystarta verksemdene å konkurrera om offentlege anbod, og vilkåra for sjølvstendig næringsdrivande skal verta meir konkurransedyktige.

For etablert industri som satsar på knoppskyting og markadar der grøne verdiar er drivarane, er me no heilt

i hamn med eit svært målretta tungt, nytt verktøy. Det nye klimainvesteringsfondet Nysnø skal kapitaliserast opp slik at Noreg får ein institusjon som har nok og langsiktig nok kapital til å kunna vera medinvestor i å oppskalera og industrialisera ny grøn teknologi, og i tillegg bidra til å få endå meir kapital på plass gjennom fond i fondinvesteringar og slik få ytterlegare fortgang i det grønne skiftet og omstillinga industrien står midt oppi.

Viss eg som ihuga ambassadør for det gode liv på bygda, ein representant for det livskraftige Distrikts-Noreg, supplerer næringslivspolitikkgjennomgangen med landbruks- og fiskeripolitikken i plattformen, skal ein leita lenge etter ei plattform med ein meir komplett politikk for verdiskaping og levekraftige distrikt i heile landet.

I fjor slo eg fast at det ikkje er kvar dag Venstre går i regjering med Framstegspartiet. Det er heller ikkje kvar dag at Venstre, Kristeleg Folkeparti, Framstegspartiet og Høgre går i regjering saman. Politikken, regjeringsplattformen, er den avgjerande forklaringa på at dette no er ein realitet. Ein skal likevel ikkje undervurdera mellommenneskeleg tilhøve, partileiingar med stor gjensidig tillit som er utvikla over tid, og parti med reell vilje til å koma kvarandre i møte. Utan å gjera nokon ringare er det liten tvil om at statsministeren må ta ein betydeleg del av æra for at ei borgarleg samling – mot alle odds – no er ein realitet. Måten ho har leidd samarbeidet på over tid, sonderingane og forhandlingane i fjor og i år, er ikkje berre politisk leiarskap av ypparste klasse, men òg leiarskap på høgt nivå: raus, utan å gå på akkord med eigne prinsipp, kunnskapsrik, klok og inkluderande.

Om fleirtal på ikkje-sosialistisk side og fleirtalsregjering vert det vanlege i norsk politikk, er mest opp til våre fire parti sjølve – korleis me forvaltar fleirtalet, korleis me styrer landet og samfunnsutviklinga, at enkeltmenneske vert sette i sentrum, at kvar enkelt får dei same moglegheitene i livet, uavhengig av bakgrunn og økonomien til foreldre eller føresette, at me lever som me lærer – dei ein viser tillit, tek ansvar for seg sjølv og andre – og sist, men ikkje minst at me òg tek omsyn til mindretallet, opposisjonen, og viser reell vilje til å drøfta og omsetja forslag og innspel frå dei til konkret politikk og endring. Alt dette vil ha betydning for om me igjen fortener tilliten til veljarane i komande val. Ansvar er tungt og viktig. Venstre gler seg verkeleg til å ta fatt på oppgåva i eit godt og fruktbart samarbeid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:01:34]: Denne regjeringens plattform er tuftet på en historisk innskrenkning av kvinners rett til selvbestemt abort. Selvbestemt abort skal heretter kun være forbeholdt de kvinnene som har ett barn i magen. I Aftenposten kan

vi lese at Venstre-leder Trine Skei Grande anser abortinnstramningene som kun en pause. Jeg har hørt om å sette kjæresteforhold på pause, men det å sette kvinners rettigheter på pause var nytt for meg. Graviditet, derimot, kan ikke settes på pause. Da lurer jeg på: Hvilke gjennomslag er det Venstre har fått i plattformen som var så gode og viktige at de overskygget kvinners rett til å bestemme over egen kropp?

Terje Breivik (V) [12:02:26]: Som spørjaren kjenner godt til, var Venstre imot den endringa som låg på bordet i saka då ein forhandla spørsmålet om tvillingabort, fosterreduksjon, i 2016, og meinte sjølv sagt, som fleirtallet, at det skulle falla inn under kvinners rett til sjølve å bestemma. Samstundes, når me no har sete i forhandlingar og diskutert dette, ser me at fosterreduksjon av friske foster er ei sak som lyftar mange etiske og medisinske dilemma, og me står eigentleg godt bak den løysinga med kom til i lag med dei andre partia, at ein for denne typen abortar no må igjennom ei nemnd, og kan godta det. Det er ikkje sånn at ein mistar retten til tvillingabort, men det vert no sidestilt med andre abortar som òg vert utførte etter veke tolv ... (presidenten klubber).

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:03:32]: For Arbeiderpartiet er det uaktuelt å rokke ved kvinners rett til selvbestemt abort, uansett hvor mange barn man har i magen. Som representanten også sier, skal nå disse kvinnene dras inn for en nemnd. Vi har etter hvert ganske mye forskning på hva disse nemndene gjør med kvinner som er i en krisepreget situasjon. Det er uverdig.

Høyrreregjeringen har også gitt Kristelig Folkeparti vetorett i saker som omhandler bioteknologi, i innbytte mot regjeringsmakt. Da undrer jeg meg på: Er livreddende kunnskap som vi kunne fått gjennom tidlig ultralyd, eller det reelle flertallet som faktisk ligger i Stortinget for eggdonasjon, også eksempler på saker som kun er satt på pause?

Terje Breivik (V) [12:04:20]: Det var jo flere spørsmål i eitt. For å ta det fyrste fyrst: Viss det er slik at nemndene fungerer som ein stor skrekk for kvinnene, må me sjølv sagt drøfta korleis nemndene fungerer.

Så er det verdt å minna representanten om at det me no gjer i regjeringsplattformen, er til forveksling likt den politikken Arbeidarpartiet sat og forvalta i åtte år i fleirtalsregjering, altså absolutt inga endring i måten ein utfører fosterreduksjon på.

Når det gjeld bioteknologi, har Venstre alltid kjempa for endringar i bioteknologilova, t.d. å sidestilla eggdonasjon med sæddonasjon og gje einslege moglegheit til assistert befruktning. At desse endringane no vert set-

te på vent, beklagar sjølv sagt eg òg. Samstundes er det jo sånn at bioteknologilova var uendra òg gjennom dei åtte åra Arbeidarpartiet sat i fleirtalsregjering. No vil ein ha det akkurat slik på Granavolden som det var då representanten og hennar parti sat i regjering.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:05:32]: Tross flertallsregjering er det tydelig at den solbergske parlamentarismen skal få leve vidare. I løpet av 24 timer har Venstre sådd tvil om de støtter regjeringens abortpolitikk. Representanten Abid Q. Raja har selv sådd tvil om han støtter regjeringens skattepolitikk for frivillighet og frynsegoder, og Breivik sa i replikkordskiftet i stad – eller han sådde i hvert fall tvil om det – at han støtter regjeringens politikk for olje og gass og leterefusjonsordningen.

Men nok om det. Spørsmålet er, til Venstres representant, som snakker høyt og tydelig om klimamål – men klimatiltak snakkes det ikke så mye om: Kan vi forvente at Venstre vil sørge for å få på plass et CO2-fond for næringstransport før 1. januar 2020?

Terje Breivik (V) [12:06:15]: Takk for spørsmålet. Viss representanten les regjeringserklæringa nøye nok, ser han at Venstre no har fått på plass ein mekanisme som faktisk gjer det mogleg å finansiera eit CO2-fond, og som gjer at det er sjansar for at det no kjem i hamn eit CO2-fond som i andre enden òg får ein økonomi i botnen som gjer at det same næringslivet som skal nytta godt av eit slikt fond, òg får høve til å omstilla seg, få ei vinn-vinn-løysing og ta i bruk teknologi som gjer at ein slepp å betale avgifter for t.d. klimagassutslépp.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:07:01]: Jeg hører hva representanten sier, men da jeg hørte NHOs direktør i Politisk kvarter i går, virket det ikke på meg som det var noen snarlig løysning på gang. Vi har vel hele tiden trodd at det var forhandlinger på gang, men det sies nå at det er samtaler.

Nok om det. Venstres representant snakket også om små og mellomstore bedrifter i distriktene. Norsk skog har lang tradisjon og historie som bruksskog. Stortingets flertallet har bestemt å igangsette kartlegging av potensielle områder for vern. 10 pst. skal vernes, ifølge regjeringserklæringa. Det gjelder bl.a. i Hattfjelldal i Nordland, der sponplatefabrikken Arbor er hjørnesteinsbedrift. Fabrikken ligger praktisk talt midt i skogen og lever av foredlet skog til bygningsmaterialer – klimavennlig som bare det. Likevel er det nå nedskjæringer og oppsigelser på gang fordi skogen rundt er vernet eller båndlagt. Hvordan mener Venstre dette rimer med å satse på klimavennlige og kortreiste produkter, næringsutvikling i distriktene og målet om å støtte opp om små og mellomstore bedrifter?

Terje Breivik (V) [12:08:02]: Hattfjelldal-saka må eg dessverre erkjenne at eg ikkje har nok detaljkunnskap om til å kunna kommentera direkte. I stort kan ein seia til skognæringa at regjeringserklæringa er ein formidabel invitasjon til langsiktig tenking og òg ein invitasjon til ei næring som no verkeleg får langsiktige, gode rammevilkår, bl.a. gjennom at me signaliserer ein klar vilje til å auka innblandingskravet i biodrivstoff til berekraftig biodrivstoff fram mot 2030. Det er vel kanskje eit av dei tyngste næringspolitiske tiltaka me kan gjennomføra med tanke på norske skogeigarar og norsk skogindustri.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:08:54]: Bruk av skog er helt avgjørende for å nå klimamålene våre, og da kan vi ikke verne oss ut av den problemstillingen. Derfor er den saken viktig. Men for å gå litt videre når det gjelder skogen: Før jul inngikk regjeringen en avtale med EU om felles klimamål. I den ligger det også felles regne-regler for bruk av skog. Norge har et stort potensial for å avvikle mer skog enn vi gjør i dag, men regjeringen har også her klart å skape stor usikkerhet knyttet til den såkalte referansebanen som de skal melde inn til EU. Det skulle vært gjort før nyttår; nå er det skutt ut i tid.

Da er spørsmålet til Venstre: Er man enig i at bruk av skog bør telle positivt i klimaregnskapet gjennom aktivt og bærekraftig skogbruk, og vil Venstre sørge for at Norge melder inn og kjemper for gjennomslag for den referansebanen som gir grunnlag for størst mulig økt utnyttelse av norske skogressurser i klimasammenheng?

Terje Breivik (V) [12:09:49]: Eg kan roa representanten, alle skogeigarane i landet og alle som har tilknytning til norsk skogindustri, med at Venstre i lag med dei tre andre regjeringspartia kjem til å driva ein langsiktig skogpolitikk som me knapt nok har vore i nærleiken av tidlegare. Dette er ein industri som både er ein viktig del av klimaløysinga og ein viktig del av ein aktiv næringsdistriktspolitikk i eit land som er så rikt på skogressursar.

Arne Nævra (SV) [12:10:37]: I programmet til Venstre står det:

«Venstre vil legge til rette for at flere velger å reise kollektivt.»

Et av tiltakene som nevnes der, er å avvikle tilskuddsordningen for bompengeprojekter. Det står noe om dette i regjeringserklæringa, men den skal ikke avvikles – den skal doubles. I tillegg skal det gis skattefrakt for å kjøre fossilbil til jobb. Da skulle en kanskje tro at Venstre fikk et tillegg som ga noe til dem som velger å la bilen stå, men jeg klarer ikke å finne det i regjeringserklæringa.

Hvorfor går ikke regjeringa inn for å innføre tiltak for å gjøre det billigere å reise kollektivt til jobb, i stedet for å bruke 1 mrd. kr ekstra på å gjøre det billigere å kjøpe bil til jobben? Hvordan kan dette tiltaket bidra til å nå målene om mindre bilkjøring og færre fossilbiler på veiene?

Terje Breivik (V) [12:11:39]: No skal eg vera så inddiskré at eg røper ein liten seanse frå forhandlingane på Granavolden. Då me diskuterte dette punktet, sa eg at dette strengt teke var eit tiltak som Venstre ikkje eingong hadde hatt fantasi til å koma på når det gjaldt bompengetilskotsordninga. Men i respekt for godt samarbeid har me akseptert det punktet, og me har òg akseptert ei inntekts-/skattereduksjonsordning. Det trur eg at òg representanten frå SV kan vera einig i kan vera smart med tanke på at det òg handlar om å behalda legitimiteten til ei ordning som er heilt avgjerande både i eit klimaperspektiv og for å finansiera ulike nødvendige samferdselspolitiske tiltak – anten det handlar om veg eller det handlar om kollektivutbygging.

Plattforma er òg full av ordningar, bl.a. å vidareføra nullutslippsbilfordelane, innblandingskrav til biodrivstoff etc. (Presidenten klubber.)

Arne Nævra (SV) [12:12:44]: Jeg takker for svaret, og jeg vil følge det opp litt videre. Nå er jo Venstre på en måte det grønne alibiet på borgerlig side i den Høyre- og Fremskrittsparti-dominerte regjeringa. Jeg har forsøkt å gå gjennom denne plattformen med grønn lupe, men jeg klarer altså ikke å finne noen konkrete nye tiltak – Venstre henviser til noen gamle – noen som helst signatur på klima og miljø som Venstre står bak, og kan sole seg i glansen av.

Derimot har Venstre her i salen konsekvent stemt imot mange forslag som SV har reist, om gods, om pilotprosjekt for hydrogentog, om å utrede autonome nullutslippsferger i stedet for disse idiotiske – unnskyld uttrykket – fjordkryssingene med alle slags rare teknologiske løsninger som er både miljømessig og økonomisk forkastelige. Hvorfor har ikke Venstre klart å finne noen innfallsvinkler til å kunne støtte noen av disse forslagene?

Terje Breivik (V) [12:13:46]: Igjen: Viss representanten hadde lese plattformen med litt meir audmjuke og velvillige briller, hadde han sett at dette er den mest ambisiøse regjeringplattformen for klima nokon gong. Eg sa i mitt innlegg at me har fått på plass nye, tydelege og meir ambisiøse klimamål for både 2030 og 2050. Klimakapittelet har eit sett med verkemiddel. Eg nemner Enova, som me allereie har fått opp på eit betydeleg høgare nivå enn då me overtok og kom til makta i 2013, klimateknologiordninga, Nysnø AS, som verkeleg

vil vera eit heilt avgjerande tungt verktøy for både å få vidareutvikla industrialisert teknologi som reduserer klimagassutslepp, samstundes som ein sikrar og legg til rette for trygge arbeidsplassar i eigen industri. CO₂-fangst og CO₂-avgifter brukar ein aktivt, bl.a. for ... (Presidenten avbryter.)

Une Bastholm (MDG) [12:15:04]: Jeg er sikker på at jeg og representanten Breivik er enige om at vi trenger å styrke klimapolitikken, ikke bare bevare status quo. Men noen av seirene som Venstre framhever som miljøseire – de viktigste seirene på miljøfeltet – er å videreføre elbilfordelene, å fortsette å bygge landstrøm og ladestasjoner og å fortsette å ikke ha oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja. Det siste tenker jeg på litt som å være imot testing og press i skolen – og så være fornøyd med å ha utsatt en ny, første eksamen i 1. klasse i skolen. Det er en ikke-seier.

Spørsmålet gjelder egentlig CO₂-avgiften. Tidligere i debatten har vi hørt at på grunn av Fremskrittspartiets seier med at det skal kompenseres i pumpeprisen, vil man ikke få effekten av CO₂-avgiften i transportsektoren. Da er spørsmålet mitt hvordan man da kommer til å kunne se en klimaeffekt av CO₂-avgiften i transportsektoren.

Terje Breivik (V) [12:16:11]: Fyrst litt om elbilfordelene: No kommenterte eg Lofoten, Vesterålen og Senja med at ein ikkje kan ta denne typen ting for gjeve. Denne typen kampar må vinnast igjen og igjen. Sjølv om det no verkar som om det har kome svært mange elbilar på norske vegar, ikkje minst inn mot storbyane, utgier det totale talet på elbilar no knapt 200 000 bilar av ein bilpark på nesten 3 millionar – 2,6–2,7 millionar. Det å få gjennomslag for prinsippet om at elbilfordelane skal vidareførast, er heilt avgjerande for å redusera utsleppa i ein av dei sektorane som står for mest klimagassutslepp, ca. ein tredjedel, altså transportsektoren.

Det er heldigvis slik at når me no har fått på plass ei forpliktande opptrapping av CO₂-avgifta og skal bruka CO₂-avgifta aktivt, genererer det inntekter som gjer at ein kan... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:17:33]: Vår kristne og humanistiske arv og tradisjon har gitt oss verdier som menneskeverd, nestekjærlighet og forvalteransvar. Til grunn for politikken ligger synet på det enkelte menneskets unike verdi på tross av ulike utgangspunkt, forutsetninger og egenskaper. Mennesket har en iboende og ukrenkelig egenverdi, og alle mennesker har samme menneskeverd. Dette er kjernen i Kristelig Folkepartis politikk. Jeg er glad for at dette også ligger til

grunn for den regjeringserklæringen vi diskuterer i dag. Det er dette som er vårt utgangspunkt.

I sentrum for politikken står familiene, de små fellesskapene, frivilligheten og troen på at samfunnet bygges nedenfra. Kristelig Folkeparti setter alltid barna i sentrum, derfor er barnereformen så viktig – en barne-reform med innsats mot barnefattigdom. Barnetrygden skal økes kraftig, med 600 kr i måneden for barn under 6 år – altså 7 200 kr i året. Dette skal skje over to år og kommer på toppen av budsjettforliket for 2019, der vi økte barnetrygden med 1 000 kr i året.

For barn mellom 6 og 18 år skal det innføres et fritidskort. Alle barn bør få mulighet til å oppleve tilhørighet på viktige sosiale arenaer uavhengig av foreldrenes økonomiske situasjon. Barnefattigdom i dagens Norge handler i stor grad om at barn opplever å være utestengt fra sosiale sammenhenger på grunn av familienes økonomiske situasjon. Derfor vil vi innføre fritidskortet – en støtte til fritidsaktiviteter for alle barn mellom 6 og 18 år.

Likeverdsreformen skal gjøre det enklere for familier som venter eller allerede har barn med spesielle behov. Kampen mot systemet skal erstattes av en hjelpende hånd, enten det er en egen koordinator eller det er bedre og enklere stønadsordninger.

Se deg ikke tilbake, for det er ikke dit du skal, heter det i ordtaket. Det er sant, men det er også sant at dagens regjering er et resultat av systematisk samarbeid i Stortinget over tid. I samarbeid med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i Stortinget har Kristelig Folkeparti fått betydelige gjennomslag. Jeg kan nevne saker som doubling av kontantstøtten, lærernorm, KRLE-faget i skolen, lovfestet rett til sykehjemsplass, regionreform, økt bistand, en kraftig satsing på samferdsel, rusreform, opptrappingsplaner for barn og unges psykiske helse og rusomsorgen. Listen kunne vært mye lengre. Nå har vi en politisk plattform som peker framover, og som er grunnlaget for vårt arbeid.

Den kristne kulturarven bærer med seg viktige verdier. Menneskeverdets ukrenkelighet, forvalteransvaret og ansvaret for våre medmennesker er denne type verdier. Samtidig er kristendemokratiet noe mer, det er en idé om at det mest avgjørende i samfunnet ikke er staten eller politikken, men det fellesskapet som opprettholdes av familier, trossamfunn, frivillighet og institusjoner. Derfor er det heller ikke alt som staten skal ta ansvar for alene. Verdier som ærlighet og personlig ansvar er med på å skape et godt samfunn for alle, der de små fellesskapene står i sentrum.

Kristelig Folkepartis politikk for nyskaping og entreprenørskap har lange røtter. Hans Nielsen Hauge reiste rundt i landet og startet næringsvirksomhet på slutten av 1700-tallet. Han skapte en folkebevegelse av arbeid, kunnskap og nyskaping. Og sporene ser vi i dag.

Dette er også en viktig del av kulturarven – en arv som har gitt oss slitesterke verdier og er fundamentet for en moderne nærings- og landbrukspolitikk. Jeg er glad for styrken i denne regjeringens nærings- og landbrukspolitikk: bedre rammevilkår for små og mellomstore bedrifter og for gründervirksomhet og en offensiv politikk for et aktivt landbruk over hele landet.

Trygghet for generasjonene som kommer etter oss, handler om gode rammevilkår for næringsutvikling, landbruk og fiskeri. Det handler om tilgang på nye, grønne arbeidsplasser – både private og offentlige. Det handler om utvikling av ny teknologi, mer bredbånd til hele landet, om veier, nye veier, vedlikehold av gamle veier og kollektivtransport. Det handler om god kommuneøkonomi, trygghet for gode helsetilbud og skoler der folk bor, og et sterkt og moderne forsvar.

Regjeringserklæringen gir et godt utgangspunkt for den jobben som nå skal gjøres på alle politikkområder. Vi er klar til å ta fatt på jobben.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [12:22:34]: Først vil jeg gratulere representanten Grøvan som nyvalgt parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti og med Kristelig Folkepartis inntreden i regjeringen.

Man kunne forvente at en regjering utvidelse med Kristelig Folkeparti ville flytte politikken nærmere sentrum. Derfor er det overraskende og skuffende at Kristelig Folkeparti sikrer flertall for en storstilt privatisering i helse- og omsorgssektoren. Høyre regjeringen sier i Granavolden-plattformen at de vil kopiere en fritt brukervalgordning i kommunene, etter modell fra Sverige, innført av den nyliberale Reinfeldt-regjeringen. Etter en enkel godkjenningssprosess vil firmaer få rett til å tilby f.eks. hjemmetjenester. Tilbyderne kan på kort varsel trekke seg, eller gå konkurs, og da må kundene deres finne seg en ny leverandør, eller så må den kommunale tjenesten overta. I Sverige skiller det ikke mellom kommersielle og ideelle aktører.

Mitt spørsmål til representanten Grøvan er hva Kristelig Folkeparti ønsker å oppnå med innføring av svensk modell i norske helse- og omsorgstjenester.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:23:35]: Kristelig Folkeparti har tro på at den helsepolitikken som ligger til grunn i denne plattformen, gir et sterkt og tydelig offentlig ansvar for de tjenestene vi ønsker å utføre – og skal utføre – for alle som trenger helsehjelp. At vi har en kombinasjon av forskjellige løsninger, både av offentlige, private og ikke minst ideelle organisasjoners tilbud innenfor helsetjenesten, er en del av vår politikk. Vi tror at sammen vil dette kunne være med og bidra til å gjøre helsetjenestene gode. Vi er opptatt av kvalitet, og vi

som representerer det offentlige, har et ansvar for at den kvaliteten blir fulgt opp gjennom de tjenestene som leveres til den enkelte bruker.

Tuva Moflag (A) [12:24:28]: Ja, i eldrepolitikken har jo Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti funnet sammen i mange viktige saker det siste halvannet året. Vi har fått styrking av dagtilbud for mennesker med demens, vi har fått flertall for ernæringsstrategi for eldre, vi har sørget for at man fortsatt får tilskudd til rehabilitering av sykehjem, og vi har også stått sammen om at statlig finansiering ikke er veien å gå for å sikre best mulig eldreomsorg ute i kommunene.

Nå har Kristelig Folkeparti gått med på å utvide forsøket med statlig finansiering av eldreomsorgen. Mitt spørsmål til Grøvan er om han har mistet tilliten til at kommunene er best egnet til å sørge for gode tjenester til sine innbyggere.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:25:08]: Kommune har et ansvar for å gi tilbud til eldre pleietrengende, og de forvalter det ansvaret på en veldig god måte. Kommunene er satt i stand til å gjøre dette og trenger å prioritere disse oppgavene i enda større grad framover, ut fra at vi får flere eldre, vi får flere demente, og vi trenger mer omsorg. Vi tror at det vi gjør her – med å gi en mulighet også for statlig finansiering – er et valg den enkelte kommune kan gjøre. Det er gjort noen erfaringer med det. Noen erfaringer har vært gode, og vi ønsker at dette skal være en mulighet til å kunne velge, uten at vi på den måten legger til grunn at ikke kommunene gjør den oppgaven på en god måte. Tvert om har vi veldig mye god eldreomsorg som forvaltes på en god måte av kommunene i dag.

Tuva Moflag (A) [12:26:04]: For noen av kommunene er det slik at de har kommet fram til at eiendomsskatt er nødvendig for å finansiere nettopp eldreomsorgen. Nå settes det jo et tak på hvor mye kommunene kan ta inn, som er lavere enn det man har hatt tidligere. En god eldreomsorg er avhengig av en god kommuneøkonomi, derfor har Arbeiderpartiet betraktelig mer til nettopp kommunene i vårt alternative statsbudsjett.

Hvordan vil Kristelig Folkeparti kompensere kommunene for de tapte inntektene de nå får, som følge av senket tak på eiendomsskatt? Hva skal Kristelig Folkeparti gjøre for at de kommunene fortsatt kan levere like god eldreomsorg?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:26:45]: Kommune har i senere tid hatt en gjennomgående god kommuneøkonomi. Vi har sett at kommunene nå har levert overskudd, vi har sett at mange kommuner har kommet ut av ROBEK-lista, som mange av dem sto på for 5–10 år

siden, så vi har sett en positiv utvikling. Vi tror at kommunene vil bli tatt godt vare på fra den nye regjeringens side. Vi vil sikre at kommunene får tilgang til en økonomi som gjør at de kan levere tjenestene som de er forpliktet til å levere, med den kvaliteten som forventes.

Så vi tror at selv om det er en endring i promillen med hensyn til eiendomsskatt, vil ikke dette være med og bidra til å svekke kommunenes økonomi. Regjeringen tar det ansvaret og vil sørge for at kommunene blir satt i stand til å gjøre de oppgavene som de skal ha, gjennom en fornuftig bruk av de ressursene de har tilgjengelig.

Kjersti Toppe (Sp) [12:28:00]: Gratulerer med jobben!

Det var eit fint innlegg om verdiane til Kristeleg Folkeparti, men eg kan ikkje sjå at dei gjennomsyrrer regjeringsplattforma, og spesielt tenkjer eg på det som står om konkurranseutsetjing og marknadsretting av offentlig sektor. Det synest som om Høgre og Framstegspartiet med Kristeleg Folkeparti i regjering kan skru opp takta for auka privatisering av helsevesenet vårt. Fritt behandlingsval skal utvidast, fritt brukarval skal innførast i kommunane, og private tilbydarar skal konkurrera om å levera offentlig finansierte helsetenester. Ein slik politikk vil ikkje berre svekkja det felles, offentlege helsevesenet vårt, men det vil òg skvisa ut dei ideelle.

Dette er ikkje det Kristeleg Folkeparti som eg kjenner. Korleis kjennest det å vinna fram med enkeltsaker, men tapa kampen om det viktigaste: dei verdiane som skal leggjast til grunn for den politiske retninga som skal førast i landet vårt?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:29:01]: Kristelig Folkeparti er opptatt av og tror at vi gjennom denne regjeringsplattformen kan levere kvalitet i tjenestene til dem som virkelig trenger det. Vi tror at organiseringen av helsevesenet nettopp vil kunne bidra til det. Vi trenger en sterk offentlig sektor, men vi trenger også tilfang av oppgaver fra private leverandører og ikke minst ideell sektor. Jeg tror vel også Senterpartiet kunne skrevet under på en del av de formuleringene som vi har når det gjelder styrkingen av ideell sektor, når det gjelder å sikre disse mulighetene til å kunne levere tjenester i et framtidig helsevesen, sånn det er formulert i plattformen. Vi ønsker ikke å legge opp til en utvikling som kan oppleves som at en privatiserer for å svekke kvaliteten. Vi ønsker et sterkt ideelt innslag, og vi ønsker også private leverandører, men kvalitet står her i fokus.

Kjersti Toppe (Sp) [12:30:02]: Eg trudde Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet var einige om at vi ville ha private ideelle tilbydarar. Det som gjennomsyrrer regjeringsplattforma, er at det skal vera konkurranse mellom private og offentlege, og da skil ein ikkje mellom

private kommersielle og ideelle. Eg er sterkt bekymra for delen til dei ideelle her, trass i andre gode formuleringar om dei ideelle.

Eit anna punkt i regjeringsplattforma gjeld alkoholpolitikken, der eg vart overraska over at Framstegspartiet fekk vinna fram. Stortingsvedtaket om å stramma inn på taxfree-kvoten vert oppheva. Vinmonopolet får ha ope éin time lenger på laurdag ettermiddag – det vil klart føra til auka forbruk. Korleis kan Kristeleg Folkeparti forsvare for kjerneveljarane sine at dei støttar ein politikk for privatisering av det offentlege helsevesenet vårt og ei liberalisering av alkoholpolitikken?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:31:03]: La meg bare først få kommentere at når det gjelder de ideelle, skal også de sikres i anbudsrundene framover, som det også går fram av plattformen.

Vi er opptatt av at alkoholpolitikken skal ligge fast. Vi ønsker et styrket og et sterkt vinmonopol. Det har vist seg å være en suksess. Vi ønsker faktisk også at Vinmonopolet skal få en mulighet til å kunne være med i en konkurranse om salg av alkohol på våre flyplasser. Det betyr en ytterligere styrking av Vinmonopolet, som vi har stor tro på framover. Det ligger også tydelige formuleringer i plattformen om en nasjonal strategi på dette området, som kan være med på å redusere forbruket, og på en måte som gjør at vi får færre skadevirkninger innenfor helsevesenet. Så vi mener at vi har en plattform som er tydelig på å legge til grunn de målsettingene som det har vært flertall for i Stortinget på nettopp dette området.

Sheida Sangtarash (SV) [12:32:13]: De siste dagene har vi fått innblikk i en opptelling som er gjort på St. Olavs hospital. Vi vet nå at det store flertallet av de svært få fosterreduksjonene i Norge gjelder kvinner som har reist til utlandet for å få hjelp med å bli gravid. Bakgrunnen for det er en praksis med fertilitetsbehandling der det innsettes flere egg. Det er ikke praksisen i Norge, i fertilitetsbehandlingen her. Så jeg lurer på: Har Kristelig Folkeparti sympati for kvinner som er ufrivillig barnløse og drar til utlandet? Og, sett i et forebyggende perspektiv, er det ikke mer logisk å tillate eggdonasjon og fertilitetsbehandling av enslige kvinner i Norge?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:33:04]: Spørsmålet om eggdonasjon har mange sider, som også representanten er inne på. Det handler om mennesker som er ufrivillig barnløse, men det handler også om andre etiske sider som det er viktig at vi drøfter, bl.a. barns rett til en mor og en far. Det handler om å kunne kjenne sitt opphav.

Vi er opptatt av at vi har en lovgivning på dette området som tar alle de hensynene, respekterer det og

praktiserer det på en god måte. Derfor har vi vært opptatt av å beholde den lovgivningen vi har på dette området, og vi er glade for at vi har fått et tydelig gjennomslag når det gjelder spørsmålet om eggdonasjon, i den regjeringsplattformen som nå ligger til grunn.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Une Bastholm (MDG) [12:34:19]: Først vil jeg gratulere regjeringen med familieforøkelsen. Hvis statsministeren klarer tre partier, er jeg sikker på at hun klarer fire!

Dessverre har ikke regjeringsplattformen gitt oss høye forventninger for mennesker og miljø. Fra et klimaperspektiv er det tre hovedproblemer med denne plattformen:

For det første må en lete med lupe etter forpliktende, konkrete tiltak på klima, noe som gjør at regjeringspartiene nok en gang har utsatt de vanskelige diskusjonene. Kun fire av 38 kulepunkter om klima i denne plattformen er konkrete tiltak for å kutte utslipp i Norge.

For det andre har regjeringen fylt opp listen med klimatiltak som Norge allerede gjør. Det er lite imponerende at regjeringen skal fortsette å bygge landstrøm og ladestasjoner i vår tid, uten å si noe om tempo. Hvor er tiltakene som reflekterer FNs 1,5-gradersrapport, som kom i høst? For en marginal opptrapping av CO₂-avgiften er ikke nok, og spesielt ikke når Fremskrittspartiet, som vi har vært igjennom flere ganger i debatten hittil i dag, har fått gjennomslag for at regjeringen skal sikre at denne avgiften aldri merkes i pumpeprisen i transporten.

Og det er det som er det tredje problemet med plattformen: Tre av de fire største forurensere i Norge er vernet mot tiltak. Oljeindustrien skal sikres langsiktighet og lønnsomhet. Det skal bygges flere nye kapasitetsøkende veier, og personbilene er altså skjermet for økningen i CO₂-avgift. Det er ingen tiltak der for å begrense flytrafikken.

Noe er i ferd med å skje med Norge. Trærne har begynt å krype oppover i dalsidene våre. Noen steder er økningen over 100 høydemeter. Skisesongen i Oslomarka har blitt 40 dager kortere. Store deler av bjørkeskogen i Varanger er ødelagt. Permafrosten på Svalbard tiner opp. Det har vært varmere enn normalt der i 97 måneder på rad. Hvis ikke utslippene kuttes nå, vil endringene fortsette – stadig raskere, stadig mer omfattende.

Ett av punktene i plattformen er å lage en ny Klimakur, for å utrede tiltak og virkemidler. Den første klimautredningen kom i 1990. Da var jeg fire år. Statens forurensningstilsyn anbefalte den gangen å flytte reisende fra personbil og fly til sykkel, gange og kollektiv. Siden da har det kommet 24 stortingsmeldinger, NOU-er og tiltaksanalyser – med anbefalinger om hvordan utslipp skal kuttes.

I Sverige har Miljöpartiet de gröna og Socialdemokraterna fått støtte av Liberalerna og Centerpartiet til å danne regjering. Forskjellene mellom den svenske og norske regjeringsplattformen er tydelige:

Den svenske regjeringen har ambisjon om å bli verdens første fossilfrie velferdsland. Den norske regjeringen vil legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Den svenske regjeringen vil sette i gang bygging av høyhastighetstog mellom Stockholm, Göteborg og Malmø og bygge ut jernbanen fra nord til sør i hele Sverige. Den norske vil planlegge og bygge nye kapasitetsøkende veier og bare utrede høyhastighetstog. Den svenske regjeringen vil gjennomføre et grønt skatteskifte på 15 mrd. kr. Den norske regjeringen vil øke CO2-avgiften med skarve 5 pst. hvert år. Å slippe ut ett tonn CO2 skal altså koste tilsvarende sju øl på byen i 2025, mot fem øl i dag.

Den svenske plattformen viser at det er mulig med et blokkoverskridende samarbeid som leverer på miljø og klima – som leverer en politikk som virker, ikke bare som viker unna. Og i Sverige holdes Sverigedemokraterna ute. I Norge holdes Fremskrittspartiet tett til statsministerens bryst, som miljø- og klimabrems.

Kristelig Folkeparti og Venstre hadde nå en unik sjansje til å flytte klimapolitikken. Den sjansen er forspilt. De siste 115 årene har Norge blitt én grad varmere. Vi i De Grønne vil stoppe der, og det vil vi vise i opposisjon. For verden klarer kanskje én grad. Men vi klarer ikke to.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [12:39:03]: Takk til Une Bastholm for et veldig godt innlegg og en god analyse av den politiske situasjonen både i Norge og i Sverige. Jeg tror jeg kan være enig i nesten alt som ble sagt.

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har funnet sammen i mange saker i komiteen og ofte stemt sammen og klart å lage flertall – sammen med Kristelig Folkeparti og i forrige periode også sammen med Venstre. Nå går vi en ny tid i møte. I morgen får vi et første varsel om hvordan den nye tiden blir. Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne – også mye sammen med SV og Senterpartiet – fremmer 40 forslag, som alle blir nedstemt! Når NHO protesterer, blir de æreskjelt av Høyre. Det viser at vi får en tøff tid i tiden som kommer, og det er behov for at vi diskuterer hvordan vi kan jobbe sammen.

Et av spørsmålene som Arbeiderpartiet mener vi bør jobbe sammen om, er spørsmålet om klimarisiko. Det er kommet en veldig god rapport, men foreløpig er det en rapport som bare ligger i skuffen til Siv Jensen. Hva er forventningene fra Miljøpartiet De Grønne om hvordan denne rapporten skal følges opp politisk, og

hvilke tiltak mener de bør iverksettes når det gjelder klimarisiko?

Presidenten: Presidenten tillater denne replikken.

Une Bastholm (MDG) [12:40:08]: Da tillater jeg meg å svare på replikken.

Jeg håper at rapporten om norsk klimarisiko fortsatt ligger øverst i bunken til statsråden for finans, Siv Jensen, for den har akkurat kommet ut. Det som den sier, egentlig veldig tydelig, og som er alarmerende, er at jo mer verden lykkes med klimapolitikken, desto mer utsett er en av våre største eksportsektorer – en av de to virkelig store – oljesektoren. Derfor er noe av det jeg er spent på, hvor mye Arbeiderpartiet klarer å bevege seg de neste årene i nettopp oljepolitikken. Jeg mener det er helt tydelig at det som først og fremst har vært et klimaspørsmål, nå vokser mer og mer som et økonomisk velferdsspørsmål – like mye som økologisk velferd. For et styringsparti som Arbeiderpartiet, som skal være opptatt av trygge arbeidsplasser, håper jeg også å kunne se en endring der. Det er først og fremst der klimarisikoen virkelig ligger for Norge, tror jeg.

Så ser vi også at klimaendringene kommer til å ha stor påvirkning på tryggheten (presidenten avbryter).

Presidenten: Aukrust – til oppfølging.

Åsmund Aukrust (A) [12:41:12]: Av og til betegnes det som om det er et dilemma mellom rettfærdig fordeling og klimapolitikk. Jeg mener snarere tvert imot at det er en veldig klar sammenheng, for det er de rikeste som har skapt klimaproblemene, og det er de fattigste som får lide for det – i alle fall først og hardest. Det gjelder internasjonalt, men vi ser det samme i Norge. De bydelene som har lavest inntekt, er de som rammes hardest av f.eks. luftforurensning. Men vi må allikevel ha en klimapolitikk som oppleves som rettfærdig. På lik linje med at det ikke skal være sånn at noen land kan kjøpe seg fri, skal heller ikke folk kunne kjøpe seg fri.

Mitt spørsmål til Miljøpartiet De Grønne er derfor: Hvordan mener de at vi skal få en klimapolitikk som kommer gjennom de endringene vi skal gjennom, med mindre forskjeller enn det vi hadde i utgangspunktet?

Une Bastholm (MDG) [12:41:56]: Nå fikk jeg en anledning til å si noe om dette uttrykket, å kjøpe seg fri fra miljøavgifter, for det har jeg hørt flere ganger fra venstresiden. Jeg synes det er litt merkelig, for miljø- og klimaavgifter handler ikke om å kjøpe seg fri eller ikke. Det som måler om en klimaavgift virker, er om det faktisk endrer atferd, og da spiller det ingen rolle hvordan lomdeboken til folk er, mener jeg.

Noe av det Miljøpartiet De Grønne foreslår, er at den økningen vi legger på bensinavgiften, går inn i en

fordeling og ut igjen til folket. Det betyr at den aldri skal inn på statsbudsjettet, det skal ikke være en inntekt til statsbudsjettet. Det skal betales ut som et incentiv, sånn at man får mer igjen i pengeboken dersom man gjør de klimavennlige valgene, og så merker man den avgiften mer hvert år dersom man ikke gjør de endringene.

Jeg er helt enig i at et rettfærdig samfunn hører sammen med et mer klimavennlig samfunn. Miljøpartiet De Grønne viser i sitt alternative budsjett at man kan styrke fellesskapet, man kan gjøre noe med de sosiale forskjellene og også klare 60 pst. kutt fram til 2030.

Åsmund Aukrust (A) [12:42:56]: Da fikk jeg anledning til en siste replikk, og den handler om hva vi kan få til ute i kommunene. Arbeiderpartiet skal drive opposisjonspolitikk her på Stortinget mot regjeringens klimapolitikk, men vi skal også gjøre det gjennom kommunepolitikken vår. Vi skal gjøre som vi lærte av Gro, tenke globalt og handle lokalt, og når regjeringen har små ambisjoner, får vi heller ha det rundt omkring i kommunene våre. Det er jo sånn at i Oslo har de større ambisjoner for hva de skal få til med Oslo by, enn hva regjeringen har for hele Norge.

Nå har Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne sittet sammen i byråd i snart fire år, og vi går til valg for fire nye år. Det blir viktig for hvordan klimapolitikken skal være i Oslo, men det vil også ha noe å si for hvordan klimapolitikken skal være nasjonalt. Mitt spørsmål til Miljøpartiet De Grønne er: Hva mener de er den viktigste lærdommen av det vi har fått til i den ambisiøse klimapolitikken vi har hatt i Oslo, og som vi også kan gjennomføre på nasjonalt nivå?

Une Bastholm (MDG) [12:43:51]: Det er flere viktige lærdommer. For det første må man allerede i forhandlingene være konkret når man blir enige om politikken, så man ikke utsetter de aller viktigste diskusjonene. Så var nok vi også litt heldige med at vi har forhandlet med den delen av Arbeiderpartiet som er interessert i å gjøre noe med utslippene i byene.

Den andre viktige lærdommen er at man må tørre å stå i noen kamper. Det vi oppdaget da vi kom inn i byrådet i Oslo, var at grunnen til at man ikke får til sykkelstasjonen, grunnen til at man ikke klarer å få ned biltrafikken inn til byen, som gjør at man får mer luftforurensning, at det blir trangere om plassen, at det blir mindre trafiksikkert å gå rundt for eldre og barn, var at det da gikk på bekostning av personbilene. Alle sammen har jo hatt dette som mål. Det har til og med vært vedtatt i Stortinget at økningen i reisende inn til de store byene skal tas med kollektiv, sykkel og gange, ikke med biler, men likevel betyr det at man må prioritere. Det er det som er den aller viktigste lærdommen, synes jeg, at partier som

er opptatt av klimapolitikk og en bedre politikk i byene, må også stå for det i forhandlinger.

Liv Kari Eskeland (H) [12:45:01]: Den nye regjeringa har – trass i innlegget til representanten her – lagt fram den mest ambisiøse klima- og miljøplattforma som har vore presentert i denne salen. Det har likevel vore ein spesiell haust, der Miljøpartiet Dei Grøne m.a. har vore på banen med eit mistillitsframlegg, der ein ville fella den sitjande regjeringa, og der det implisitt låg tankar om ei ny regjering der m.a. Miljøpartiet Dei Grøne og Senterpartiet skulle sitja ved same bord. Det er då av interesse å vita kva tankar representanten gjorde seg med omsyn til ei felles plattform der Miljøpartiet Dei Grøne og Senterpartiet skulle einast om ein klimapolitikk f.eks. for landbruket og personbiltrafikken, der ein opplever stor skilnad mellom partia, og der ein har eit Senterparti som meiner at me sminkar skattesystemet når me vrir om til dei grønne avgiftene. Trur Miljøpartiet Dei Grøne at dei vil få gjennomslag for sine mange titals milliardar i klimaavgifter saman med Senterpartiet?

Une Bastholm (MDG) [12:46:04]: Jeg synes faktisk – helt ærlig – at norsk politikk synker ganske lavt når regjeringspartiene, i hvert fall to av dem, har som strategi hver gang de blir utfordret på klima- og miljøpolitikk, å true med hva opposisjonen ellers skulle ha fått til – uten at det har vært noen forhandlinger i opposisjonen heller. Så det vet vi jo ikke. Det er det enkle svaret. Jeg vet ikke hva jeg kunne ha fått til i forhandlinger med Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Det eneste jeg vet, er at i dag har vi en regjering som ikke leverer på det som er den aller største utfordringen for oss alle. Som jeg var innom tidligere i debatten, går dette ut over matsikkerheten vår. Det går ut over arbeidsplasser langs kysten fordi fisken vandrer nordover. Vi får flere klimaflyktninger. Jeg er ikke fornøyd med at den mest ambisiøse plattformen for klima og miljø, hvis den nå er det – det er veldig vanskelig å måle før man har sett resultatene, når det er så få tiltak – men til og med om den er det, så er det ikke bra nok, for vi vet at det haster. Vi har tolv år på oss til å halvere utslippene. Det holder ikke å være mer ambisiøs enn dem som er foran. Hver plattform framover må være mer ambisiøs.

Vetle Wang Soleim (H) [12:47:15]: For det første er Klimariskoutvalgets rapport ikke i en skuff. Den er på høring, og høringsfristen er 18. mars, om Arbeiderpartiet har lyst til å komme med innspill.

Under ACER-debatten i fjor var Miljøpartiet De Grønne en tydelig forkjemper for energimarkedspakken av den grunn at klimautfordringene ikke løses alene, men løses sammen med andre. Denne regjering

gen har lagt fram den mest ambisiøse regjeringsplattformen noensinne på klimaområdet, men det er det mange europeiske land som ikke har gjort. Derfor er det bra at EU leder an og tvinger de andre landene til å ta grep, men på tross av EUs avgjørende betydning for klimapolitikken i Europa har Miljøpartiet De Grønne ikke klart å ta stilling til hvorvidt de er for eller imot norsk EU-medlemskap. Når representanten Bastholm møter, vil Miljøpartiet De Grønne i en EU-avstemning i dag stemme «vet ikke», og hvis vararepresentanten Stoknes møtte, ville de stemt for norsk EU-medlemskap. Så hvis miljø i Miljøpartiet De Grønne er den viktigste saken, hvorfor er det da ikke et lett valg å være for EU?

Une Bastholm (MDG) [12:48:12]: Hvis jeg plutselig her i salen var nødt til å ta stilling til EU-spørsmålet før en folkeavstemning, hadde jeg i hvert fall håpet at jeg fikk tid til å ta en runde med partiet vårt. Det stemmer at vi ikke har tatt stilling til det, i likhet med flere andre partier for øvrig, som også er splittet i det spørsmålet. ACER var et eksempel på at Norge er nødt til å knytte seg nærmere EU for å kunne bidra, som vi bør, til et grønt skifte også i Europa. Så det tror jeg er mer et eksempel på at Miljøpartiet De Grønne er ganske udogmatisk når det kommer til hva Norge bør bidra med. Vi har ikke låst oss fast i løsninger eller i debatter som var i det forrige århundre. Vi ønsker å se på hvordan Norge kan bidra nå. Det vi sier om EU, er bl.a. at vi ønsker, både i samarbeid med EU og gjennom Norges rolle i EØS-avtalen, å bidra til at EU tar den rollen EU bør ta i miljø- og klimaspørsmål. Akkurat nå synes jeg det ser ut som om EU er mer ambisiøs enn Norge.

Vetle Wang Soleim (H) [12:49:10]: Jeg takker for svaret.

Mitt neste spørsmål er som følger: Kan Miljøpartiet De Grønne noen gang sitte i regjering eller støtte en regjering som ikke gjør noen endringer i petroleumsskattepolitikken?

Une Bastholm (MDG) [12:49:25]: Det er også noe som jeg måtte ha tatt med partiet mitt. Jeg er én representant som representerer 94 788 velgere på grunn av sperregrensen, men likevel har jeg ansvaret for at alle de velgerne skal bli tatt på alvor, og jeg har en runde med partiet mitt hvis jeg skulle ta så pass store beslutninger.

Vi har sagt før at det ville være helt unaturlig å støtte en regjering som åpner for nye letetillatelser. Vi sa det i 2017 fordi vi mener at det er et av de viktigste virkemidlene, det første stedet en bør starte hvis en ikke ønsker større investeringer i en sektor som har mer og mer økonomisk risiko ved seg, og som er en stor bidragsyter til klimaendringene i Norge. Men om det kommer til å

være en konklusjon neste gang vi går inn i et stortingsvalg, det kan jeg ikke si her og nå.

Himanshu Gulati (FrP) [12:50:16]: Regjeringen legger opp til en fortsettelse av den historiske veisatsingen i den nye plattformen. I år åpnes det 104 km ny firefelts motorvei i Norge, til stor glede for næringsliv, bilister og også elbilister.

Jeg lurer på hvor mange kilometer av disse nye veiene Miljøpartiet De Grønne ville kuttet, om de fikk det som de ville.

Une Bastholm (MDG) [12:50:43]: Ganske mange. Vi ville nok ikke revet spaden ut av hånden der hvor veiene allerede blir bygd, men det vi har sett til i f.eks. vårt alternative statsbudsjett – og vi har også noe vi kaller en GrønNTP, altså en grønn nasjonal transportplan – er hvor det er naturlig å stoppe kapasitetsøkende motorveier, altså stoppe dem på et naturlig sted, fordi vi mener at disse er en veldig dårlig prioritering av transportbudsjettet vårt.

Vi prioriterer egentlig ganske likt det som regjeringen gjør innen samferdsel totalt, men vi prioriterer mye mer på kollektivtransport og særlig på tog.

Tore Storehaug (KrF) [12:51:35]: No har vi fått ei ny regjering. Vi har fått ei regjering som har ein familiepolitikk som ser på tid med familien som noko bra, som får løfta barnetrygda for dei minste ungane, som seier at ein skal innføre eit fritidskort for dei eldre ungane, som løftar eingongsstøtta og knyter ho til grunnbeløpet, og – ikkje minst – som skjønner at det er fleire ting enn dei tinga som kan teljast, som tel, slik som tid til dei nære relasjonane og trygge familiar.

Støttar Miljøpartiet Dei Grøne det skiftet og den politikken, eller ser Miljøpartiet Dei Grøne seg som ein del av det laget frå venstresida som driv med familieplanlegging, og som går imot løftet i barnetrygda og kontantstøtta – og som ikkje skjønner at det å tryggje familiarne og ha tid med dei kan bety noko meir enn berre prosentauke i BNP?

Une Bastholm (MDG) [12:52:25]: Jeg håper jeg fanget opp spørsmålet. Jeg tror nok ikke alle partiene på venstresiden ville vært enig i at de er kritiske til økningen i barnetrygden. Det hørte vi en debatt om tidligere i dag.

Det vi i Miljøpartiet De Grønne gjør, er at vi øker barnetrygden, men vi differensierer den også. Vi tredobler engangsstøtten – det kan Kristelig Folkeparti kanskje se til neste gang de går inn i forhandlinger om statsbudsjettet – og vi gjør om engangsstøtten til ordentlige foreldrepenger, fordi vi mener det er urimelig at forskjeller i Norge skal gå i arv når folk får barn. Vi er

nødt til å være sikre på at når folk får barn, skal det være like godt og trygt, uansett hva lommeboken din sier.

Når det kommer til tid, er jo det et av de interessante forholdene hvor jeg tenker at Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har en del til felles. Jeg hadde jo håpet på mer gjennomslag for Kristelig Folkeparti i denne regjeringen også på den delen av familiepolitikken – og egentlig livskvalitetspolitikken – til Norge, for jeg tror vi må ta på alvor at stadig flere opplever stress og press i hverdagen sin som går litt utover det at det er litt ubehagelig, f.eks. (presidenten klubber) fører det til mer ... (presidenten avbryter).

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme, og vi går tilbake til den ordinære talerlisten.

Bjørnar Moxnes (R) [12:53:50]: Vi lever i en tid da urettferdigheten vokser, utryggheten vokser og behovet for et grunnleggende oppgjør med global oppvarming er akutt. Før snakket folk gjerne om Samholds-Norge, nå snakker vi om Forskjells-Norge. De som vokser opp i dag, kan bli den første generasjonen på over hundre år som får det mer utrygt enn foreldrene sine.

De vil spørre oss hva vi gjorde for å stoppe det økende gapet mellom dem på toppen og vanlige folk. Da kan ikke svaret vårt være at jo, vi økte skattegevarene til dem på toppen og økte avgiftene for dem på bunnen. Men det er det som er svaret fra Erna Solberg, Siv Jensen og den nye regjeringen.

De vil spørre oss hva vi gjorde for å unngå katastrofale temperaturøkninger. Da bør ikke svaret være at vi lot oljeindustrien fortsette som før og sendte stadig mer av strømmen fra vannkraften ut av landet i kabler og ga fra oss muligheten til å bygge opp ny, miljøvennlig industri. Det bør heller ikke være at vi satset på at ny teknologi og såkalt grønn kapitalisme kunne redde oss, til tross for at vi visste at evig vekst på en klode med begrensede ressurser er helt umulig i lengden. Men det er dette som er svaret fra Erna Solberg.

De vil også spørre oss om hva vi gjorde da fagforeningene ble kraftig svekket og den norske modellen virkelig trengte vår hjelp. Da bør ikke svaret være at vi tvilholdt på EØS-avtalens frie flyt, vi sikret arbeidsgiverne muligheten til å bytte ut arbeidstakere med norske lønnsvilkår med arbeidstakere med dårlige vilkår. Men det er nettopp det som er svaret fra Erna Solberg og hennes nye firehoddede regjering.

De vil spørre oss om hva vi gjorde da kvinners rettigheter plutselig ble et forhandlingskort i et rått maktspill. Da bør heller ikke svaret være at vi ga etter. Men det er det som ble svaret fra Erna Solberg.

Og de vil spørre oss om hva vi gjorde da de globale oppkjøpsfondene for alvor inntok velferdsstaten, da barnehagene våre ikke lenger var våre, men eid av opp-

kjøpsfond i skatteparadiser. Da kan ikke svaret være at vi lukket øynene, og så innførte vi privat behandlingsvalg i kommunen, som åpnet for enda flere velferdsprofitorer rett inn i den kommunale velferden. – Klipp og lim fra feilene de har gjort i Sverige. Men det var det som var svaret fra Erna Solberg og hennes nye regjering. På Granavolden var det åpenbart greit med svenske tilstander for Sylvi Listhaug.

Nå er strømprisene skyhøye. Mange nordmenn gruer seg til neste strømregning, men det er liten trøst å finne i regjeringsplattformen for dem. Der er det derimot lojalitet til Acer, til EU, om nye eksportkabler til utlandet som gjelder, med økte priser som resultat. Med skyhøye strømpriser håver staten inn ekstra penger i moms fra folks strømregning, og det er ganske umusikalsk, for å si det mildt.

Rødt foreslår at de som har så pass dårlig råd at de mottar statlig bostøtte, skal få en ekstra utbetaling. Det har vi hentet fra et forslag fremmet av Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti under forrige strømprissjokk i 2011. Vi fremmer samme forslag på Stortinget i dag, og forventer at disse partiene støtter forslaget de selv var for bare noen få år tilbake.

Rødt kommer til å være den tydeligste opposisjonen til denne regjeringen. Forhandlingene er over, men kampen om hva de skal få til, har så vidt begynt. Og vi har fått Erna Solberg til å snu før. Husk bare på kampen om å hindre søndagsåpne butikker, salg av Flytoget og ikke minst striden om reservasjonsretten. Gang på gang har folkelig mobilisering gitt Norge en ny kurs. De har snudd før, og vi skal sørge for at de må snu igjen.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Da har representanten Bjørnar Moxnes tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:59:01]: Representanten tok opp den negative utviklingen i arbeidslivet i sitt innlegg. Som det ble sagt, har vi fått en ny, firehodet regjering. I regjeringserklæringen gis det få svar, som det ble også ble sagt, på hva en skal gjøre for å øke organisasjonsgraden i arbeidslivet, og hva regjeringen vil gjøre for å kjempe mot sosial dumping. Jeg vil gjerne høre representanten Moxnes' tanker om hva han tror om utviklingen i arbeidslivet under denne regjeringen når en ser på en regjeringserklæring uten ambisjoner.

Bjørnar Moxnes (R) [12:59:39]: Det er ingen tvil om at de som virkelig hadde grunn til å være fornøyd da de hadde blitt enige på Granavolden, var de rike folk som sponser Høyres valgkamp. De får nå i pose og sekk. De får en videreføring av Høyres økonomiske politikk med skatteutt for de rikeste og avgiftsøkninger for dem som

har dårlig råd. De har sikret flertallet for det fordi Kristelig Folkeparti har blitt med i regjeringen. Stortingsflertallet – opposisjonen sammen med Kristelig Folkeparti – vedtok i fjor å be regjeringen legge fram forslag for å sikre at flere blir med i fagforeninger. Vi har ikke hørt noe om det siden den gang. Tvert imot stemmer de ned opposisjonens forslag for å sikre mer makt til arbeidsfolk. De ønsker at flere skal være midlertidig i arbeidslivet, og de gjør ingenting mot sosial dumping. De setter EØS og Brussel og hensynet til EU over det å sørge for at vi har ryddige forhold for arbeidsfolk i Norge.

Så jeg er ganske pessimistisk med tanke på regjeringen, men optimistisk med tanke på neste valg.

Hårek Elvenes (H) [13:00:46]: Etter alle solemerker vil alternativet til denne regjeringen ved neste stortingsvalg være en regjering bestående av Arbeiderpartiet, med SV og Rødt på vippen. Det er to partier som har en helt egen orientering i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. De ønsker bl.a. å melde Norge ut av NATO og har lite til overs for det transatlantiske samarbeidet. Spørsmålet er: Vil Rødt i en slik situasjon ta mål av seg til å legge press på Arbeiderpartiet og en slik regjering til å melde Norge ut av NATO, og således underminere sikkerhetsgarantien for Norge?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Bjørnar Moxnes (R) [13:01:28]: Norge trenger en ny og langt mer ansvarlig utenrikspolitikk enn den vi har i dag, under en regjering som setter norgesrekord i å underlegge Norge USA ved å tillate permanente amerikanske militærbaser på norsk jord, som øker spenningen overfor Russland, trekker oss dypere inn i en farlig stormaktsrivalisering og er en uansvarlig utenrikspolitikk, som regjeringer fra 1945 og fram til i dag unnlot å gå inn på, men som dagens regjering i full fart drar oss dypere og dypere inn i.

Rødt vil slåss for at et nytt flertall i Norge skal føre en selvstendig utenrikspolitikk, som kan dempe spenningen mellom stormaktene, hindre nye våpenkappløp og ikke minst sikre det norske folks suverenitet og interesser. Vi har ikke interesse av å bli et slags oppmarsjområde for stormaktskrig på norsk jord. Vi har interesse av å få spenningen ned, ikke opp – det vil Rødt kjempe for.

Camilla Strandskog (H) [13:02:47]: Om lag 80 pst. av vår eksport går til EU/EØS-området. EØS-avtalen er med andre ord helt avgjørende for verdiskapingen i norske bedrifter, for norske arbeidsplasser og for vår framtidige velferd. Samtidig ser vi at våre naboer i vest er i ferd med å forlate det europeiske samarbeidet. Partiet Rødt mener at Norge skal gå den samme veien som

Storbritannia, og forhandle en egen avtale med EU. I Storbritannia er det nå et politisk kaos uten sidestykke. Politikerne er totalt handlingslammet, og det er vanskelig å se hvordan de skal bli enige om noe som helst, noe som åpenbart er svært krevende for både næringsliv og innbyggere.

I lys av dette lurer jeg på hva representanten Moxnes mener vi kan lære av situasjonen i Storbritannia.

Bjørnar Moxnes (R) [13:03:36]: Det er for det første at vi aldri må finne på å bli med i EU. Det å melde seg ut er jo nesten umulig, og de straffer et land hvor folket ønsker å gå ut – man straffes, presses og skvises av Brussel. Så vi må aldri finne på å gjøre det som Arbeiderpartiet og Høyre-toppene vil: å gå inn i EU. Det er den første lærdommen.

Den andre lærdommen er at vi i Norge i mange, mange år har solgt våre varer til land i EU, lenge før vi fikk en EØS-avtale. Spørsmålet er: Hvis Norge sier opp avtalen, vil EU slutte å trenge Norges aluminium, som er en innsatsfaktor i EUs bilindustri? Vil de ikke ha behov for norsk olje og gass? Vil de slutte å spise fisken vår, som for så vidt også er unntatt EØS-avtalen? Naturligvis vil EU handle med Norge også uten EØS-avtalen. De har 150 avtaler om handel med andre land uten å kreve å diktere de landenes lover og regler, som vi har med EØS-avtalen.

Hårek Elvenes (H) [13:04:49]: NATO er verdens mest vellykkede forsvarsallianse og har bidratt til å sikre demokratiet og freden i Europa de siste 70 årene – i motsetning til land som partiet Rødt historisk har løftet fram som idealstater. I Rødts verden: Hvem er Norges nærmeste allierte, og hvem skal erstatte sikkerhetsgarantien NATO og våre allierte, når Rødts doktrine eventuelt gjelder, og vi står der uten et NATO?

Bjørnar Moxnes (R) [13:05:26]: Det ligger et land øst for Norge som heter Sverige, som aldri har vært medlem av NATO, og som har klart seg rimelig godt uten å være medlem av NATO. Mange i Norge og i nordiske land ønsker et tettere samarbeid mellom de nordiske landene om forsvar fordi mange ser at det USA driver med, og det Russland driver med, er en gjensidig eskalering av konfliktnivået, noe som kan være livsfarlig for verdensfreden, og ikke minst for de landene som havner i skuddlinjen mellom stormaktene, skulle det smelle. Hvis vi fortsetter kursen vår, å gjøre Norge enda mer til et oppmarsjområde for US Marines, spørs det om folk i Trøndelag og i Nord-Norge blir særlig glad for en sikkerhetsgaranti som involverer stormaktskrig på norsk jord.

Hårek Elvenes (H) [13:06:25]: Jeg velger å følge representanten Moxnes' resonnement. Jeg tar det ikke

på alvor, men jeg forfølger det. Er det slik å forstå at Sverige vil være vår nærmeste allierte i en slik situasjon? Sverige er et land som har for få soldater til å kunne forsvare seg selv.

Bjørnar Moxnes (R) [13:06:43]: Det har en gang i historien blitt avslørt hva som var en del av sikkerhetsgarantien til NATO når det gjaldt et mulig russisk angrep på Norge, og det var å atombombe alt nord for Trondheim, hvis jeg husker riktig. Det er klart det vil jo stoppe russiske tropper. Om det er noe de vil være glad for i Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark, er et annet spørsmål.

Poenget er følgende: Vi har interesse av å få spenningen ned, av å ha et forutsigbart forhold til vår nabo i øst, som er en stormakt – ikke av å eskalere konflikten, slik som USA og NATO, også under Jens Stoltenberg, nå driver med. Det er livsfarlig for norsk sikkerhet og for innbyggernes trygghet. Vi ønsker avspenning framfor økt spenning. Det er kjernen i Rødts forsvarspolitik, til forskjell fra Høyre, som uansett hva dilter etter USA.

Bård Hoksrud (FrP) [13:07:57]: Det er interessant å høre på raljeringen til representanten Moxnes om valgfrihet, men det er klart at når man vet hvilke regimer og systemer representanten Moxnes mener er bra, er det vel sånn at valgmulighet – at folk skal få mulighet til å velge – er noe Moxnes ikke er glad i. Han er mer opptatt av systemer enn av menneskene som skal få tjenestene levert.

Jeg vet at Moxnes og Rødt er veldig for den rekommunaliseringen som man holder på med i Oslo kommune, og bruker penger på å endre systemer istedenfor å bruke pengene på det som er viktig, nemlig menneskene. Da må jeg stille spørsmålet: Hvordan kan representanten Moxnes og Rødt mene at det er solidarisk og riktig – og bedre – overfor dem som ikke får tjenestene fordi det ikke er penger, å ta vare på systemene istedenfor å ta vare på menneskene, som skal få hjelp, og de tjenestene som kommunen skal levere?

Presidenten: Presidenten vil minna representanten Hoksrud om at «raljera» ikkje er eit parlamentarisk uttrykk.

Bjørnar Moxnes (R) [13:08:56]: Det var mye surr, for å si det slik, i det spørsmålet. For det første slåss Rødt for at kommunene skal få mer igjen av verdiskapingen og ha mer penger til rådighet til eldreomsorgen ute i kommunene. Vi går mot strupingen av kommuneøkonomien, som vi dessverre ser med Fremskrittspartiet i regjering. For det andre: Ja, Rødt er mot at noen milliarderer henter millioner av skatte kroner ut av eldreomsorgen, at de tar penger fra pleiehjem og fra hjem-

metjenesten som skulle ha gått til å gi de eldre et best mulig tilbud. At Fremskrittspartiet er for denne berikelsen på Eldres bekostning, er Fremskrittspartiets eget valg. Vi er for å sikre en varm og verdig eldreomsorg, med et mangfold av offentlige og ideelle tilbud, men vi er mot at penger tas ut av velferden. Derfor er vi også for profittforbud, som Fremskrittspartiet åpenbart ikke er enig med oss i.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [13:10:08]: Jeg har merket meg Rødts karakteristikk av den firehodete regjeringen. Jeg må si jeg er imponert over frimodigheten, eller hemningsløsheten, når man selv står for en politisk modell som historien så grundig har vist at har spilt fallitt i de landene den har vært utprøvd. Likevel dømmer man nord og ned en regjeringserklæring som bygger på solid erfaring fra fire demokratiske partier.

Jeg leste i Rødts prinsippprogram for å se etter om de hadde forlatt sin marxistiske arv, men så klart at det hadde de ikke. Væpnet revolusjon var riktignok erstattet med demokratisk revolusjon, men like fullt revolusjon. Tror representanten Moxnes at hans velgere er klar over at Rødt synger moderniserte utgaver av den samme visen som har gått ut på dato i Russland, i Kina og i en rekke andre stater, som motvillig ble en del av den røde revolusjonens ikke-så-demokratiske favntak?

Bjørnar Moxnes (R) [13:11:07]: Det er vel få parti-ers programmer som har vært mer diskutert og mer belyst i offentligheten det siste snaue året enn Rødts parti-program. Samtidig har Rødt vokst fra omkring 1,2 pst. på målingene til nå å være større enn Kristelig Folkeparti og Venstre sammenlagt. Så vi kan vel si at det ikke akkurat skremmer folk å få lese at Rødt er for mye mer demokrati, og at de store ressursene i verden, som i dag styres av en bitte, liten overklasse, skal forvaltes demokratisk, til beste for flertallet i befolkningen og ikke minst av hensyn til jordas og klimaets tåleevne. Dette er en mange hundre år lang frihetskamp, demokratiskamp, som vi fører videre, for å sikre at vi ikke har et fåmannsvelde av oligarker – verken i Norge eller i verden – som bestemmer eneveldig over flere ressurser enn det den fattigste halvdel av befolkningen i verden disponerer over. Det er etter mitt syn kjernen i Rødts ideologi.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Statsråd Siv Jensen [13:12:33]: For fem år siden gikk Fremskrittspartiet inn i regjering med et mål om å skape en enklere hverdag – for folk flest og for bedriftene.

Ved stortingsvalget i 2017 ga velgerne fortsatt tillit til de borgerlige partiene, og Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti oppnådde flertall. Velger-

ne sa nei til en rød retning for Norge og ga fornyet mandat til Fremskrittspartiet i regjering.

Granavolden-plattformen og en utvidet regjering med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti markerer en historisk firepartiregjering. Det er historisk for Fremskrittspartiet fordi vi for første gang skal delta i en flertallsregjering hvor vi skal fortsette å bygge videre og forsterke den politikken vi har ført de siste fem årene. Det er også historisk for Norge, som får den første ikke-sosialistiske flertallsregjering siden 1983, og som har som mål å løse de store utfordringene Norge står overfor.

I denne plattformen har vi vist til noen hovedutfordringer som vi må løse. Vi skal trygge Norge for fremtiden. Norge har vært gjennom tøffe tider. Nå ser vi en økende optimisme. Ledigheten går ned, og den økonomiske veksten går opp. Norge trenger flere ben å stå på, og derfor må vi fortsette å omstille norsk økonomi ved å bygge infrastruktur i hele landet for å skape nye, lønnsomme arbeidsplasser.

Det mest verdifulle for Norge er menneskene som bor her. Verdien av vår fremtidige arbeidsinnsats utgjør den største delen av nasjonalformuen. Det er gjennom satsing på kunnskap og kompetanseheving vi legger grunnlaget for fremtidens næringsliv og en bærekraftig økonomi.

Skal vi lykkes med å skape et bærekraftig velferdsamfunn, må vi alltid sørge for at det skal lønne seg å jobbe, satse og skape arbeidsplasser. Selv om vi arbeider for lavere skatter og avgifter, er det ingen som er uenig i at alle skal betale skatt for å finansiere velferd i Norge. Trygge arbeidsplasser og bedrifter som skaper overskudd over tid, er en bærebjelke for det norske velferdsamfunnet. Derfor kan aldri velferd settes opp mot verdiskaping – det ene forutsetter det andre. Man må skape for å dele. Vi må sette bedriftene våre i stand til å skape mer, ikke skatte mer. Det er slik vi sørger for å gi flere en jobb å gå til, og reduserer fattigdom, forskjeller og utenforskap.

Det er flere i Norge som lever lenger. Det skal vi være glade for, men det gir oss også noen utfordringer. Bærekraften i velferdsordningene avhenger av at flere er yrkesaktive, og at vi finner nye løsninger. Det krever et inkluderende arbeidsliv. Mange mennesker som ønsker å bidra, møter stengte dører. Vi må sørge for at flere får en fot innenfor arbeidslivet. Den teknologiske utviklingen skaper store muligheter for nye arbeidsplasser, men utfordrer også enkelte arbeidsplasser og krever ny kompetanse.

Skal vi bevare bærekraften i det norske velferdssamfunnet, er vi også helt avhengig av at flere innvandrere kommer i arbeid. For å lykkes med det er det avgjørende å ha kontroll på innvandringen. I Granavolden-plattformen

men legger regjeringen opp til flere viktige innstramminger, og vi beholder hovedlinjene i innvandringspolitikken. Samtidig må vi integrere dem som kommer til landet vårt, på en bedre måte, slik at flere innvandrere kan komme seg i jobb og bli en del av det norske samfunnet. For samfunnet handler dette om at jo færre som går på trygd, desto mer bærekraftig blir vår økonomi. For den enkelte handler det om trygghet og tilhørighet til det norske samfunnet.

Regjeringen vil ikke bare trygge Norge; vi vil også fortsette å bygge Norge. Gjennom en sterk satsing på infrastruktur knytter vi landet sterkere sammen. Vi skal fortsette å bygge ut bedre veier, kollektiv og jernbane. Det gir et bedre miljø og en enklere reisehverdag for oss alle. Jeg mener også det er klokt av regjeringen å ha ambisjoner om å gjøre dette med mindre andel bompenger, og innføre fradrag for bomutgifter for at bompengebelastningen ikke skal bli for høy for den enkelte.

Trygghet er en forutsetning for frihet. Endringer i samfunnet og ny kriminalitet skaper utrygghet. Den enkelte skal føle seg trygg i og utenfor sitt eget hjem. Derfor må kriminalitet bekjempes, og trusselen fra terror må tas på alvor. Derfor er det også viktig med en egen samfunnssikkerhetsminister.

Mennesker som har levd et langt liv, skal være trygg på at de får en meningsfull hverdag når de blir eldre. Vi blir flere eldre. Det vil stille krav til kapasitet og kvalitet i eldreomsorgen, men gir også muligheter for smartere løsninger og ny teknologi, til beste for pleietrengende og ansatte.

For å løse våre felles utfordringer og trygge velferden må vi fortsette å omstille og reformere – tenke nytt, fornye og stille krav til både offentlig sektor, næringsliv og oss selv. Jeg ser frem til et konstruktivt samarbeid med Stortinget.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [13:17:43]: Siv Jensen har i regjering bidratt til skattekutt med en kjent profil: Det går mest til dem med mest fra før, mens det har vært skattlegging av vanlige folks sluttvederlag, kutt i foreldrepenge, dagpengeordningen, fysiobehandling, osv. Det nye nå er skattlegging av naturalytelser. Det er ganske sterke historier vi får her, om skatt og rapporteringsplikt for festivalpass for frivillige eller ulike rabatter som man får gjennom arbeidsforholdet. Det skal nå rapporteres og beskattes.

Kan finansminister og Fremskrittspartiets leder begrunne rimeligheten i denne prioriteringen? Og kan hun rydde opp i en uklarhet som ikke ble mindre kaotisk da vi hørte finanskomiteens leder på radioen i dag si at dette har blitt helt feil? Jeg vil gjerne spørre Siv Jensen: Er politikken feil? Skal dette kaoset løses, eller skal det fortsette?

Statsråd Siv Jensen [13:18:32]: Jeg er veldig glad for å få det spørsmålet, for det kan bidra til å rydde opp i noen misforståelser som også Stortinget, som har vedtatt dette, synes å ha. Når det gjelder endringene som har vært gjort med hensyn til naturalytelser, er de blitt bedre i forhold til det de var. Det vi har gjort, er å plassere ansvaret for å innrapportere dette hos arbeidsgiverne. Tidligere var det sånn at beløpsgrensen var på 5 000 kr, med en 50 pst.-rabatt. Nå har vi hevet den beløpsgrensen til 7 000 kr, med den tilsvarende rabatten.

Det er heller ikke sånn at denne regjeringen har gjort endringer når det gjelder festivalene. De reglene har ligget fast lenge. I den grad vi har gjort endringer for frivillige og ideelle, har vi gjort regelverket romsligere. Grensen for oppgaveplikt og skatteplikt for en som jobber for ideelle organisasjoner, har økt fra 6 000 kr til 10 000 kr. Alt i alt har denne regjeringen gitt lettelse og større romslighet i regelverket for naturalytelser, men vi plasserer ansvaret for å innrapportere det hos arbeidsgiverne.

Ingrid Heggø (A) [13:19:52]: Då kan vi egentleg fastslå at kaoset skal fortsetja, for det er ikkje alle som er einige i at reglane har vorte så veldig klarare og betre. Vi kan vel òg konstatera at det at regjeringa står for å skapa meir og ikkje skatta meir, ikkje gjeld frivillige og bussjåførar.

Då Arbeidarpartiet påpeikte det urimelege i skatteendringane for frivillige på festivalar, f.eks., svarte Jensen det same som i dag, at det var klargjort, og at det var lett å finna fram i nye reglar. Det er heilt klart ikkje kultur-næringane einige i. For eksempel problemstillinga for dugnadsarbeid som er organisert som AS: Dei er ikkje ideelle, men det er snakk om tidsavgrensa og kortvarige arrangement. Det er framleis uløyst. Det er stor uro om dei som jobbar dugnad, fell innanfor eller utanfor.

Er statsråden einig med Arbeidarpartiet i at problemstillinga for kulturarrangement av tidsavgrensa varigheit er reell og må ryddast opp i?

Statsråd Siv Jensen [13:21:01]: La meg først si at jeg har sagt at jeg mer enn gjerne går gjennom dette, for å se på om det er utilsiktede effekter som vi med fordel kan gjøre noe med. Men jeg er fortsatt opptatt av å presisere at når det gjelder regelverket, altså skattereglene for festivaler og frivillige, har ikke denne regjeringen foreslått noen endringer. Regelverket er 25 år gammelt, og det i seg selv kan jo kanskje tyde på at vi bør ta en fornyet vurdering av det. Men det er altså ikke denne regjeringen som har gjort det, det er et 25 år gammelt regelverk som videreføres. Hvis man hevder at kaoset skal fortsette, er det i så fall flere som må være med på å ta ansvar for det i denne sal, enn denne regjeringen.

Det vi har gjort, er å liberalisere skattereglene på dette området. Vi har gjort det enklere når det gjelder fri avis og overtidsmat, og vi har hevet beløpsgrensene. Men det er riktig at vi har plassert ansvaret for å betale dette inn, hos arbeidsgiverne. Det handler om noe jeg trodde Arbeiderpartiet var enig i, at vi skal ha trygge arbeidsforhold i dette landet. Det betyr altså at hvis man ikke skatter av disse naturalytelsene, får man mindre pensjon, mindre i sykepenger og mindre ledighetsutbetaling.

Ingrid Heggø (A) [13:22:14]: Eg vil gå over til det med bussjåførane, eller dei tilsette i kollektivtransport-selskap. Eg sende i går eit spørsmål om dei arbeidsrettslege sidene ved dei skatteendringane som har vore for bl.a. bussjåførane, og spurde om korleis Stortinget var orientert om akkurat denne endringa. Dei tilsette har i årevis hatt årskort gratis, det var vanleg praksis, men nokon har hatt det inne i tariffavtalane, andre ikkje. Før var dette ikkje skattepliktig.

Difor spør eg statsråden, no når eg har anledning, om dei arbeidsrettslege sidene er vurderte før denne endringa i kven som skulle rapportera inn, kom, og om korleis Stortinget er orientert om dei endringane.

Statsråd Siv Jensen [13:23:11]: La meg først si at alle de endringene som er gjort, har vært på høring. Det har også vært fullt mulig for alle som har vært berørt, å uttale seg om det. Men som jeg sa i sted, er vi mer enn villig til å se på eventuelle utilsiktede virkninger i dette regelverket. For det alt vesentlige er det slik at alle naturalytelser har vært skattepliktige, både før og nå, men hovedendringen som har vært gjort, er altså at man plasserer ansvaret for å innberette dette, hos arbeidsgiver.

Akkurat her må jeg si at jeg er litt overrasket over at Arbeiderpartiet plutselig har kastet seg på denne debatten, for det var bred tilslutning til disse endringene da de passerte Stortinget. Det handler om orden i arbeidslivet, når dette i realiteten betyr at hvis man ikke innrapporterer dette som skatt, går man glipp av rettigheter i folketrygden. Det betyr potensielt lavere pensjon, færre rettigheter ved sykdom, færre rettigheter ved arbeidsløshet. Det trodde jeg at Arbeiderpartiet var enig med regjeringen i at vi skulle gjøre noe med, for å trygge arbeidstakernes rettigheter i dette landet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:24:23]: Det er et mønster i den skattepolitikken som Fremskrittspartileders Siv Jensen fører. Pendlerne har blitt tatt fra dag én når Fremskrittspartiet har hatt finansministeren. De som bodde i brakkerigg, hadde altfor gode skatteordninger, så de skulle skattlegges mer i budsjettet i fjor. Sjøfolkene skulle skattlegges for hyretillegget sitt. Og nå er det bussjåføren, som har årskort som skal skattleg-

ges. Vi i Senterpartiet stemte mot dette også før jul, for vi så hvordan det slo ut, mens de andre partiene sov i timen og stemte dette igjennom.

I dag hørte jeg en av dem som sov i timen, tydeligvis. Henrik Asheim sa at det kunne være byråkratisk og smålig, det som nå skjer, at bussjåføren, som alltid har hatt mulighet til å ta bussen for en minimal kostnad, skal skattlegges hardere. Er finansminister Siv Jensen enig i at den skattleggingen av vanlige arbeidsfolk som regjeringen nå har, er byråkratisk og smålig?

Statsråd Siv Jensen [13:25:19]: Som jeg nå har sagt to ganger, er vi mer enn villig til å se på eventuelle utilsiktede virkninger av dette, nettopp fordi det ikke skal oppleves slik som representanten Slagsvold Vedum karakteriserer det.

Det som derimot er viktig, er at vi har ryddige forhold i vårt arbeidsliv, at de ytelsene man får, enten det er lønn eller naturalytelse, blir innberettet, sånn at man får de rettighetene man har krav på i folketrygden. Det vil jo være ganske forstemmende at man får mindre pensjon utbetalt den dagen man går av med pensjon, fordi man har hatt naturalytelse som det ikke har vært skattet av. Jeg synes det er et ansvar som også hviler tungt på arbeidsgiverne, å reflektere over måten de lønner sine ansatte på.

Men til det mønsteret i skattepolitikken som representanten Slagsvold Vedum viser til: Ja, det er et mønster i regjeringens skattepolitikk. Det har vært en systematisk reduksjon i det samlede skatte- og avgiftstrykket for næringsliv og for folk flest. En gjennomsnittlig familie har fått lettelse på 11 000 kr under denne regjeringen, og det regner jeg med kommer vel til gode. Man må altså være stortingsrepresentant for å mene at det er smålige skattelettelse.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:26:22]: Vi så jo de utslagene som nå kommer, før jul, ved behandlingen av statsbudsjettet, og gikk derfor imot det.

Men så sier Siv Jensen at hun er så stolt over det hun har fått til. I dag har det vært to medieoppslag – det ene var i bladet Motor. Og hva er det de melder? Jo, det er rekordstore bompengeutgifter. De har økt med 33 pst. de siste tre år under finansminister Siv Jensen, samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen og nå Jon Georg Dale. Og så er det et oppslag i VG: Tidenes høyeste strømpriser. Og hva har skjedd med strømprisene? Avgiftene har økt med 36 pst. siden Siv Jensen ble statsråd i Norge. Så politikken har ført til at prisen på strøm har gått opp. Og i dagens VG uttaler statsråd Freiberg at han er veldig stor tilhenger av å bygge flere utenlandskabler fra Norge til Storbritannia. Synes finansminister og partileder Siv Jensen at det er greit at vi skal bygge flere utenlandskabler hvis det fører til økte strømpriser i Norge?

Statsråd Siv Jensen [13:27:23]: Det jeg og regjeringen er opptatt av, er at vi skal ha en velfungerende energipolitikk i Norge som både sikrer at vi har tilgang på god, miljøvennlig energi til våre husholdninger, og at vi samtidig har muligheten til å importere kraft når vi ikke klarer å være selvforsørget med det.

Nå er det ikke sånn at Senterpartiet har så fryktelig mye å skryte av når det gjelder lettelse i elavgiften. Under den forrige regjeringen gikk elavgiften stort sett opp, og i Senterpartiets alternative budsjett for i år har man foreslått en lettelse på 1 øre utover det regjeringen fikk gjennomslag for.

Når det gjelder bompenger, begynner jeg å bli litt lei av å høre på Slagsvold Vedum. Han og hans parti er de fremste forkjemperne for å øke bompengene i alle prosjekter. Da han satt i regjering, var bompengandelen i Norge 40 pst. Under denne regjeringen er bompengandelen redusert til 28. Og i den nye regjeringsplattformen kommer vi med en lang rekke tiltak for nettopp å redusere bompengebelastningen for folk flest, særlig i distriktene. Det trodde jeg kanskje at Slagsvold Vedum ville applaudere i stedet for å kritisere.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:28:25]: Da Senterpartiet satt i regjering, var det årlig bompengeskatt på rundt 9 mrd. kr på det høyeste. Nå er den på rundt 13 mrd. kr, altså en voldsom vekst med Siv Jensen som finansminister. Hun lovet akkurat det motsatte.

Alle landets pendlere har opplevd en stor skatte-skjerpelse med Siv Jensen som finansminister – en pendler som pendler 10–11 mil, får 6 000–7 000 kr mer i skatt i året.

Og det er tidenes høyeste strømpriser. Siv Jensen har ført en politikk der avgiften på strømmen i Norge har økt med 36 pst. siden hun ble statsråd. Det er et faktum. Og Freiberg, som er olje- og energiminister, er ikke bekymret for at flere utenlandskabler kan føre til enda høyere strømpris, noe vi også vet er et faktum. Det står til og med i NorthConnects egen søknad at denne kabelen kommer til å føre til økte strømpriser i Norge. Bekymrer det ikke Siv Jensen og regjeringen i det hele tatt at norske husholdninger og norsk industri opplever stadig høyere strømpriser, og at det er tidenes høyeste strømpris nå, pluss at den avgiftsbeleggingen som Jensen gir, gjør at det er rekord også i avgifter på strøm i Norge?

Statsråd Siv Jensen [13:29:31]: Jeg vil minne representanten Slagsvold Vedum på at vi i inneværende års statsbudsjett for første gang på mange, mange år har redusert elavgiften. Det er en problemstilling representanten Slagsvold Vedum på ingen måte kan smykke seg med.

Så har samferdselsbudsjettet økt med 75 pst. siden Senterpartiet sist satt i regjering. Det har skjedd med

Fremskrittspartiet i regjering. Når samferdselsbudsjettet øker så mye som det gjør, og Senterpartiet i alle landets kommuner ivrer for at det skal finansieres med bompenger, er det ikke til å lure på at det også blir økt samlet bompengebelastning.

Derfor har det vært viktig for oss å få bompengandelen ned. Derfor har det vært viktig for oss å styrke tilskuddene til å redusere bompengebelastningen. Derfor har det vært viktig for oss å få på plass et fradrag for høye bompengeutgifter, nettopp for å treffe dem som har et reelt behov for det. Jeg merker meg at er det noe vi har fått positive tilbakemeldinger på etter at denne plattformen ble kjent, er det nettopp de tiltakene vi nå skal gjennomføre i samferdselssektoren, fordi vi anerkjenner at bilen er et viktig fremkomstmiddel for folk flest i dette landet.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:30:42]: Med denne regjeringen har vi nå fått 25 mrd. kr mindre inn til fellesskapet gjennom skatteuttak som virkelig har kommet de rikeste til gode. Samtidig har utgiftene og oljepengebruken vokst til nye høyder. Så har vi hørt her i dag at opposisjonen ikke er så enige. Jo, det er vi. Den økonomiske uansvarligheten denne regjeringen har ført, har møtt unison motbør fra opposisjonen. Dette må være den første regjeringen i historien som har opplevd at en samlet opposisjon foreslår å bruke mindre penger. Uansvarligheten er så stor at man i regjeringserklæringen nå foreslår å ta såkalte uforutsette utgifter «under streken». Samtidig ser vi at regjeringen spar milliarder fra fellesskapet over i private lommer, mens velferdsstaten årlig utsettes for kutt gjennom regjeringens sparereform. Og man bruker altså av framtidige generasjoners sparepenger.

Mitt spørsmål er: Vil regjeringen finne flere kreative måter å omgå handlingsregelen på? Og mener finansministeren at vi egentlig har råd til denne regjeringen?

Statsråd Siv Jensen [13:31:54]: Det er mulig representanten Kaski mener at regjeringen fører en uansvarlig økonomisk politikk, men det er det veldig få andre ute i samfunnet vårt som opplever. Vi opplever en situasjon hvor vi har snudd nedgangstider til oppgangstider. Flere mennesker kommer i jobb.

Det er riktig at regjeringen har redusert skatte- og avgiftstrykket, både for den enkelte og for bedriftene, men det fører jo til at vi får flere bedrifter. Det fører til at flere mennesker kommer i jobb. Summen av det er at flere blir skattebetalere fremfor å leve på andre skattebetalere. Det mener jeg er god økonomisk politikk. Og det går altså bra i Norge. Så at dette er uansvarlig, er jeg rett og slett helt uenig i.

Regjeringen skal selvfølgelig følge opp alle punktene i plattformen på en god måte. Vi skal utrede en lang rek-

ke tiltak, og så skal vi komme tilbake til det i statsbudsjettet. Men jeg kan forsikre representanten Kaski om at vi skal fortsette å føre en ansvarlig økonomisk politikk hvor vi trygger inntektene til bedriftene våre og vanlige folk gjennom å fortsette å redusere skattetrykket.

Bjørnar Moxnes (R) [13:33:00]: Vi kan nå få de høyeste strømprisene vi har hatt i Norge siden 2011. Mange mennesker gruer seg til å få den neste strømregningen på bordet. Det haster å gi en hjelpende hånd til dem som sliter aller mest, og som har dårligst råd. Blant dem finner vi de folkene som mottar statlig bostøtte. De lever ikke i sus og dus, sånn som Fremskrittspartiets og Høyres sponsorer gjør. De har dårlig råd og tåler dårlig en vinter med høye strømregninger.

For ni år siden foreslo den borgerlige opposisjonen det Rødt foreslår i dag. Det gikk Stortinget enstemmig inn for året etter. Det ga 120 000 husstander et kjærkomment bidrag på 2 500 kr for å dekke de ekstraordinært store strømregningene.

Mitt spørsmål er følgende: Støtter Siv Jensen Rødts forslag, som vil bidra til at noen av landets aller fattigste kan få råd til å holde leiligheten varm gjennom vinteren?

Statsråd Siv Jensen [13:34:04]: Jeg kan forsikre representanten Moxnes om at det er mange ting vi kan gjøre fra både regjeringens og Stortingets side, som er med på å trygge evnen til å betale regningene for husholdningene rundt omkring i dette landet, og det gjør denne regjeringen. Det er derfor vi har gjennomført reduksjoner i skatter og avgifter på til sammen 25 mrd. kr. Det er feil når opposisjonen hevder at det er kommet de aller rikeste til gode. Det som er riktig, er at en betydelig del av dette har kommet folk med lave og midlere inntekter til gode, og det er en utvikling denne regjeringen kommer til å fortsette med.

Summen av reduserte skatter og avgifter betyr at man får beholde mer av sin egen inntekt til å betjene løpende utgifter. Det er også viktig, i diskusjonen om strømpriser, at vi sørger for å ha et godt forsyningssystem i Norge, at vi sikrer at vi til enhver tid har nok kraft tilgjengelig, og at vi har muligheten til å importere kraft i perioder da vi ikke produserer nok kraft selv.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Hadia Tajik (A) [13:35:16]: Denne regjeringa vil verta hugsa for to ting: for det fyrste at ho er bygd på viljen til å forhandla vekk kvinners rettar for å behalda makt, for det andre at ho førte ein politikk som gav mest til dei som hadde mest, og tok ifrå dei som hadde minst.

For å ta det fyrste fyrst: Erna Solberg har alltid vore villig til å forhandla om kvinnesak. Ho viste det då ho

ville innføra reservasjonsrett for legar mot abort. Ho viste det òg då ho ikkje avviste ideen om obligatorisk tenkjetid før abort med ein gong, men faktisk trengte tenkjetid for å gjera det. Ho viste det igjen då ho la abortloven paragraf 2 tredje ledd c på bordet og sa at denne paragrafen kunne ho godt forhandla om. Og så ser vi det igjen no, at abortloven – for fyrste gong sidan han vart innført på 1970-talet – vert stramma inn.

Det andre denne regjeringa vil verta hugsa for, er at ho valde å gje store skattekkutt til dei som har mest, og det gjer dei altså i ei tid der lønsutviklinga for dei som har minst, går i negativ retning – dei har reelt sett mindre no enn dei hadde for ti år sidan – samtidig som dei rikaste har opplevd ein reallønsvekst på over 10 pst. dei siste ti åra. Høgreregjeringa ser korleis forskjellane aukar, og så vel dei ein politikk som set fart på det. For samtidig som dei rikaste får store skattekkutt, innfører høgreregjeringa nye skattar til heilt vanlege folk – på diettpengar, pendlarfrådrag, sluttvederlag – slik at dei mange, heilt vanlege lønsmottakarane får mindre i løn og meir i skatt.

Norske sjøfolk er eit godt eksempel. Dei har i tariffavtalane sine at dei skal få eit lite tillegg for å få dekt kost når dei er i land, og dette hyretillegget har pleidd å vera skattefritt. Men så fjerna høgreregjeringa fritaket, og for den jamne sjømannen betydde det 700 kr mindre i månaden. Dette er ikkje småpengar, dette er kvardagsliv. Det å vera med i ei fagforeining har vorte dyrare, og det å ha ungar i ein barnehage har òg vorte dyrare. I det siste eksempelet er forskjellen større enn prisveksten, så med andre ord er dette ein villa politikk.

Arbeidarpartiet er dønn klare: Forskjellane må verta mindre, moglegheitene må verta større, folk må oppleve at landet vårt er rettferdig, at det ikkje er flaks med omsyn til kven som er foreldra dine, som avgjer, eller flaks med omsyn til om arbeidsgjevaren din er grei eller ikkje, som avgjer, men at du opplever at du kan forma livet ditt sånn som du vil.

Sjølv om høgreregjeringa ville ha makt, ser det ikkje ut som dei heilt veit kva dei vil med den makta. Det meste som står i denne erklæringa, det stod òg i den førre, og i den førre – og i den førre. Arbeidarpartiet vil satsa meir på fellesskap og mindre på privatisering. Me vil satsa meir på velferd og mindre på skattekkutt til dei rikaste, meir på ordna arbeidsforhold og mindre på å senda helsingar til det uorganiserte arbeidslivet, slik regjeringa gjer. Og me kjem aldri til å forhandla vekk grunnleggjande kvinnerettar.

Henrik Asheim (H) [13:38:40]: For å ta vare på det som vi er glad i med landet vårt, må vi også sørge for at det vi har i dag, kan bevares i morgen.

Mye går bra. Ledigheten fortsetter å falle, sysselsettingen øker, og over hele landet ser vi nå at det skapes

mer. Det kan selvfølgelig se fint ut i makrotall, men bak grafene og tallene gjemmer det seg tusenvis av enkelt historier: historien om henne som hadde en trygg jobb, men som allikevel valgte å si opp, ta sparepengene sine og kanskje låne litt oppå det for å starte den bedriften hun alltid har drømt om å starte, men ikke våget før nå. Eller om ham som har den gode ideen, og som endelig har funnet noen som er villig til å satse på den. Ideen kan etter hvert bli til lønnsomme arbeidsplasser og et produkt eller en løsning som gjør hverdagen enklere for folk over hele verden. Eller om henne som ble permittert da oljeprisen stupte, men som nylig fikk den etterlengtede telefonen fra arbeidsgiveren sin om at de trengte henne tilbake så raskt som mulig.

Disse små – og store – beslutningene som former landet vårt, tas ikke i et vakuum. De beslutningene vi tar i denne salen, påvirker de beslutningene som tas der ute.

Norge er et land som har fått til fantastiske ting. Vi har temmet vannkraften, som la grunnlaget for store industrieventyr som Elkem og Hydro. Vi hadde kanskje flaks da vi oppdaget olje og gass på norsk sokkel, men det å hente opp denne oljen og gassen og omgjøre den til verdier som vi så forvalter ansvarlig og langsiktig, handler ikke om flaks. Det er Norge på sitt beste. Vi er i front når det gjelder helseteknologi, oppdrettsnæringen er teknologisk og miljøvennlig, og vi er i front når det gjelder bærekraft. Dette skjer i et land hvor folket alltid har visst at man må så for å kunne høste, at hardt arbeid alltid skal lønne seg, og at vi må skape verdier før vi kan fordele dem.

Dette er også grunnpilaren i regjeringens politikk. Vi skal ikke bare høste og forbruke nå; vi skal så for fremtiden. Også fremtidige generasjoner skal leve i et fritt, trygt og bærekraftig velferdssamfunn. Derfor er de beslutningene vi tar nå, viktige for landet vi overlater til kommende generasjoner. Når regjeringen investerer i å bygge ut vei og bane, handler det om å bygge landet vårt sammen og ruste oss for en ny tid og om at det fortsatt skal være mulig å skape arbeidsplasser og verdier i hele landet. Når vi investerer i en skole som lærer elevene grunnleggende ferdigheter tidlig, og som sørger for at flere fullfører og består, handler det i bunn og grunn om at de som i dag er unge, får muligheten til å nå så langt de vil, og skape et trygt land – og liv – for seg og sine.

Når vi sørger for at vi har et skattenivå som er konkurransedyktig, handler det i bunn og grunn om at noen av de pengene vi tidligere tok inn til staten, nå får bli igjen i den enkelte bedrift eller i den enkelte familie, fordi det også er velferd. Og når vi har en regjering som ikke ønsker å detaljstyre familier og enkeltmennesker, men gi hver enkelt større frihet til å velge for seg og sine, handler det om at politikken er til for enkeltmenneskene og skal legge til rette for at forskjellige mennesker får leve ulike liv.

Politikken handler også om alternativer. Mot en samlet ikke-sosialistisk flertallsregjering står en splittet opposisjon. Det kan vi naturligvis ha mye moro med, men det er også litt alvor som ligger bak, for i den opposisjonen er det partier som vil redusere arbeidstiden i Norge til seks timer – og samtidig avvikle norsk olje- og gassindustri. Dette er det største og mest målrettede angrepet på velferdsstaten som noensinne er foreslått i denne salen. Slik knekker man ryggraden på velferdssamfunnet vårt. Ved å foreta en knipetangmanøver på inntektssiden vil man raskt merke at kuttene kommer – i skolen, i helse, i eldreomsorgen – og i tillegg vil vi måtte øke skattene slik at færre av dem som før våget å satse, gjør det, og slik at det lønner seg dårligere å jobbe.

Dette er rett og slett et brudd med den norske modellen. Det er noe unorsk over slike forslag, for i Norge vet vi at vi må skape, at vi lever av hverandres arbeid, og at det å bidra er en verdi for folk, ikke bare for bunnlinjen på statsbudsjettet. Et folk som frivillig bosetter seg så langt nord som vi har gjort, er ikke redde for utfordringer. Vi hadde ikke overlevd ved å stikke kjepper i hjulene for hverandre eller ved å se på arbeid som et onde. Vi har skapt verdens beste velferdssamfunn. Det har ikke kommet av seg selv, og det er ingen naturlov at det vil vare i fremtiden.

I årene frem mot 2021 vil vi få mange viktige debatter om veien videre for Norge, og en av de viktigste handler om hvordan vi skal bevare Norge på sitt beste og bygge videre på den norske modellen. Denne regjeringen skaper og fordeler, mens opposisjonen spriker og klager.

Morten Stordalen (FrP) [13:44:05]: Fremskrittspartiet har i alle år hatt samferdsel som et høyt prioritert politikkområde, nettopp fordi vi vil skape en enklere hverdag. Den satsingen som har vært siden 2013, har vært formidabel. Nasjonal transportplan, som partiene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti forhandlet om i 2017, viser et tydelig taktskifte i samferdselspolitikken.

Satsingen på å bygge ut landets infrastruktur har i nyere tid aldri vært større enn med Fremskrittspartiet i Samferdselsdepartementet. Granavolden-plattformen slår fast at ambisjonen i Nasjonal transportplan om at over 1 000 mrd. kr skal brukes på samferdsel, ligger fast.

Det å satse på både vei og bane gir valgfrihet i de områdene av landet der man har mulighet til å velge. Det er viktig for Fremskrittspartiet. Jeg er glad for at det er et flertall blant partiene som ikke røkkes ved at det er viktig å satse på infrastruktur.

Det er viktig å bygge landet sammen – der distrikter og byer kan møtes og knyttes bedre sammen. Det er viktig for verdiskapingen i distriktene, der verdiene skapes,

og det er viktig for å trygge hverdagsreisene for hver enkelt av oss som ferdes langs veien. For trygghet er viktig, og det beste vi kan gjøre, er å bygge flere moderne, trygge og møtefrie veier. Det er det som får ulykkesstatistikken ned. Vi har et mål å nå – en nullvisjon – og det står vi sammen om.

Etter forhandlingene på Granavolden har man nå en god plattform, med en rekke gode Fremskrittspartigjennomslag, noe som gjør meg stolt, fordi det er et avklart flertall. Det skal samferdselspolitikken i plattformen ha en ikke ubetydelig del av æren for.

Infrastrukturfondet, som i forrige stortingsperiode skulle bygges opp til 100 mrd. kr, skal nå opp til 200 mrd. kr i løpet av to og et halvt år. Det gjør meg glad. I tillegg har vi Nye Veier, som var Fremskrittspartiets hjertebarn. Det ble det ledd litt av i enkelte kretser. Det viser med all tydelighet at når porteføljen om 530 km motorvei kunne bygges på 12 år, ikke 20 år, og spare samfunnet for nærmere 30 mrd. kr, handler det om respekt for skattebetalernes penger. Det at opposisjonen har vært imot dette selskapet, er én ting. Men det bør ringe en bjelle når man kan bruke pengene smartere og bygge rimeligere, bedre, tryggere og raskere. Det fortjener landets befolkning.

Det er nok mange viktige og mindre viktige ting i en plattform. Men når det står at fartsgrensen skal gjenomgås, og at man skal se på fartsgrensen på 120 km/t, handler det om å bygge moderne veier, hvor det skal være riktig fart på riktig vei. Det handler om å gi samfunnsøkonomisk nytte, der trafikksikkerheten selvfølgelig skal ivaretas.

Det er kanskje ikke den største saken at man nå fjerner en regel, slik at man kan kjøpe en 20 år gammel eller eldre bil avgiftsfritt når engangsvogiften fjernes. Mange latterliggjør det. Men Norge er et av landene i verden som har høyest andel veteranbilentusiaster. Det er kultur for mange. Bil benyttes i over 80 pst. av hverdagsreisene i Norge. Det betyr at bil er viktig.

Fremskrittspartiet er ikke for forbud og påbud, men mener at vi kan gjøre hverdagen enklere for folk.

I en sån debatt blir det alltid en bompengedebatt. Representanten Slagsvold Vedum sto på talerstolen og snakket om 13 mrd. kr i bompengeutgifter. Det er ikke statens skyld alene. Staten ligger på omtrent 10,5 mrd. kr pluss minus, det samme som under den rød-grønne regjeringen. Men når samferdselsbudsjettet har økt med 75 pst. siden 2013, er det fordi all økning kommer via statlige midler.

Jeg vil minne representanten Slagsvold Vedum på én ting: Det er i byvekstavtalene, der fylkeskommunene er med og beslutter og ønsker å tilrettelegge for byvekstavtaler lokalt, den aller største økningen kommer. Had-

de man styrt etter Slagsvold Vedums ønske, hadde byene fått mellom 0 og 20 pst. i støtte. Nå får de 50 pst.

Det at vi nå reduserer bompengandelen videre i nye prosjekter, er viktig i den nye plattformen. Man gir et fradrag for høye bompengeutgifter. I tillegg styrker man tilskuddsordningen på 500 mill. kr opp til 1 000 mill. kr for å redusere bompengandelen. Hadde det vært opp til de rød-grønne, er jeg redd for at det hadde vært langt høyere utgifter – som man plutselig er bekymret for. De har ikke kommet med ett eneste forslag til Stortinget om hvordan man kan redusere bompenger, men man etterlyser bestandig Fremskrittspartiet. Jeg har sagt det mange ganger, og jeg sier det igjen: Jeg hilser dem velkommen. Bli med og gjør hverdagen enklere for folk flest, og stem sammen med denne regjeringen, som faktisk har en visjon for landet og vil trygge landet med ny, moderne infrastruktur.

Geir Pollestad (Sp) [13:49:11]: Regjeringserklæringa varslar ein passiv næringspolitikk som vil bidra til sentralisering også av verdiskapinga i Noreg. Senterpartiet ønskjer seg ein aktiv politikk for å sikra norske arbeidsplassar i Noreg. Mange i Noreg opplever at arbeidsplassen deira er trua av billegare utanlandsk arbeidskraft. Det gjeld sjåførar, pilotar, handverkarar, sjøfolk og mange andre bransjar. Regjeringsplattforma gjev få eller ingen svar på denne utfordringa.

Billeg miljøvenleg straum har tradisjonelt vore eit konkurransefortrinn for bedrifter i Noreg. Regjeringa har svart på dette med å auka elavgifta, og prosessen med nye eksportkablar går sin gang. Senterpartiet føreslår i dag å stoppa arbeidet med nye eksportkablar.

Det er også høgst usikkert kor mange nye bedrifter med statleg eigarskap som skal seljast dei neste åra. Senterpartiet trur på eit aktivt statleg eigarskap som eit viktig bidrag for å sikra norsk kontroll med viktige norske bedrifter. Telenor står alt på salslista. Me veit ikkje om det er Kongsberg Gruppen, Equinor, Flytoget eller kva for andre bedrifter ein har tenkt å setja på salslista. Oslo Børs markerer 200-årsjubileum. No er det sånn at utanlandske konsern har bodkamp om Oslo Børs. Regjeringa løftar ikkje ein finger i saka.

Talen som statsministeren las opp for Stortinget i går, var lang og inneheldt mange punkt om stort og smått. Men talen inneheldt ikkje eitt ord om kysten, om fisk eller havbruk. Senterpartiet fryktar at dette er eit uttrykk for manglande engasjement for viktige næringar langs kysten.

Regjeringsplattforma peikar også på auka statleg skattlegging av naturressursar. Me veit at det ligg føre og er i gang utgreiningar om å innføra grunnrenteskatt for både fiskeri og havbruk. Bedriftene langs kysten hadde fortent ei avklaring på dette spørsmålet.

Kristeleg Folkeparti har fått landbruksministeren. Kristeleg Folkeparti er sjølve veldig godt fornøgd med det dei har oppnådd på jordbruksområdet. Men det er ingen nye offensive grep i regjeringsplattforma for å utvikla norsk matproduksjon. Alt som står i regjeringsplattforma om jordbruk, er tidlegare vedteke av Stortinget. Realiteten er at Kristeleg Folkeparti, ved å velja side, har gjeve frå seg moglegheita til å vidareutvikla jordbrukspolitikken.

I byte mot makt har Kristeleg Folkeparti òg vore med og ofra pelsdyrnæringa. Eg besøkte tidlegare i veka eit fortvilt ungt par på Varhaug på Jæren som hadde satsa på pelsdyr. 10 mill. kr hadde dei satsa på å produsera pels med verdas beste dyrevelferd. Dei var fortvilte og redde for å verta gjeldsslavar. Og med den erstatningsordninga som Kristeleg Folkeparti har gått med på, er det akkurat det dei vil verta. Det unge paret, Erik og Beate på Varhaug, må betala prisen for at Olaug Bollestad skal få lov å vera landbruksminister. Den dagen Bollestad må gje tilbake nøkkelkortet sitt og den svarte regjeringsbilen, vil Erik og Beate framleis slita med gjelda dei har pådratt seg, som eit resultat av regjeringas politikk.

Representantar frå regjeringspartia er oppe på talarstolen i dag og truar med at dersom parti sånn og slik kjem i makt med sånn og slik, vil det gå ille ut over den og den næringa. Men realiteten er at det i Noreg historisk er eitt næringsforbod, og det er det denne regjeringa som gjennomfører.

Det går òg ein debatt om mat og klima. Utslepp vert vurderte likt anten det kjem frå ku eller kol. Jordbruket forhandlar med regjeringa om ein klimaavtale. I statsbudsjetten for 2019 slo eit breitt fleirtal på Stortinget fast at det ikkje er aktuelt å innføra avgift på biologiske prosessar. Eg reknar med at regjeringa kan avklara at det framleis ligg fast. Men då er jo spørsmålet: Dersom denne avtalen ikkje vert god nok, kva for nye avgifter er det regjeringa ønskjer å innføra for jordbruk og fiskeri?

Senterpartiet vil fortsetja kampen i Stortinget for norske arbeidsplassar, norsk matproduksjon og ein aktiv næringspolitikk til det beste for folk i heile landet.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:54:24]: Eg har høyrte i denne debatten at Hareide er sakna, og eg vil minne om at det i alle fall bør gå minst 24 timar før ein sender ut ei etterlysing.

Noreg er eit svært godt land å bu i for dei aller, aller fleste. Målt ut frå forventa levealder, levestandard og utdanningsnivå er Noreg klodens beste land å bu i. Dei fleste har eit trygt økonomisk tilvære. Oljerikdomen har gitt oss moglegheiter til å byggje eit velferdstilbod som er unikt i verdssamanheng, og auka levestandard har gitt folk forbetra livskvalitet. Regjeringsplattforma gir eit

veldig godt utgangspunkt for å utvikle dette vidare. Det er særleg viktig at me jobbar med å bringe alle inn i samfunnet vårt.

Eg hadde gleder av å ha Pablo på besøk. Han var med i tv-serien *Søsken* på TV 2. Her møter me Pablo i rullestol mens han leiker med søstera si, Elina. Det er da reporteren stiller spørsmålet til veslesøstera: «Korleis er det å ha ein storebror som sit i rullestol?» Før ho får svart, tar Pablo ordet og seier: «Viss de lurer på korleis det er å ha ei veslesøster som kan gå, kan eg seie at det kan vere ganske morosamt og litt irriterande.» Pablo har fått med seg at eg har brukt dette sitatet fleire gonger. Han har derfor sendt meg eit nytt sitat til denne regjeringserklæringsdebatten. Han seier: «Viss du lurer på korleis det er å ha eit samfunn som ikkje er for alle, er det ikkje morosamt, og veldig irriterande.»

Derfor har det vore ei viktig sak for Kristeleg Folkeparti å få likeverdsreforma vår på plass, og den ligg trygt på plass i regjeringsplattforma. Det handlar om koordinator for familiar, det handlar om å gjere BPA til eit likestillingsverktøy, det handlar om VTA-plassar, det handlar om ein heilskap. Me ønskjer eit samfunn med plass til alle, som anerkjenner verdien av mangfald, som respekterer alle menneske sitt absolutte likeverd, sjølv om me er forskjellige både utanpå og inni.

Ei anna viktig sak for Kristeleg Folkeparti er barne-reforma. Me får no auka barnetrygda med 7 200 kr for barn mellom 0 og 6 år. Me veit at nettopp auka barnetrygd er det viktigaste tiltaket for å gjere noko med barnefattigdomen vår. Me får òg eit fritidskort for dei barna som er mellom 6 og 17 år. Debatten dei siste veke-ne har nettopp peikt på at fritidsaktivitetar er ein av stadene der me ser vårt nye klasseskilje. Derfor har det vore viktig for Kristeleg Folkeparti å få ei satsing for barn mellom 0 og 18 år.

Ved framlegginga av regjeringserklæringa har abort vore eit tema som har vore heftig debattert. Det er eit tema som eg synest fortener ein respektfull debatt. Og me bør ha ein debatt om vanskelege etiske spørsmål. Mi oppleving her er at så å seie alle har overdrive debatten. Det er ein vesensforskjell mellom å gjere endringar når det gjeld fosterreduksjon, og eventuelle endringar i § 2 c. Fagmiljøet ved St. Olavs hospital, som gjennomfører inngrepa, har sjølv gått inn for å endre reglane fordi inngrepet ikkje blir utført før etter tolvte veke. Eg trur denne endringa vil stå seg. Sjølv om eg har respekt for at Venstre vil stå for sin politikk òg fram mot valet i 2021, trur eg at denne endringa kjem til å stå seg, fordi me no får ein praksis som er på linje med den dei har i nabolanda våre.

Det norske velferdssamfunnet har sitt utspring i menneske som såg sjukdom, liding og fattigdom og på eiga hand tok ansvar for fellesskapet. Dette skjedde gjennom ideelle og religiøse aktørar. Derfor er det viktig,

det som blir slått fast om ideelle aktørar, at ein no skal ha auka bruk av ideell verksemd. I helse- og omsorgssektoren skal delen med ideell verksemd aukast. Ein skal bruke handlingsrommet for å sikre ideelle aktørar, og ein skal sikre langsiktige avtalar. Dette er ein del av arven vår – ein arv som me må ta vare på.

Statsråd Trine Skei Grande [13:59:42]: Det er interessant å være sosialliberaler og sitte og høre på denne debatten i dag. Konklusjonen er nok at vi alle sammen vet at vi bor i et ganske godt land, men at vi ser at vi har store utfordringer framfor oss – både klimautfordringene, den kontinuerlige kampen mot ulikhet og det å sørge for at vi får skapt nye, grønne arbeidsplasser. Men vi er også et land som klarer å ha politikere som er villige til å samarbeide, strekke seg og gjøre vanskelige ting fordi man ønsker alt det beste for folket sitt. Det ser vi en tid der budsjettkrisen i USA fører til at folk mister lønna si, der Brexit er låst i politiske kriger i det britiske parlamentet, og der sjøl et stabilt naboland som Sverige bruker mange måneder på å lage en regjering. I bunn og grunn syns jeg det er bra når fire partier på ca. 14 dager klarer å bli enige om en arbeidsplan fram til neste valg. Det borger for stabilitet, og det borger for at det er bra for landet.

Vi vet at vi trenger å utvikle velferdsstaten vår vidare for at den skal være bærekraftig. Da må vi ikke være unnvikende overfor reformer og nye endringer. Vi vet at vi trenger velfungerende markeder som klarer å utvikle nye arbeidsplasser som er i takt med de klimautfordringene vi står overfor.

Da FN's klimarapport forklarte oss følgene hvis vi ikke når 1,5-gradersmålet, var det klart for oss i Venstre at etter Jeløya trenger vi å styrke klimasatsingen i regjeringsplattformen. Og vi lyktes.

Egentlig hadde vi ikke forventet at opposisjonen her i dag skulle uttrykke begeistring over plattformen, heller ikke på klimafeltet, men hva har vært kritikken mot regjeringas klimapolitikk fram til nå? Jo, det er at klimamålene må økes, at vi må ha forpliktende mål for nasjonale utslipp, at vi må støtte en skjerping av EUs klimamål, og at vi må gjøre det dyrere å forurense.

For å si det sånn – klimamålet vårt for ikke-kvotepliktig sektor økes nå til 45 pst., og vi sier at det skal tas i Norge. Vi støtter en skjerping av EUs samlede klimamål til 55 pst., og vi lanserer en forpliktende opptrappingsplan for CO₂-avgift. Konklusjonen er klar: Norge har aldri hatt en regjeringsplattform som har vært mer forpliktende for klima, som har vært mer ambisiøs for klima, eller som har gitt oss et like godt grunnlag for å lykkes i klimapolitikken.

Og vi må lykkes.

Sjøl sagt er det viktig for Norge at vi gjennomfører den globale klimadugnaden, men det er også viktig fordi

vi har store muligheter for å skape nye arbeidsplasser. Vi skal gå de store skrittene som en gang var fra seil til damp, og det gjør vi ved å lage utslippsfrie ferjer, satse på grønn skipsfart og skape arbeidsplasser langs hele kysten. Vi sørger for at offentlige innkjøp blir grønne, vi satser på forskning og utdanning, vi gjennomfører en systematisk jobbing for å få innfaset de elbilene, få til karbonfangst og -lagring, satse på sirkulær økonomi, få til mer klimavennlig matproduksjon – kort sagt: Vi gjør jobben i dag for å gjøre Norge grønnere, renere og mer framtidrettet, og Granavolden-plattformen er et godt grunnlag for å styrke dette arbeidet framover.

Men vi skal også sørge for at velferdsstaten vår blir sosialt bærekraftig, med små forskjeller, og vi skal redusere fattigdom. Det er derfor vi satser på en skole der alle unger skal ha muligheten til å lykkes. Det er derfor over 40 000 unger nå får tilbud om gratis barnehage, slik at de skal ha muligheten til å lykkes i skolen. Vi sørger for at hver enkelt unge har muligheten til å finne sitt potensial for å kunne lykkes i samfunnet.

Før var læreryrket et yrke som få søkte til og mange flyktet fra. Nå har vi gjenreist respekten for læreryrket. Vi gjenreiser respekten for kunnskap og dannelse i samfunnet. Det vet vi gagnar ungene våre, og det gagnar samfunnet vårt.

Venstre er godt fornøyd med Granavolden-plattformen. Det er i det store og hele også en sosialliberal plattform, en plattform som gir svar på hvordan vi skal bidra til å løse de store utfordringene vi står overfor. Jeg ser fram til samarbeid med Stortinget og til gode debatter i denne sal.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [14:04:42]: Den nye likestillingsministeren snakket ikke om likestilling i innlegget sitt. Det kan jeg for så vidt godt forstå, for den utvidede høyre regjeringen fortsetter å sette likestillingen i revers. Det nye denne regjeringen har å by på, er en svekkelse av kvinners rettigheter til å bestemme over egen kropp gjennom innskrenkninger i abortloven og et nei til at kvinner skal få økt kunnskap om livet i magen gjennom nei til tidlig ultralyd og NIPT-testen. Dette er nytt, og det er dette Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har gjort for fortsatt å sikre seg makt – de har begrenset norske kvinners frihet i sitt eget liv, og med det satt likestillingen ytterligere i revers.

Hva synes statsråden om at det er på dette grunnlaget, svekket likestilling, at hun har fått muligheten til å bli nettopp likestillingsminister?

Statsråd Trine Skei Grande [14:05:39]: Jeg må påpeke de feilene som kom i spørsmållstillingen, der man f.eks. påstår at vi sier nei til tidlig ultralyd. Det vi gjør, er

at vi ikke pålegger folk å ta tidlig ultralyd, men de som ønsker det og velger det, står fritt til å velge det med denne plattformen. Det arbeidet som jeg kommer til å jobbe videre med, er alt det positive vi har klart å få til de siste årene.

Vi ser at deltida går ned, ufrivillig deltid går ned. Vi ser at det er flere mødre med barn som jobber. Vi ser at det er flere kvinnelige ledere. Vi har en økning av kvinnelig ledelse også i offentlig sektor. Vi har flere styreledere innen statlig sektor som er kvinner. Vi ser at 91 pst. av alle barn nå går i barnehage. Er det noe vi virkelig vet, så er det at hvis det er noe som frigjør kvinner, er det å ha mulighet for styring over sin egen økonomi, komme seg ut i jobb, få mulighet til å tjene sine egne penger. Dette har vært en viktig frihetskamp i 100 år i denne salen, men det er fortsatt like aktuelt for veldig mange kvinner i det norske samfunnet.

Anette Trettebergstuen (A) [14:06:46]: Vi har enormt mange og enormt store likestillingsutfordringer å jobbe med – det er det ingen tvil om. Det er nettopp derfor det er så underlig at denne regjeringens innsats har vært å kutte i de tiltakene som har gjort at Norge faktisk har blitt et så likestilt land. Man har kuttet i tiltak mot ufrivillig deltid, man har økt barnehageprisene, man betaler kvinner for ikke å jobbe. At likestillingsministeren er opptatt av disse utfordringene, tar jeg som en selvfølge, men det er bare underlig at hun da sitter på en plattform som ikke er villig til å gjøre noe med det.

Tilbake til spørsmålet mitt, som statsråden ikke svarte på, og som jeg vil stille på en annen måte: Hva ville statsråden sagt dersom hun hørte om at det i et annet land hadde kommet en likestillingsminister som hadde gått på med en plattform som svekket kvinners rettigheter, som innskrenket abortrettighetene, og som gjorde det slik at ikke alle har muligheten til å få kunnskap om livet i magen, fordi alle reelt sett ikke har mulighet til å få tidlig ultralyd?

Statsråd Trine Skei Grande [14:07:55]: Bruken av kontantstøtte går ned. Jeg antar det var det som det ble vist til her i spørsmållstillingen, da man sa at man betaler folk for å være hjemme. Bruken av barnehage går opp. Deltid går ned. Alle de indikatorene representanten Trettebergstuen viste til, er det nå en riktig utvikling for, men det må pushes, det må jobbes videre, og det må utvikles politikk som er en drivkraft på akkurat det området.

Vi har fått en tredeling av foreldrepermisjonen. Det kommer til å være et kjempeviktig grep også framover. På abortsida begynner vi nå å likne andre land – det er jeg helt enig i – men det er ingen andre land som har hatt den åpningen som har ligget i det norske regelverket. Vi

har sagt at vi bør sørge for at vi har nok kunnskap om dette og nok kunnskap til å utvikle dette framover også. Venstre var ikke for den endringen, men vi har flyttet en avgjørelse over til en nemnd. Den store endringen ville vært å gjøre noe med § 2 c – det var ikke Venstre villig til å være med på.

Anette Trettebergstuen (A) [14:08:49]: Regjeringen og statsministeren i nyttårstalen har vært veldig tydelig på at det er et mål at det må fødes flere barn i landet vårt framover. Likevel tar regjeringen grep som gjør at mange nå mister det håpet og den muligheten de hadde hatt til å få de barna de ønsker seg, nettopp fordi den nye regjeringen sier nei til eggdonasjon – noe det var et stortingsflertall for – og sier nei til assistert befruktning for enslige.

Synes statsråden at det er en riktig linje at regjeringen ønsker å hjelpe heterofile par der mannen har problemer med å få barn, men ikke heterofile par der kvinnen er den som har problemer, eller skeive familier, eller enslige som ønsker å få barn?

Statsråd Trine Skei Grande [14:09:37]: Her er det nok helt likt som da Arbeiderpartiet satt i regjering. Her har man inngått avtaler mellom partier med ulike standpunkt, og man har kommet fram til de vippepunktene som man har. Så her er nok jeg og representanten Trettebergstuen i den samme båten. Her ligger nok de samme konklusjonene til grunn for politikken.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:10:07]: Senterpartiet bygger på at vekst ikke er å forbruke mer, men å forvalte bedre. All kultur er dyrking, først og fremst av jord.

Dette må være kjernen i en god, framtidsrettet klimapolitikk: lavere forbruk materielt og satsing på primærnæringene, som produserer grønt karbon. Framtidens klimapolitikk bygger på at energibehovet må dekkes ved å ta energien rett fra sola gjennom havvind og solceller og gjennom jordvarme og vannkraft. Karbon som materiale må i langt større grad komme fra fornybart karbon, altså torsk, timotei og gran – dette til erstatning for fossilt karbon: olje, gass og kull.

Spørsmålet er: Er Venstres leder og statsråd, Skei Grande, enig i at dette krever nye og bedre rammebetingelser som gir bedre lønnsomhet ved produksjon og foredling av f.eks. tømmer, og vil den borgerlige regjeringa gjennomføre dette?

Statsråd Trine Skei Grande [14:11:07]: Jeg er helt enig i at det karbonet som vokser opp av jorda vår, må vi bruke videre til omstilling av Norge. Det er derfor vi har en sånn massiv og stor satsing på biodrivstoff. Det gir mange muligheter for Norge. Det gir muligheter også for norsk skogbruk. Det gir mange muligheter til å

skape arbeidsplasser, og det gir mange muligheter til å kutte utslipp. Derfor gjør vi det som de rød-grønne skulle ha gjort, men som de torpederte, nemlig å utvikle industrien. Nå ser vi at det satses i norsk industri innenfor dette feltet.

Men jeg syns også det er viktig å understreke at vi må sørge for at i et klimavennlig samfunn prissetter vi utslipp på en sånn måte at vi får til de omstillingene vi trenger. Jeg tror på økonomisk vekst, men økonomisk vekst må være innenfor naturens rammer. Da må naturens ressurser prissettes riktig. Det er dette det legges grunnlag for i denne regjeringserklæringen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:12:07]: Jeg er glad for at statsråden på vegne av den borgerlige regjeringa sa at en skulle ha bedre lønnsomhet ved produksjon og foredling av tømmer. Det er epokegjørende.

Når statsråden videre sier at regjeringa satser massivt på biodrivstoff, er jo ikke det korrekt. Den eneste fabrikk som produserer biodrivstoff i Norge, er Borregaard, og de har produsert det i omtrent samme mengde hele tida.

Regjeringa sier i sin plattform:

«Føre en næringspolitikk som også kommer norsk treforedlingsindustri til gode.»

Det er altså næringsnøytralitet som står her. I statsrådets eget hjemfylke, Nord-Trøndelag, har vi Norske Skog Skogn, en fabrikk som i de siste årene har hatt en høyere energipris enn det en har i Golbey i Frankrike. Hva er det regjeringa vil gjøre konkret for å bedre lønnsomheten i den omstillingen som eksempelvis Skogn står overfor, en avisapirfabrikk som har et fallende marked på 5–7 pst. per år?

Statsråd Trine Skei Grande [14:13:13]: Jeg skal ikke bevege meg for langt ut på de andre statsrådenes ansvarsområder når jeg står her – og jeg merker meg at Lundteigen mener at mitt hjemfylke er Trøndelag, mens Marit Arnstad mener at ...

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:13:26]: ... tidligere ...

Statsråd Trine Skei Grande [14:13:26]: ... jeg ikke er trønder. Så et eller annet sted imellom tror jeg nok kanskje at jeg finnes, da.

Det som er viktig for Venstre, er at skal en klare å utvikle produksjon av miljøvennlige løsninger, må en også klare å lage markeder for det. Når vi f.eks. har endret hele avgiftssystemet knyttet til biler, lager en et marked for utslippsfrie biler. Da lager en et marked for de elbilene som nå blir produsert, og som utvikles i både billigere og bedre utgaver. Det er tankegangen at en skal lage et marked rundt de klimavennlige løsningene. Derfor har jeg vist til at f.eks. grønne offentlige innkjøp kan være en viktig drivkraft i omstillingen av Norge.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:14:04]: Jeg tror jeg var ganske presis på at jeg benevnte statsråden med hennes tidligere hjemfylke, Nord-Trøndelag, så jeg er klar over at hun har flyttet.

Det som er den konkrete utfordringen, er at norsk treforedlingsindustri er i krise. Stadig større deler av norsk tømmer blir eksportert som råstoff til utlandet istedenfor å ha den store foredlingsgevinsten i Norge. Markedet er der, men for å delta i det markedet må en omstille industrien. Det krever store investeringskostnader. Regjeringa sier at en skal fortsette med næringsnøytralitet, men en skal ikke ha noen ekstra satsing på treforedlingsindustrien.

Dette er spørsmålet mitt: Hva vil regjeringa gjøre for å bidra til omstilling av eksempelvis den store fabrikken i Skogn, som bruker over 1 mill. m³ tømmer?

Statsråd Trine Skei Grande [14:15:04]: Jeg tror ikke en finner ordet «næringsnøytralitet» brukt i plattformen, men det er soleklart at hvis en ønsker seg en stat som skal gå inn og investere stort i enkelte industriprosjekter, tilhører nok det en litt annen tid. Men jeg foreslår at dette er en spørsmålsstilling som næringsministeren får følge opp videre framover.

Freddy André Øvstegård (SV) [14:15:38]: Jeg vil starte med å gratulere statsråden med ny, utvidet tittel og nytt viktig ansvarsområde. Det har kanskje fått en litt uheldig start, da grunnen, i hvert fall ifølge de interne kildene som er gjengitt i media, har vært at en annen statsråd skulle unngå både homostøy og likestillingsdebatter. Men statsråd Skei Grande har selv uttalt at hun og Venstre oppriktig hadde ønsket å ta over likestillingspolitikken, og at det var grunnen. Da får vi ta statsråden på ordet – i alle fall her i salen. Da vil jeg spørre om det å flytte likestillingspolitikken fra familiepolitikken og over til kultur, som Venstre har ønsket å gjøre: Har statsråden noen gode faglige grunner for å gjøre akkurat det?

Statsråd Trine Skei Grande [14:16:29]: Jeg skal begynne med å referere en åpen kilde, nemlig meg sjøl. Jeg kan ikke si hvilken agenda de lukkede kildene har når de refererer, men den åpne kilden kan her bekrefte at Venstre ønsket å jobbe med likestilling. Grunnen til det finner egentlig representanten Øvstegård hvis han nå setter seg ned og leser kulturmeldinga. For tankegangen i kulturmeldinga handler om at kultur er en arena for demokratibygging, for myndiggjøring av mennesker, for å skape viktige fellesskap som er med og danner det demokratiet som vi faktisk er i. For meg handler likestillingspolitikk – om det så gjelder skeives rettigheter, likestilling mellom kjønnene eller folk med nedsatt funksjonsevne – om deltakelse i demokratiet. Det handler om individets rett til å være aktive borgere på lik linje

med alle andre. Derfor er det et demokratiprojekt. For Venstre har alltid likestilling vært et demokratiprojekt, samme hvilken vinkel du har på deg. Det er den samme oppgaven som vi ser at vi har innenfor kultur.

Freddy André Øvstegård (SV) [14:17:34]: Jeg vet ikke om det er akkurat likestillingsfaglige grunner statsråden svarte med der, men det er nå greit.

En annen grunn til at denne regjeringen og den nye likestillingsministeren ikke fikk en så heldig start, er jo at statsråd Skei Grande må være den første likestillingsministeren på 40 år som må forsvare en innskrenkning i kvinners rett til selvbestemt abort – dette på tross av at Venstres landsstyremøte før forhandlingene vedtok et krav om å «sikre kvinners rett til selvbestemt abort, og ikke gå med på noen endringer i dagens abortlov som medfører innskrenking i kvinners rettigheter.»

Da kan vi altså registrere at statsråd Skei Grande mener at innskrenkningen som likevel ble resultatet, bare er en toårig pause, at dette skal reverseres ved neste valg. Da vil jeg spørre statsråden om det er et ultimatum. Er det sånn at Venstre ikke kan gå inn i nye regjeringer som opprettholder denne innskrenkningen?

Statsråd Trine Skei Grande [14:18:36]: Det er mulig man mener at spørsmålet ikke var faglig, men det var ganske politisk, og dette er en del av Venstres politiske prosjekt inn i denne regjeringen, nemlig å ta et større individfokus, et større rettighetsfokus og vise hvordan vi kan bruke de viktige fellesskapsarenaene for å utvikle demokratiet og være foran.

Så er det sånn at når det er stortingsvalg, går man ikke til valg på plattformer. Man går til valg på stortingsvalgprogram. Det tror jeg også SV kommer til å gjøre ved neste korsvei. I Norge har vi faktisk ikke noe tradisjon for enighet mellom regjeringskandidatpartier før vi går til valg, eller å gå til valg på den type plattformer; vi går til valg på våre stortingsvalgprogram. Nå er Venstre i akkurat den samme posisjonen som SV var i da de satt i regjering, og da antar jeg at det også er forståelse for at man kan gå til valg på de stortingsvalgprogram som et landsmøte bestemmer. Så det er det Venstres landsmøte som bestemmer.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Lene Vågslid (A) [14:19:50]: Den nye regjeringsplattformen inneholdt mange punkt og gode mål for justissektoren. Erklæringa frå i går inneholdt skuffande lite om dei utfordringane me ser i justissektoren – om tryggleik, om rettssikkerheit og om samfunnssikkerheit. Dette meiner eg speglar av litt av det som fører til at justispolitikken ofte kjem ganske langt bak i høgreregjeringa si prioritering. For eit tillitssamfunn med ster-

ke fellesskap er det å vere trygg heilt sentralt: at folk opplever reell tryggleik i kvardagen, at dei får hjelp når dei treng det, og god rettssikkerheit. Skal det bli ein realitet, må høgeregjeringa snart vise at dei vil prioritere det når ambisjonane skal setjast ut i livet og betalast for.

Det siste året har mediebildet fløymd over av overskrifter og saker om offer for alvorleg kriminalitet som får livet sitt sett på vent i fleire år, og om offer og pårørende som står i det me meiner er uverdige køar, fordi kapasiteten hos politiet og domstolane er sprengd. Mange fekk med seg ei sak i TV 2 for nokre veker sidan om ei sju år gamal jente som hadde vore utsett for ei valdtekt. To år etter den hendinga står saka framleis i stampe. Det er ei av mange saker. Mor til jenta sa at ho opplevde dette som ei ny form for overgrep og var i ferd med å miste all tillit til rettssystemet. Det er alvorleg, og det trugar den grunnleggjande tilliten til både politiet og rettsvesenet.

Bistandsadvokatar slår alarm. Politimeistrar stadfestar ein kritisk ressursituasjon i distrikta. Me ser at det blir gjeve strafferabatt til tungt kriminelle, for det tek for lang tid å kome til ein rettssal. Domstolane våre, ved leiaren for Domstoladministrasjonen, uttalar at rettssikkerheita er truga, og at sjølvstendet til domstolane faktisk er truga.

Alt heng saman med alt, og prioriteringane til ei regjering får betydning. Samtidig som drifta av justissektoren gjer at folk som er utsette for kriminalitet, opplever å stå i desse uverdige køane, fortset høgeregjeringa med si form for velferdspolitik for dei som har mest i dette landet. Det er altså slik at dei 1 000 rikaste i landet har fått 1,3 mill. kr kvar i skatteutt av denne høgeregjeringa. Det er pengar me meiner burde ha vore bruka på ein heilt annan måte. I staden vil Arbeidarpartiet bruke pengane til fellesskapet på fellesskapet, f.eks. gjennom å styrkje rettssikkerheita til folk og tiltak for å minske forskjellane i landet.

Situasjonsbeskrivinga av justissektoren er ikkje synsing frå opposisjonen på Stortinget. Nyleg kunne me lese ein nedslåande rapport laga av professorar ved Politihøgskulen og BI som hadde gjennomført feltundersøkingar, observasjonar, samtalar og spørjeundersøkingar av 4 500 polititilsette for å finne ut av konsekvensane av nærpolitireforma til no. Parat kunne for kort tid sidan vise til ein rapport om kva konsekvensar det har fått for domstolar og rettssystem med dei osthøvelkutta regjeringa gjer gjennom ABE-reforma. Det òg var nedslåande lesing. Likevel ser høgeregjeringa ut til å vere strålande fornøgd med kor fortreftelege dei er.

Arbeidarpartiet ynskjer ikkje at dei uverdige køane folk no står i, skal vekse. Me ynskjer ikkje nedbemannings i politidistrikta. I staden ynskjer me å styrkje kapasiteten, tilsetje fleire, og me har vist vilje til det når kronene skulle fordelast. Arbeidarpartiet har føreslått ei be-

tydeleg styrking av budsjetta til politidistrikta, av domstolane og kriminalomsorga, og eg meiner me viser at me ser samanhengen i straffesakskjeden.

Skal me ta ambisjonane i plattformen på alvor, vil det krevje heilt andre budsjett enn det me har sett til no. Då skal me hugse at sjølv om denne regjeringa no er ny og utvida, er det ikkje noko nytt at desse fire partia samarbeider om budsjett. Viss ein ikkje ser ei endring i prioriteringane på justisområdet, meiner eg at Høgre og Framstegspartiet, særleg i justispolitikken sin, har spela fallitt, og at Venstre og Kristeleg Folkeparti har feila i å moderere det resultatet.

Det held ikkje med fagre ord og løfte. Me treng faktisk no at denne fleirtalsregjeringa leverer, og eg har store forventningar til det fyrste ordentlege budsjettet denne fleirtalsregjeringa skal levere til Stortinget. Det står att å sjå om ambisjonane i Granavolden-plattformen blir sette ut i livet då.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [14:24:59]: Bærekraftig velferdssamfunn – hva mener vi egentlig med det? Er det bare en fin overskrift som det er veldig enkelt å være enig i? Ja, for så vidt er det det, men det er når vi fyller ordene med innhold og kobler dem sammen, at uenighetene dukker opp.

En snartur innoom Store norske leksikon:

«Bærekraftig utvikling er en utvikling som tilfredsstillter dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov.»

Det er ganske krevende hvis vi tenker etter, for vi har blitt veldig godt vant. Vi går oss iblant vill mellom behov og hva vi er blitt vant til. Det er ikke alt vi i dag forventer å få, som nødvendigvis faller i kategorien «behov». Dette kommer til å bli en stadig større utfordring, fordi forventningene fortsetter å være skyhøye og forveksles oftere og oftere med nettopp behov.

Bærekraft: Vi snakker om sosial bærekraft. Vi må streve mot at ingen faller utenfor. Norge er et land med høy tillit og små forskjeller. Dette er del av den sosiale bærekraften som vi vil være avhengig av fremover også.

Vi snakker også om grønn bærekraft. Et bærekraftig samfunn er ikke bare inkluderende, det er også grønt, smart og nyskapende. Den grønne ledertrøyen i Tour de France brukes av den som leder poengkonkurransen. I klimapolitikken har Norge tatt på seg den grønne ledertrøyen og leder an i Tour de Klima. Vi tar både globalt og lokalt ansvar. Utslippene har gått ned de siste årene. De skal videre nedover, og vi skal sikre grønn bærekraft.

Sist, men absolutt ikke minst: Vi snakker om økonomisk bærekraft. Man skal kanskje vokte seg for å gradere viktigheten av de tre ulike bærekraftsområdene, men det er iallfall helt sikkert at uten økonomisk bærekraft er det

ikke noe velferdssamfunn. Bærekraftig velferd må ses som nettopp de to adskilte ordene det er: velferden, altså de offentlige ytelser, tjenester og bevilgninger, og bærekraften som kommer fra den private skaperkraften, og verdiene som skapes av de utallige små og store jobbskaperne. Jobbskaperne trenger konkurransedyktig skattenivå og konkurransedyktige rammevilkår, og rammevilkår er mye mer enn skattenivå. Virkemiddelapparatet og lovgivingen må forenkles. Den må oppmuntre til innovasjon, og den må oppmuntre til nyskaping. Infrastruktur, vei, bane, bredbånd, ja alle kommunikasjonslinjer må fortsatt oppgraderes og fortsatt bygges ut.

I Norge er det et stadig mer påtrengende behov for å forklare sammenhengen mellom bærekraft og velferd. Urovekkende funn viser at forståelsen av sammenhengen mellom verdiskaping og velferd blir stadig dårligere, særlig i de generasjonene som har levd med et enestående velferdstilbud gjennom hele livet, altså de yngre generasjonene.

Så vil jeg si noen ord om Norges viktigste næring. Helt uten sammenligning er det olje- og gassnæringen. Denne ønsker de rød-grønne til livs, samtidig som de skal øke skattene. De skal gå løs på verdiskapingen og på din og min lommebok samtidig. Det er egentlig ikke til å tro. Om Arbeiderpartiets foretrukne støttespillere, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti, skulle vært med å lage en regjeringserklæring, ville den eneste plattformen i drift i Norge om få år vært en rød-grønn regjeringplattform som pumpet opp utgifter.

Jeg vil også si litt om ulike angrep på Kristelig Folkeparti. De har fått gjennomgå mye for at de har fått altfor mye gjennomslag, og så har de fått gjennomgå for at de har fått altfor lite gjennomslag. Dette minner veldig om «for mye for tidlig» og «for lite for sent», som Arbeiderpartiet forsøkte å sjonglere med da oljeprisen gikk ned, og de egentlig ikke visste hva de mente eller ville. Slik sett er alt ved det gamle.

Det går godt i hele Norge. De som fortsatt bruker tid på å svartmale og forsøker å skape vrengebilder av hvordan det står til, bommer. Særlig gjelder dette Senterpartiet som også i dag har gjort det til sin hovedgjøft å fremstille et Norge i noe nær ruiner. Jeg tror Senterpartiet blir gjennomskuet av de aller fleste.

Jeg skal avslutte med et sitat som ofte er tillagt Abraham Lincoln, selv om det er noe usikkerhet ved opprinnelsen, men det beskriver sverteforsøkene til våre ærede konkurrenter svært godt: Du kan lure hele folket litt av tiden, du kan lure litt av folket hele tiden, men du kan ikke lure hele folket hele tiden.

Statsråd Bent Høie [14:29:30]: Regjeringens fremste mål er å trygge Norge for fremtiden og skape et bærekraftig velferdssamfunn.

Men hva betyr egentlig trygghet?

Trygghet er at en kan kysse veslejenten si farvel på vei til skolen og forvente at hun kommer hjem på ettermiddagen.

Trygghet betyr at en kan leie den en er glad i, på gaten, uten å være redd for å bli slått ned.

Trygghet er å vite at hjelpen er på vei hvis helsen svikter.

Men: Trygghet kommer ikke av seg selv. Det krever et troverdig forsvar av landet vårt, og det krever et sterkt og effektivt politi.

Derfor tar regjeringen sikte på å bevege Norge ytterligere i retning av NATOs 2-prosentmål.

Derfor skal vi reformere politiet. Vi skal ruste dem til å møte nye former for kriminalitet og satse på enda flere politifolk.

Derfor skal vi fortsette å skape pasientens helsetjeneste, som er bærekraftig i møte med framtidens utfordringer.

Trygghet er også å vite at barnet i magen din skal få alle muligheter til et rikt og godt liv, selv om det blir litt annerledes enn alle andre. Derfor skal regjeringen gjennomføre en likeverdsreform. Reformen skal bidra til et samfunn der det er bruk for alle, og gjøre det enklere for familier som har barn med spesielle behov.

Familier som får beskjed om at de skal få et barn som har ekstra behov, skal få lovfestet rett til en koordinator allerede under svangerskapet. Det skaper trygghet i en tid da mye har blitt usikkert.

Mange foreldre med barn som trenger mye hjelp, opplever nettopp at jobben med å koordinere hjelpen noen ganger som større enn den avlastningen som de får.

Trygghet er å få håpet tilbake, når alt håp er ute. Før jul møtte jeg Kathrine Mydland-Aas som hadde slitt med tvangslidelser i ti år. Kathrine var så opphengt i å ha det rent at hele livet ble totalt dominert av tvangstanker om bakterier. Så prøvde hun en norskutviklet behandling som gikk over fire intensive dager.

Resultatene var utrolige. Tidligere måtte Kathrines barnebarn løftes med strake armer fra dørmatten og rett i badekaret når hun kom fra barnehagen. Nå, etter at mormor har fått behandling, tas hun imot med åpne armer – uten omveien om badekaret.

Behandlingen som Kathrine fikk, ligger nå inne i et av pakkeforløpene for psykisk helse.

Regjeringens ambisjon er å skape pasientens helsetjeneste. Vi ønsker at flere skal kunne oppleve det Kathrine opplevde – å slippe unødvendig ventetid, å bli hørt, sett og forstått, å bli behandlet som et helt menneske og ikke som en diagnose. Derfor skal vi redusere ventetiden videre. Derfor skal vi utvide fritt behandlingsvalg. Vi skal utrede en fritt-brukervalg-ordning i kommunene, og vi

skal øke digitaliseringen og nye måter å jobbe på for å frigjøre enda mer tid til helsehjelp og pleie.

Tilbudet til de mest utsatte, særlig innen rus og psykisk helse og eldre, skal styrkes.

Vi skal utvikle og innføre pakkeforløp for flere lidelser, slik som pakkeforløp for smertebehandling, utmatelse, muskel- og skjelettlidelser og ikke minst egne pakkeforløp for «kreftpasientene helt hjem». Pakkeforløp skaper trygghet og forutsigbarhet når helsen svikter og fremtiden oppleves som usikker.

Trygghet er en forutsetning for frihet – alt fra frihet til å elske den en vil, til å kunne velge hvem som skal hjelpe deg til å mestre livet, uavhengig av størrelsen på lommeboken din. Derfor er regjeringens fremste oppgave å trygge Norge for at folk kan få leve et fritt og selvstendig liv.

Magne Rømmetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [14:34:02]: Gratulerer til statsråden med nok en ny regjeringsplattform. Det begynner å bli flere.

I Granavolden-plattformen har partiene som står bak, besluttet at Finnmarkssykehuset skal legges inn under Universitetssykehuset i Nord-Norge. Dette har overrasket både tillitsvalgte og ansatte ved Finnmarkssykehuset og ved UNN i Tromsø, som nå er litt fortvilet over å ha fått en sammenslåing tredd ned over hodet. I Altaposten 18. januar omtales dette punktet i regjeringsplattformen, og der uttaler en representant fra Finnmark Venstre seg, Trine Noodt, og sier at det må bety utbygging av fødeavdeling og akutttilbud, i praksis et sykehus i Alta. Stortingsrepresentant Bengt Rune Strifeldt fra Fremskrittspartiet sier at den nye strukturen hvor Klinikk Alta blir en del av UNN-systemet, gjør at målet om fullverdig fødeavdeling er realistisk. Hvorfor denne manøveren, statsråd? Og betyr dette det befolkningen i Alta håper på: et fullverdig akuttsykehus?

Statsråd Bent Høie [14:35:11]: Jeg tror at dette er et viktig og nødvendig grep. Det er krevende å drive i realiteten to store akuttsykehus i et fylke som Finnmark og i tillegg ha ganske desentraliserte og enda mer desentraliserte helsetjenester i fremtiden, gjennom Klinikk Alta og den samiske helseparken. Derfor vil dette være en fordel for å styrke nettopp det som i realiteten kommer til å være den mest moderne helsetjenesten i Norge, gjennom store investeringer: Vi har åpnet nytt sykehus i Kirkenes, vi skal bygge nytt sykehus i Hammerfest, vi bygger ny klinikk i Alta og en ny samisk helsepark. Det er krevende å klare dette i fremtiden uten en sterk

tilknytning til Universitetssykehuset i Nord-Norge. Så dette gjør regjeringen for både å gjøre helsetjenesten i Finnmark bærekraftig for fremtiden og å styrke rollen til Universitetssykehuset i Nord-Norge som universitetssykehus og regionsykehus. De ansatte og de tillitsvalgte skal selvfølgelig involveres godt i denne prosessen før de endelige beslutningene tas.

Ingvild Kjerkol (A) [14:36:13]: Spørsmålet mitt var dreid mer mot de forventningene som er skapt lokalt, om flere akutfunksjoner i Finnmark. Det tror jeg er veldig viktig blir svart opp fra regjeringen. Det siste befolkningen i Alta trenger nå, er flere glansbilder som knuses i neste øyeblikk, så her burde regjeringen være tydelig. At ting skal utredes, er fornuftig.

Jeg har et annet spørsmål til statsråden, og det handler om de delene i plattformen som sperrer for framtidige endringer i loven om bioteknologi. Der har Kristelig Folkeparti fått en vetorett. Seksjonsoverlege Torbjørn Moe Eggebø ved St. Olavs hospital fortalte i helgen til TV 2 at de har funnet en sammenheng mellom fosterreduksjon av flerlinger og assistert befruktning i utlandet. Ser statsråden det betenkelige i at dette tilbudet holdes igjen på norsk jord, mens man samtidig gjør innstramninger i den muligheten de har for å berge de svangerskapene de har fått, med en lavere kvalitet og en praksis hvor man setter inn flere egg, i utlandet?

Statsråd Bent Høie [14:37:29]: Ja, det er interessant med tallene fra Eggebø, for de viser at det er en sammenheng mellom assistert befruktning og de som velger å ta fosterreduksjon, også av friske tvillinger. Jeg tror at det er en viktig opplysning å ha med seg i den debatten. Men det som er feil, er TV 2s framstilling av saken, at dette i all hovedsak handler om personer som har fått assistert befruktning i utlandet. Det er ikke riktig. De aller, aller fleste av dem som har fått fosterreduksjon på selvstendig grunnlag, har fått assistert befruktning i Norge. Dette viser også at det norske miljøet som gir assistert befruktning, har utfordringer knyttet til både overstimulering med hormoner og bruk av flere egg. Så dette er en feil analyse fra Arbeiderpartiet. Går en inn i tallene, ser en at i all hovedsak har disse fått assistert befruktning i Norge, og den utfordringen må vi gi til det norske miljøet som gir assistert befruktning.

Tore Hagebakken (A) [14:38:40]: Det skal være et svært viktig styremøte i Helse Sør-Øst i morgen. Jeg skal la være å stille statsråden spørsmål knyttet direkte til det.

Men vi står overfor svært store byggeprosjekter innenfor spesialisthelsetjenesten – Drammen, Innlandet, hvor jeg sjøl kommer fra, og Oslo-prosessen. Det handler om mye penger. Hvordan vil statsråden bidra slik at det gjør det mulig å gjennomføre disse store og

nødvendige investeringene i den takten som er nødvendig?

Statsråd Bent Høie [14:39:23]: Det er helt riktig som representanten er inne på, at vi står overfor viktige og store beslutninger knyttet til det som skal være framtidens spesialisthelsetjenestetilbud for både befolkningen i Oslo og befolkningen i Innlandet. Det følger også opp de store investeringene som har skjedd under denne regjeringen, knyttet til å skape framtidens sykehus i Norge – noe som ikke bare handler om bygg, men ikke minst handler om ny teknologi og nye bærekraftige måter å gjøre det på.

Måten vi skal gjøre det på, er å fortsette å styrke sykehusenes økonomi, gi dem gode rammebetingelser for de investeringene og forutsigbarhet. Det er også noe av det som står i den nye plattformen, at vi også skal gå igjennom noen av de elementene som bidrar til at sykehusene fortsatt kan investere betydelig i både bygg og utstyr framover.

Kjersti Toppe (Sp) [14:40:30]: I den politiske plattformen for fleirtalspartia står det at «Nasjonal helse- og sykehusplan skal inneholde en gjennomgang av de prehospitaltjenestene og en helhetlig beskrivelse av investeringsplanen for sykehusene», pluss at det er eit punkt om å «sikre stedlig ledelse i sykehusene».

Dette høyrest jo veldig bra ut, men spørsmålet mitt er om det er noko nytt i dette. Betyr ein gjennomgang av dei prehospitaltjenestene at det ikkje vil verta lagt fram ei stortingsmelding, slik Stortinget har vedtatt i haust? Betyr ei beskriving av investeringsplanen for sjukehusa noko nytt i forhold til førre nasjonale helse- og sykehusplan, eller vert det på same måten? Betyr punktet om stadleg leining noko nytt i forhold til i dag, eller vert det opp til helseføretaka – som i dag – å bestemma korleis leiinga skal organiserast?

Statsråd Bent Høie [14:41:29]: Nasjonal helse- og sykehusplan vil bli lagt fram som en stortingsmelding, og der vil prehospitaltjenester og gjennomgangen av det området få en særlig plass. Jeg kommer selvfølgelig tilbake til Stortinget med utkvittering av de romertallsvedtakene som Stortinget har gjort, men fra regjeringens side kommer prehospitaltjenester til å ha en sentral plass i den nye nasjonale helse- og sykehusplanen. Det er også viktig fordi vi allerede har valgt ut samhandling som et hovedtema i den nye planen, og det er ikke minst viktig for de prehospitaltjenestene at det er en sammenheng mellom det tilbudet som kommunen har ansvar for, og det tilbudet som gis av sykehusene. Det er sammenhengen i de tjenestene og omfanget totalt sett som er det aller viktigste for befolkningens trygghet.

Men jeg er glad for å se at antallet ambulanser går opp og responstiden går ned, ikke minst i distriktene.

Kjersti Toppe (Sp) [14:42:33]: Det er i alle fall usikkert om ein vil koma til Stortinget med ei stortingsmelding om prehospitaltjenester, og det synest eg faktisk at statsråden kunne svart ja eller nei på, for det er heilt sikkert drøfta – vil eg anta. Så vil eg òg be om svar på dette med investeringsplan som eit punkt, som eg spurde om. Kva betyr det eigentleg? Vert det ei beskriving sånn som i førre nasjonale helse- og sykehusplan, der Stortinget eigentleg ikkje er inne og har nokon påverknad? Og når det gjeld stadleg leining, er det akkurat sånn som i dag? Er det noko nytt i desse punkta opp mot gjeldande politikk, som har vore nedfelt sidan førre nasjonale helse- og sykehusplan, vil eg gjerne ha det fram. Viss det er sånn som i dag, vil eg gjerne at statsråden seier det, for det er faktisk ein del ute i Helse-Noreg som lurar på kva dette faktisk betyr.

Statsråd Bent Høie [14:43:30]: Det vil også i den neste nasjonale helse- og sykehusplanen bli en gjennomgang av de investeringsplanene som er i helseregionene framover, som det også var i den forrige. Det står også veldig tydelig i regjeringsplattformen at regjeringen ikke har tenkt å endre dagens styringsmodell. Det betyr at det er hver enkelt helseregion som tar stilling til investeringene, og investeringer av et visst nivå vil få lånebevilgninger fra Stortinget gjennom statsbudsjettet. Men de konkrete investeringsbeslutningene tas også i framtiden i helseregionene, slik som dagens styringsmodell bygger på. Det står også i plattformen.

Kjersti Toppe (Sp) [14:44:16]: I plattformen står det òg at ein skal levera ein sykehusplan som skal ha vekt på bl.a. psykisk helse, det er varsla før. Samtidig som dette skjer, er det i fleire føretak stor bekymring for at det er planar for ei nedbygging av tilbod innan psykisk helse, særleg da nedbygging av døgnkapasitet, døgnbehandling, både i barne- og ungdomspsykiatrien og elles ved DPS-ar og andre stader. Spørsmålet mitt er: Synest ikkje statsråden at det er urimeleg at dette skjer no, altså nedbygging av sengekapasitet ved DPS i BUP? Det er eit halvt år til det skal koma ein nasjonal helse- og sykehusplan med hovudvekt på psykisk helse.

Statsråd Bent Høie [14:45:14]: For meg og regjeringen har det vært viktig å få etablert nasjonal helse- og sykehusplan som et verktøy for å få en sterkere politisk styring med spesialisthelsetjenesten. Det vet jeg er et synspunkt som representanten deler. Men det kan ikke være sånn at fordi man får en nasjonal helse- og sykehusplan hvert fjerde år, kan det ikke i påvente av det skje endringer i helsetjenesten. Da vil jo dette som verk-

tøy få en helt motsatt virkning. Endringen innen psykisk helse fra å ha store døgninstitusjoner til å gi mer desentralisert hjelp – jobbe sammen med kommunene i tverrfaglige team – er en utvikling som har foregått i flere år, og det er grunn til å tro at den utviklingen kommer til å fortsette. Norge ligger fortsatt over sammenlignbare land når det gjelder bruk av døgnplasser innenfor psykisk helse. Det er fortsatt for mange som ligger lenge inne på døgnopphold i psykisk helse, som burde fått bedre tilbud der de bor.

Bjørnar Moxnes (R) [14:46:35]: Ullevål sykehus er ikke nevnt i plattformen, men fremtiden for sykehuset er viktig for mange både i Oslo og i hele landet, siden sykehuset er Norges største og viktigste akuttpsykiatri med viktige beredskapsfunksjoner. Tidligere har statsråden her i Stortinget forsvart nedleggelsen av Ullevål. Han sa i april i fjor at det er han som til syvende og sist bestemmer. Siden den gang har det kommet flere bekymringer om kostnader og store protester fra alle fagmiljøene, også fra viktige miljøer utenfor sykehuset. Nå åpner styret i Helse Sør-Øst for det de kaller å belyse Ullevål som alternativ lokalisering til Gaustad. Siden statsråden tidligere har erklært at det er han som bestemmer, vil jeg vite om statsråden har noe syn på om det er klokt å få belyst Ullevål som et alternativ når det gjelder å bygge nye sykehus i Oslo.

Statsråd Bent Høie [14:47:34]: Det er som representanten Hagebakken var inne på, styremøte i Helse Sør-Øst i morgen, så det forslaget representanten viser til, er administrerende direktørs forslag til innstilling til styret. Derfor vil jeg være noe tilbakeholden med å kommentere det, for jeg mener at styret må få ta den diskusjonen om innstillingen selv. Hvis jeg gir mine vurderinger av enkeltpunkter i innstillingen, kan det fort oppleves som førende overfor styret. Men det er helt riktig som representanten sier, det er jeg som bestemmer til slutt, og jeg har generelt sagt at jeg har ingen motforestillinger mot å få fram mer kunnskap. Kunnskap er alltid bra. Men det ligger en føring for utviklingen av sykehusstrukturen i Oslo som innebærer at vi skal bygge et stort nytt akuttpsykiatri på Aker. En forutsetning for det er også å bygge et nytt felles sykehus mellom Ullevål og det som i dag kalles Rikshospitalet. Det er en forutsetning. Stopper det arbeidet opp, blir det heller ikke noe nytt sykehus på Aker.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:48:56]: For Fremskrittspartiet var innvandrings- og integreringspolitikk en av de aller viktigste sakene i forhandlingene. Fremskrittspartiet har styrt dette området med stø hånd i mange år, og

resultatet nå er at det kommer rekordfå asylsøkere. Mange prøver å tegne et bilde av at det er fordi grensene i Europa er stengt. Ja, ser vi på vårt naboland, som ligger omtrent like langt nord, Sverige, så kom det over 20 000 asylsøkere dit i 2008.

Migrasjonen er en av vår tids store utfordringer, og den er svært uforutsigbar. Får man kontroll et sted, så flytter strømmen seg til et annet. Derfor er Fremskrittspartiet fornøyd med at vi får på plass en beredskaps-hjemmel gjennom å se på sekundær beskyttelse, som gjør at de som ikke har krav på flyktningstatus, heller ikke skal få det.

En rekke saker er avdekket, ikke minst gjennom Aftenposten, der personer som har fått opphold i Norge, reiser tilbake på ferie. Dette er med på å undergrave hele asylsystemet. Mange reagerer, med rette. Derfor er vi veldig fornøyd med at det nå skal gjennomføres en endring som gjør at dersom man reiser tilbake på ferie når man har fått opphold, og tillatelsen ikke kan trekkes tilbake og man kan sendes ut, skal det få en konsekvens i form av karantenetid, der det tar lengre tid å få permanent opphold, og der man heller ikke får familiegjenforening i denne perioden.

Vi skal stramme inn kravene til statsborgerskap, og vi skal sette et tak for antall kvoteflyktninger. Dersom det blir en betydelig økning i antall asylsøkere, skal taket reduseres.

Tempoet på innvandringen er veldig viktig, for det handler om evnen til å integrere de som kommer. Et bærekraftig velferdssamfunn forutsetter at man har kontroll på tilstrømmningen til Norge. Små forskjeller i Norge henger også sammen med at vi må ha kontroll på innvandringen, og at den må være lav.

Jeg hadde en interessant replikkveksling tidligere her i salen med representanten Lysbakken, som avviste at økende fattigdom i stor grad skyldes høy innvandring. Jeg er veldig glad for at SV nå har snudd og erkjenner det – representanten Kaski gjorde det klart gjennom en debatt på NRK. Ja, selv faktisk.no slår fast at innvandring er den klart viktigste årsaken til vekst i familier med vedvarende lavinntekt. Derfor er satsingen fra regjeringens side på norskopplæring, introduksjonsprogram og å styrke innholdet i dette tilbudet veldig viktig for at flere mennesker skal lykkes i det norske samfunnet. For over tid er det vanskelig å se på at sosialhjelpsutbetalingene til innvandrere øker – at vi ser at veldig få kommer i jobb, for det handler om at det blir vanskelig å bli en del av et lokalsamfunn og bli integrert dersom man står på utsiden av arbeidslivet. Bare 12,6 pst. av kvoteflyktningene som kom i perioden 2008–2016, er i heltidsjobb, blant kvinnene snakker vi om 8,2 pst.

Derfor er vi meget godt fornøyd med at denne plattformen sørger for å videreføre politikken og stramme inn på noen viktige områder som vi ser behov for.

Vi lever i en urolig verden. I mange land rundt oss ser vi uro i det politiske systemet, vi ser brexit, og vi ser over Atlanteren at det er uro. I denne sammenhengen er egentlig Norge kjerringa mot strømmen fordi vi nå har en plattform som legger til grunn at vi skal ha en flertallsregjering som skal styre Norge støtt og trygt de neste årene. Denne plattformen sikrer Fremskrittspartiets gjennomslag. Det er vi veldig godt fornøyd med. Vi har fått viktige innrømmelser når det gjelder innvandring, men vi er også særdeles fornøyd med at plattformen for bilistene er den beste som noen gang er lagt fram, ifølge bilentusiaster. Det betyr noe for hele landet at vi har gode veier, at vi har muligheten til å kjøre bil, og at vi binder dette landet sammen slik at flere får mulighet til å utnytte det.

Denne plattformen legger til rette for at vi kan trygge Norge for fremtiden. Det er det som er politikernes oppgave til enhver tid: å sørge for å overlevere et land til neste generasjon som gir gode kår.

Espen Barth Eide (A) [14:54:07]: Når man lytter til denne debatten om regjeringserklæringen, merker man seg at de fire partiene og deres representanter gleder seg over en rekke ulike ting. Det er altså ganske stor spennvidde i hva som er bra med den erklæringen. Det gleder jo oss i Arbeiderpartiet, som har et slagord som heter «Alle skal med». Det virker som også alle mulige standpunkter skal med i samme erklæring.

Men ved inngangen til denne debatten, helt i det første replikkordskiftet mellom representantene Støre og Helleland, valgte Helleland å svare på et spørsmål om erklæringen ved å stille noen spørsmål om Arbeiderpartiets indre samhold, så jeg skjønner at det var bekymring for mulige problemer hos oss. Da vil jeg slå fast at det altså ikke er det. Vi har hatt en debatt den siste uken om hva Arbeiderpartiet mener om olje og klima, som er basert på to premisser. Det ene er at noen angivelig skal ha foreslått konkrete endringer i skattepolitikken, og den andre påstanden er at noen har lagt lokk på debatten. Begge deler er feil. Det foreligger ingen forslag om endringer i leterefusjon eller noen annen del av oljeskatteregimet, og det er heller ikke noe forsøk på å legge lokk på en viktig debatt. Vi er opptatt av forutsigbarhet og langsiktighet, og at vi er i stand til å planlegge på lang sikt for alle bransjer.

Det som bekymrer meg, er ikke mangel på samhold hos oss, men hvis det skulle gjøres til et problem at man diskuterte klima og olje i samme setning, for det er rett og slett ikke mulig lenger. Vi er nødt til å ta inn over oss at de endringene som kommer, kommer raskt, og de kommer til å treffe oss. Klimaendringene som sådanne treffer oss. Det undergraver næringsgrunnlag, det blir stadig dyrere – jo mer klimaendringene griper om seg, jo

dyrere blir det å forholde seg til dem – men det vil også føre til endringer i andre land. Derfor trenger vi en åpen og ærlig diskusjon om klimarisiko. I Klimarisikoutvalgets utmerkede rapport står det en rekke gode føringer som jeg ser fram til å diskutere senere i året med finansministeren og andre, når regjeringen kommer tilbake med det.

En av de tingene de sier, eller anbefaler – vel å merke med byråkratisk innestemme – er at man ikke skal gamble på at Parisavtalen mislykkes. Vi må planlegge for scenarier hvor vi samtidig lykkes i å håndtere klimaet, og det vil altså endre forutsetningene for mange næringer, også for oljenæringen på lang sikt. En slik debatt må vi ha.

Når det så gjelder erklæringens mer konkrete sider, eller snarere mangel på det, har jeg lyst til å anerkjenne mange sider med viktige setninger om klima, viktige ting vi er enige om – mange av dem er allerede vedtatt, noen er nye, det er bra – men jeg har den bekymringen at det er mye ambisjoner og lite konkrete mål. Jeg tror vi ville stå oss på å ha tydeligere, mer etterprøvbare mål. Jeg mener vi hadde stått oss på å lage et konkret karbonbudsjett også i Norge. Jeg er bekymret for at det fortsatt er vennlige, men ganske uforpliktende formuleringer om karbonfangst og -lagring, når det gjelder både om man vil satse fullskala og når en eventuell beslutning blir tatt, og det bekymrer mange i bransjen, ikke minst i oljebransjen. Ikke bare er karbonfangst og -lagring viktig for klimaet som sådant – og det er jo hovedgrunnen til at man driver med det – men det er også på mange måter en overlevelsesstrategi for viktige deler av vår viktigste bransje, for lykkes man med karbonfangst og -lagring, vil man ha en mye lengre framtid f.eks. ved konvertering av gass til hydrogen om noen tiår enn uten dette. Så det mener jeg man er nødt til å få til enda tydeligere formuleringer på.

Det er gjort mye ut av at de nasjonale klimamålene angivelig er skjerpet. I den grad de er det, ville jeg bejuble det, for det er bra, men det at man går fra 40 til 45 pst. kuttkrav i ikke-kvotepliktig sektor, var nærmest en selvfølge nå, fordi vi vet at EU lander i hvert fall der, hvis ikke lenger, så den tilpasningen kom til å komme.

Så snakkes det, ikke minst fra representantene fra Venstres side, som om alle disse kuttene skulle tas nasjonalt. Gid det var så vel. Det virker som et par av de setningene er skrevet av Venstre og kanskje Kristelig Folkeparti, og den påfølgende setningen er skrevet av Høyre og Fremskrittspartiet, for der står det at det skal man likevel ikke gjøre hvis man ikke må. Altså: Hvis det blir tvingende nødvendig, skal man slippe det.

Jeg tror vi vil stå oss på nå å bygge opp en politikk for fremtiden hvor vi klarer å kombinere et stort og seriøst klimaansvar med et arbeid for framtidig verdiskaping

og framtidig arbeid, og at vi skjønner at vi må legge opp til en rettferdig omstilling hvor alle som berøres av dette, involveres og tas med på råd i en omstilling som uansett kommer, og som det er dyrere å vente med enn å starte med en gang.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:59:32]: Klimendringene gjør oss utrygge. De er en av vår tids aller største utfordringer. Å være offensiv i møtet med klimakrisen både nasjonalt og globalt vil gjøre Norge tryggere i framtiden. Det vil gjøre Norge til et tryggere sted å vokse opp. Det vil være et tryggere sted for ungene våre. Gjør vi det riktig, vil det også bety at flere har jobber å gå til. En offensiv klimapolitikk er nødvendig både for å bremse klimaendringene – for vi klarer ikke å stoppe dem – og for å skape grønn bærekraft og et Norge hvor det er trygt å bo og leve.

Det betyr at vi må ha flere tanker i hodet samtidig. Når multitasking står på agendaen, må jeg innrømme at jeg er litt ekstra glad for at vi har fire kvinnelige partiledere. Vi må nemlig tenke løsninger både nasjonalt og internasjonalt og løsninger som er bærekraftige både for klimaet og for økonomien.

Aller først må vi øke ambisjonsnivået, og jeg har en liten ønskeliste i den sammenheng. Jeg ønsker meg tøffere klimamål. Jeg ønsker meg høyere ambisjonsnivå for norske utslippskutt. Jeg vil at vi skal trappe opp CO₂-avgiften. Jeg vil at vi skal sørge for at avgiftspolitikken belønner grønne valg. Jeg vil satse internasjonalt på fornybar energi, energieffektivisering og utfasing av kull i sør.

Jeg ønsker at biodrivstoffet vårt ikke skal føre til avskoging, og at vi har virkemidler og avgifter som utelukker biodrivstoff med høy avskogingsrisiko, både innenfor og utenfor omsetningskravet, for det hjelper ikke med utslippskutt i Norge hvis vi gjør skade i andre land.

Jeg ønsker meg grønnere skipsfart, og at vi klarer å halvere utslippene for innenriks sjøfart innen 2030. Jeg vil ha tidenes satsing på jernbane og intercity som gjør at folk velger tog foran bil. Og hvis man skal velge bil, håper jeg at folk som kjøper ny bil, kjøper utslippsfri bil. Derfor vil jeg også ha en ladeinfrastruktur for elbiler i hele landet, langt ute på landet, for det skal ikke være forskjell på dere som bor i byen, og oss som bor på bygda.

Jeg ønsker meg omlegging til fossilfri plast. Vi er alle enige om at vi ikke vil ha plastsøppel i havet. Det er skapt et ganske stort engasjement rundt det, men ofte glemmer vi produksjonen av plast, og den er minst like skadelig. Jeg vil at vi skal forsterke innsatsen mot marin forurensning, bl.a. gjennom å øke støtten til dem som rydder opp.

Jeg vil ha enda bedre klimarapportering i statsbudsjettet, sånn at vi som vedtar ting her på Stortinget, faktisk ser hva som gjøres, og at vi vet at det virker. For

klimapolitikk må virke, også for helt vanlige folk. Klimapolitikk handler ikke bare om forbud eller avgifter, som representanter fra Senterpartiet hevdet tidligere. Det handler ikke om å gjøre hverdagen vanskeligere for folk, eller som en SV-er sa i en klimadebatt jeg var på i forrige uke: Det skal svi. Da tenkte jeg: Nei, det skal ikke svi, vår jobb i dette huset er jo å sørge for nye ideer og bedre løsninger, løsninger som gjør det enklere å velge grønt, ikke vondere.

Klimapolitikken vår må også skape jobber og legge til rette for grønn næringsutvikling. Vi må ha noe å leve av etter oljen, for enten vi vil eller ikke – nå får jeg kanskje kjeft – kommer oljealderen til å gå over. Derfor er jeg spesielt glad for at regjeringsplattformen faktisk inneholder hele ønskelisten min, som jeg sendte til nissen før jul.

Så vet jeg at vi som sitter her i salen, greier jo ikke dette alene – vi oppe på berget her er snau 5,3 millioner nordmenn, vi er ikke større enn feilmarginen i folketellingen i India. Jeg vet at det kan skremme enkelte representanter fra Senterpartiet, men vi må samarbeide med folk på utsiden av Norges grenser. Vi klarer ikke å redde verden alene. Derfor er utviklingen som vi ser i noen kretser, ganske skremmende. Globalister kaller de oss. Det er litt avsmak når de sier det. Det er noen som mener at en sånn litt klissen blanding av proteksjonisme og nasjonalisme ikke er spesielt framtidsrettet. Enkelte politikere snakker internasjonalt samarbeid ned, vi har hørt det i salen her i dag, og jeg mener det er utrygt og på grensen til egoistisk. Klimautfordringene er globale, og de er det umulig å løse uten internasjonalt samarbeid. I en utrygg verden der debatten dreier seg om å bygge murer og å melde seg ut, har Norge fått en regjeringsplattform som fremmer samarbeid, trygghet og inkludering.

Det har aldri vært gjort så mye for klima under noen annen regjering i norgeshistorien. Så kan man kanskje si at det er fordi tidligere regjeringer ikke har forstått hvilken enorm utfordring klimagassutslipp er. Jeg tror at generasjonene som kommer etter oss som sitter her i salen, kommer til å dømme vår foreldregenerasjon hardt og brutalt. Det er litt som når vi i dag sitter og ser på sigarettreklamer fra 1950-tallet, og når vi ler litt av at noen av våre politiske helter var i tv-debatter og satt og røykte i studio. Ingen av oss vil jo tilbake til de flyturene hvor det bare var en liten gardin som skilte oss som ikke røykte, og dem som røykte. Jeg spår at om få år vil ingen av oss tilbake til gater som er fulle av fossilbiler og bysentre som er fulle av smog. Det kommer til å virke gammeldags, det kommer til å virke rart.

Framtiden er lys, ren og grønn, og den nye senterpartiborgerlige regjeringen har tatt på seg den grønne ledertrøya og trygger Norge for framtiden.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [15:04:48]: Denne regjeringen har vært god på å gjøre spådommer til skamme, og en av de tingene som er blitt gjort til skamme, er det som handler om kommunenes økonomi. Det har ikke vært grenser for hvor galt det skulle gå i dette landet, spesielt hvis Fremskrittspartiet fikk en hånd på rattet. Det har vi fått, og kommuneøkonomien har ikke vært så god på lenge.

Da vi overtok fra de rød-grønne, var det i 2014 54 kommuner som var registrert på ROBEK-listen. Nå er det 17 kommuner. Det sier litt om at det har vært en enormt god utvikling også for kommunene i Norge. Og når kommuneøkonomien er god, skal det også komme innbyggerne til gode. Allerede i Jeløya-plattformen bestemte vi at vi skulle senke makssatsen på eiendomsskatten fra 7 promille til 5 promille. Nå skal den enda lavere. Det er fordi kommunene har muligheten til det.

Det er rart å høre Arbeiderpartiets og Senterpartiets ordførere gå ut og argumentere med at de er nødt til å kutte i tilbudet til eldre dersom eiendomsskatten skal ned. Det er helt feil. Kommunenes viktigste oppgaver er å drive effektive tjenester og gi folk de tjenestene de har krav på. Folk betaler skatt for å få de tjenestene. Eldre betaler i tillegg 85 pst. av inntektene sine til kommunen for å få de tjenestene. Da synes jeg det er rart at Arbeiderpartiet og Senterpartiet sier at de skal kutte til de eldre dersom de ikke får stikke hånden sin like langt ned i folks lommer.

Representanten Gahr Støre sa tidligere i dag at Arbeiderpartiet ikke tar inn en krone mer i skatt enn det det er behov for. Da vil jeg bare minne om at Arbeiderparti-styrte Oslo ville ha gått med 2,1 mrd. kr i overskudd selv uten eiendomsskatten. Arbeiderparti-styrte Bergen kommune ville ha gått med 300 mill. kr i overskudd selv uten eiendomsskatten. Da er det med respekt å melde ikke riktig at Arbeiderpartiet ikke tar inn mer i eiendomsskatt enn det det er behov for.

Også bortsett fra eiendomsskatten mener Fremskrittspartiet at kommunene skal styre sin politikk selv. Det er kommunene som er best i stand til å styre sin arealpolitikk, og det er innbyggerne i kommunene som er best i stand til å styre over sin eiendom. Det var mange spådommer om hvordan det skulle gå hvis vi slapp opp på folks mulighet til å bygge en garasje uten å søke kommunen. Det gikk veldig bra. Spådommene der ble også gjort til skamme, og nå skal vi åpne for enda mer frihet for dem som eier eiendommer, til å gjøre det de vil på sin egen eiendom.

I fem år har Fremskrittspartiet styrt innvandringspolitikken, og det har vært veldig nødvendig. Vi har vært gjennom en asylkrise som vi har håndtert meget godt, og nå er ankomsttallene svært lave. Mens venstresiden har vært mest opptatt av å beskytte dem som ikke har behov for beskyttelse i Norge, dem som har fått endelig

avslag på sin søknad, og dem som kommer med grunnløse asylsøknader, har Fremskrittspartiet vært opptatt av å stramme inn. For man hjelper ingen, man er ikke solidarisk, dersom man bare kjemper for dem som ikke har noe grunnlag for opphold i Norge.

Det er faktisk viktig å satse på å avsløre juksemerkere i asylkjeden, for det er den største trusselen mot hele asylinstituttet. Det er viktig å beskytte asylinstituttet fordi det igjen er den største trusselen mot velferdsstatens bærekraft. Da er jeg glad for at denne regjeringens plattform nå har som hovedfokus å beskytte velferdsstatens bærekraft. Da er det også viktig å ta tak i dem som reiser på ferie til hjemlandet når de har fått beskyttelse fra det samme landet. Der kommer det også ekstra tiltak fra denne regjeringen.

Vi skal også bruke bistandsmidler som et pressmiddel overfor de statene som ikke oppfyller sine forpliktelser til å ta imot egne borgere som er avvist i Norge. Det er viktig for å beskytte velferdssamfunnet, det er viktig for å beskytte asylinstituttet.

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:10:05]: Å forhandle om en regjeringsplattform er å forhandle med andre partier. Å forhandle og samarbeide betyr respekt, tillit, gi og ta. Jeg forstår at debatten blir stor når en får en flertallsregjering, men jeg forundrer meg over starten på denne debatten, der en briljerer litt med meninger som andre partier har, noe jeg nesten opplever som ikke å ha tillit til og respekt for hverandre.

Et samfunn på vei i full fart framover trenger solide røtter. Det understrekes i plattformen at vår kristne og humanistiske arv og tradisjon har gitt oss verdier som menneskeverd, nestekjærlighet og forvalteransvar. Norges forankring i de kristne verdiene kommer tydelig til syne i denne regjeringens politiske plattform. Dette var viktig for Kristelig Folkeparti. Vi har fått viktige gjennomslag, og vi mener vi har trukket regjeringsplattformen mot sentrum.

Med Kristelig Folkeparti i regjering får vi en barne-reform – med økt barnetrygd for de minste, fritidskort for de eldre ungene og økt engangsstønad for foreldre som ikke har rett til foreldrepenger. Noe av det aller viktigste et samfunn kan gjøre, noe som skaper bærekraftige samfunn, velferdssamfunn, er å legge til rette for at ungene våre får en trygg og god oppvekst.

Jeg er spesielt stolt av at denne regjeringen skal legge fram en likeverdsreform. Jeg blir opprørt når jeg hører om mennesker som ikke får være med og være en del av vårt fellesskap, eller om foreldre som må kjempe mot systemet for å finne gode løsninger for sine unger.

På søndag møtte jeg Mari Storstein. Hun stilte et betimelig spørsmål: «Er det spesielle behov å måtte gå på do, måtte vaske seg, måtte gå, måtte delta på skolen, få

lov til å gå på jobb?» Nei, det er ikke spesielt, men det er noen som ikke klarer å gjøre det selv. De trenger hjelp av andre, og da er BPA-ordningen et likestillingsverktøy. De er ikke spesielle, med spesielle behov, men de har like stor rett som deg og meg til å delta i samfunnet.

Alle som venter barn som har utfordringer, vet at de trenger hjelp fra samfunnet på en annen måte. Da å få en koordinator før barnet blir født, er viktig for familien, så de slipper å være administrerende direktør i sin egen familie. Men det er også viktig for kommunen å legge til rette for et samfunn der en kan bidra best mulig.

Jeg har fått den ære å få lov til å bli landbruks- og matminister. Landbruket er viktig for Norge. Landbruket bidrar til aktivitet og bosetting over hele landet. Det gjør at vi får en kvalitetsmat som gjør at vi kan være stolte, en kvalitetsmat som vi konkurrerer med verden over. Det er viktig for helsa, det er viktig for folkehelsa, det er viktig for unger, og det er viktig for voksne. Tradisjon og mat, kultur og mat, integrering og nytenkning, produksjon og foredling – det handler norsk landbruk om.

Vi vet også at det er ingen som har omstilt seg så mye som norsk landbruk og tatt nye utfordringer.

Vi har også tatt et globalt ansvar etter krigen på Balkan. Norske bønder fra Jæren var med og laget samvirke-modellen på Balkan, nettopp for å drive bistand.

Det jeg er aller mest glad for som står i denne plattformen, er at Norge skal ta et internasjonalt initiativ – for i India mangler vi 60 millioner jenter. De er sortert vekk av én grunn – de er jenter. Verden mangler nesten 200 millioner kvinner, like mange kvinner som det er i USA. Dette er vårt ansvar, dette er likestilling, dette er bistand, dette er å reise kvinner opp verden over.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:15:24]: Selv etter den tørreste sommeren på over 100 år og deretter en høst med store nedbørmengder og vanskelige produksjonsforhold kan det se ut som om Kristelig Folkeparti i regjeringsplattformen har forhandlet vekk beredskaps-satsing, med beredskapslagring av korn, som Stortinget har vedtatt at vi skal få en egen sak om i år. Det er faktisk smått utrolig når denne regjeringen tidligere har påstått å skulle være opptatt av beredskapen. Det er vanskelig å gi trygghet for folk hvis vi bare har kuler, men ikke har mat. Derfor må landbruksminister og fungerende leder i partiet Kristelig Folkeparti, Olaug Bollestad, svare tydelig for seg: Er det sann at det vil komme beredskapslagring av korn i 2019? Vil det arbeidet bli fulgt opp som det skal?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:16:23]: Er det noe vi fikk kjenne, var det klimautfordringen, tørken og regnet som norsk landbruk – og vi alle – ble utsatt for i fjor.

Det betyr at vi har utfordringer på klimasiden som vi må ta på alvor. Det betyr at vi også må få kornsorter, typer grønnsaker og gras som vi produserer, som klarer en del av de klimaendringene som kommer. Ja, jeg skal ta på alvor det vedtaket som ligger i Stortinget om beredskap. Jeg vil komme tilbake med en sak om dette i 2019. Jeg vil ikke si hva konklusjonen blir, men jeg skal komme tilbake til Stortinget med en sak.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:17:17]: Det er bra at vi får en sak til Stortinget, som vi skal. Jeg er helt sikker på at alle KrF-ere i denne salen ønsker å stemme i samsvare med det rød-grønne landbruksengasjementet her for bedre sikkerhet for innbyggerne våre i Norge.

Et nytt tema – ettersom statsråd Bollestad også representerer Kristelig Folkeparti i regjering: Hverdagssikkerheten til folk i hele landet vårt handler selvfølgelig om mat, om at eldre også skal ha mat på sykehjem. Vi er også opptatt av at vi skal ha offentlige sykehjem i hele Norge, som kan tilby den tryggheten. Da lurar jeg litt på: Det er kommet fram i salen at det kan komme en massiv privatisering, som i den svenske modellen. Hvordan tror ministeren at den svenske privatiserte modellen for eldreomsorg vil påvirke eldres trygghet for mat og ordentlig omsorg i landet vårt?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:18:23]: For det første er regjeringen opptatt av at man har et samfunn som bygges nedenfra. Det betyr god omsorg, god trygghet, gode sykehjem der folk er. Det betyr kvalitetsmat. Det betyr bruk av tradisjonsmat. Det betyr bruk av sansene til eldre når man skal gi mat. Det betyr god mat – også i barnehagene våre. Men så har Kristelig Folkeparti også tro på det offentlige helsevesenet. Det er bra. Men vi tror også at en del eldre har et ønske om å velge. Det ser vi også når de som bor hjemme i dag, velger vaskehjelp. De ønsker hjemmebesøk. Vi ser at det er mange som kan bidra. Men det er ikke tvil om at det offentlige helsevesenet skal være det bærende, både i kommune og i stat.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:19:25]: Trygg mat var et viktig og godt stikkord. Det har vi i Norge, bl.a. fordi vi har matproduksjon i hele landet, og en matproduksjon som gjør at folk kan ta vare på dyrene sine. Det er rett og slett sånn at vi bruker veldig lite antibiotika i den norske matproduksjonen. Det er også en fordel at vi har den spredte landbruksmodellen som vi har.

Det står i motsetning til en voldsom sentraliseringspolitikk, hvor man skal samle produksjonen på bare noen få bruk, og ha veldig mange dyr på et lite område. Derfor vil jeg utfordre landbruksministeren: Hvordan kommer politikken til å legges om etter at Kristelig Folkeparti har kommet inn i regjering? Vil det være noen

vedtak statsråden vil endre på, når vi nå har fått en landbruksminister fra et annet parti enn Fremskrittspartiet?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:20:24]: Landbruket bruker mindre antibiotika. Hunder, smådyr – kosedyr – gjør faktisk også det. Det tenker jeg er viktig, ikke bare for landbruket. Det er også utrolig viktig for folkehelsen. Disse to tingene henger sammen.

Når vi har et spredt landbruk, er det viktig, for både spredt bosetting og spredt drift. Men det handler også om at mange steder har bøndene selv – om man går til flate Jæren, der jeg kommer fra – kjøpt opp nabogårder som har vært mindre, fordi de har trengt større spredearealer, og andre har lagt ned driften. Da er det bedre at det blir større enheter enn at jorda blir lagt brakk. Men vi skal ha plass og ha bruk for spredt drift og ulike størrelser i landbruket – på landbrukseiendommer og drift.

Geir Pollestad (Sp) [15:21:43]: Det er no forhandlingar om ein frivillig klimaavtale mellom regjeringa og jordbruket for å få ned utsleppet av klimagassar frå norsk jordbruk. I samband med det sa eit stort fleirtal på Stortinget i desember – alle parti unntatt SV – at det ikkje var aktuelt å innføra avgift på utslepp frå såkalla biologiske prosessar. Så spørsmålet mitt er egentleg: Vil statsråden og regjeringa leggja det viktige prinsippet til grunn for dei forhandlingane som no er i gang med norsk jordbruk?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:22:22]: Det er klart at vi vil ta med oss det som er vedtatt i Stortinget.

Samtidig har jeg lyst til å si at en av de største utfordringene både for landbruket og for oss er det som gjelder klima. Derfor er dette utvalget satt ned, som nå kommer med sine forslag. Det jeg har sett i norsk landbruk på teknologisiden opp gjennom årene, er at det er akkurat på denne siden vi har vært mer framoverlente enn noen andre. Jeg ser fram til å få det fra landbruket selv, det de kommer med, men også å se på det som har kommet inn i høringer, for å nå målet for dette.

Geir Pollestad (Sp) [15:23:02]: I Stortinget er det gjort eit vedtak om at ein skal ha ei berekraftig utvikling av norsk pelsdyrnæring. I regjeringsplattforma er det varsla at det skal gjerast om, og at ein for fyrste gong i historia skal innføra eit næringsforbod i Noreg.

I ei sak på NRK er det eit ungt par som heiter Erik og Beate, som har investert 10 mill. kr for å produsera pels, med verdas beste dyrevelferd. Dei vert hardt ramma av eit sånt næringsforbod. Dei fryktar for framtida. Og det verste av alt: Med den erstatningsordninga som er skissert i regjeringsplattforma, og som er send på høyring, vil dei verta gjeldsslavar og risikera å måtta gå frå gard og grunn.

Så spørsmålet mitt til landbruksministeren er: Kan ho garantera at ingen vert økonomisk skadelidande på

grunn av dette vedtaket som det ligg an til at fleirtalet i Stortinget no gjer?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:24:03]: Er det noe jeg synes har vært vanskelig, er det å møte akkurat de samme pelsdyrbøndene som representanten har møtt, møte familier, møte næringene rundt som faktisk også er en del av hele kjeden i pelsdyrnæringen. Det er ikke bare bøndene som vil merke dette. Nå er det sendt ut en proposisjon på høring. Det kommer mange innspill. Den summen som foreligger, er et anslag. Det vi er opp-tatt av, og som også står i erklæringen, er at vi må se på kompensasjonsordningene og støtten, nettopp for å sikre at det unge paret ikke sitter igjen sånn som du beskriver. Det er viktig for oss når en faktisk skal gå til næringen. Så har jeg lyst til å si at dette har vært en næring som det har vært stor politisk diskusjon om, både i forrige regjering og i denne regjeringen.

Presidenten: Presidenten vil peika på at Bollestad ikkje må seia «du» til Pollestad.

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:25:13]: Det skal jeg ikke gjøre.

Geir Pollestad (Sp) [15:25:15]: I saka om pelsdyrnæringa er det nokre realitetar. Under den førre regjeringa vart ikkje næringa føreslått lagd ned. Det vart sett i gong ein stor prosess med ei offentleg utgreiing, ei offentleg høyring og ein diskusjon i Stortinget med ei høyring i Stortinget også. Eit stort fleirtal på Stortinget sa at me ønskjer ei berekraftig utvikling av denne næringa. Så snur ein altså opp ned på kvardagen for ganske mange familiar i Noreg på dagen. Så kan ein diskutera hit eller dit ei erstatningsordning dersom dette vedtaket og næringsforbodet vert gjennomført, men ein må jo kunna venta at landbruksministeren og regjeringa, som held den private eigeomsretten høgt, kan seia at ingen skal verta økonomisk skadelidande og måtta gå frå gard og grunn. Kan landbruksministeren seia det?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:26:14]: Jeg vil se på høringssvarene først, for det er viktig for meg at vi sikrer dem som faktisk blir berørt av dette. Men vi må også se på stabbesteinene: avskrivning – hvem er det som har avskrevet, hvem er det som har nye bygninger, hvem er det som har gamle bygninger, hvem er det som har gjeld? Det er ikke bare et enkelt bilde. Men vi vil sikre at familier som dem du beskriver – som dem representanten Pollestad beskriver, beklager president – skal være sikre på at de skal slippe å stå igjen med gjeld.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:27:05]: Eg må først seie gratulerer som landbruksminister! Eg har store forhåpningar til Bollestad og det arbeidet ho står framfor.

I juni 2017 skjedde noko som ikkje har skjedd før – det blei eit fleirtal da Stortinget samla seg om å redusere inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet, og at denne reduksjonen i inntekta skulle skje kronemessig – altså ei reell endring. Det fleirtalet bestod bl.a. av Kristeleg Folkeparti, Arbeidarpartiet, SV, Senterpartiet osv. Det er eit og eit halvt år sidan. Statsråden kjem inn i jobben no på eit veldig spennande tidspunkt, rett før eit nytt jordbruksoppgjer skal i gang.

Det er umogleg å sjå ut frå erklæringa om den einigheita blir vidareført. Så spørsmålet mitt er rett og slett: Vil regjeringa leggje opp til ein kronemessig reduksjon av inntektsforskjellane mellom bønder og andre grupper i samfunnet?

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:28:10]: Regjeringen er opptatt av at det er fire påler som ligger i plattformen om hva som skal være bærende, og der er også jordbruksoppgjøret en viktig bit nettopp for å sikre bøndenes framtid.

Det er også viktig å legge føringer for inntekt, men også for hvordan man kan bære den næringen framover. Det tenker jeg ligger fast, og så skal vi komme med tilbudet når vi kommer til landbruksoppgjøret.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:28:42]: Det som ligg fast i dag, er innstillinga som hadde fleirtal i Stortinget, der det står at det skal vere ei kronemessig utjamning av forskjellane mellom bønder og andre grupper i samfunnet. Det er det som ligg fast. Ettersom det ikkje er nemnt nokon stad at ein skal gå bort frå det, må ein føresetje at det er det som òg gjeld.

Men i plattforma blir det lagt opp til følgjande, og eg siterer eitt av punkta:

«For å sikre rekruttering og inntektsmuligheter for dem som bruker hele eller mesteparten av arbeidskraften sin i næringen, er det viktig å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre i samfunnet.»

Da er spørsmålet: Skal ein berre løfte dei som bruker heile arbeidskrafta si i næringa, eller vil ein leggje opp eit løp som gjer at ein får heile jordbruket løfta, slik at ein kan ta meir av jorda i bruk? Det er jo eit kjernesporsmål i jordbrukspolitikken.

Statsråd Olaug V. Bollestad [15:29:41]: Hvis regjeringen ønsker et landbruk over hele landet – og det gjør regjeringen – ønsker vi at der det er grunnlag for å leve av gården sin fordi det er nok inntekt til å leve av det uten å ha arbeid ved siden av, da er det det bærende i disse områdene. Men det er også klart at i noen områder av landet vårt – i Ryfylke, der jeg er født og oppvokst – er det små gårder, små teiger, kanskje bare 20 dekar med dyrket jord, og hvor resten må drive med sau og

ikke har inntektsgrunnlag nok for dette. Det er viktige gårder i den store sammenhengen for å bruke arealet vi har, men det er klart at vi må også legge til grunn at mindre enheter har en mulighet for å bli ivaretatt i norsk landbruk.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Ingvild Kjerkol (A) [15:30:49]: Nytt år, ny regjering – men for hver ny regjering statsminister Solberg presenterer, ser entusiasmen ut til å dale. Jeg så partiledersdebatten samme kveld som plattformen ble lansert, sammen med noen ungdommer. En av kommentarene som falt, var følgende: Men de er jo ikke enige om det de har blitt enige om! Og dette var den første kvelden.

For helsepolitikken ble det en klar høyredreining. Spørsmålet er om det er prisen Kristelig Folkeparti måtte betale for vetorett når det gjelder endringer i bioteknologiloven og innskrenking av kvinners selvbestemmelse i forbindelse med abortloven. Det er tung symbolikk i at statsministeren kommer med en direkte oppfordring til kvinner om å få flere barn for så å snu i døren når stortingsflertallet har gjort det mulig for kvinner å få hjelp fra helsetjenesten til å bli gravid.

Enda mer paradoksalt blir det når seksjonsoverlege Torbjørn Moe Eggebø ved St. Olavs hospital fortalte til TV 2 sist helg at de har funnet en sammenheng mellom fosterreduksjon av flerlinger og assistert befruktning i utlandet. Årsaken er at man i utlandet setter inn mange egg hos kvinnen, som fører til en graviditet med flere fostre. I Norge ville man valgt en annen metode med færre innsatte egg. Men det er altså forbudt og skal fortsatt være det. Det føles nok tungt for dem som har fått sin drøm om å få egne barn knust i løpet av noen sene timer på Granavolden. Abortloven burde aldri kommet til forhandlingsbordet. Erna Solberg brukte kvinners abortrettigheter for å oppnå sin drøm om en firepartiregjerung.

Gjennomgående har resten av helsepolitikken fått en dreining mot høyre. Mer privatisering er feil medisin. Helsetjenesten er ikke et kundeforhold, men en grunnleggende rettighet, en kontrakt mellom fellesskapet og hver innbygger – trygghet! Noen fagre løfter finnes det riktignok i plattformen:

- desentralisere spesialisthelsetjenester
- gjennomgang av de prehospitale tjenestene
- styrke kapasiteten og kompetansen i de akuttmedisinske tjenestene utenfor sykehus

Men realitetene i sykehusene er noe helt annet. Vi ser at det landet over kuttes i psykiatri, rehabiliteringstilbud og ambulansetjenesten. I Møre og Romsdal kuttes det i rehabiliteringstilbud, sengeposter ved distriktpsikiatriske senter, tilbudet til revmatikere og i

ambulansetjenesten. Med Arbeiderpartiets alternative budsjett ville de hatt 54 mill. kr ekstra å rutte med.

I Innlandet kuttes det sengeplasser i tverrfaglig spesialisert rusbehandling og i psykiatritilbudet i Oppland. Med Arbeiderpartiets alternative budsjett ville de hatt 81 mill. kr ekstra å rutte med. Det hjelper lite at plattformen foreslår å styrke akuttmedisin og tilbudene i distriktene når regjeringens eget budsjett legger opp til kutt i ambulansetjenesten og viktige helsetilbud nær befolkningen.

Arbeiderpartiet mener at de nye punktene i regjeringserklæringen må følges opp med en satsing på sykehusøkonomien – hvis ikke er dette bare nok en beskjed til fagfolkene der ute om å springe enda fortere.

Arbeiderpartiets mål er et samfunn som fremmer god helse og livskvalitet for alle, og som forebygger sykdom. Det handler om hvem vi er, og hvem vi vil være, som fellesskap og som enkeltmennesker – en helsetjeneste hvor det fremste av medisinsk ekspertise er tilgjengelig for alle når man trenger den, uansett hvem man er, eller hvor man bor i landet. Det kommer Arbeiderpartiet fortsatt til å jobbe med. Dessverre vil vi nok ikke få støtte fra Kristelig Folkeparti-representantene lenger i denne perioden. Vi er glad for de flertallsvedtakene som gjenspeilet et annet flertall i forrige periode, særlig i helsepolitikken, men vi skal nok vise et klart og tydelig alternativ.

Stefan Heggelund (H) [15:35:42]: Det finnes ikke noe viktigere for oss å løse, for det er så veldig mye annet som hviler på at vi klarer å løse dette – klimaendringene må definere politikken som føres, den offentlige debatten og de løsningene vi velger.

Klima er komplisert, det er vanskelig å kommunisere, og det finnes ingen enkle løsninger. Det må strukturelle endringer til. De må være gjennomgripende og gjennomsyrende, og de må omfatte alt. Det innebærer en omstrukturering og en omstilling i alle sektorer. Men det blir bare vanskeligere hvis vi venter.

Menneskeskapte klimaendringer krever mer av oss hvert eneste år som går. Det er ikke lenger mulig å kalle seg økonomisk ansvarlig og samtidig ikke jobbe for å bekjempe klimaendringene. Økonomisk er det uansvarlig, men det er også uansvarlig hvis vi vil at generasjonene etter oss skal kunne nyte de fantastiske naturverdiene dette landet har å by på. Det er uansvarlig med tanke på matproduksjon, uansvarlig hvis vi vil ta hele landet i bruk og det skal være mulig å bo på steder hvor det alltid har bodd nordmenn.

Men det er også moralsk uansvarlig overfor verdens fattige. Forskjellen på 1,5 grader og 2 grader er hvor mange hundrevis av millioner som blir dømt til et liv i fattigdom. Jobber man ikke aktivt for å bekjempe klima-

endringene, er man ikke bare uansvarlig, man er også usolidarisk.

Vi må ha en ny måte å tenke på og operere på for at vi skal kunne bevare det vi har. Det er en viktig konservativ verdi.

Vi skal ikke slutte med økonomisk vekst, slik enkelte i denne salen tar til orde for, for det vil gå ut over vår velferd. Ikke bare det: Det vil gjøre det helt umulig for verden å nå sine bærekraftsmål. Nei, vi må frikoble vekst fra utslipp. Den norske velferden skal være en grønn velferd. Det betyr at når regjeringen hever målet for ikkekvotepiktig sektor til 45 pst., skal vi være klar over at det er et vanskelig mål å nå. Det fordrer at alle sektorer bidrar, og at alle sektorer kutter, og det er nettopp det denne regjeringen legger opp til i plattformen. Ambisjonsnivået heves, ja, men i plattformen følges det også opp med den handlingen som er nødvendig.

Norsk klimapolitikk skal handle både om å stille krav og om at vi som fellesskap bidrar til den omstillingen som trengs. Derfor skal vi gjøre det dyrere å forurense hvert eneste år, samtidig som vi alle sammen er med på å gjøre norske arbeidsplasser grønnere, f.eks. med den massive satsingen som denne regjeringen har på klimateknologi.

Norge har unike muligheter når det gjelder nullutslippsløsninger. For det første har vi vist hvordan man kan skape et marked for nye nullutslippsløsninger gjennom elbilpolitikken. Verden ser til den, og vi er blitt et testmarked.

Samtidig er nesten all energien vi forbruker i Norge, fornybar. Vi har en helt særegen kompetanse på utvikling av fornybar energi, men også på lagring. Den kompetansen gir vårt land enorme muligheter, men det gir også muligheter for at vi kan hjelpe til å fase ut kull på internasjonal basis. De globale klimagassutslippene har gått opp – mesteparten av det er på grunn av kull. Mange fattige land planlegger å bygge flere kullkraftverk, og det er ikke så rart, for det er ca. én milliard mennesker i verden i dag som ikke har energi. De trenger hjelp fordi vi vil at disse landene skal kunne hoppe over fossilsfasen. Klarer vi ikke å bidra til dette, kan vi bare glemme å løse klimaproblemene. Men det er det regjeringen legger opp til at vi skal klare – en internasjonal satsing og et internasjonalt initiativ for nettopp å få fasen ut kull og for nettopp å hjelpe u-land med å bygge fornybar energi.

Dette er den mest offensive og helhetlige regjeringplattformen som noen gang er lagt fram i Norge på klimaområdet – og det skal vi være ganske stolte av.

Bård Hoksrud (FrP) [15:40:46]: Dette er definitivt en offensiv og tydelig plattform, men det er spesielt å ha sittet og hørt på debatten både i salen og på tv. Da jeg hørte første taler, Jonas Gahr Støre, var det bare negativi-

tet, det var bare sutring, det var ingenting i det hele tatt som var bra med denne politiske plattformen. Det var mantraet om økte forskjeller og at man ikke skulle ta hensyn til folk. Men hele hensikten med denne plattformen er jo ikke økte forskjeller, men flere muligheter, mer valgfrihet for dem som skal få levert tjenester fra bl.a. det offentlige. Det er det det handler om, og det vi diskuterer nå.

Det var interessant å høre representanten Gahr Støre snakke ned den svenske barnehagemodellen. De fleste som sitter i salen, kan jo bare google og se hvor lenge sosialdemokratene har styrt Sverige. De har styrt Sverige de siste årene, og man har vel ikke sett noen store tegn til at man har tenkt å gjøre om på det. Men det gir altså valgmuligheter.

Så sa Arbeiderparti-representanten at man er så imot dette med privatisering og konkurranse. Det som er synd, er at hele argumentasjonen liksom er at dette er noen fæle, forferdelige greier, at folk skal få mulighet til å få lov å velge. For meg er det faktisk kjempebra. Jeg synes det er bra at man skal kunne si at dette er ikke godt nok, jeg vil ha et enda bedre tilbud, og da vil jeg velge noen andre som kan gi meg det tilbudet.

Når jeg hører på debatten – og da jeg stilte spørsmål i stad til representanten Moxnes – tenker jeg det er greit med en elementær opplæring i hva dette handler om. For å gjøre det veldig enkelt: Hvis man har 10 kr, og det koster 10 kr å få levert tjenesten i det offentlige, og så er det noen private eller ideelle som kan levere det til 7 kr, da har man 3 kr igjen. Da er spørsmålet hvordan man bruker de tre kronene. Forutsetningen er at man får akkurat det samme tilbudet. Da kan man, som Arbeiderpartiet og Rødt ofte sier, velge at vi fortsatt skal betale mer for å få noen tjenester. Men vi mener faktisk at det er smart å la noen få lov til å se på muligheten for hvordan man eventuelt kan bruke de tre kronene man har ekstra. Da kan vi bruke det til å gi enda flere tjenester til enda flere, og det vil jo være mye bedre enn å være fornøyd med at man får det man får, så lenge man får akkurat det samme tilbudet, eller et bedre tilbud ved å betale litt mer. Og hvis noen også skulle klare å få ut litt overskudd, synes jeg det må være greit. Men jeg skjønner at for noen er det viktigste hvor mange kroner man bruker, ikke hvilke tjenester og tilbud de som skal motta dette, skal få.

Jeg syntes det begynte å bli litt negativt her nå, så jeg har i stedet lyst til å være positiv – til noen av de veldig gode tingene som Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for. Det er at man skal doble infrastrukturfondet over to år. Det betyr at man dobler opp til 200 mrd. kr. Dette er noe Fremskrittspartiet har kjempet for i mange år. Jeg har stått på denne talerstolen mange ganger, men før Høyre og Fremskrittspartiet gikk inn i regjering, og

før samarbeidet med Kristelig Folkeparti og Venstre, var ikke dette mulig å få til. Men nå er det det. Det åpner for 120 km fartsgrense. Jeg var med og trykket på knappen da vi fikk 110 km fartsgrense. Det er noe veldig mange bilister er opptatt av. Vi har doblet tilskuddsordningen for å redusere bompengebelastningen. Det er noe som ligger der. Det er skattefradrag for høye bompengeutgifter. Det er viktig for folk flest. Vi fjerner engangsavgiften på biler som er eldre enn 20 år. Det er viktig for mange.

Eiendomsskatten skal senkes med ytterligere 1 promille. Det er også viktig, og det handler om helt vanlige folk og deres økonomi. Jeg registrerte at representanten fra Arbeiderpartiet sa at kommunene skriver ikke ut en eneste krone mer enn til det man trenger det til. Men jeg tror det finnes mange eksempler på hvordan man bruker eiendomsskattepengene rundt omkring i en del kommuner, og det er derfor jeg er glad for at vi har fått gjennomslag for dette i plattformen, at man skal redusere eiendomsskatten til beste for folk flest og veldig mange mennesker som har utfordringer med å få hverdagen sin til å gå opp. Vi har sett folk som må ta barna sine ut av barnehage fordi man ikke har råd til å betale eiendomsskatt, og sånn synes jeg ikke det burde være. Derfor er jeg veldig fornøyd med det som ligger i plattformen.

Lars Haltbrekken (SV) [15:45:56]: To dager før den nye regjeringsplattformen ble lagt fram, fikk vi vite hva som er denne regjeringens egentlige klimapolitikk. 53 år etter at de første tillatelsene til oljeutvinning på norsk sokkel ble gitt, fikk oljeindustrien rekordmange nye utvinningstillatelser – hele 83 nye tillatelser ble gitt. Det er tut og kjør i oljepolitikken. Oljeindustrien, som har økt sine utslipp mest av alle, skal altså få lov til å fortsette som før. Dette er det motsatte av en grønn politikk for de mange – dette er en grå for de få.

Regjeringen styrer bevisst mot å bryte Norges mål om store utslippskutt innen 2020. Derfor prøver regjeringen nå å snakke om nye løfter om utslippskutt, utslippskutt som skal gjøres om noen år – av noen andre. I regjeringsplattformen står det at regjeringen vil:

«At Norges ikke-kvotepfiktige utslipp skal reduseres med minst 45 prosent sammenlignet med 2005.»

Det er et fint mål. Det står videre:

«Regjeringen har som mål at reduksjonen skjer gjennom innenlandske tiltak og planlegger for dette.»

Det er også bra, men så står det:

«Om strengt nødvendig kan fleksibiliteten i EUs rammeverk benyttes.»

Denne fleksibiliteten betyr at Norge kan la være å gjøre utslippskutt selv, mot at vi kjøper utslippskutt i andre land.

La oss se hva regjeringen har fått til de fem årene de har styrt klimapolitikken. De skryter av utslippskutt, men det er ikke utslippene de har kuttet, det er regnskogen. De har dynket klimapolitikken i palmeolje og regnskogødeleggelse. Regjeringens fagre ord står ikke til tross. Klimakuttene kan ikke tas et annet sted til en annen tid i et annet land av noen andre. De må tas nå, de må tas her i Norge, og de må tas i resten av verden. Der svikter denne regjeringen.

La meg ta noen eksempler. Mandag åpnet statsministeren Siemens nye batterifabrikk i Trondheim. Fabrikken kan bli viktig for å kutte utslipp av farlige klimagasser fra båter på sjøen, men da må vi ha en klimapolitikk som sørger for at ordrebøkene til Siemens og andre batteriprodusenter fylles opp. Det kunne regjeringspartiene ha sørget for allerede i morgen. Da kunne de ha stemt for flere av SVs forslag, som ikke bare ville gitt utslippskutt i Norge, men som også ville gitt arbeidsplasser, teknologiutvikling og batteriproduksjon i Trondheim.

Siemens og andre batteriprodusenter kan gi store utslippskutt i en av de rikeste næringene i Norge, i oppdrettsnæringen. I oppdrettsnæringen har vi store utslipp, ikke bare av skit og fôrrester, men også av klimagasser. Det slippes ut nærmere 0,5 mill. tonn CO₂ fra anleggene og båtene som brukes, men sånn trenger det ikke å være.

SV har lagt fram forslag om at det skal stilles klimakrav i alle nye konsesjoner for oppdrettsnæringen, men stemmer Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre eller Kristelig Folkeparti for? Nei – vår viktigste og vår største utfordring, klimatrusselen, er visst ikke stor nok til at vi skal stille klimakrav til en næring hvor profitten er enorm. Det er viktigere å frede laksebaronene enn å kutte utslippene deres. I stedet for å kutte utslippene, som SV foreslår, vil regjeringen utrede seg bort fra klimaproblemet. Utredninger er bra, det, men vi har allerede nærmere 8 kg offentlige utredninger som viser hvordan utslippene kan kuttes. Vi vet mye om hva som skal til for å kutte utslippene. Vi kan ikke bare sette i gang nye utredninger, vi må også gjøre noe av det vi allerede har fått utredet og vet virker. I stedet vil vi se at regjeringspartiene i morgen stemmer samlet mot alle forslag til nye utslippskutt i Norge. De vil sikkert gjøre det med innlegg hvor de grønnmaler regjeringsplattformen, men ord berger oss ikke fra klimatrusselen. Det er det handling som gjør.

Dag Terje Andersen (A) [15:51:12]: Jeg vil starte med å ønske velkommen til samarbeid med Stortinget en historisk firepartiregjering – eller egentlig tre-og-ett-halvt-parti-regjering. Men historisk er den. Jeg synes også at vi har vært gjennom en politisk høst som jeg – til tross for at jeg har fulgt norsk politikk en god del år –

aldri har opplevd maken til. Det har vært spennende politisk, med reelle politiske diskusjoner, og jeg vil si at jeg er blitt veldig imponert over den måten tidligere partileder Hareide i åpenhet og fortrøstningsfullt overfor sitt parti ledet en viktig diskusjon for partiet på.

Jeg er også veldig fornøyd med at han overfor vår partileder ga uttrykk for at han ikke ville ha noe innblanding i prosessen, og at vår partileder respekterte det. Det er rett og slett slik at jeg vil bøye meg i støvet for den jobben som Hareide gjorde, og uttrykke at han avbryter sitt lederskap på en måte som avtvinger stor respekt.

Men så står statsministerens rolle i den saken i veldig sterk kontrast til det. Det er blitt kjent at initiativet til diskusjonen i offentligheten om abortloven § 2 c kom fra kommunikasjonsavdelingen til Høyre, som inspirerte representanten Ropstad til å stille spørsmål, slik at statsministeren kunne gi et svar om at jo, den kunne diskuteres. Folk ble rimelig opprørt over sakens realitet, men ikke minst over at en alvorlig og viktig sak som vi i fellesskap burde kunne diskutere med innestemme – i den grad den skulle diskuteres – ble gjort til gjenstand for politisk spill.

Regjeringserklæringen avklarer at hensikten med det forslaget og den debatten var at den konservative sida i Kristelig Folkeparti skulle vinne i spørsmålet om valg av side. Det greide de, med hjelp av Rogaland Kristelig Folkeparti og det flertallet som etter hvert ble etablert – som var lite. Det som ikke er avklart, er om det var statsministeren som lurte Ropstad og Kristelig Folkeparti, eller om det var statsministeren og Ropstad som lurte Kristelig Folkeparti. Når vi da i tillegg vet at begge de to tidligere sentrumspartiene gikk til valg på at de ikke skulle sitte i regjering sammen med Fremskrittspartiet, sto det stor respekt av at den tidligere lederen sto på det.

Så kunne en kanskje tenke seg at når et tidligere sentrumsparti går inn i regjering, vil det bli mer sentrumspolitikk. Men det er det ikke blitt. Når vi ser på regjeringsplattformen, ser vi at den er en garanti for at særlig Fremskrittspartiets politikk skal videreføres. Mange har kommentert måten stolene her i salen er satt opp på. Det beskrives som at det er noen som sitter i forsetet, og noen som sitter i baksetet. For meg ser det ut som om de som sitter i baksetet, er fornøyd med å få være med på tur, men at det er de som sitter i forsetet, som bestemmer. Og i løpet av dagen i dag har jeg lagt merke til at det er finansministeren som sitter i førersetet. Det kan derfor hende det er riktig, det som finansministeren sa, at nå blir ikke lenger Fremskrittspartiets politikk stoppet av Stortinget.

Det er det som bekymrer meg politisk, at et parti som har erklært krig mot den norske modellen som har gitt oss et av verdens beste velferdssamfunn, nå har fått

støtte til å fortsette den krigen mot den norske modellen. For vi har fått slått fast at den skattepolitikken som både fører til økte forskjeller – ved at de rike får skattelette mens arbeidsfolk får skatteskjerpelse – og i tillegg reduserer muligheten for å finansiere velferdssamfunnet framover, er en politikk som skal videreføres.

Jeg har registrert usedvanlig lite entusiasme i de partiene som nå inngår i en ny regjering. Det er kanskje ikke så rart. Vi vil uansett møte dem med sterk og saklig opposisjon fra opposisjonspartienes side.

Heidi Nordby Lunde (H) [15:56:36]: En saklig opposisjon ønskes mer enn hjertelig velkommen.

I 1997 måtte Telenor gi opp å fjerne en telefonkiosk i Bjørkedalen etter at folk i bygda lenket den fast. Begrunnelsen for å fjerne den var at over 98 pst. av husstandene i bygda hadde egen telefon, og i tillegg var det utbygging av mobilnett. Det var ikke lenger behov for kiosken, mente Telenor.

Men først forsvant lokalbutikken. Så ble postkontoret lagt ned. De røde telefonkioskene ble et symbol for Bygde-Norges kamp mot fraflytting. Og dette var i 1997.

Politikk handler om de nære ting. Selv om telefonkiosken var overflødig, handlet kampen om noe helt annet. I en verden med store omveltninger rundt oss kan avmaktsfølelsen av og til ta overhånd. Vi ser det i sosiale medier, på plenen utenfor Stortinget og i den politiske debatten. Avmakt blir gitt makt gjennom slagord og kampanjer.

Vi har en tidligere minister, nå partileder, som står i dress i tv-studio i Oslo og snakker om den virkelighetsfjerne eliten i dress i Oslo. Men er det ikke mer virkelighetsfernt å drømme seg tilbake til da vi hadde flere postkontorer og telefonkiosker, enn å jobbe for det samfunnet vi kan få til når internett har desentralisert post og telefoni til alle husstander, og brakt kinosalen, shoppingcenteret og jentegjengen i Hønehjørnet på Facebook hjem til folk, som før bare hadde et postkontor og en telefonkiosk? Verden har aldri vært så nær som nå. Likevel finner noen det mest opportunt kun å snakke om forskjeller og avstander.

Mitt poeng er ikke at disse ikke finnes, for det gjør de. Derfor har vi et omfordelende skattesystem som finansierer grunnleggende velferdsgoder, som rimelige helsetjenester av god kvalitet, skole og utdanning som gir muligheter til alle, og arbeidsmarkedstiltak som hjelper folk inn i eller tilbake til arbeidslivet. I motsetning til i land som Storbritannia og USA er det tverrpolitisk enighet i Norge om disse virkemidlene – og de er blitt brukt. Derfor er det underlig å se hvordan land vi ikke kan sammenligne oss med, brukes av våre norske politikere og kommentatorer til å polarisere vår hjemlige debatt. Det rokker ved robustheten i vårt demokrati.

Med mindre det da har vært oljepengene som har bundet oss sammen, og roet stormfullt hav som olje på vann – for når noen har sagt at alle skal med, har det stort sett betydning at alle skal få. Forsøk på å gjøre mindre endringer blir kalt smålige og unødvendige – som endring av ordningen med Den kulturelle spaserstokken eller fjerning av en månedlig utbetalingsinformasjon om pensjon. Da kulturbudsjettet økte med over 6 pst. i 2014, kalte Norske Billedkunstnere det en katastrofe og varslet demonstrasjoner fordi 53 stipender likevel forsvant. Det var ingen som demonstrerte da 50 000 arbeidsplasser forsvant i vår mest lønnsomme næring.

Det er grunn til å spørre hvor folk tror penger til kunstnerstipender og kulturelle spaserstokker kommer fra – særlig når vi skal omstille oss og sørge for lønnsomme arbeidsplasser over hele landet, som bidrar til velferden vi ønsker, i byer og bygda.

Selv om forskjellene har økt de siste 20 årene, ligger Norge helt i toppen i verden når det gjelder økonomisk likhet. I Norge har ansvarlige styringspartier over tiår ført en politikk som har bidratt til å endre for å bevare de verdiene vårt samfunn er tuftet på. De som rokker ved dette for å skape kortsiktig partipolitisk vinning – med dagens internasjonale strømninger – leker med krefter som er større enn dem selv.

Høyre vil trygge Norge for fremtiden og skape et bærekraftig velferdssamfunn med muligheter for alle. Vi mener at samfunnet er til for enkeltmennesket, og at fellesskap er noe mer enn det som kan vedtas i budsjetter. Det er ikke ett fellesskap, men de mange fellesskapene, som gir Norge sosial bærekraft.

Noe av det viktigste vi satser på, er en skole som bidrar til like muligheter til alle. De sier at en god barndom varer livet ut. Vår oppgave er å sørge for at en dårlig barndom ikke gjør det. Under Høyre-byrådet ble Osloskolen et begrep – en skole for sosial mobilitet, som løftet dem med dårligst forutsetninger. Nå vil Arbeiderpartiet i Oslo se på inntaksgrensene for skolen og igjen la sosio-økonomisk bakgrunn bestemme hvilke muligheter barna våre får.

Det har en betydning hvem som styrer skolepolitikken, både nasjonalt og lokalt. Med denne regjeringen peker resultatene i skolen nasjonalt i riktig retning, der flere fullfører, flere får læreplass, og færre faller utenfor. Jeg håper Oslo får et byråd som sørger for det samme.

Det står fortsatt en rød telefonkiosk i Bjørkedalen, men summetonen er borte. Norge er i omstilling, en omstilling som gir store muligheter for fremtiden over hele landet – dersom vi velger å bruke dem.

Regjeringsplattformen lenker oss ikke fast i fortiden, men legger grunnlag for at vi gjør som generasjonene før oss, som gjennom hardt arbeid foredlet de mulighetene de ble gitt, til å skape et bærekraftig velferdssam-

funn. Og hvis det er noen tvil, er jeg en entusiastisk tilhenger av nettopp det.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:01:46]: Da Fremskrittspartiets forhandlingsdelegasjon reiste til Granavolden for å forhandle med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti om en utvidet regjering og en ny regjeringsplattform, var det med et helt tydelig og klart mandat fra oss i stortingsgruppen og fra vårt landsstyre: Vi skulle ha gjennomslag for en strengere asyl- og innvandringspolitikk, videreføre og styrke den historiske satsingen på samferdsel og infrastruktur og sist – men ikke minst – skulle skatter og avgifter videre ned for folk flest og næringslivet, ikke opp.

Når man leser aviser nå om dagen og lytter til debatter her i Stortinget, er det tydelig og klart at det er ikke bare vi i Fremskrittspartiet som mener at vi har fått godt betalt i erklæringen. Det mener også opposisjonen – og i særdeleshet Arbeiderpartiet og Jonas Gahr Støre, kan vi lese og høre. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet deler vår oppfatning om at plattformen inneholder mye god FrP-politikk. Vi kan i alle fall være enig på ett punkt.

Alternativet til politikken i denne plattformen er en politikk som øker skattene og avgiftene for helt vanlige folk, en politikk som ville reversert de over 11 000 kr som en helt gjennomsnittlig familie har fått i lettelse så langt av denne regjeringen. Alternativet ville vært en politikk som satte opp promillen på eiendomsskatt, som helt vanlige arbeidsfolk betaler bare fordi de har en plass å bo. Alternativet ville vært økte bil- og bilrelaterte avgifter, som først og fremst rammer dem som ikke har alternativer som trikk, buss og tog – folk utenfor de store byene.

Skatte- og avgiftslettelse betyr en romsligere økonomi for den enkelte og for den enkelte familie, men det har også en verdi ut over det. Det betyr at folk får litt mer ansvar for eget liv på bekostning av oss politikere. Det går særlig ett skille i denne salen. Det går mellom dem som mener at en politiker alltid er den beste til å ta vare på og bruke folks penger, og oss, som mener at staten ikke skal ta inn mer enn staten strengt tatt klarer seg med. For enkelte partier virker det som at det å kreve inn skatter og avgifter har en verdi i seg selv. Det mener heldigvis ikke flertallet i denne salen. Derfor slår vi klart og tydelig fast i regjeringsplattformen at det samlede skatte- og avgiftstrykket skal videre ned.

Eiendomsskatten er en av de mest usosiale skattene vi har i dette landet. Den tar hensyn til verken hva man tjener eller hva man har av verdier på konto, bortsett fra eiendommen man bor i. Vi mener at folks hjem skal være nettopp det – et hjem, ikke et skatteobjekt. Derfor

ønsker vi å fjerne hele eiendomsskatten. På veien dit fikk vi i Jeløya-plattformen gjennomslag for å kutte makssatsen fra 7 til 5 promille. Nå går vi videre ned til 4 promille, slik at omtrent én av tre kommuner må kutte i eiendomsskatten.

Dette er ikke først og fremst en seier for oss i Fremskrittspartiet, men en seier for landets innbyggere. Jeg ser at noen forsøker å få dette til å handle om at kommuner mister sårt tiltrengte midler til viktige velferdsoppgaver. Da er det verdt å minne om at velferdsoppgavene som kommunene utfører, allerede er finansiert av de skattene som vi alle betaler. Det finnes nok av eksempler på kommuner som klarer seg godt uten eiendomsskatt. Os i Hordaland og Ullensaker er eksempler på gode FrP-kommuner uten eiendomsskatt. Stjørdal og Orkdal, to Senterparti-styrte kommuner fra mitt hjemfylke, er det samme. Disse har ikke dårligere tjenestetilbud bare fordi de ikke har eiendomsskatt – tvert imot.

Eiendomsskatten fritar i stor grad politikere rundt omkring i kommunene fra å prioritere. Man sender bare en ekstraregning til kommunens innbyggere i stedet. Det er nok den enkleste måten å drive politikk på, men også den feigeste.

Noen andre punkter som Fremskrittspartiet er veldig fornøyd med, er at veibruksavgiften på bensin og diesel ikke skal økes, og at man fortsetter arbeidet med å legge om engangsavgiften i en grønn, men provenynøytral retning. CO₂- og NO_x-komponentene økes, samtidig som andre reduseres. Slik kan bilparken bli både grønnere og tryggere uten at bilistene flås. Bil- og bilrelaterte avgifter har faktisk gått ned de siste årene, i motsetning til hva tilfellet var under Senterparti-styret av Norge – selv om man prøver å gi inntrykk av noe annet.

På skatte- og avgiftsområdet har vi fått en veldig god erklæring, som slår fast at skattene og avgiftene skal videre ned – ikke opp. Det er Fremskrittspartiet særdeles fornøyd med.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:06:59]: Det norske samfunn preges av tillit, åpenhet og små forskjeller. Vi har høy verdiskaping og velutbygde velferdsordninger. Det er vår plikt å ivareta og videreutvikle dette samfunnet for fremtidige generasjoner.

Siden valget i 2013 har Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti samarbeidet om nødvendige reformer. Vi har lettet byrden for dem som skaper arbeidsplasser, og investert mer i barn og unges utdanning.

Resultatene viser at vi er på rett vei. Ledigheten går ned, og flere kommer i arbeid. I skolen har resultatene blitt bedre. Elevene lærer mer, de er mer til stede, og flere fullfører og består. At det går i riktig retning, betyr ikke at vi er i mål. Granavolden-plattformen hever ambisjonene på flere områder.

Bærekraften i velferdssamfunnet vårt krever at vi fortsetter omstillingen i norsk økonomi, at vi fremmer det grønne skiftet, og at flere må inkluderes i arbeidslivet samtidig som vi står lenger i jobb. Vi må gjøre nødvendige endringer i dag av hensyn til klima og miljø, økonomisk og sosial bærekraft og fremtidige generasjoners velferd.

Det siste året er det skapt 56 000 nye jobber – tre fjerdedeler i privat sektor. Det viser at politikken virker. Selvsagt er konjunktorene viktige. Samtidig er næringspolitikken et viktig konfliktområde i norsk politikk. Der de rød-grønne vil gjøre det dyrere å jobbe og dyrere å skape arbeidsplasser, vil vi lette byrdene for jobbskaperne og redusere skatten på arbeid.

I regjeringsplattformen varsler vi også en egen strategi for små og mellomstore bedrifter. Norsk næringsliv består i hovedsak av små og mellomstore bedrifter. Vi vil skape en enklere hverdag for jobbskaperne og vurdere om virkemiddelapparatet treffer dem på en god nok måte.

Den viktigste investeringen vi gjør fremover, er i folk – i barna i barnehage og på skole, i lærlingene som har valgt yrkesfag, i studentene i høyere utdanning og i arbeidskraften. Mye går i riktig retning i skolen. I går kom nye tall som bekrefter det. Færre barn opplever nå mobbing på skolen. Det er bra at det går riktig vei, men fortsatt er det for mange barn som går med en klump i magen når de går til skolen. Inkluderende og gode skolemiljø er en viktig forutsetning for at alle skal oppleve mestring og læring.

Barna skal etter hvert ut i et internasjonalt arbeidsliv hvor ny teknologi endrer arbeidsprosessene raskere enn før. Derfor skal vi fortsette å fornye skolen. Elevene skal møte kvalifiserte og dyktige lærere. Vi skal styrke realfag på mellomtrinnet og engelsk i videregående.

Siden 2013 har vi løftet yrkesfagene. Flere velger nå yrkesfag, og rekordmange får læreplass. Det arbeidet skal fortsette.

Vi har også startet opp arbeidet med en kompetansereform. Vi må alle forberede oss på å lære hele livet.

Regjeringen har lagt frem en ny strategi for integreringspolitikken. Hovedgrepet er å bygge kunnskapsveien inn i arbeids- og samfunnsliv. For å lykkes med integrering må vi også forebygge utenforskap og fattigdom, som særlig rammer barn.

Alle som bor i Norge, må kunne snakke og forstå norsk. Uten å kunne slå av en prat, blir man stående utenfor små og store fellesskap i samfunnet. Det er vanskelig å komme i jobb eller hjelpe barna med leksene uten å kunne språket.

Vi har derfor innført obligatorisk opplæring i norsk og samfunnsfag i asylmottak og krav om norskkunnskap og samfunnskunnskap som vilkår for oppholdstil-

latelse og statsborgerskap. Vi vil også heve kravet til norskkunnskap for å få statsborgerskap i Norge – ikke for å holde noen utenfor, men for å få flere inn i det norske samfunnet og fellesskapet. Av samme grunn strammer vi inn bosettingspolitikken og unngår bosetting av flyktninger i områder med høy innvandrerandel fra før.

Flere innvandrere må komme i jobb, forsørge seg selv og sine og bidra til verdiskaping og vekst. Det krever en stor innsats fra den enkelte, men også at vi som samfunn stiller opp med like muligheter for alle.

Regjeringen reformerer nå kvalifiseringsordningene for å sikre at innvandrere har den kompetansen de selv og arbeidslivet trenger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Martin Henriksen (A) [16:12:05]: Vi har en god offentlig fellesskole i Norge, men det er ingen selvfølge at det er sånn. I akkurat disse dager skal Utdanningsdirektoratet gi svar på om nesten 50 nye private skoler skal få starte opp eller ikke. Sannsynligvis får de fleste ja. Det har vært trenden med denne regjeringa. Det har vært en stadig økning av elever i private skoler; det er nå nesten 40 pst. flere elever i private grunnskoler enn i 2013. Og dette er en ønsket utvikling – først med den nye privatskoleloven, eller friskoleloven, som Høyre sier, deretter med regjeringserklæringen, der man ønsker flere private aktører velkommen inn i velferden. Dette er en trussel mot den offentlige fellesskolen på sikt, men jeg ser at det i regjeringserklæringen står at man skal legge til rette for at friskolene skal ha mulighet til å gi undervisning av samme kvalitet som den offentlige skolen.

Jeg vil spørre kunnskapsministeren hva det betyr. Mener kunnskapsministeren at private skoler gir elevene lavere kvalitet enn de offentlige skolene gjør i dag?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:13:13]: Jeg tror nok at representanten Martin Henriksen, hvis han hadde undersøkt nærmere, ville funnet ut at det kan være like store kvalitetsforskjeller på friskoler som det er innenfor den offentlige skolen. Jeg er sterkt tilhenger av en skole som er en felles arena for alle, og det er viktig at alle inkluderes. Samtidig er det også en viktig del av den norske tradisjonen at vi har mangfold innenfor skolesystemet, at vi har skoler som går andre veier innenfor pedagogikk, at vi nå har åpnet for at man også kan få realfagsgymnas, og at det er mulig å få frem ulike alternativer.

I regjeringsplattformen slår vi fast at dagens friskolelov skal videreføres. Det innebærer ikke noe frislipp; det innebærer en grundig vurdering. Vi er opptatt av at det skal være like vilkår, og det betyr at vi selvsagt vil se på rammebetingelsene for friskolene – kapitaltilskuddet er

nevnt – og også at det i budsjettet for inneværende år har blitt bevilget ekstra penger, slik at friskolene kan få flere lærere.

Martin Henriksen (A) [16:14:23]: Det var egentlig ikke svar på spørsmålet. Jeg lurte på formuleringen om at friskolene skal ha mulighet til å gi undervisning av samme kvalitet som den offentlige skolen. Betyr det at den Høyre-ledede regjeringa har latt tusenvis av elever – det har vært en 40 pst. økning i antall elever på private skoler de siste årene – begynne på skoler som ikke gir den samme kvaliteten som offentlige skoler?

Men det jeg da har lyst til å spørre kunnskapsministeren om i stedet, gjelder forskjellen på retorikken og resultatet. I 2015, da dette stortinget diskuterte innføringen av en ny privatskolelov, var et av argumentene, som kunnskapsministeren også brukte nå, innføring av flere realfagsgymnaser. Det skulle bli et større mangfold. Men hva er resultatet så langt? Det har blitt opprettet ett nytt realfagsgymnas i Norge. Samtidig har det blitt opprettet rundt 20 nye idrettsungdomsskoler med til sammen 3 000 elevplasser. Jeg mener det er grunn til å spørre om dette egentlig er skoler som tilbyr noe vesentlig annet enn den offentlige skolen. Det er ikke et supplement; det er heller en konkurrent.

Jeg lurer på om statsråden vil være med på å se på endringer av politikken som sørger for at de nye privat-skolene som opprettes, ikke er en direkte konkurrent og tar kroner ut av det offentlige budsjettet uten egentlig å tilføre noe nytt i skoletilbudet.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:15:35]: For det første svarte jeg på spørsmålet. Dernest representerer jeg en firepartiregjering. Jeg legger merke til at Arbeiderpartiet forsøker å kalle det en Høyre-regjering. Jeg synes selvfølgelig det er veldig hyggelig at Høyre nevnes, men det er en regjering med fire partier som alle har satt sitt tydelige preg på regjeringsplattformen, og ikke minst fremhever vi den politikken vi står sammen om.

Når det gjelder friskoler, blir jeg stående og lure på hva representanten Martin Henriksen er så veldig redd for. Hvorfor er man så redd for mangfold – at man har steinerskoler og montessoriskoler, og ikke minst at vi nå også har åpnet for friskoler innenfor yrkesfag, som gjør at noen går andre veier og kanskje finner nye løsninger, og at man kan inspirere hverandre? Det er ingen tvil om at den offentlige skolen står bunnsolid i Norge, og de aller fleste skolene er offentlige skoler, men vi har altså en liten åpning for friskoler, og det er et mangfold jeg hadde trodd at Arbeiderpartiet i 2019 også så på som verdifullt.

Martin Henriksen (A) [16:16:38]: Vi er ikke redd for private skoler. Vi styrte på bakgrunn av en privatskole-

lov selv da vi satt i en regjering som åpnet for private skoler som et supplement for å kunne bevare foreldrenes valgfrihet. Det vi er redd for, er en svekkelse av den offentlige skolen. Vi er bekymret for den overkjøringen av lokale folkevalgte som vi nå ser.

De siste årene, siden 2013, er altså én av tre av alle nye privatskoler som er opprettet, opprettet mot kommunens eller fylkeskommunens vilje. Da vi diskuterte privatskoleloven i denne salen i 2015, sa daværende kunnskapsminister – og Høyre og Fremskrittspartiet – at de lokale folkevalgte nå skulle få mer å si, mer medbestemmelse i spørsmålet om hvorvidt privatskolene skulle opprettes eller ikke. Det har ikke skjedd. For eksempel sa fylkestinget i Nordland enstemmig nei, inkludert Høyres og Fremskrittspartiets stemmer, til ny privat videregående skole fordi de mente det svekket det offentlige tilbudet. Og som ved én av tre private skoler som er startet opp, ble de overkjørt og fikk til svar at skolen skulle opprettes på tross av deres ønske.

Er det sånn at lovnadene om mer lokal medbestemmelse egentlig var et luftslott?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:17:46]: Vi lytter til lokalpolitikkerne, men det er nå engang slik at det er Utdanningsdirektoratet som i første omgang avgjør, og statsråden hvis det ankes. Slik kommer det fortsatt til å være.

Jeg hører at representanten Martin Henriksen frykter for den offentlige skolen. Da bør Martin Henriksen se på resultatene etter at de fire partiene har samarbeidet gjennom fem år. Resultatet er at elevene lærer mer og er mer til stede, flere fullfører og består, karakterene går opp, og mobbingen går ned. Det taler for seg.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [16:18:32]: Yrkesfag er viktig og sikrer bl.a. håndverk av god kvalitet i alt fra omsorg og pleie til CNC og maskinering. Vi har tilbake-lagt yrkesfagenes år og kan kanskje i hovedsak feire anerkjennelsen av fagskoler som høyere yrkesfaglig utdanning som det største gjennomslaget for yrkesfag det året. Søkertall og formidling av lærlinger er på bedringens vei, uten at regjeringen skal ha æren for det. Åpenbaringen av karriereveier og videre muligheter for yrkesfag i høyere utdanning har definitivt bidratt. Søkertallene til fagskolene var i høst igjen formidable. Likevel er det uklart hva flertallsregjeringen nå vil gjøre. Må opposisjonen fortsette å ta initiativ for økt satsing på fagskoler? Hvordan mener statsråden Diku skal kunne ivareta faglig utvikling ved fagskolene? Og hvorfor sier ikke Granavolden-plattformen noe om økning i antall fagskoleplasser?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:19:31]: Jeg er glad for at vi er enige om at det går riktig vei også innenfor yrkes-

fagene. Det at flere elever nå velger yrkesfag, at vi har satt lærlingrekord for fjerde år på rad, er viktig. Det er viktig for Norge, det er viktig for bedrifter som trenger arbeidskraft, og ikke minst er det bra for elevene og ungdommene som får fantastiske både jobb- og utdanningsmuligheter ved å velge yrkesfag. Så opplever jeg at det samspillet som vi har hatt med den konstruktive del av opposisjonen, og jeg inkluderer representanten i det, har bidratt til at vi har videreutviklet og løftet ikke minst høyere yrkesfaglig utdanning, og jeg kommer til å være lydhør for innspill fra opposisjonen også i årene som kommer. Vi har økt antall plasser innenfor høyere yrkesfaglig utdanning i 2018 og 2019, og vi slår fast at vi skal fortsette å satse på høyere yrkesfaglig utdanning, både de offentlige – de fylkeskommunale – og de private.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [16:20:35]: Det er ingen tvil om at hvis vi skal ha økt vekst og positivisme innenfor fagskolene, må vi ha flere fagskoleplasser, så det håper jeg vi kan fortsette å jobbe for.

Videre kan vi lese i plattformen at vi nå får forslag om en ekstra skoletime i realfag. Flertallet i opposisjonen sikret at vi skal få en time fysisk aktivitet i grunnskolen daglig. Kritikken lot ikke vente på seg fra posisjonen, med Høyre i spissen. Da lurte jeg rett og slett på hva som gjør at dette forslaget ikke overkjører lærernes faglige skjønn, mens en time fysisk aktivitet gjør det. Jeg lurte også på om det er slik at vi nå må vedta en time av alt vi mener er bra, for at det skal bli representert i skolen.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:21:23]: Jeg opplevde at diskusjonen om fysisk aktivitet i skolen ble landet på en fin måte i budsjettinnstillingen i fjor høst. Det alle partiene var enige om der, kan man også kjenne igjen i Granavolden-erklæringen, hvor vi har påpekt at det er et mål at elevene skal ha en time fysisk aktivitet i skolen. Vi har også lagt inn SFO og AKS.

Så er det slik at regjeringen gjennom flere år har satt spesielt på realfag. Vi mener at det er viktig i det arbeidslivet som elevene etter hvert skal ut i, så vi har pekt på to fag hvor vi ønsker å styrke med en ekstra time. Det skal ikke tas innenfor dagens timetall, men en ekstra uketime i realfag på mellomtrinnet. Vi har også sagt at engelsk skal være obligatorisk i hele videregående skole – at man ikke slutter med engelsk etter første klasse på videregående, går to år uten, og så skal man kanskje inn på et universitet eller en høyskole hvor engelsk er et av de viktige språkene.

Mona Fagerås (SV) [16:22:34]: Ifølge den nye regjeringplattformen åpner nå regjeringen for å gi kommunene mulighet til å prøve ut nye modeller for en mer fleksibel skolestart. Erfaringene fra bl.a. Oslo-skolen fra begynnelsen av 2000-tallet under Høyres ledelse viste

dessverre at en slik ordning, der barnet, når det ble 6 år, kunne begynne på skolen når man ville i løpet av skoleåret, var vanskelig å håndtere for skolene. Dessuten advarte forskerne mot lite effektiv læring og mye uro. Hvem mener kunnskapsministeren er best kvalifisert til å vurdere om fleksibel skolestart er bra for elevenes læring og skolens mulighet til å skape et godt læringsmiljø – politikere eller lærere?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:23:29]: Diskusjonen om fleksibel skolestart har gått lenge. Jeg var selv en av dem som foreslo det i 1998, sammen med Inge Lønning, som da var sentral i Høyres utdanningspolitikk. Jeg ser at det er både fordeler og ulemper. Jeg mener at det aller viktigste er at skolen må være forberedt på å ta imot elevene, og elevene har ulik modningsgrad, ulike interesser, ulike bakgrunn. Noen stiller spørsmålet: Når er eleven moden for å gå på skolen? Jeg mener at det er viktig at skolen er moden til å ta imot elevene.

Men så ser vi også at det er stor forskjell på elevene. I dag er det en veldig smal åpning, og vi har pekt på i plattformen at vi ønsker å vurdere å åpne for forsøk og ulike piloter på dette. Jeg vet at dette også er et av de spørsmålene som ble diskutert i Stoltenberg-utvalget. Rapporten kommer til uken, så da kan det jo tenkes at vi får litt andre og ulike faglige vurderinger av dette spørsmålet.

Mona Fagerås (SV) [16:24:36]: Jeg vet ikke om ministeren inkluderer meg i den konstruktive delen av opposisjonen, men i fjor vår da vi diskuterte en tillitsreform i skolen og jeg argumenterte sterkt for mer tillit til lærerne, var svaret fra Høyre at lærerne har metodefrihet og et stort faglig handlingsrom. Men å innføre modeller for fleksibel skolestart er en stor inngripen i hvordan lærere må jobbe. Mener kunnskapsministeren at en kommune som innfører fleksibel skolestart på tross av lærernes ønsker, ville være i strid med metodefriheten som han argumenterer så sterkt for?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:25:29]: Svaret på det spørsmålet er nei – fordi spørsmålet om metodefrihet handler om hvordan den enkelte lærer legger opp pedagogikken og undervisningen i timen, mens spørsmålet om skolestart gjelder når eleven skal starte på skolen. I dag må man gjennom en vurdering av PPT, og vi vet at det er en veldig smal åpning og veldig få som får utsatt skolestart. En del gutter modnes senere enn jenter, og det kan være veldig stor forskjell på en gutt som er født i desember, og en jente som er født nesten et år før, i januar. Derfor mener jeg at dette er spørsmål vi skal diskutere. Jeg ser både fordeler og ulemper ved å åpne for mer fleksibel skolestart. Men jeg er åpen for at

vi skal vurdere dette, slik vi også har nedfelt i Granavolden-plattformen.

Martin Henriksen (A) [16:26:35]: Siden det var en replikk igjen, tenkte jeg, som en del av opposisjonen, at det var konstruktivt å bruke opp tida.

Jeg vil stille kunnskapsministeren det spørsmålet som han egentlig ikke svarte på i starten. Jeg har tatt opp vår bekymring for at det er 40 pst. flere elever i private skoler – det har vært en vekst på 40 pst. – og vår bekymring for at det på sikt er med på å svekke fellesskapsløsningene i den offentlige fellesskolen. Det står en formulering i regjeringserklæringen om at man skal legge til rette for at friskolene skal ha mulighet til å gi undervisning av samme kvalitet som den offentlige skolen. Det har altså begynt 8 500 flere elever på private skoler i Norge siden 2013.

Med utgangspunkt i denne formuleringen: Har Høyre med åpne øyne godtatt lavere kvalitet for noen av elevene bare fordi de har startet på private skoler?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:27:30]: Jeg vet ikke om det er fordi Arbeiderpartiet er tom for ideer at man gjentar spørsmål som allerede er besvart. Det er selvsagt varierende kvalitet på friskoler som det er på offentlige skoler. Det kan man se når man går inn i resultatene. Da vil man se at man finner veldig gode friskoler, man finner friskoler som er midt på treet, og man finner friskoler som ikke er så gode – på samme måte som offentlige og kommunale skoler. Det som det punktet handler om, er at vi nå har brukt mye penger på den offentlige skolen for å oppnå lærernormtallet. I fjor høst fikk Kristelig Folkeparti inn ekstra midler slik at friskolene også kan ansette flere lærere, og vi har i plattformen pekt på at man også skal øke kapitaltilskuddet. Det er det dette handler om. Kvaliteten skal være god både i offentlige skoler og i friskoler. Alle elever skal møte kvalifiserte, dyktige lærere og skoler av høy kvalitet, og vi ser på resultatene at det er den veien det går.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Martin Henriksen (A) [16:28:42]: Vi har fått en utvidet høyreregjering, men erklæringen er ikke veldig ny. Mye har vi hørt før, de nye ideene glimrer med sitt fravær. Og etter å ha sett pressekonferansen fra Gardermoen og store deler av dagens debatt, må jeg si at også den store entusiasmen for regjeringserklæringen glimrer med sitt fravær.

Denne regjeringa har en politikk for å få flere private aktører inn i velferden. De vil «legge til rette for å la private tilbydere konkurrere om å levere offentlig finansierte tjenester der det er fornuftig», som det står i regje-

ringsplattformen. Det kan forsterke forskjellene, og det gjør at mer av fellesskapets penger går til utbytte hos kommersielle aktører. Det er en resept som strider mot det beste i den norske modellen, der det offentlige tar ansvar for å sikre alle et godt tilbud, en god opplæring og en trygg barnehageplass.

I denne regjeringserklæringen er det ingen klare målsettinger om å stoppe profitt i barnehage. Det er ingen klare målsettinger om å styrke de ideelle aktørene i barnehagesektoren, som trues av oppkjøp av kommersielle selskaper, og det forundrer meg. Det tas også få nye grep for å styrke kvaliteten i barnehagene, og det er få nye ideer for skolen. Vi kan bedre enn det. Arbeiderpartiet vil heller satse på kvalitet, og at pengene går til barna i barnehagen, billigere barnehager og skolemat til alle barn.

Den offentlige fellesskolen er et av de vakreste byggverkene i det norske velferdssamfunnet. Det er en skole der alle, uansett bakgrunn, går sammen og skal få samme mulighet til å lykkes. Nå kommer fellesskolen sakte, men sikkert under press. Representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet vil sikkert si at vi er alarmistiske når vi advarer, men vi har sett utviklingen i andre land, ikke minst i form av den borgerlige politikken i Sverige, som fra 1990-tallet og fram til i dag har gjort den svenske skolen resultatmessig dårligere, men først og fremst mer segregert.

De siste årene, siden 2013, har antallet elever i privatskoler økt med nesten 40 pst. Én av fem privatskoler i Norge er siden 2013 blitt godkjent under en kunnskapsminister fra Høyre. Under denne regjeringa har hver tredje privatskole som er opprettet siden 2015, blitt startet på tvers av kommunens og fylkeskommunens ønske. Da den nye friskoleloven ble vedtatt i 2015, mot Arbeiderpartiets stemmer, sa regjeringa at kommunene nå skulle få mer å si når det gjaldt etablering av private alternativ. Nå ser vi at det kun var fagre ord – det var et løfte som ikke ble holdt.

Nye skoler i hele landet har fått godkjenning, til tross for at de lokale folkevalgte advarte og sa nei: Dette ønsker vi ikke! Det er en grunn til at de lokale folkevalgte gjorde det, ut fra sin kjennskap til sitt lokalsamfunn. Det er fordi hver krone som går til en privatskole, tas fra kommunebudsjettet. Det dukker ikke magisk opp nye midler dersom det startes en privatskole. Det er de samme midlene som brukes på fellesskolen, som flyttes. Jo større andel private, jo mindre folkevalgt innflytelse over skolestrukturen – de som folket har valgt til å styre i sin kommune. Jo mer oppdelt elevene blir etter tro, bakgrunn og foreldrenes status, jo større forskjeller vil vi se etter hvert.

Arbeiderpartiet er ikke imot private alternativ i skolen. Tvert imot styrte vi i åtte år – eller i hvert fall i sju år

– på en privatskolelov som ble vedtatt sammen med Kristelig Folkeparti, og som sikret foreldrenes rett til å velge pedagogiske og religiøse alternativ. Men vi er imot en utvikling der en stadig større andel av elevene og en stadig større del av kommunenes budsjetter overføres fra de offentlige skolene til de private skolene.

I en tid med en mer mangfoldig befolkning, med en mer fragmentert offentlig debatt og behov for å slå ring om våre felles verdier, er den offentlige fellesskolen viktigere enn på lenge. Det er der elever møtes på tvers av samfunnslag, der direktørdatteren lærer å kjenne vaktmestersønnen, der kristne, muslimer, hinduister og ateister leker sammen, lærer sammen, spiller fotball sammen, der man kan lære toleranse og forståelse. Det er fellesskolen som er mangfold – ikke at vi deles opp i hver vår skole etter evner, lommebok, religion eller foreldrenes bakgrunn.

Utviklingen med stadig flere private skoler har vi sett konsekvensene av i andre land, og at en slik politikk, i et land med sterke fellesskapsverdier hos folk flest, har flertall i denne salen, er et paradoks. For Arbeiderpartiet er det tydelig at vi som fellesskap bør løse de viktigste oppgavene sammen og bidra til et mer rettferdig samfunn på den måten. Dette er en plattform som på lengre sikt svekker fellesskapet og de mulighetene vi har til sammen å gi alle – ikke bare noen få – mer makt og frihet i egne liv.

Michael Tetzschner (H) [16:33:59]: Om den franske makteliten som reiste tilbake til Frankrike etter å ha søkt tilflukt i England under revolusjonen, ble det sagt at de intet hadde glemt, men at de dessverre heller ikke hadde lært noe. Jeg ble minnet om dette sitatet etter å ha hørt våre fremste opposisjonspolitikeres innlegg i dag. Man har ikke glemt nederlaget i 2017, men har tydeligvis ikke lært av det.

Ifølge Arbeiderpartiet med følge skulle man tro det norske folket nå på sjette året befinner seg mer eller mindre i en jammerdal. Først, nærmest ved en feiltagelse og i strid med sine egentlige interesser, ga de Stortinget en sammensetning i 2013 som først aksepterte en mindretallsregjering bestående av Høyre og Framskrittspartiet, som de rød-grønne har brukt sterke ord om fra første dag. Slik har de nedsettende omtalt først Venstre og så Kristelig Folkeparti etter hvert som de har tilsluttet seg regjeringen.

I åpenbar uvitenhet om hvor dårlig det går i Norge, gjentok det norske folket sine feil ved valget i 2017 og ga oss den sammensetning av Stortinget som har ført oss frem til en flertallsregjering bestående av fire borgerlige partier.

Det er opposisjonens oppgave å være kritisk til regjeringen, men den er ikke forpliktet til å være smålig og mer opptatt av å beskrive andres synspunkter til det

ugjenkjennelige, slik at man selv glemmer å få frem hvilke alternative visjoner man selv har å presentere for velgerne. Med all respekt for skolemat, fradrag for foreningskontingent og forsvar av Justis- og beredskapsdepartementets lovtolkning om fosterreduksjon, må man stille seg spørsmålet om dette virkelig er de største truslene Norge står overfor. Kanskje Arbeiderpartiet burde reflektere over hvorfor de stadig taper valg.

I tider hvor demokratiene rundt oss er i motgang, hvor gamle partimønstre i våre naboland går i oppløsning, og hvor regjeringene er svekket, kan vi glede oss over at Norge går mot strømmen. Vi får nå en forutsigbar flertallsregjering som også ønsker å samarbeide med hele Stortinget om samlende løsninger. Det er en stor fordel, med tanke på å løse landets problemer, at det kan bli grunnlag for å treffe vedtak som ikke umiddelbart er populære, men som er nødvendige, og som tjener landet på sikt.

Av de viktigste oppgaver en regjering og et storting kan løfte, er, i en usikker tid, å passe på Norge og identifisere det som truer oss som nasjon, demokrati og velferdssamfunn. Det er derfor betryggende at plattformen legger så stor vekt på en sikkerhets-, forsvars- og utenrikspolitikk som møter de nye truslene, og at sikkerhetsarbeidet ikke er begrenset til de tradisjonelle sektorområdene «forsvarspolitikk» og «utenrikspolitikk». Cybertrusler, fremmede maktens produksjon av falske nyheter for å påvirke opinionen i åpne samfunn, terrorisme, trafficking, sikkerhetstrusler knyttet til uavklarte identiteter for destruktive krefter som misbruker asylinstitutet – alt dette krever det motsatte av naivitet.

Statens viktigste oppgave er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet. Forsvars- og sikkerhetspolitikken må bygge på avspenning, avskrekking, konfliktforebygging og sikkerhet og stabilitet i våre nærområder samt arbeid for å forhindre at internasjonal terrorisme sprer seg. Plattformen er et utmerket grunnlag for dette.

Regjeringen vil utvikle Forsvaret, slik at det er godt rustet for å sikre Norges interesser og vår suverenitet og til å oppfylle våre NATO-forpliktelser. Operativt forsvar, kampkraft og utholdenhet i alle forsvarsgrener blir prioritert. Henvisningen til enighet fra NATO-toppmøtet oppfatter jeg som et gjentatt løfte om å oppfylle Waleserklæringen helt og fullt. Erklæringen har en betydning utover måltallene og er et uttrykk for at vi bidrar med det vi skal for å kunne forvente solidaritet den dagen vi trenger den fra andre.

Når internasjonale institusjoner som regulerer samarbeid mellom stater og håndhever rettsregler, svekkes, blir verden et farligere sted for alle stater, men i særlig grad for de små statene. De kan ikke erstatte tapt respekt for internasjonal rett med egne maktmidler.

Vår historie viser at et nært økonomisk samkvem er det sikreste for å hindre konflikt og fremme fred mellom land gjennom en troverdig alliansepolitikk. Norges økonomi er mer enn de fleste avhengig av eksport. Tollfri adgang til et forbrukermarked på 500 millioner mennesker, som EØS-avtalen gir, er avgjørende for norske arbeidsplasser og felles velferd.

Under replikkordskiftet tidligere i dag ble Arbeiderpartiets gruppeleder, Jonas Gahr Støre, spurt om hva hans eventuelle regjering måtte ha gitt av innrømmelser til anti-NATO- og anti-EØS-partiene SV og Rødt og anti-EØS-partiet Senterpartiet. Jeg la merke til at det han viste til, var stortingsflertallet, men det trenger vi jo ikke en Arbeiderparti-regjering for å sikre oss.

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:39:17]: Denne regjeringen har ført en forutsigbar og rettferdig innvandringspolitikk. Etter migrasjonsbølgen i 2015 er det gjort en rekke innstramminger for å sikre at det er de som virkelig trenger beskyttelse, som får det. Regjeringens mål er færrest mulig grunnløse søknader, rask saksbehandling og rask integrering eller retur, og resultatene viser at regjeringens politikk virker. Siden migrasjonsbølgen i 2015 har det vært en sterk nedgang i antall asylsøknader. Vi må over 20 år tilbake i tid for å finne så lave tall som i 2018.

Det har også vært en nedgang i antall innvilgede asylsøknader. Innvilgelsene i UDI gikk ned med 67 pst. i fjor sammenlignet med i 2017. I UNE gikk antall innvilgelser ned med 40 pst. i samme periode. Også familieinnvandringen for mennesker med flyktningbakgrunn gikk ned i 2018, med en reduksjon på 74 pst.

Granavolden-plattformen viderefører den restriktive og ansvarlige innvandringspolitikken som har vært ført de siste årene. Jeg vil peke på noen av punktene om innvandring i plattformen.

Regjeringen vil videreføre det vedtatte nivået på antall kvoteflyktninger, men mener at antall kvoteflyktninger må ses i sammenheng med øvrige innvandrings- og integreringsutfordringer. Om antall asylsøkere øker betydelig, bør antall kvoteflyktninger reduseres. Det samme gjelder ved en eventuell relokalisering av asylsøkere fra EU. Det gjør det mulig å se de ulike typer av innvandring relatert til flukt, i sammenheng.

Returpolitikk er viktig. Regjeringen vil legge til rette for flere assisterte returer, men også opprettholde innsatsen på tvangsretur av utlendinger uten lovlig opphold, arbeide for å få på plass flere returavtaler og videreføre innsatsen for å tilbakekalle tillatelser når beskyttelsesbehovet er bortfalt. Vi vil bruke Norges posisjon som bistandsyter til å sikre flere returavtaler og øke aksepten for prinsippet om at alle land har plikt til å ta imot egne borgere.

For å sikre innvandringspolitikken og regelverkets legitimitet er det viktig at muligheten for misbruk hindres. Regjeringen vil intensivere arbeidet mot juks og falske dokumenter og styrke innsatsen for å avdekke personer som har fått opphold i Norge på falske premiser. Vi vil også bruke DNA-testing for å avklare slektskap i forbindelse med familiegjenforening.

Videre vil vi styrke saksbehandlingen for konvertitter og vurdere praksisen i klagesaker som knytter seg til forfølgelse på grunn av religion. Regjeringen vil også innskjerpe regelverket for flyktninger som drar på reise til hjemlandet uten forutgående avtale med norske myndigheter, og som ikke kan sendes ut på grunn av folkerettslige forpliktelser.

Regjeringen fører en forutsigbar politikk som ikke vinger fra grøft til grøft, og en etisk solid begrunnet politikk. I dette ligger det at vi fortsatt vil føre en restriktiv, ansvarlig og rettssikker innvandringspolitikk innenfor rammen av internasjonale forpliktelser. Det er avgjørende for å sikre regjeringens overordnede mål om et bærekraftig velferdssamfunn for fremtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [16:42:55]: Situasjonen for ofre for kriminalitet er alvorlig. Kriminelle får strafferabatt, folk står i uverdige lange køer i domstolene og hos politiet, og folk mister tillit til rettsapparatet. Likevel velger landets justisminister i dag utelukkende å snakke om innvandring. Tar ikke justisministeren situasjonen i sitt eget felt på alvor?

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:43:22]: Justis- og innvandringsministeren tar situasjonen i politiet svært alvorlig. Det samme gjelder situasjonen for domstolene. Og som representanten vet, pleier jeg å bruke de fleste av mine innlegg i Stortinget til å snakke om politireformen.

Jeg merker meg at Arbeiderpartiet sjelden vil snakke om innvandringspolitikk, men la oss gjerne snakke om politiet. Det har vært en historisk styrking av politiet under denne regjeringen. 1 600 flere politifolk gjør at vi har en politikraft som vi aldri har hatt før. Grunnen til at vi har hatt denne satsingen, er at verden har endret seg, kriminaliteten har endret seg, og da må også politiet endre seg.

En av de store og viktige utfordringene er en endring i kriminalitetsbildet som legger beslag på store ressurser. Det gjelder særlig voldtektsforbrytelser og overgrepssaker, som har hatt en eksplosiv kraft, en eksplosiv vekst, som vi er nødt til å omprioritere ressurser for å kunne møte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [16:44:27]: Statsråden liker å skryte av sine egne satsinger på politiet. Likevel

får gjennomføringen av politireformen nå det vi kan kalle slakt, senest i en rapport fra PHS og BI. Parat har vist i sin rapport hvor hardt regjeringens ABE-kutt rammer våre domstoler. Vi vet også at i fengslene landet rundt har regjeringens kuttpolitikk sugd ut flere hundre millioner kroner som heller burde gått til styrket samfunnsikkerhet og rehabilitering.

Det er åpenbart at justisministeren ikke lytter til opposisjonen, men tar justisministeren disse poengene mer på alvor nå som den samme situasjonen slås fast i flere uavhengige rapporter?

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:45:09]: Politireformen ble gjennomført i 2018. Vi er nå kommet til januar 2019. Jeg synes det er litt tidlig å felle dom over noe vi har holdt på med i 2018. Det er en svær reform. Det er en veldig omfattende reform, og den kommer etter min mening kanskje i seneste laget. Dette er noe vi burde ha gjort for lenge siden – med stort trykk og med stor kraft. Det er en omstilling som også politiet må ta. Når verden endrer seg, må også offentlig sektor, endre seg, og da må også politiet endre seg.

Jeg er villig til å forstå og skjønne at omstilling er krevende, og at ikke alle er like fornøyd hele tiden. Det vi har gjort, er at samtidig som vi har hatt en omstilling, har vi styrket alle deler av denne sektoren betydelig. Vi er fortsatt midt i reformen, vi har akkurat startet på den, og jeg vil ikke være med på å felle noen dom over reformen – om den er vellykket eller ikke – men jeg tror den er helt nødvendig.

Maria Aasen-Svensrud (A) [16:46:09]: Spørsmålet var ikke om statsråden ønsket å felle en dom over reformen, men om han ønsket å lytte til de tilbakemeldingene som har kommet.

Da ønsker jeg å spørre om et annet tema som statsråden selv har tatt opp, og som er nevnt flere ganger i erklæringen – vold og overgrep. Statsråden sier selv at det har vært en eksplosiv økning, og det er sant. Erklæringen bærer et løfte om at dette nå skal tas tak i. Likevel lurar jeg på om vi kan stole på disse store ordene, for hittil har det nettopp blitt med store ord. Kan vi stole på at høyre-regjeringen og statsråden nå vil følge opp med både penger og konkrete tiltak i denne alvorlige situasjonen?

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:46:59]: Vi har hatt flere handlingsplaner og opptrappingsplaner på området. Det har ikke bare vært store ord. Det har vært «hard cash», det har vært penger, det har vært mennesker, det har vært politifolk, det har vært barnehus, og det har vært spesialister innenfor dette området. Fortsatt øker det, for det er en utfordring med en del av disse sakene. Hvis man har overgrepssaker, spesielt på nett, og man gjør en god innsats fra politiet, et godt politihåndverk,

og avslører det, så dukker det opp flere saker – og flere saker. Så en del av den veksten som vi har hatt innenfor vold, overgrep og voldtekt, skyldes faktisk at politiet prioriterer disse oppgavene mer og dermed avdekker det som jeg i veldig stor grad tror har vært mørketall, som har vært der hele tiden, som vi ikke har vært i stand til å avsløre, men som vi nå har fått trykk på for å kunne ta.

Maria Aasen-Svensrud (A) [16:47:54]: Det er godt å høre at statsråden ser utviklingen hva angår vold i nære relasjoner. Vi fra opposisjonen kommer til å følge dette temaet videre.

Et poeng som også fanget min interesse i erklæringen, er den tydelige politikken som vi bør kunne kalle «tough on crime». Men i denne harde linjen som høyre-regjeringen ønsker seg, ser det ut til at vi skal få en ny form for barne- og ungdomsfengsler, der barnevernet skal overta straffegjennomføringen og ansvaret for dette. Det virker på meg som en voldsom tilstramning og endring av barnevernets formål. Bør ikke heller barnevernet løse sine oppgaver, og så kan ungdomsenhetene, med sin kompetanse, sine spesialister, ta seg av straffegjennomføringen? Linjen fra høyre-regjeringen virker både tøff og hard, men mener statsråden at den er smart, og kan statsråden begrunne det – for det er ikke helt opplagt for meg?

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:48:55]: Det er fortsatt ungdomsenhetene, politiet og domstolene som skal ta hånd om dem mellom 15 og 18 år. Dem skal vi ha på spesielle ungdomsenheter, og vi prøver å unngå bruk av fengselsstraff så mye som mulig.

Det representanten sannsynligvis tenker på, er dem som er under 15 år, dvs. under den kriminelle lavalder, og som politiet og domstolene ikke skal behandle. En del av utfordringen er at også blant dem pågår det vesentlig kriminalitet, og det har vært en vekst innenfor en del av de områdene. Hvis man har en situasjon der mindreårige voldtar andre mindreårige, har vi en forpliktelse med hensyn til å beskytte andre barn mot dem. Det er ikke snakk om fengsel, det er ikke snakk om straff, det er snakk om at barnevernet må intensivere innsatsen overfor en gruppe mindreårige som politiet ikke kan gjøre noe med, og som barnevernet derfor må håndtere.

Emilie Enger Mehl (Sp) [16:50:08]: Før den norske politireformen ble gjennomført, hadde allerede en rekke av våre naboland gjennomført liknende reformer, og i en felles kronikk i 2016 skrev lederne av de nordiske politiforbundene:

«I Norge vil en reform, som ligner den svenske, bli gjennomført ved årsskiftet. Sannsynligvis med samme kaotiske konsekvenser og med mindre nær-

het som resultat. I Danmark har man stort sett avskaffet nærhet og lokal patruljering.»

Fra regjeringshold var svaret at selv om man skulle ta de samme grepene i den norske reformen, skulle man på et eller annet vis få andre resultater enn man fikk i våre naboland. Politireformen i Norge skulle nemlig ikke være noen sparereform, men i dag kommer det melding på melding om politidistrikt som er nødt til å innføre store sparetiltak, og alvorlige saker som hopper seg opp på grunn av kapasitetsproblemer. Kan statsråden fortsatt stå rakrygget og si at politireformen ikke er en sparereform, og kan han i så fall si hvor pengene tar veien, når de åpenbart ikke når politidistriktene?

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:51:12]: Det er veldig lett å vise og dokumentere at politiet har fått økt ressursene – betydelig økt ressursene, i milliardbeløp – og det fortsetter i 2018. Det har vært 400 nye årsverk i politiet i 2018, og det kommer enda flere årsverk i 2019.

Samtidig er det visse typer kriminalitet som øker voldsomt, og det er en type kriminalitet som legger beslag på store ressurser. Når man står overfor en overgrepssak med 400–500 fornærmede som skal håndteres, er det klart at det legger beslag på store ressurser. Jeg synes det er bra at vi prioriterer disse sakene og bruker ressurser på dem, men jeg ser også at det spiser ressurser i forhold til en del av de andre tingene som politiet gjerne skulle gjort mer av. Men man har altså fra både Stortingets og regjeringens side ønsket å prioritere overgrepssaker, man ønsker å prioritere voldtektssaker, og da må politiet prioritere de ressursene. Til tross for milliardsatsing de senere årene, skulle jeg ønske at man kunne gjort mer.

Emilie Enger Mehl (Sp) [16:52:18]: Det er også veldig lett å vise at tjenesteproduksjonen i politiet har blitt svekket mange steder etter reformen. Det er bare å ta en liten titt i media og se på alle sakene om de mange sakene som hopper seg opp, og om lang liggetid, også i alvorlige saker.

Det er ikke bare politiet som sliter, også domstolene er hardt presset på kapasitet. Saksbehandlingstiden er langt over lovens krav i mange domstoler, og domstolene har uttrykt at de er overrasket over nedgangen i antallet straffesaker som har kommet inn til domstolene, og vist til at en vesentlig del av det skyldes politireformen, som har ført til at tjenesteproduksjonen på straffesaker har gått ned hos politiet.

Regjeringen har nylig lagt ned seks fengsler og skryter veldig av at soningskøene er borte. Men jeg lurer på om statsråden kan se noen sammenhenger mellom lavere tjenesteproduksjon i politiet og i domstolene og mindre behov for fengselsplasser.

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:53:17]: Restansene har gått ned siden Senterpartiet satt i regjering. Oppklaringsprosenten har gått opp siden Senterpartiet satt i regjering. Fengselskøen er fjernet under denne regjeringen.

Det er helt riktig at vi legger ned noen fengsler – lavsikkerhetsfengsler – og det synes jeg er en helt naturlig omstilling som man må kunne ha. Det kan ikke være meningsfullt å drive tomme fengsler. Det kan heller ikke være meningsfullt å prøve å fylle fengslene ved å skaffe seg flere kriminelle i landet. Det viktige er at vi bruker ressursene på forebygging, så vi slipper å ha folk i fengsel. Derfor er forebygging hovedstrategien også her. Og kriminaliteten i Norge går faktisk ned. Den vokser på noen områder – vold og overgrep, seksuallovbrudd. De skal ikke i lavsikkerhetsfengslene. Men på de andre typene kriminalitet er det en fallende tendens, i tillegg til at vi bruker fotlenkese-soning, som gjør at vi har en overkapasitet.

Karin Andersen (SV) [16:54:32]: Når statsråden snakker, kan det høres ut som om flyktningkrisen i verden er over. Men det er jo ikke sant. Europas grenser er stengt, og folk forkommer nå i flyktningleirer, også i Europa, i Hellas. Antallet flyktninger i verden har økt, men Norge skal gjøre mindre.

Norsk helsepersonell har vært i Hellas, og de sier de aldri har sett verre. Der er det altså barn som ikke får skolegang på mange år, ikke helsehjelp, knapt et telt eller en sovepose å klare seg med. I tillegg til dette mener regjeringen at 541 av de asylsøkerne som er kommet til Norge, skal tilbake igjen til Hellas. Hva er grunnen til at regjeringen vil øke nøden i flyktningleirene i Hellas, og mener at de ikke har kapasitet til å behandle disse søknadene i Norge?

Statsråd Tor Mikkel Wara [16:55:33]: Det ligger til grunn et Dublin-regelverk som denne regjeringen mener det er viktig å følge. Det betyr at asylsøknader skal behandles i det landet hvor man først blir registrert. Det er en allmenn europeisk forståelse for at det er sånn det skal være, og jeg tror at det er en veldig stor fordel at man på disse områdene prøver å få felles europeiske løsninger og felles europeiske forståelser, sånn at man ikke kan ha «asylshopping» fra land til land.

Denne regjeringen øker jo antallet kvoteflyktninger, og utvelgelsen av kvoteflyktningene skjer i hovedsak i samarbeid med FNs høykommissær. Hvis man mener at vi liksom skulle ta disse flyktningene fra Hellas nå fordi noen har vært og sett noe, lurer jeg på hvilke flyktninger representanten mener vi skal la bli igjen i flyktningleirene – la disse snike i køen. Jeg mener at vi øker satsen, og vi bør konsentrere oss om den flyktninginnsatsen vi gjør gjennom FNs høykommissær.

Karin Andersen (SV) [16:56:34]: Jeg vet at justisminneren hadde samtaler med høykommissæren for flyktninger i går. Da vet jeg også at høykommissæren har gjort oppmerksom på denne situasjonen, og at det er høykommissæren som kan plukke ut hvem som er mest i behov. Da kan man f.eks. nevne en del av de unge jentene som sitter der nå uten beskyttelse, som blir utsatt for overgrep og vold, som blir gravide, en del av de ungene som ikke får skolegang, eller en del av de andre, som er sjuke, og som absolutt trenger å komme inn under bedre forhold. Norge bruker til og med EØS-midler til disse leirene, uten at jeg er helt sikker på at justisminneren eller regjeringen har kontroll på at de pengene blir brukt slik at det er verdige forhold i disse leirene. Mitt spørsmål er igjen, jeg vil gjenta det: Hvorfor vil regjeringen øke nøden i Hellas? Det er ingenting i Dublin-regelverket som tvinger oss til å gjøre det.

Statsråd Tor Mikkelt Wara [16:57:40]: Vi ønsker ikke å øke nøden i Hellas. Derfor gir vi betydelig støtte, økonomisk støtte, til Hellas. Det har vi gitt de siste årene, gjennom EØS-midler, og det kommer vi til å fortsette å gjøre. Det handler om å hjelpe flyktningene i deres nærområde, som er et velkjent og ganske godt akseptert prinsipp.

Vi skal også ta imot kvoteflyktninger i Norge, og da finnes det mange historier om flyktninger som har ligget lenger i leir, over hele verden, og som man må plukke ut. Da plukker vi dem ut basert på anbefalinger fra FN og basert på de anbefalingene som vi legger til grunn når vi skal velge ut. Vi skal plukke ut 3 000 kvoteflyktninger i 2019. Det er kvoteflyktninger som i all hovedsak er kvoteflyktninger som har ventet lenge, og som er i leirer som man gjerne skulle ønske å avskaffe, men vi kan ikke ta imot alle.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Anniken Huitfeldt (A) [16:58:50]: Byen Hebron på Vestbredden er hjem for 220 000 palestinere. I sentrum av Hebron har 500 israelske bosettere slått seg ned. I 1997 drepte en israelsk bosetter 29 muslimer i moskeen i Hebron. Siden den gang har en norskledet internasjonal observatørstyrke, på oppdrag fra israelske og palestinske myndigheter, jobbet for å bedre forholdene i byen. I 20 år har de sivile observatørene fulgt redde skolebarn til skolen, de har stanset slåsskamper, og de har hindret konflikter. Det kan det bli en slutt på nå, for Netanyahu's ytterste høyre-regjering vil kaste Hebron-observatørene ut allerede i morgen, 31. januar, de samme observatørene som i desember dessverre måtte konstatere at israelske myndigheter begår systematiske overgrep mot palestinere i Hebron.

Samtidig har vi her hjemme fått en regjeringsplattform hvor Israel som eneste land gis en særstatus. I Arbeiderpartiet er vi for samarbeid, vi er for handel med Israel, vi er motstandere av boikott, men det er et usedvanlig dårlig tidspunkt for en norsk regjering å fremme ukritisk favorisering på, av et Israel på helt feil kurs, der uforsonlige krefter på ytre høyre fløy får stadig mer makt. Israels regjering opptreer stadig mer kompromissløst, også overfor noen av de aller svakeste, som skolebarna i Hebron. Tostatsløsningen står dessverre stadig svakere. Da er det et alvorlig feilgrep å omfavne en regjering som attpåtil bryter Oslo-avtalen. Derfor: Om ikke denne regjeringa makter å ta tydelig til motmæle mot den varslede utkastingen av Hebron-observatørene, gir det etter min mening liten mening å snakke om en balansert Midtøsten-politikk.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i våre nærområder har endret seg siden 2014. Med økt spenning må vi ta større ansvar for vår egen sikkerhet. Da er det ikke særlig betryggende å høre at statsministeren i erklæringen i går snakket misvisende om Norges forsvar og forpliktelser overfor våre NATO-allierte. For statsministeren påsto at høyre-regjeringen vil bevege forsvarsutgiftene «ytterligere i retning av 2-prosentmålet». Det er jo direkte feil: Denne regjeringa beveger *ikke* forsvarsutgiftene ytterligere i retning av 2 pst. Denne regjeringa beveger seg tvert imot vekk fra 2-prosentmålet, for fra 2018 til 2019 synker BNP-andelen til Forsvaret. Arbeiderpartiet vil prioritere vårt felles forsvar, vi setter av penger til å satse på hær, på norske soldater, helikopter og moderne utstyr.

Kvinnens rett til abort blir brukt som brikke i et spill om politisk makt. Hvor skal det stanse? Det spørsmålet stilte et internasjonalt helsenettsted om abortdebatten i Norge før jul, et anerkjent helsenettsted. Statsministerens invitasjon til å endre abortloven vekker altså oppsikt internasjonalt. Jeg frykter at denne høyre-regjeringen har svekket Norges troverdighet som likestillingsland. Jeg er for en debatt om genteknologi og etiske spørsmål, men abort må aldri brukes i et maktspill! Vi er enige om å gjøre noen begrensninger i abortloven, sa Fremskrittspartiets parlamentariske leder tidligere i dag. Det er rene ord for pengene. Arbeiderpartiet sier nei til ethvert tilbakeskritt for kvinnens rett til å bestemme over egen kropp.

Nils T. Bjørke tok her over presidentplassen.

Peter Frølich (H) [17:03:19]: Luksusdagene for oss politikere er når vi kan stå og dele ut midler til et fint formål og synlige tiltak – kulturmidler, næringstilskudd eller overføringer til frivillige organisasjoner – eller klippe snoren på en bro eller en ny tunnel. De dagene som sjelden verdsettes, er de dagene når vi bevilger

penger til tiltak som egentlig ingen merker, som få i Norge vet noe om, som ingen egentlig savner så veldig i hverdagen sin, men som er tiltak vi alle trenger, nemlig tiltak for å trygge Norge. De gjemmer seg gjerne bak tørre titler i budsjettpostene – IKT-sikkerhet, sikrings-tiltak, Politidirektoratet og underliggende etater, digital infrastruktur, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, investeringer for Forsvarets logistikkorganisasjon, byggesaker i politiet, sivil klareringsmyndighet, nød- og beredskapskommunikasjonen – you name it! Det kan være én million, og det kan være én milliard, men fellesnevneren er at dette er pengebruk som går under radaren for de aller, aller fleste i Norge. En notis om at regjeringen bruker en halv milliard på IKT-sikkerhet, vil bli veldig fort nedover forsiden på vg.no.

Heldigvis har vi det slik. Heldigvis sitter ikke nordmenn klistret til radioen og lytter anspent for å høre om regjeringen bevilger mer penger til tiltak for trygghet. Det er fordi vi stort sett kan føle oss trygge i Norge. Vi har en regjering som sikrer trygghet, og det er det viktigste den kan gjøre for sine innbyggere. Tryggheten vår fikk seg riktignok en solid trøkk etter terrorangrepet mot Arbeiderpartiet og mot landet vårt. Det å sovne uten trygghetsfølelsen, å se seg over skulderen, frykte fremtiden og mistenke andre – den følelsen er giftig for et samfunn hvis den får lov til å sette seg.

Bak de tørre budsjettpostene jeg nevnte i sted, har det derfor vært en bevisst borgerlig politikk. Siden 2013 har regjeringen til Erna Solberg konsekvent bygget opp politiet, konsekvent bygget opp Forsvaret og konsekvent bygget opp sikkerhetsmyndigheten i Norge. Målet vårt er klinkende klart: Vi skal stå til eksamen dersom noe skulle skje igjen. Å satse på trygghet gir kanskje ingen kortsiktig politisk gevinst, men det er en av de viktigste langtidsinvesteringene vi kan gjøre. Etter hvert vil de tørre, grå budsjettpostene slå ut i blomst og ende opp i ekte trygghetsiltak for innbyggerne i Norge. Midler til IKT-sikkerhet blir til cybersentre, midler til POD og underliggende etater vil bli hundrevis av nye politifolk, nye politibiler, nye politihelikoptre. Midler til byggesaker i politiet blir til et av verdens beste og mest moderne beredskapssentre, og midler til investeringer for Forsvarets logistikkorganisasjon blir til luftvern, nye avdelinger i nord, ubåter, kampfly, helikoptre, stridsvogner og til soldater som drar ut for å holde oss andre trygge. Denne listen kunne fortsatt.

Justisdelen av den nye regjeringsplattformen inneholder heldigvis ingen nye dramatiske punkter. Det skal vi være glade for. Justis er heldigvis et stabilt og ganske konservativt politikkområde, men det adresserer likevel noen av de særlige utfordringene som har oppstått de siste årene. For det første: Vi skal komme gjengkriminaliteten til livs, og unge gjengkriminelle skal håndteres

med tydelighet, og det er ikke for å skade, men det er for å hjelpe.

For det andre: Politiet står i en vanskelig reform, og vi må innrømme at vi går gjennom en skyggenes dal når det gjelder politireformen, før resultatene virkelig viser seg. Og når vi går gjennom en sånn dal, er det ganske lurt å gå videre. Der andre partier vakler i møte med litt motstand, er plattformen tindrende klar på at politireformen skal fullføres, den skal få virke, og om noen år er det ingen som kommer til å ønske å gå tilbake igjen til det politiet man hadde før.

For det tredje skal vi ta tak i straffesaksbehandlingen. Vi har sett at noen saker hopper seg opp i rettsvesenet fordi kriminaliteten blir mer kompleks. Kriminalitet handler ikke bare om å ta fartskontroller og patruljere i gatene; det handler også om organisert kriminalitet, vanskelige voldtektssaker og uhyrlige overgrepssaker mot barn på nett. Plattformen er også tindrende klar på at politiet og påtalemyndigheten skal settes i stand til å håndtere den type kriminalitet.

Avslutningsvis vil jeg si at vi politikere er glad i målinger, spesielt når de går bra. Og målinger går opp og ned, men én måling er tindrende klar, og det er den som viser at regjeringen har skyhøy tillit når det kommer til å skape trygghet for folk i Norge.

Rigmor Aasrud (A) [17:08:34]: Den utvidede høyre-regjeringen lover både økte utgifter og lavere inntekter, samtidig, og så snakker de om bærekraftig velferd. Det henger ikke sammen. En høyre-regjering som har satt norgesrekord i bruk av oljepenger, og i den nye regjeringserklæringen sier de at de skal fortsette med å senke inntektene, samtidig som utgiftene skal økes. Det er et regnestykke som ikke går opp, og jeg skjønner det, når Høyres finanspolitiske talsperson for noen dager siden sa at man ikke hadde tatt seg bryet med å beregne hva plattformen koster, ei heller visste når den kunne gjennomføres. Dette henger jo ikke sammen.

Mange forslag i regjeringserklæringen koster mye penger. Barnetrygden for de minste vil koste milliarder, nærpolitireformen skal oppfylles, kriminalomsorgen skal styrkes, forpliktelsene overfor NATO skal trappes opp, bistandsbudsjettet skal utgjøre 1 pst. av brutto nasjonalinntekt hvert år. Alt dette er utgiftsøkninger i milliardkronersklassen, som skal kombineres med kutt i skatter og avgifter. Da blir det unektelig mindre inntekter i statskassen. Og hvor skal så pengene komme fra? Det er ikke godt å si. Hva betyr egentlig de motstridende setningene i plattformen? Miljøavgiftene skal økes – eller skal de ikke det? Handlungsregelen skal bevares – men samtidig muligens skrotes. Å utrede hvordan man kan omgå handlingsregelen, er et dårlig tegn. Det selverklærte styringspartiet som Høyre mener å være, må ty til

kreativ bokføring for å få budsjettet til å gå opp – en smart løsning, som Henrik Asheim kalte det. Når det ikke finnes spor av inntekter som kan dekke kostnadene, må regjeringen ha andre planer. Blir det kutt i offentlige tjenester, eller blir det høyere egenandeler? Og til tross for at et nytt parti har kommet inn i regjeringen, er det jo egentlig ganske lite nytt i plattformen. Regjeringen tar med seg det aller meste fra Jeløya-plattformen.

Men det er ett unntak – som er nytt. Det står nemlig at høyreregjeringen vil jobbe for at «flere private tjenestetilbydere i større grad kan bidra til å løse fellesskapets oppgaver». Og her er det ikke satt noen grenser. Hva blir det neste som skal løses av private tjenestetilbydere?

Dette viser i hvilken retning regjeringen vil ta oss. Mer privatisering betyr at vi får et todelt helsevesen, hvor de som har råd, kan kjøpe seg ekstra tjenester. Det offentlige helsetilbudet, som er til for alle, kan komme til å forvitte. I andre land hvor privatisering har fått fritt leide, har det ført til økte egenandeler. Vi vil ikke havne i en situasjon hvor det er lommeboka som skal avgjøre hvor gode tjenester en får.

En annen ting som ikke er nytt, er at forskjellene mellom folk øker, og at høyreregjeringen ikke gjør noe med det. Dette er vår tids store utfordring. Hele samfunn snus på hodet når folk føler seg forfordelt. Resultatet kan bli en situasjon der folk opplever uro. Resultatet er at økonomien vokser mindre og i verste fall krymper. Handelsavtaler skrotes, og kaos herjer i Storbritannia. Folk blir motvillige til politiske løsninger, og statlig styring blir vanskelig. Dette er alvorlig. Men det er likevel overraskende, synes jeg, at høyreregjeringen ikke sier noe om denne problemstillingen i regjeringserklæringen.

For oss i Arbeiderpartiet vil det å forhindre en utvikling i retning av et todelt samfunn være det aller viktigste, forhindre økte forskjeller. Med vårt budsjett ville folk med lave inntekter, under 750 000 kr, fått mer å rutte med, og det trengs, for utgiftene til barnehager, til bompenger og til strømutfgifter øker. Mer til dem som trenger det, betyr mer i skatt for dem som tåler det. Regjeringen senker skattene for dem med høye inntekter og formuer. De 1 000 rikeste har fått 1,3 mill. kr i skattellette, mens den siste skatteøvelsen til regjeringen er å skattlegge frikort til bussjåfører og festivalpass til dugnadsarbeiderne. Dette bidrar ikke til bærekraftige budsjetter inn i framtiden.

Mari Holm Lønseth (H) [17:13:45]: Et bærekraftig velferdssamfunn skapes nedenfra, av bedriftseieren ved den lokale hjørnesteinsbedriften, av fagarbeidere, av frivilligheten og av familien. Det er ikke alltid at det er representantene som sitter på Stortinget, som vet best hva som er rett å gjøre i kommunene eller for folk. Derfor er det et viktig prosjekt at vi må flytte mer makt bort

fra denne salen og ut der folk bor. Vår jobb er å sette små og store fellesskap i stand til å styre sin egen hverdag og forme framtiden for seg og sine, for nettopp når folk og lokalsamfunn får tillit, vil de også ta ansvar, enten det er til familiens beste, til eget beste eller til lokalsamfunnets beste. Derfor vil denne regjeringen ha færre innsigelser i kommunenes planer, vi vil fortsette å lytte til lokaldemokratiet. Flere oppgaver skal flyttes til kommunene og til fylkene, og folk flest skal få mer makt.

Det går godt i Norge, men vi har noen store utfordringer. Handlingsrommet i økonomien vil bli mindre. Inntektene fra olje og gass kommer til å gå ned, og selv om det er positivt at folk lever lenger, vil det også være en utfordring for velferdstjenestene våre. Derfor må vi legge til rette for at det skapes nye arbeidsplasser, som bidrar til statsbudsjettet. Da må vi fortsette den massive utbyggingen av infrastruktur, folk og bedrifter må få lov til å beholde litt mer av sine egne penger, det må forskes og utvikles mer, og det må bli lettere å være gründer – for å nevne noe. Dette er god næringspolitikk, og god næringspolitikk er god distriktspolitikk.

Med denne erklæringen beholder vi et levende Distrikts-Norge, for i dag går det godt i hele landet. Ledigheten har ikke vært lavere på over ti år, og den er spesielt lav i distriktsfylkene. Det går godt både med landbruket og i havbruksnæringen.

Den stakkarliggjøringen og svartmalingen av distriktene som venstresiden kommer med, stemmer fremdeles ikke med virkeligheten. SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, sammen med MDG og Rødt, er ikke akkurat noen allianse for verdiskaping. Det er tvert imot heller en allianse for reversering, og det vil ikke skape levedyktige byer og bygder. Den reverseringsalliansen de partiene står for, takket befolkningen nei til to ganger, og jeg er også glad for at denne regjeringserklæringen setter en stopper for reverseringen.

Digitalisering er ikke et mål i seg selv; det er et middel for en mer effektiv og brukerorientert offentlig sektor som gir en enklere hverdag for innbyggerne, for næringslivet og for de ansatte. Digitaliseringen av offentlig sektor har allerede kommet langt, men vi har et mye større potensial. Det bærer denne regjeringplattformen også preg av. Hvis vi f.eks. klarer å fulldigitalisere byggesaksprosessene, kan vi frigjøre flere milliarder kroner, både for kommunene og for byggenæringen. Kommunene trenger større og sterkere fagmiljø for å ta ny teknologi mer i bruk, men i tillegg til å bygge nye og større fagmiljø må vi f.eks. fortsette den suksessen som den kommunale medfinansieringsordningen har vært. Det gjør at man klarer å realisere lønnsomme små og store digitaliseringsprosjekt, og på to år har vi brukt omtrent 330 mill. kr på ordningen. Men de prosjektene som har fått penger, kan frigjøre over 7 mrd. kr over ti år. Det vi-

ser oss at hvis vi tør å tenke nytt, ta i bruk ny teknologi, kan vi få mer igjen for mindre.

Denne debatten bekrefter nok en gang at opposisjonen ikke har noen nye ideer for å løse de store utfordringene som Norge står overfor i årene som kommer. Etter snart seks år i opposisjon er det fremdeles den samme svartmalingen, som ikke har rot i virkeligheten med tanke på hvordan det egentlig står til. Løsningen på problemene er fremdeles like fantasiløs. Det er enten økte skatter eller mer reguleringer, og konsekvensen av politikken er fremdeles stillstand og på sikt forvitring. Den politikken gir oss ikke et bærekraftig velferdssamfunn. Skal vi lykkes med det, trenger vi modernisering, digitalisering og mer frihet og ansvar til enkeltmennesket, til familien og til lokalsamfunnet. Det sikrer vi gjennom denne plattformen.

Terje Aasland (A) [17:18:53]: Den 17. januar ble det klart at de fire borgerlige partiene var enige om å danne regjering. Men det er greit å minne om at det skjedde med knappest mulig tilslutning – ikke bare én gang, men to ganger på veien til denne regjeringen. Det som slo meg allerede første dag, var at regjeringen virket sliten. Hvor var humøret, hvor var smilene, hvor var entusiasmen? Det virket som det var helt borte.

Jeg var litt spent. Jeg var spent på hva Kristelig Folkepartis inntreden faktisk ville bety når det gjelder verdier jeg synes er viktige i samfunnet. Skulle vi få en politikk hvor vi tok mer ansvar for hverandre, bygde et sterkere fellesskap og større likeverd? Svaret når vi leser regjeringserklæringen, er dessverre nei.

Men det er det vi egentlig burde ha behandlet i dag. Vi burde ha behandlet en regjeringserklæring hvor det politiske fundamentet og trykket faktisk ble brukt for å redusere forskjeller, hvor det kunne ha blitt enklere for dem som har det vanskelig, hvor flere kunne ha fått muligheter til å lykkes. Vi kunne ha behandlet en regjeringserklæring hvor vi fikk et samfunn med mer toleranse og større evne til å inkludere. Men det er ikke en slik regjeringserklæring vi har fått.

Høyrepolitikk bygger ikke et varmere samfunn. Høyrepolitikk fører ikke til et rausere og mer inkluderende samfunn. Nei, høyrepolitikk er ikke et fundament for mer inkludering og mangfold. Høyrepolitikk skaper større forskjeller og mer avstand og mindre forståelse mellom og blant folk.

Et annet vesentlig spørsmål akkurat i dag når det gjelder regjeringserklæringen, er om denne erklæringen gir et større politisk grunnlag for å skape verdier og utnytte de fantastiske mulighetene vi har, og sånn sett også sikre at flere kommer i arbeid. Jeg kan ikke finne noen gode svar som underbygger at en vil bruke muligheten i større grad. Men vi kan i dag lese i Klassekampen

at næringsministeren har laget seg åtte teser om norsk industripolitikk – ja, egentlig åtte selvfølgeligheter om industripolitikken. Han sier at myndighetene skal tørre å prioritere industrien over andre næringer. Men ser vi noe av det i regjeringserklæringen? Nei, vi gjør ikke det. Vi ser ikke noe til at industripolitikken blir prioritert over noe annet i regjeringserklæringen. Jeg kan i hvert fall ikke se hva det er som uttrykker det.

Det blir ikke mer industriproduksjon av næringsministerens åtte teser. At Norge er et industriland, er en selvfølgelighet. Industrien har vært, er og vil forbli en viktig del av norsk verdiskaping. Men man må da velge å satse på industrien i tiden framover. Vi burde i den tiden vi nå har bak oss, de siste fem årene med lavkonjunktur, ha brukt muligheten til å omstille oss og til å styrke industrisatsingen inn mot et lavutslippssamfunn. Men er det det som har skjedd? Nei, det har ikke skjedd.

I går kom Norsk Industri med sin konjunkturrapport. Den viser heldigvis vekst. Men det understrekes at den veksten er skjør – veldig skjør, og veldig usikker. Vi hadde hatt muligheten til at den veksten som ligger i den konjunkturrapporten, hadde gitt enda mer optimisme og vært enda mer kraftfull, og ikke minst: De mulighetene vi hadde, og har, burde i større grad ha vært brukt. Det burde allerede nå ha vært en prinsipiell avklaring omkring karbonfangst for prosjektene i Norcem i Brevik og Klemetsrud i Oslo. Vannkraften burde ha vært et betydelig og varig fortrinn for norsk industri. Vi burde ha hatt mer risikovillig kapital tilgjengelig, i fleksible ordninger som bidro til at mulighetene kunne realiseres.

Det har vært snakket mye om satsingen på yrkesfagene i dag, og det er bra. Men det burde ha vært satset enda mer på yrkesfagene, nettopp for å underbygge industriens framtidsmuligheter. Det burde i langt større grad ha vært lagt til rette for å utvikle industriproduksjonen på de fantastiske ressursene som f.eks. skogen gir – biodrivstoff er ett eksempel. Det samme burde så absolutt ha vært gjort for fiskeriressursene våre.

Det er ingenting nytt i regjeringserklæringen som kan tydes dit hen at flere muligheter skal utnyttes i tiden framover. Det som understrekes i denne regjeringserklæringen, er at det nå legges til rette for en storstilt privatisering av offentlig velferdsproduksjon som eldreomsorg, skole og helse. Jeg synes det er bekymringsfullt.

Vi ser, og jeg tror vi veldig tydelig kommer til å stadfeste det når vi nærmer oss 2021, at høyrepolitikken som skal føres nå de neste årene, vil føre til at forskjellene vil fortsette å øke. Individualiseringen forsterkes, og fellesskapet reduseres. Mangfoldet og solidariteten vil blekne, og de mange mulighetene vil forbli uutnyttet. Jeg synes det er synd, og vi går mot nye tapte år.

Statsråd Monica Mæland [17:24:01]: Vi bor i et fantastisk, langstrakt land der verdiskapingen skjer fra nord til sør, langs kysten og i innlandet. Og det er den verdiskapingen som legger grunnlaget for vår velferd. Det er oljen, det er fisken, det er reiselivet og industrien som sørger for at vi har gode skoler, et helsevesen i verdensklasse og et sikkerhetsnett som fanger oss opp når vi trenger det.

Som kommunal- og moderniseringsminister er jeg opptatt av levende lokalsamfunn og vekst i hele landet, og jeg er derfor veldig glad for at det går så bra i Distrikts-Norge. Og det er viktig at vi snakker godt om distriktene, for det er ingen som flytter til et sted som blir snakket ned med begreper som nedgang, utflytting og pessimisme.

Regjeringen fører en distriktpolitikk som virker: Det bygges ut vei og bane som aldri før, vi får bedre resultater i skolen gjennom tidlig innsats, vi satser på forskning og utvikling, og vi gir skattelettelser til norske bedrifter som vil skape nye arbeidsplasser.

Vi ser nå at arbeidsledigheten er rekordlav, og næringslivet blomstrer. Norsk Industri presenterte i går en rapport som sier at industrien vil få en vekst på 6–8 pst. i år. Det er veldig bra. Og når det bygges ut vei og bane som aldri før, knyttes byer og bygder sammen, avstander betyr mindre, og vi vet at god infrastruktur er viktige rammebetingelser for vårt næringsliv.

Selv om det går bra nå, er det ingen selvfølge at det fortsetter. I Granavolden-plattformen legger vi grunnlaget for nettopp den veksten som kreves i distriktene.

Den første utfordringen er den viktigste: Å skape et bærekraftig velferdssamfunn krever at vi lykkes med å omstille norsk økonomi til en ny tid. Vi må også skape vekst og flere jobber, og vi må bygge infrastruktur i hele landet. Og sist, men ikke minst: Vi må fremme det grønne skiftet og sikre at Norge har flere bein å stå på i framtiden.

Når jeg reiser rundt i landet, sier nesten alle at det viktigste behovet deres er å få folk med riktig kompetanse. Se for deg en ung, nyutdannet barnevernspedagog. Er det noen som tror at drømmen etter studiene er å jobbe i en kommune som den eneste ansatte i barnevernet, uten kolleger man kan dele erfaringer og bekymringer med, hvor man ikke kan være syk en eneste dag fordi en selv utgjør hele etaten?

Når tre kommuner med to ansatte hver i barnevernet slår seg sammen, blir det faktisk et miljø på seks stykker. Det er mye bedre enn to. Og det blir mer attraktivt å jobbe der, fordi flere kloke hoder kan jobbe sammen. Og det aller viktigste er at det betyr bedre tjenester for våre innbyggere.

I tillegg til utfordringen med å få tak i riktig kompetanse står Kommune-Norge overfor en annen utfordring de neste tiårene: Befolkningen blir eldre, samtidig

som andelen unge i yrkeslivet vil falle alle andre steder enn i de største byene.

I dag er det flere enn 2,5 arbeidstakere bak hver pensjonist i de aller fleste kommunene, men allerede i 2030 vil rundt halvparten av kommunene ha under 2 arbeidstakere per pensjonist. Da sier det seg selv at det blir økonomisk krevende å finansiere pensjoner og velferd, og det blir mer krevende for små kommuner å klare å gi innbyggerne sine gode tjenester. Mange vil slite med å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft. Det kan ikke alene løses gjennom økte kommunerammer.

Vi gjennomfører ikke reformer for moro skyld. Vi mener reformer er helt nødvendige for å ruste oss for årene framover. Regjeringen mener at vi må skape før vi kan dele, og vi skal legge til rette for mer jobbskaping i hele landet. Vi trenger flere personer som skaper både sin egen og andres arbeidsplass, og som bidrar med skatteinntekter. Da må samfunnet legge til rette gjennom gode rammevilkår og et skattesystem som stimulerer til arbeidsplasser og norsk privat eierskap. Norsk næringsliv består i all hovedsak av små og mellomstore bedrifter, og regjeringen vil derfor sikre rammebetingelser nettopp til disse bedriftene.

Den nye regjeringsplattformen er ambisiøs – det handler om å legge til rette for trygge og bærekraftige lokalsamfunn i hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [17:28:47]: I regjeringserklæringen er regjeringen tydelig på at det skal legges til rette for mer privatisering av omsorgstilbudet i kommunene. Vi vet at det ofte er de ansattes lønns- og pensjonsvilkår som kommer under press når det skal konkurreres, og at de som rammes, ofte har yrker der lønn og pensjon i utgangspunktet er lave.

Mer bruk av konkurranse og privatisering fører til større forskjeller mellom folk. I Oslo ser vi at en nyutdannet helsefagarbeider i et kommunalt sykehjem har en minstelønn som tilsvarer 84 000 kr mer enn en nyutdannet helsefagarbeider i et kommersielt sykehjem. Hvordan forklarer høyre-regjeringen og Høyre-statsråden årsaken til dette?

Statsråd Monica Mæland [17:29:32]: Det er opp til hver kommune å organisere sine tjenester slik de mener de får de beste tjenestene. Det er ikke noe staten bestemmer. Slik skal det heller ikke være. Jeg sørger nok over at mange Arbeiderparti-styrte kommuner nå re-kommunaliserer sine tjenester, men det er en del av det kommunale selvstyret. Det er opp til kommunestyret å bestemme.

Jeg er for valgfrihet. Jeg tror ikke det skal være slik at fordi man passerer 60 eller 70 år, skal man fratras valgfri-

het. Jeg tror – og jeg vet fra min tid i kommunen – at konkurranse skjerper. Det skjerper den offentlige tjenesten, og det skjerper den private tjenesten. Så jeg vil legge til rette for at kommuner kan velge, men det er opp til kommunene å avgjøre hvordan de vil innrette sine tjenester.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [17:30:15]: Arbeiderpartiet heier på Oslo, som vil fase ut de kommersielle og satse på fellesskapet og de ideelle. Det betyr valgfrihet for alle, uansett størrelse på lommebok, og det er bra for de ansatte. Det betyr bedre kvalitet på omsorgstilbudet til innbyggerne i byen vår.

Når vi i tillegg ser at avkastningen av velferdstjenestene våre havner i private hender, gjerne i skatteparadis, bør ingen være overrasket over at viljen til å betale skatt for å finansiere disse tjenestene blir mindre. Hvorfor vil regjeringen ha mer marked og mer privatisering av offentlige tjenester, når konsekvensene er at det rammer fellesskapet vårt?

Statsråd Monica Mæland [17:30:54]: Det er fullt mulig å heie på sine partifeller i Oslo. Jeg gjør ikke det. I Oslo blir eldre fratatt valgfrihet. I Oslo legges gode tilbud ned fordi man er så opptatt av ideologi. I Oslo er man ikke opptatt av å få vite hvilke tjenester som er best, hva som fungerer best – man ønsker ikke konkurranse.

Jeg mener det gir et dårligere tjenestetilbud. Jeg vet selv av egen erfaring fra da vi skulle konkurranseutsette praktisk hjelp i hjemmet, at det første vi måtte skjerpe, var den offentlige tjenesten. Den ble bedre, folk visste når man kom, om man kom, og sykefraværet gikk ned.

Erfaringene med konkurranseutsetting er veldig bra. Det gir valgfrihet, og jeg ønsker å legge til rette for det, hvis kommunene ønsker det.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [17:31:34]: Jeg visste jo at for høyre regjeringen er ikke Oslo et utstillingsvindu. Høyre ønsker jo svenske tilstander. Det betyr – som i Stockholm – privatisering, shopping av omsorgstilbud, markedsføring og et enormt byråkrati.

Helseministeren har uttalt at det ikke spiller noen rolle om norske velferdspenger havner i utlandet. Et nytt storkonsern kontrollerer nå 25 pst. av privat omsorg i Norge. I Sverige har de tatt ut 2 mrd. kr i profitt fra fellesskapet og betalt usle 22 000 kr i skatt. Fellesskapets penger havner i skatteparadis i Luxembourg. Mener statsråd Mæland at det er uproblematisk at penger som skulle vært brukt til velferd i norske kommuner, ender opp i skatteparadis?

Statsråd Monica Mæland [17:32:17]: Nei, det synes jeg selvsagt ikke. Det synes jeg ikke om noen som plas-

serer pengene sine i skatteparadis. Men det er et skremselbilde som skapes av deler av tjenesteytende sektor som jeg synes er helt utrolig. Man heier altså på at industrien skal tjene penger, at næringslivet skal tjene penger. Det er lov å tjene penger på å bygge et sykehus, men det er ikke lov å tjene penger på å yte tjenester i sykehus.

De delene av tjenesteytende sektor hvor kvinnene dominerer, hvor man kan få flere kvinnelige ledere, kvinnelige eiere, snakkes ned. Det er altså en uting å tjene penger på å passe på barna våre, men det er helt greit å tjene penger på å bygge barnehagen til barna våre. Jeg forstår ikke det skillet. Det er å ha ideologiske skylapper, som jeg er helt uenig i.

Jeg heier på så mange i dette samfunnet som gjør en kjempejobb, både ved å drive barnehager og ved å drive omsorgstjenester. Jeg synes en sykepleier kan drive egen virksomhet like godt som en lege.

Heidi Greni (Sp) [17:33:26]: Plattformen sier om utflytting av statlige arbeidsplasser at regjeringen vil lokalisere nye offentlige kompetansearbeidsplasser over hele landet, og at det også skal skje utenfor de store byene. Det siste er nye toner, som Senterpartiet er glad for.

Vi har i dag fremmet forslag om at halvparten av de statlige arbeidsplassene skal legges til små og mellomstore kommuner. Vi har hatt mange suksesshistorier med det tidligere. Jeg kan nevne Leikanger med Difi, Nav og Skatteopplysningen m.m., Brønnøysundregistrene osv.

Digitaliseringen gjør at geografisk arbeidssted nå blir mindre og mindre viktig. Vi har nå mulighet til en betydelig omfordeling av kompetansearbeidsplasser, uavhengig av geografi. Vil regjeringen bruke denne muligheten til å sørge for en betydelig utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo, og er det vilje til å sørge for en omfordeling som gjør at også små og mellomstore kommuner får en betydelig andel av de arbeidsplassene, slik at det ikke bare blir omfordeling mellom de største byene?

Statsråd Monica Mæland [17:34:37]: Jeg er veldig fornøyd med den jobben regjeringen har gjort gjennom de siste fem årene, hvor vi har flyttet ut nærmere 900 arbeidsplasser. Så tallenes tale når det gjelder å ønske å etablere statlige arbeidsplasser utenfor Oslo, må jo være mer enn bevis. Det er slik at syv av ti ansatte i staten er ansatt utenfor Oslo, så der gjør denne regjeringen det den forrige ikke greide.

Så sier vi i plattformen at vi skal gjøre en større jobb med å se sektorer på tvers, for det vi har sett, er at hver virksomhet og hver sektor tenker fornuftig hver for seg, men samlet for landet blir det uheldig. Så svaret er: Ja, vi skal ha en politikk for å se sektorer på tvers, slik at vi

også ser at plasser utenfor de store byene selvsagt kan tiltrekke seg statlige virksomheter.

Karin Andersen (SV) [17:35:42]: SV er veldig opp-tatt av trygghet i hus og hjem, også for dem som har det vanskelig. Derfor ønsker vi et stort løft i bostøtten, for den har falt som en stein under denne regjeringen, og vi ønsker et stort bunnfradrag i eiendomsskatten, slik at folk med vanlige boliger og små inntekter ikke rammes av den, og at vi får vekk det usosiale med den. Men jeg merker meg at det er regjeringen imot. I regjeringsplatt-formen står det til og med at bostøtten nå skal være målrettet. Jeg lurer på hvem det er som da skal få den, for nå er altså snittinntekten per husholdning som mottar bostøtte, 134 000 kr.

Da er mitt spørsmål: Hvorfor er hjemmet til dem med dårlig råd mindre viktig for denne regjeringen enn hjemmet til dem som har råd til å kjøpe seg både ett, to og tre hyttepalasser og ett, to og tre hus, som får skattelette for de formuesverdiene de har?

Statsråd Monica Mæland [17:36:47]: Jeg er nødvendigvis uenig i premissene for spørsmålet. Det er ikke slik at bostøtten har falt som en stein. Det er slik at bostøtten skal treffe dem som trenger det mest. Det gjør den nå. Og jeg er veldig fornøyd med at flere barnefamilier enn noen gang får bostøtte. Vi styrker bostøtten i inneværende år med 60 mill. kr, slik at familier med flere barn får økt bostøtte. Det er viktig for å komme familier med lav inntekt i møte, fordi det å bo er viktig. Vi vet at det å ha en trygg bolig er viktig for å være i jobb, for en trygg skole etc. Så vi er helt enig i at bostøtten er viktig, men vi ønsker altså å rette den inn mot dem som trenger det mest, ikke smøre den tynt utover til alle, for det er ikke nødvendig. De fleste bor, de fleste har penger til å bo, og de fleste eier sin egen bolig.

Willfred Nordlund (Sp) [17:37:50]: En av de store diskusjonene i denne salen, som statsråden har vært en del av, har vært hvordan vi skal sikre at innbyggerne får gode og likeverdige tjenester i hele landet. Det er jo et mål som både regjeringen og alle partiene her i salen deler, men man er usedvanlig uenig om hvordan man skal oppnå disse målene. Det som er interessant, er jo at i plattformen som regjeringen bygger sitt arbeid på, står det at man skal «sørge for et inntektssystem som gir innbyggerne gode, likeverdige tjenester over hele landet». Samtidig opplever vi en regjering som legger opp til endringer i inntektssystemet, som svekker muligheten til å skrive ut lokale inntekter for kommunepolitikere, og vi ser også at det er en regjering som sier at man i større grad skal satse på at kommuneøkonomien skal dekke nettopp kjerneoppgavene til norske kommuner.

Da blir spørsmålet: Hvordan mener statsråden at man skal oppnå det å gi likeverdige tjenester, og ikke straffe kommuner økonomisk og dermed framtvinge kommunesammenslåinger?

Statsråd Monica Mæland [17:38:56]: Resultatet til kommunene de siste årene taler for seg. Kommunene har veldig gode resultater. Det skyldes tre forhold: Det skyldes gode skatteinntekter, det skyldes gode kommuneoppgjør, og det skyldes politikere som er flinke til å husholdere. Det er bra.

Så har vi et inntektssystem som skal være mest mulig nøytralt, men vi har også et system som tar inn over seg at noen kommuner er små, at det er distriktskommuner med særlige ulemper, og det er lagt inn i inntektssystemet.

Så er det ikke sånn at de som har de høyeste skatte- ne, har de beste tjenestene. Da hadde det jo vært veldig enkelt. Hvis det var sånn at høyest eiendomsskatt ga beste skole og best eldreomsorg, var dette veldig enkelt. Sånn er det ikke. Det er heller ikke sånn at de kommune- ne med høyest skatteinntekter er mest effektive og mest innovative. Det er altså godt rom, og vi vet også at effektiviteten i kommuneøkonomien er gått ned. Kommune- ne er blitt mindre effektive enn de var, på de største ut- giftsområdene, som er helse, skole og eldreomsorg. Det kan kommunene gjøre noe med, og det inviterer vi til.

Willfred Nordlund (Sp) [17:40:00]: Det er interes- sant å merke seg at statsråden først skryter av at man har fått lokalpolitikere som har vært gode til å hushol- dere, og at man har hatt ekstraordinære skatteinntek- ter, før man i neste omgang velger å gå til angrep på den muligheten lokalpolitikere har til å skaffe et godt regnskap, nemlig å bruke bl.a. eiendomsskatt for å ut- vikle og gi gode tjenester til sine innbyggere der regje- ringen svikter i å gi et inntektssystem som legger til rette for å gi gode tjenester.

Trygghet i hverdagen er en sentral del av staten Nor- ge, og jeg merket meg at statsråden sa at man skulle trygge lokalsamfunn i hele landet. Men det er i strid med det statsministeren sa i regjeringserklæringen i går, nemlig at det kun var i sentrum det skulle være trygt å ferdes for alle.

Da blir spørsmålet: Hvordan skal man legge opp til et inntektssystem som skal gi trygghet for tjenester i hele kommunen, i hele landet, og ikke bare være en trygghet for at tjenester skal leveres i sentrale deler av kommu- nen?

Statsråd Monica Mæland [17:41:09]: Det er grunn til å gi honnør til de mange kommunestyrerepresen- tantene rundt i det ganske land som jobber med kom- muneøkonomi, som jobber med budsjett. Å husholde- re er viktig, og vi vet at mange har satt penger på bok og

har buffere. Det står ikke i motstrid til det faktum at Senter for økonomisk forskning sier at effektiviteten har gått ned. Det at man får mindre skatteinntekter, gjør at man inviterer til mer effektive kommuner, mer innovative kommuner, for det er, som jeg sier, ikke sånn at de med de høyeste inntektene er de som gir de beste tjenestene. Det finnes det ingen dokumentasjon på.

Så tror jeg ikke statsministeren har sagt at det bare er i sentrum av byene man skal være trygg. Tvert imot, det er selvfølgelig et mål at man er trygg i hele landet, og det legger vi til rette for. Så hvor det utsagnet kommer fra, kjenner jeg ikke til.

Arne Nævra (SV) [17:42:12]: Jeg hadde en interpellasjon til statsråden 27. november i fjor med spørsmål om hun så at den liberaliseringen som hadde skjedd i utbygginger gjennom grep i innsigelsesinstituttet, førte til mer nedbygging av natur og dyrket mark. Jeg fikk ikke noe klart svar, men hun lente seg på lokale vedtak i kommunene.

Nå viser det seg at Riksrevisjonen setter spørsmålstegn ved praksisen. I en rapport fra 15. januar i år sies det rett ut at det er en risiko for at hensyn til jordvern, naturmangfold, strandsone og annet ikke ivaretas godt nok.

Synes statsråden at en sånn advarsel er alvorlig, og hvis ja – hva vil hun gjøre for å tilfredsstille Riksrevisjonen i denne saken og kanskje berolige meg og de andre som er opptatt av nedbygging av norsk natur?

Statsråd Monica Mæland [17:43:08]: Jeg mener jeg ga representanten Nævra et veldig tydelig svar den 27. november. Jeg sa at flere innsigelser ikke ga mer naturvern. Jeg sa at flere innsigelser ikke ga bedre politikk, og at det er villet politikk at antall innsigelser samordnes, at de er tydelige, og at de er konkrete, og at fylkesmennene gjør jobben med å være konkrete og ivareta nasjonale interesser. Sånn var ikke situasjonen.

Det betyr også at jeg er uenig i Riksrevisjonens rapport. Dette er villet politikk fra regjeringens side. Det er kommunene som er arealmyndighet. Vi skal gripe inn når nasjonale hensyn tilsier det, ikke når det passer oss, og når vi har lyst til å overstyre.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:44:02]: Høyreleder Erna Solberg reiste landet rundt i valgkampen i 2013 og snakket om hvordan man skulle omstille Norge, hvordan vi skulle gjøre Norge mindre oljeavhengig. Vi hørte det samme i regjeringserklæringen i går, og vi ser i regjeringsplattformens første punkt at man er opptatt av å omstille norsk økonomi. Det er mange ord om

omstilling, grønt skifte og at vi skal gå bort fra oljeavhengigheten. Da er det interessant å se på fasiten etter fem og et halvt år med Erna Solberg.

Har vi blitt mer eller mindre oljeavhengige i Norge? Er handelsunderskuddet blitt større fra Fastlands-Norge, eller har det blitt mindre? Faktum, som Erna Solberg helt sikkert vet, er at Norge som land har blitt mer oljeavhengig de siste årene – ikke mindre oljeavhengig. Handelsunderskuddet fra Fastlands-Norge var på 157 mrd. kr i 2014, og i 2018 lå det an til å bli på 258 mrd. kr. Altså: Handelsbalansen er forverret med 100 mrd. kr. Vi har blitt mer oljeavhengige selv etter oljekrisen som rammet norsk økonomi for noen år siden.

Det er også interessant å se på investeringene i norsk økonomi. Investeringene i olje- og gassektoren lå i fjor på i underkant av 150 mrd. kr. I fastlandsindustrien lå den i overkant av 20 mrd. kr. Se på de tallene – fastlandsindustrien i overkant av 20 mrd. kr, olje- og gassindustrien ca. 150 mrd. kr. Forventet vekst i olje- og gassindustrien i år er på rundt 20–30 mrd. kr – mer enn det som var samlet investering i norsk fastlandsindustri i fjor. Så talen om omstilling, talen om at vi er mindre oljeavhengige, er festtale og gjelder ikke reelle fakta. Det er der jeg synes regjeringen gang etter gang undervurderer noen av de viktigste drivkreftene som har reddet norsk økonomi de siste årene.

For det første er det viktig at vi har en levende og god olje- og gassindustri. Norsk økonomi har også blitt reddet av en god kronekurs, som gjør at industrien har kommet seg igjennom de siste årene. Men hvor har de store pengene gått? Da olje- og gassinvesteringene gikk ned på norsk sokkel, gikk de fra olje og gass til bolig. Boliginvesteringene økte fra ca. 150 mrd. kr til 200 mrd. kr. Så hvis det har vært en omstilling av norsk økonomi under Erna Solberg, har det vært at vi har bygd flere boliger, og vi kan i Norge som land ikke leve av større satsing på eiendom og bo oss til rikdom. Dette er fasiten etter fem og et halvt år med Erna Solberg. Olje- og gassinvesteringene falt – de er på vei opp igjen – og de investeringene som økte, var ikke investering i industri. Det var investering i bolig. Investeringen i industri er lavere nå enn for ti-elleve år siden, da lå den på rundt 30 mrd. kr. Det er faktaene som er grunnlaget for denne debatten.

Det er forunderlig at regjeringen ikke er mer bekymret for det vi ser innenfor norsk kraftbransje. Vi ser en veldig høy kraftpris, som rammer industrien kraftfullt. I denne debatten burde regjeringen vært mye mer bekymret for hva som skjer hvis man nå skal bygge en ny utenlandskabel til, NorthConnect. For industrien i Rana, som jeg var og besøkte før jul, sa de at den kabelen kunne påvirke deres pris på energi på rundt 30 mill. kr – bare for industrien i Mo i Rana. Derfor har vi i Senterpar-

tiet fremmet et forslag i dag der vi ber regjeringen stoppe utbyggingen av NorthConnect-kabelen fordi vi mener at norsk energipris er høy nok for industrien vi har rundt omkring i landet. Det har vært et konkurransefortrinn for vår industri at vi har hatt lav kraftpris.

Det andre problemet vi nå ser med den høye kraftprisen, er at det rammer norske husholdninger med full kraft. Det virker ikke som om regjeringen er bekymret for det i det hele tatt, for i tillegg til at vi har hatt en høy kraftpris, har regjeringen økt avgiftene for norske husholdninger med 36 pst. når de skal kjøpe strøm. Vi mener det er grunnleggende urettferdig. Når regjeringen har prioritert å gi noen store skatteutt, har man på den andre siden prioritert å gi avgiftsøkning for de mange. Avgiftsøkningen under Erna Solberg var på 6,6 mrd. kr i løpet av hennes første fem år som statsminister. Folk merker det på energiprisen nå. De kommer til å få høyere strømregninger enn de har hatt noen gang tidligere.

Oppsummert: Norsk økonomi har ikke gått gjennom en omstilling. Norsk økonomi har blitt mer oljeavhengig – ikke mindre oljeavhengig. Skattepolitikken har rammet dem som har minst, og avgiftene for folk flest har økt. Derfor trenger regjeringen en tydelig opposisjon som får fram de svakhetene dagens regjering har.

Statsminister Erna Solberg [17:49:27]: La meg innlede med å si at det går jo godt i landet, etter fem og et halvt år med ikke-sosialistisk flertall – selv om man nok ikke skulle tro det, etter å ha hørt innleggene fra opposisjonen. Så la meg begynne med å minne om noen fakta i forhold til de påstandene vi har hørt i løpet av denne debatten.

Arbeidsledigheten er rekordlav. I august meldte Nav at det er ti år siden samtlige fylker hadde en ledighet på 3 pst. eller lavere. Ledigheten er særlig lav i distriktsfylkene, som Oppland, Troms og Sogn og Fjordane.

Sysselsettingen øker. I forrige uke viste tallene fra SSB at 56 000 flere nordmenn var sysselsatt i 4. kvartal, sammenlignet med året før. Brorparten av de nye jobbene kommer i privat virksomhet.

Det ble heller ikke mer byråkrati. En ny rapport fra Difi viser at det i staten er blitt færre ansatte i det vi kaller sentralforvaltningen, og en økning ute der hvor tjenestene til folk produseres, akkurat som ambisjonsnivået til regjeringen var. Vi skal ha mindre papirflytting og flere folk som utøver tjenester.

Inntektsforskjellene er stabile. SSB viste i desember at inntektsforskjellene i 2017 målt med Gini-koeffisienten var nøyaktig de samme som i 2016, og bare marginalt høyere enn i 2014. Det høye tallet i 2015, som i årvis har preget debatten om ulikhet, skyldes midlertidige endringer forbundet med skattereformen.

Det er heller ingen sterk økning i antallet midlertidig ansatte. Det er bekreftet både av Fafo, av SSB og av Faktisk.no. Likevel fortsetter fortellingen om dette fra Stortingets talerstol.

Det er heller ikke slik at andelen av fagorganiserte er synkende. Fafos siste rapport viser at andelen har ligget stabilt på 49 pst. blant arbeidstakere de siste ti årene. På arbeidsgiversiden er andelen høyere enn da denne regjeringen overtok. Samlet sett har vi altså fått til et mer organisert arbeidsliv. Det er bra.

Jeg kunne gått gjennom mange andre områder. Vi har levert når det gjelder satsingen for lærere. De fem viktige tiltakene vi sa i et lærerløft, er gjennomført. Vi ser resultater også av andre satsinger. Nå ser vi en skole hvor flere fullfører, flere lærlingplasser opprettes, og – heldigvis – de siste tallene viser også mindre mobbing. Vi vet at pasientene har kortere ventetid på behandling enn da regjeringen overtok.

Jeg følte behov for å si noen av disse tingene, for jeg har hørt mange påstander i debatten. En av påstandene jeg hørte like før jeg gikk på talerstolen, var fra representanten Aasland, som ville beskrive – ut fra Norsk Industris konjunkturrapport – at jo, det var jo en vekst som pågikk i norsk næringsliv, men den var svakt, svakt fundert, og det var store og vanskelige utsikter. Nei, det som står i rapporten, er at veksten er på 6–8 pst., at den er bredt fundert, at det er skygger på grunn av det som skjer i utlandet, at det er handelspolitiske utfordringer, men også at vi er på vei til å nå et investeringsnivå som ikke ligger langt fra toppåret 2008, da vi hadde vært gjennom en fireårig, svær vekstperiode, drevet av oljeindustrien.

Jeg skjønner at det er behov for å ha politiske forskjeller, behov for å ha politisk retorikk, men jeg synes vi skulle bygget det på fakta, og ikke på påstander for å tegne våre egne bilder.

Jeg mener at det er mange utfordringer i det norske samfunnet som vi fortsatt skal ta fatt på. Mange av dem tar vi fatt på i Granavolden-plattformen. Jeg mener vi innenfor kriminalitetsbildet har nye utfordringer som vi er nødt til å jobbe med – det som skjer på nettet, de overgrepene barn opplever, de utfordringene vi ser med mer gjengkriminalitet. Derfor har vi i Granavolden-plattformen tatt tydelige grep og vist retning: at dette er områder vi skal jobbe mer med. Vi er nødt til å jobbe mer med de utfordringene – også ulikhet kan gi flere barn som vokser opp i fattigdom, men da må vi legge til grunn de tiltakene som virker best, som det å gi barnehagetilbud, sørge for at de med lavest inntekt får gratis barnehage for barna, med gratis kjernetid, som vi har sagt vi skal utvide til også å gjelde SFO-ordningen, og sørge for at vi gir mulighet til å ha fritidsaktiviteter.

I praktisk politikk er Granavolden-plattformen full av tiltak som (presidenten klubber) vil bidra til at de som i dag lever med en anstrengt økonomi (presidenten klubber igjen), får en bedre situasjon, særlig barn.

Presidenten: Tida var ute. Det er klart for replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [17:54:50]: Jeg deler statsministerens ambisjon om å bygge på fakta. Hun nevnte at det er ti år siden vi har hatt like lav ledighet. Det var altså i 2009. Så kom vi inn i en tung finanskriser, og den har Norge etter hvert kommet seg gjennom. Det tok lengre tid for oss å få sysselsettingen opp enn for andre land.

Det er også et annet interessant tallpar når det gjelder ti år tilbake i tid. Tall fra SSB, og dem bør vi stole på, viser at de ti prosent laveste reallønningene i privat sektor er blitt lavere på ti år, siden 2008. Mens andre lønninger har gått forsiktig oppover, har det altså vært en nedgang for denne gruppen. Det handler f.eks. om ansatte innenfor renhold, bygg og servering, og spesielt kvinner som ikke er organisert.

Så har vi på den andre siden av skalaen dem som får store skatteuttak, dem som har mest, dem som klarer seg bedre. Da representanten Tajik tok dette opp med representanten Helleland tidligere i dag, skjønte han ikke problemstillingen. Han sa at alle har fått det bedre, alle har fått økt kjøpekraft. De har ikke det. Dette er et uttrykk for at forskjellene øker. Ser statsministeren at det er et problem at de med lavest lønninger kommer stadig dårligere ut?

Statsminister Erna Solberg [17:55:54]: For det første har jeg lyst til å si at i det store bildet når det gjelder fordelingen mellom dem som eier og dem som jobber, var tall fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene ganske klargjørende i fjor – fordelingen av veksten har vært omtrent lik. Da skrev Bergens Tidendes kommentator at alt lykkes for denne regjeringen, og at Arbeiderpartiet ikke har noen politikk igjen. Det kan jo Arbeiderpartiet selv vurdere om de har, men det var altså konklusjonen når det gjelder det store bildet.

Så er jeg faktisk enig i at det finnes noen utfordringer. Over tid har det vært god inntektsutvikling, men vi er nødt til å passe på de gruppene som har de mest konkurranseutsatte jobbene – de som har minst tilknytning til arbeidslivet. Det er en av grunnene til at vi har en inkluderingsdugnad for å sørge for at flere folk kommer inn i en fast jobb. Det er derfor vi har et integreringsløft for å sørge for at mange av de innvandrerne som er i disse arbeidsgruppene, faktisk får bedre tilknytning og får en mulighet til utvikling. Det er derfor vi sørger for en kompetansereform for dem som trenger å omstille sin kunnskap fordi arbeidslivet har forandret seg. Dette er

de områdene som (presidenten klubbar) vi satser på å sikre.

Presidenten: Tida er ute. Presidenten vil oppfordre både talarane til å halda seg innafør taletida på eitt minutt.

Jonas Gahr Støre (A) [17:57:07]: I det store bildet statsministeren snakker om, der er alt perfekt og alt lykkes for denne regjeringen. Poenget er at inne i det store bildet er det også veldig viktige forhold som denne regjeringen ikke ser. Jeg har påpekt flere ganger det at 1 million nordmenn ikke har pensjon fra første krone de tjener når de jobber. Det er også de mest utsatte gruppene, de samme som vi ser her.

I dette store bildet finnes det også folk som har kontrakter som er uverdige det norske arbeidslivet. Folk rammes av midlertidighet og er utsatt. Der er ikke fagforeningsgraden 50 pst., der er den nede i 10 pst., fordi regjeringen ikke gjør noe og tar tak i disse forholdene. Derfor har jeg lyst til å spørre: Når det gjelder det å sikre at vi i Norge har et trygt og anstendig arbeidsliv, som virkelig gir den tryggheten som velferdsstaten vår bygger på, og hvor vi ser disse urovekkende tegnene: Hva har statsministeren tenkt å gjøre med det? Fortsatt er det ingen grep for å gjøre noe med organisering. Fortsatt er det ingen grep for å styrke partenes rolle i det viktige trepartssamarbeidet vi har. Fortsatt anerkjenner statsministeren uorganisert arbeid.

Statsminister Erna Solberg [17:58:13]: Jeg er veldig glad for at Jonas Gahr Støre nå slo fast at alt lykkes for denne regjeringen. Det skal jeg huske.

På mange av disse områdene er det store endringer. Det har det alltid vært. I et arbeidsliv i forandring vil det være jobber som blir veldig konkurranseutsatt, det kommer konkurranse utenfra, og disse vil gradvis forsvinne ut av arbeidslivet vårt. Derfor er nettopp de tiltakene jeg nevnte tidligere – inkludering, integrering og kompetanseløft – veldig viktige. Da går vi til individene og hjelper dem med å løfte deres kompetanse, som gjør at de kan komme over i andre typer jobber og sikrere jobber.

Når det gjelder spørsmålet om pensjon fra første krone, har vi sagt at vi skal utrede det. Det er også et spørsmål om vi, gjennom vedtak her i Stortinget, skal laste over store kostnader på bedrifter som har relativt marginal inntjening, noe som kanskje gjør at jobbene faktisk forsvinner. Vi er nødt til å vite hvem det er som må ta belastningen – hvor kostnadene fordeles når vi gjør den slags vedtak.

Jonas Gahr Støre (A) [17:59:20]: Arbeiderpartiet er opptatt av at teknologiske og medisinske framskritt

skal komme folk til gode, så de kan bli kurert for sykdommer og bli hjulpet i sårbare situasjoner.

Nå er det bom stopp for utvikling i bioteknologi-loven, til tross for at det er et bredt flertall i Stortinget for å gjøre en del ting. En konsekvens av dette er at flere nå reiser til utlandet for å få behandling som er tilgjengelig der og ikke her, eller de kjøper det privat – eggdonasjon, assistert befruktning for enslige, NIPT-testen. Vi får altså en utstrakt biotek-turisme. Det er kun for dem som har råd og anledning til å gjøre det. Norske fagfolk som ber om å få virkemidler til å kunne hjelpe norske kvinner og menn, og særlig kvinner i en sårbar situasjon, får det ikke. Den biotek-turismen som vi nå ser tydelig, uroer den statsministeren?

Statsminister Erna Solberg [18:00:10]: Jeg mener at politikk ikke skal styres av teknologien. Våre etiske spørsmål skal ikke styres av teknologien. Det må vi faktisk gjøre helhetlige og gode vurderinger av. Når det f.eks. gjelder NIPT-testen, mener jeg at det vi har gjort i dag, er riktig. Man bruker den testen der man alternativt ville brukt andre og farligere tester på de gruppene som har behov for å få undersøkt dette. Man gir det ikke generelt – til alle som egentlig ikke har et særskilt behov. Det er fordi vi mener at det er etiske grenser for hva vi skal bruke og hva vi skal lete etter. Det mener jeg også må være viktig. Det er mange ting man kan få vite ved å henvende seg til utlandet, som jeg mener det offentlige ikke skal finansiere, selv om det kunne vært gøy å vite det. Jeg kan f.eks. få gentestet hvem jeg egentlig er i familie med, og hvor min familie og andre stammer fra. Jeg synes ikke det er et offentlig anliggende å finansiere eller tilby det.

Jonas Gahr Støre (A) [18:01:15]: Det bekymrer altså ikke statsministeren at vi får denne turismen, forskjell i tilbud, når ansvarlige norske fagfolk ber om å kunne få bruke teknologi som kan hjelpe folk. Det bekymrer henne ikke.

Til slutt vil jeg stille statsministeren et spørsmål for oppklaring. I dag har vi hatt debatt i salen om skattlegging av naturalytelse, som nå gjennomføres, og det avdekkes en del ganske merkelige konsekvenser av det. Finansministeren har stått på talerstolen i dag og sagt at dette er vedtatt, det er forutsatt, det gjennomføres, og det er klokt. Ja, det er klokt at arbeidsgiverne nå rapporterer inn disse forholdene, det tror jeg vi alle er enige om. Men nå har vi hørt finanskomiteens leder snakke om at dette er noe man må rette opp i, at det er kaotisk. Venstres representant i finanskomiteen sier det er uklokt og noe som øker byråkratiet og frustrasjonen i hverdagen. Begge to ønsker en ny gjennomgang. Da stiller jeg statsministeren spørsmålet: Kommer det en ny

gjennomgang, eller er det ikke noen grunn til å ta tak i dette?

Statsminister Erna Solberg [18:02:11]: Finansministeren svarte utførlig på en del av disse spørsmålene i sitt replikkordskifte. La meg slå fast én ting, som jeg også etter det replikkordskiftet hørte at Arbeiderpartiets finanspolitiske talskvinne gjentok, nemlig at vi hadde innført nye skatteregler for frivillige på f.eks. festivaler og annet. De skattereglene har vært der i 25 år. Hver gang Jonas Gahr Støre har vært statsråd, har han altså sittet i regjeringer som har forvaltet akkurat de samme skattereglene. Dette er ikke nye skatteregler. De har kommet opp i diskusjonen nå, men de har vært der i 25 år.

De andre skattereglene tror jeg vi skal gå igjennom og se på noen av grensedragningene for disse spørsmålene, for vi skal lytte til de innvendingene som kommer om at ting blir for byråkratiske. Men en del ting er viktige. Når frynsegoder blir beskattet, får man også rettigheter. En del av gruppene som har disse ordningene, er grupper med lav inntekt som nå vil få pensjonsinntekt av nettopp de ordningene som de før har fått gratis. Det tror jeg vi alle skal være glade for at de får. Folk med lav inntekt kan få bedre pensjonsordninger med dette.

Presidenten: Tida er ute.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [18:03:37]: Før jul var det helt tydelig hvordan de endringene i praksis kunne slå ut for enkelte grupper. Derfor gikk vi i Senterpartiet – altså før jul – imot dette, fordi vi visste at det er urimelig at bussjåføren skal få en stor skattesmell fordi han kan ta en fribillett på bussen sin. Denne småligheten og byråkratiseringen som regjeringen legger opp til her, var vi grunnleggende imot før jul, derfor stemte vi imot det, og vi er også imot det nå.

En annen ting med regjeringen som vi har reagert veldig på, er: Regjeringen i 2016 sa de var lei av lav strømpris. Det var uttalelsen fra regjeringen i 2016. Der har i alle fall regjeringen fått til en endring. For vi har nå en enormt høy strømpris i Norge, som rammer norsk industri, som rammer norsk verdiskaping, og som gjør at vi kan få en ny industrireise inn til kysten vår. Er statsminister Erna Solberg fornøyd med at regjeringen har klart å få til en høyere strømpris? Mener statsminister Erna Solberg det er klokt at man skal bygge NorthConnect-kabelen, som kommer til å føre til enda høyere strømpris i Norge?

Statsminister Erna Solberg [18:04:42]: For bussjåføren som var på fjernsynet for noen dager siden og snakket om at dette var en del av lønnen og ikke skulle beskattes, tror jeg det er lurt at all lønn beskattes. Min

far kjørte buss, så jeg kjenner disse ordningene. Jeg vet at dette selvfølgelig er et frynsegode som er hyggelig å ha, men da får en det ikke inn i pensjonsgrunnlaget, svangerskapspermisjonsgrunnlaget eller dagpengegrunnlaget sitt. Det er faktisk en ryddig del av det å komme inn. Det betyr kanskje ikke noe i det øyeblikket en får det, men det betyr noe i det øyeblikket endringene skjer rundt en og en trenger disse velferdsordningene.

Så til spørsmålet om el. Jeg er ikke veldig glad i høy strømpris. Jeg vet ikke hvem som skal ha sagt at vi hadde for lav strømpris, i 2016. Det er sikkert tatt ut av sin sammenheng. Vi er opptatt av at vi skal ha en strømpris som folk kan leve med, vi er opptatt av at vi skal produsere strøm i Norge, og av at vi skal ha et godt fungerende strømmarked. I fjor var det tørkeår. Vi har nesten ikke noe, det er 0,01 TWh ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Tida er ute.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [18:05:52]: Regjeringen har konsekvent vært ganske smålig overfor vanlige arbeidsfolk. For eksempel har de som bor på brakke, fått økt skatt. Sjøfolk som før fikk et skattefritt hyretillegg, har nå fått skatt på hyretillegget. Pendlerne som har lang reisevei, har fått økt skatt. Nå skal bussjåførene være takknemlige overfor statsminister Erna Solberg for at de skal betale skatt for frikortet sitt, slik det høres ut fra hennes side. Det er smålighet. Det var Tord Lien, Erna Solbergs olje- og energiminister, som i 2016 sa han var lei av lav strømpris. Han var veldig tydelig og sa at nok var nok, vi måtte få opp verdier på norsk vannkraft. Han ville altså ha høyere strømpris, og det er det som nå skjer. Hvis regjeringen sier ja til å bygge ut North-Connect-kabelen, vil strømprisen gå ytterligere opp, og det kan i alle fall Erna Solberg ta ansvaret for.

Hva mener regjeringen om ytterligere utenlandskabler? Er det klokt når vi vet at det kommer til å ramme norsk industri og norske forbrukere med enda høyere strømpris i det norske markedet?

Statsminister Erna Solberg [18:06:52]: Det jeg forsøkte å si på overtid, var at i disse ukene i dette året har det omtrent ikke vært noe eksport av energi fra Norge, så når en i debatten forsøker å si at det er på grunn av kabler og utveksling prisen er høy, så er det ikke det. Men prisen er høy bl.a. fordi det er et CO₂-innslag, og nå går kvoteprisen opp. Og den er høy fordi vi har høy nettleie – og nettleien i Norge er høy fordi vi har bygget ut massevis av nett. Jeg husker den rød-grønne regjeringen da prisene var mye høyere i Møre og Romsdal og i Trøndelag fordi vi ikke hadde bygget ut nok nett. De hadde egen sone. Nå betaler vi alle for at de har bygget ut nett, slik at trønderne slipper å betale mer enn resten

av oss. Det håper jeg Trøndelag er glad for. Den forrige regjeringen gjorde mye av det arbeidet. De må ta ansvar for at det lignes ut på nettleien i dag, fordi det har blitt dyrere å gjennomføre store utbygginger av nettet de siste årene.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [18:07:53]: Erna Solbergs Høyre og Siv Jensens Fremskrittsparti har hatt én måte å dra inn penger fra det norske folk på, og det er gjennom å øke avgiftene. Når det gjelder avgiftene på strøm, har de økt med 36 pst. siden Erna Solberg ble statsminister i 2013. Så i tillegg til at det er høy kraftpris, er avgiftene på strøm nå mye høyere enn de noen gang har vært. Det rammer norske familier som har litt dårlig råd. Det rammer husholdninger rundt omkring i hele landet. Det rammer den delen av industrien som ikke er definert som kraftkrevende industri, og skaper dårlig konkurransekraft for vårt næringsliv.

Synes Erna Solberg det er klokt at norske husholdninger nå skal få økt strømvavgift på toppen av økt kraftpris i markedet, og at mange norske husholdninger og mange norske familier dermed får en kjempesnell de kommende månedene?

Statsminister Erna Solberg [18:08:45]: Dette faller på sin egen urimelighet. Norske forbrukere møter ikke økte strømpriser på grunn av økte avgifter i år. Vi senket elavgiften i budsjettet. Fra nå av er elavgiften lavere. Nettopp fordi vi visste at det var et tørrår, fordi vi visste at det var fare for at vi fikk høyere priser i løpet av denne vinteren, så vi at da gjør vi en prioritering i statsbudsjettet, da tilbakefører vi penger til norske familier, sånn at avgiftsnivået ikke blir så høyt.

I sum er det sånn at med vår skattepolitikk har en gjennomsnittsfamilie fått ca. 11 000 kr i skattelettelser. Det har vi gitt dem, og så kan de selv bestemme hvordan de bruker de pengene. Men i år så vi at strømprisene kunne komme til å bli høyere, og da gjorde vi altså en prioritering i vårt budsjett. Det var et ganske stort beløp. Vi senket elavgiften med 1 øre, og i tillegg reduserte vi noen av de økningene som var gjort i sukkeravgiften. Så fra i fjor til i år har avgiftene gått ned med denne regjeringen. Det utelater Senterpartiet i alle de regnestykkene de har. De kutter ut siste statsbudsjett.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [18:09:52]: Her er statsminister Erna Solberg veldig selektiv med fakta. Poenget er at Erna Solberg har økt elavgiften i Norge med 5 øre, og så kutter hun den økningen med 1 øre. Først tar hun en hundrelapp fra folk, så gir hun 20 kr tilbake, og så sier hun at en skal være takknemlig for at hun gir tilbake 20 kr av den hundrelappen hun først tok. Det er dypt urimelig. Og den økningen på 36 pst. som vi snakker om, i avgiftene for folk, er etter at man

ga tilbake 20 kr av de 100. Så den store økningen i elavgiften består, men man gjorde en liten justering.

Mener Erna Solberg at den justeringen var nok, eller burde man gått lenger og kommet tilbake til rød-grønt nivå når det gjelder strømvavgifter? For dagens regjering har et skyhøyt nivå, og det kommer på toppen av veldig høye kraftpriser for norsk industri, norsk næringsliv og norske familier.

Statsminister Erna Solberg [18:10:50]: Nå må man huske at ganske store deler av norsk industri ikke betaler denne elavgiften. Det er først og fremst forbrukere som betaler den. Jeg bare påpeker at representanten Slagsvold Vedum nå har avdekket at han har drevet selektiv historieforklaring i løpet av hele denne debatten. For han sluttet med budsjettet før årets i alle sine eksempler på avgifter. Jeg synes ikke det er så godt fakta-basert.

Vi kan godt diskutere hvor høy elavgiften skal være, men vi har altså redusert nivået fordi vi har sett at norske familier kom til å få en belastning. I tillegg har vi redusert skattenivået for en norsk gjennomsnittsfamilie med ca. 11 000 kr i løpet av disse årene. Norske familier har fått større økonomisk handlingsrom gjennom de endringene vi har gjort. Norske pensjonister har fått økt økonomisk handlingsrom gjennom de endringene vi har gjort i skattesystemet. Hovedtyngden av de skattelettelsene vi har gitt, er tilbakeført til vanlige familier og til pensjonister, som altså har fått bedre økonomisk handlingsrom.

Audun Lysbakken (SV) [18:12:09]: Som vi allerede har vært inne på, er det kaldt i landet vårt. Det som er en alvorlig situasjon, er at folk med dårlig råd også merker behovet for ekstra strømforbruk for å holde seg varme. Mange er nå i en situasjon med uro og utrygghet rundt hvordan regningene skal betales. Det er svært høye priser, og det er store svingninger i prisene.

I 2011 var vi i en lignende situasjon. Den gangen foreslo den rød-grønne regjeringen en ekstra utbetaling til alle som mottok bostøtte, på 2 500 kr per person og litt ekstra for øvrige hustandsmedlemmer. Det var en veldig viktig håndrekning til folk med dårlig råd. Vil statsministeren gjøre tilsvarende denne vinteren?

Statsminister Erna Solberg [18:13:13]: Vi er nødt til å vurdere konsekvensene av høy strømpris over lengre tid. Det har vi ikke gjort så langt, for strømprisen har ennå ikke vært høy over lengre tid.

Det er helt riktig at man i 2011 kopierte det Bondevik II-regjeringen gjorde da man hadde høy strømpris. Men på det tidspunktet var nok faktisk strømprisen høyere enn den er i dag. Det er det også viktig å huske.

Og så er spørsmålet hvor lenge det varer, når det gjelder hvordan dette slår ut.

Vi skal selvfølgelig se på dette, men vi var altså føre var og senket elavgiften for å sørge for at familier får litt bedre økonomisk handlingsrom dette året. Det vil slå ut i betalingen for hele året ved at den ligger litt lavere enn den hadde gjort hvis vi ikke hadde gjort det.

Audun Lysbakken (SV) [18:13:57]: Forskjellen på det og det vi her foreslår, er at det er mulig nå å gi en målrettet veldig betydningsfull håndrekning til dem som sliter mest. Det bør gjøres ved å kopiere det som skjedde i 2011, men det må også gjøres ved en håndrekning til en del andre grupper. For denne regjeringen har jo strammet inn i bostøtten slik at langt færre får. Derfor bør en sånn ordning også gjelde noen flere grupper. Jeg forstår statsministeren slik at hun er villig til å vurdere det.

I morgen fremmer SV et representantforslag, slik at Stortinget har muligheten til å gå ordentlig inn i denne vurderingen. Statsministeren har sagt i dag at hun vil invitere til samarbeid over blokkene, og da vil jeg gjerne ha statsministerens bekreftelse på at dette forslaget er noe som vil bli seriøst vurdert. Kanskje kan det bli det første vi gjør sammen etter regjeringsskiftet: å få til et nødvendig løft for dem som nå sliter med høye strømregninger.

Statsminister Erna Solberg [18:15:02]: Det er fire partier i denne salen som har et totalt budsjettansvar og et budsjett vi står inne for. Det budsjettet skal vi fire partier faktisk stå sammen om i løpet av hele dette året, så det å ta enkeltbiter innenfor et budsjett med andre partier nå, ser jeg ikke som naturlig. Men det er en viktig problemstilling å se på, for vi har vært opptatt av det, og vi har gjort det før, også borgerlige regjeringer: nettopp brukt bostøtteordningen målrettet til å nå grupper. Men da har prisnivået i forhold til inntekt vært litt annerledes, og de høye prisene har vart lenger enn de så langt har gjort. Vi får gjøre vurderingene når vi ser hvordan prisbildet ser ut fremover.

Presidenten: Replikordskiftet er då omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Sveinung Stensland (H) [18:16:19]: Det er interessant å høre representanten Trygve Slagsvold Vedum snakke om kraftkabler, all den tid det var en statsråd fra hans eget parti, Ola Borten Moe, som skrev avtale i 2011 om flere utenlandskabler, i samarbeid med bl.a. britiske myndigheter. Såpass redelig bør man være i den sammenheng.

Jeg vil innom det viktigste i mitt politiske virke, nemlig norske pasienter. Jeg mener at pasientene vant på Granavolden. Det er oppsiktsvekkende at man har

nok en debatt i Stortinget der de viktigste i helsetjenestene – altså pasientene – ikke tas på alvor. I Høyre er vi opptatt av pasientene, og vi har innført pasientens helsetjeneste. Vi er glade for at flertallsregjeringen skal jobbe videre med det. Køer og ventetid skal ned, og kvalitet og gjennomføringskraft skal opp.

Plattformen understreker viktige pasientrettigheter. Vi skal videreutvikle pasientens helsetjeneste, vi skal ta pasientene med i alle beslutningene som angår dem. De skal oppleve åpenhet og respekt i møte med helsetjenesten. Vi vil ta de pårørende mer på alvor, og det er varslet en egen strategi for å sikre det. Mange pårørende har i dag en så stor belastning at de blir syke selv. Sånn kan vi ikke ha det.

Vi ønsker et mangfold av tilbydere av helsetjenester. Det som passer for noen, passer ikke for alle. Vi skal ikke ha et A4-samfunn, der innbyggerne må tilpasse seg systemet og ikke omvendt. Derfor vil vi styrke ordningen med fritt behandlingsvalg. Det er en stor suksess innen rusomsorgen, og den skal forbedres. Ideelle aktører, som f.eks. LHL, Sanitetsforeningen, Røde Kors og Diakonhjemmet, er viktige bidragsytere for å skape pasientens helsetjeneste. De driver mange store norske sykehus med høy kvalitet og god trivsel. Ofte opplever de ideelle aktørene at de ikke blir ansett som likeverdige tilbydere på linje med de offentlige. Høyre anerkjenner at de ideelle aktørene er en viktig del av velferdssamfunnet, og at de utgjør et viktig alternativ til både det offentlige og det kommersielle tilbudet. Vi er enige om å stille krav til mer bruk av ideelle institusjoner og begrense foretakenes overtagelse av tjenester derfra.

Brakerstyrte personlig assistent ble innført av de borgerlige partiene i 2014. Ordningen er god, men den er ikke perfekt. Derfor skal vi nå utrede hvordan den kan forbedres. Vi vil også innføre brukerstyrt avlastningsvalg, slik at de som trenger hjelp for å komme igjennom hverdagen, får det bedre.

Kvalitet og kunnskap er en forutsetning for god behandling. For å gjøre helsetjenestene bedre må vi lete etter svakheter i systemet. Derfor setter vi nå i kraft strengere kvalitetskrav til både offentlig, privat og ideell sektor. Vi leter etter nye løsninger – det bestående må utfordres.

De som trenger helsetjenester, er målet for vår politikk. Vi vil både sørge for at folk holder seg friske lengst mulig, og at de får best mulig hjelp når de trenger det. Vi har alle ulike behov og forskjellige preferanser. Vår politikk underbygger dette, noe som tydelig fremgår av enigheten landets nye flertallsregjering har kommet frem til.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [18:19:24]: Landet har nå fått en tydelig høyreregjering, med en tydelig høyrepolitikk. Det betyr et klarere skille i norsk politikk og i denne sal. Høyrekraftene og kapitalkraftene er om-

forent. Det betyr en politikk for større forskjeller. Det betyr en politikk for mindre fellesskap. Det betyr en skattepolitikk som favoriserer den økonomiske eliten. Eliten skal berikes på bekostning av vanlige arbeidsfolk og fellesskapet. De 1 000 rikeste skal få millioner i skattelette. Regningen må vanlige arbeidsfolk ta.

Regjeringsplattformen er klar. Det skal bli svenske tilstander i kommunene. Det betyr privatisering, privatisering, privatisering. Erfaringene fra Sverige viser at kvaliteten går ned og kostnadene opp. Det betyr at lommeboka styrer om man får god eller dårlig pleie og omsorg. Dette bryter med den norske modellen – at folk skal få det beste velferdstilbudet, uavhengig av hvor de bor, uavhengig av hvor mye de tjener. I Stockholm er det bydeler som tilbyr mer enn 100 ulike aktører i pleie og omsorg, og det er et enormt stort og dyrt kontrollsystem.

Velferd handler ikke om å shoppe eller om hvem som er flinkest til å markedsføre. Velferd handler ikke om å bygge ut byråkratiet – eller gjør det det? For Høyre og kapitalmakten handler det om nettopp dette. Det handler om å løfte makt og kapital fra fellesskapet til det økonomiske toppsjiktet. Det spiller heller ingen rolle om pengene havner i utlandet.

Et nytt storkonsern kontrollerer nå 25 pst. av privat omsorg i Norge. I Sverige har de tatt ut 2 mrd. kr i profitt fra fellesskapet og betalt usle 22 000 kr i skatt. Fellesskapets penger havner i et skatteparadis. Det er disse aktørene høyreregjeringen nå heier på.

Arbeiderpartiet heier på fellesskapet, de som ikke underbetaler de ansatte med dårlig lønn og pensjon, at norske folks penger kommer fellesskapet til gode og ikke på kontoer i Luxembourg. Vi heier på valgfrihet for alle. Vi heier på kommuner som min egen, Oslo, som setter de ansatte og innbyggerne i førersetet, på de som tør og vil ta tilbudet tilbake til fellesskapet og satse på de ideelle.

Det er et klarere skille i norsk politikk enn på lenge – en høyreregjering som representerer kapitalmakt og privatisering, mot Arbeiderpartiet og sosialdemokratiet, som representerer vanlige arbeidsfolk, fellesskap og velferd for alle.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [18:22:31]: Torsdag 17. januar var ein historisk dag, då dei fire partia frå ikkje-sosialistisk side sa ja til å danne regjering saman. Granavolden-plattformen er dokumentet regjeringa skal styre etter, og som dei fire partia har sett sine fotavtrykk på.

Som medlem av transportkomiteen og oppteken av samferdsel og infrastruktur er eg glad for at dette punktet er vel teke vare på i den nye plattformen. Det var ein historisk stor nasjonal transportplan Stortinget vedtok i juni 2017, med investeringar på over 1 000 mrd. kr over

ein tolvårsperiode, og eg er glad for at regjeringserklæringa legg til grunn ambisjonane i NTP for 2018–2029. Samferdsel og godt utbygd infrastruktur er viktig for oss alle, for næringslivet og for utvikling av lokalsamfunn. Gjennom samferdselstiltak byggjer me regionar tettare saman, og det gjev grunnlag for vekst, næringsutvikling og gode buregionar.

I tillegg til store utbyggingar og investeringar på veg og bane er det positivt at regjeringa ser behovet for utbygging av breiband som eit viktig tiltak som gjer at folk kan bu og arbeide i distrikta.

Den teknologiske utviklinga går fort. Måndag denne veka var Telemarks-benken og Vestfold-benken inviterte til IndustriClusteret på Herøya i Porsgrunn, der me blei presenterte for ein industri som har ein ambisjon om å bli verdas fyrste klimapositive industriregion og levere innovative grønne teknologiske løysingar for den globale marknaden – ambisiøse mål som industribedriftene sjølve har sett seg. Det gjer meg glad å sjå slik optimisme og tru på framtidens teknologi som grøn og utsleppsfri.

Det same ser me i transportsektoren, der kvar tredje selde nybil no er ein nullutsleppsbil og nesten halvparten av alle nybilsal er av klimavenlege bilar. Utsleppa frå transportsektoren skal gå ned, og det går òg tydeleg fram av regjeringserklæringa at dette er eit prioritert område for regjeringa.

Det blir bygd mykje veg og bane i Noreg. Sidan 2013 har samferdselsbudsjettet auka med 75 pst., og me byggjer over heile landet. Behovet for reformer innan både veg og bane har bl.a. ført til danninga av selskapet Nye Vegar AS, selskapet som har som formål å byggje veg raskare, billigare og meir heilskapleg. Så langt vil dei aller fleste vere einige i at dette har vore eit vellykka grep, og det kjem stadig forslag frå mange hald om at selskapet bør ta inn fleire strekningar i porteføljen sin. Dette er fylgt opp i regjeringserklæringa, der det står at regjeringa vil auke Nye Vegars portefølje i den komande NTP-en, når det gjeld både talet på prosjekt og finansiering, slik at vegselskapet får auka ansvar for utbygginga av NTP på dei viktigaste europavegane.

Med denne utvida regjeringa er eg overtydd om at samferdselsutbygging og klima og miljø blir sett på i ein samanheng til det beste for utvikling av eit berekraftig samfunn.

Ole André Myhrvold (Sp) [18:25:40]: De siste ukene har jeg hatt gleden av å besøke flere store hjørnesteinsbedrifter som vil være viktige for industrimstillingen vi skal igjennom for å nå klimamålene våre. Det er bl.a. store treforedlingsbedrifter i Østfold, Borregaard og Norske Skog Saugbrugs. Særlig sistnevnte har vært igjennom en krevende tid etter omfattende omstilling,

konkurs i morkonsern, et fallende papirmarked, dårlig infrastruktur på vei og bane og det faktum at fabrikken starter 80 mill. kr bak sine konkurrenter fordi den ikke får CO₂-kompensasjon.

Tradisjonelt har norsk kraftkrevende industri, som aluminiumsindustrien, gjødselindustrien og treindustrien, nytt godt av billig norsk, ren vannkraft. I dag er det, som det tidligere er sagt, under bygging to nye utenlandskabler til Tyskland og Storbritannia i regi av Statnett. Signalet vi får fra den kraftkrevende industrien, er at dette er prisdrivende og svekker konkurransevnen til norsk eksportindustri.

Samtidig pågår det konsesjonsbehandling av en ny norsk privat eksportkabel til utlandet, den såkalte NorthConnect. Utbyggerne av NorthConnect anslår at det vil påvirke strømprisene negativt med 0,7–1,7 øre per kilowatttime. For Saugbrugs, som allerede starter 80 mill. kr bak sine konkurrenter, utgjør det ytterligere 10 mill. kr rett inn på bunnlinjen. Vi er altså i ferd med å ta knekken på den industrien som skal være framtiden i det grønne skiftet, og det før vi har kommet skikkelig i gang.

Hvis vi vil ha norsk industri på norske hender – i Norge – må vi ha et helt annet politisk fokus framover. Vi må, som alle vet, sørge for trygge og forutsigbare rammevilkår, tuftet på en helhetlig økonomisk tilnærming. Norske Skog Saugbrugs er et veldig godt eksempel på at det ikke er nok politisk fokus på hva som skal til for å lykkes med norsk industri i framtiden, og at byrden av et enkeltvedtak kan bli for mye – og rett og slett knekke industrien. Da kan jeg love at det blir vanskelig å gjenreise den.

Det eneste rette i den nåværende situasjonen er å stille konsesjonsbehandlingen av NorthConnect i bero. Vi vet at kablene driver strømprisen opp, og vi vet at en ny kabel vil bidra ytterligere. Det eneste logiske da, om man ikke bevisst holder norske strømforbrukere og ikke minst industrien for narr, er å stanse konsesjonsbehandlingen med øyeblikkelig virkning, inntil man har fått erfaring med dem man allerede har vedtatt. Bare sånn kan vi sørge for at norske forbrukere blir tatt på alvor, og at norsk industri får de konkurransevilkårene den fortjener, og den forutsigbarheten som må til.

Vetle Wang Soleim (H) [18:28:50]: Jeg er glad for at vi i dag, på denne historiske dagen, kan gi gratulasjoner og hilsninger, for det er ingen tvil om at dette er historisk. De fire ikke-sosialistiske partiene har nå funnet sammen i regjering etter fem års godt samarbeid her på Stortinget.

I en regjeringsplattform der fire partier skal bli enige om et grunnlag for å regjere sammen, vil enkelte partier få gjennomslag for at enkelte saker skal eller ikke skal gjennomføres. Dette er langt fra noe nytt, selv om det vir-

ker som om enkelte partier i denne salen mener det. Videre synes jeg at det høres innmari merkelig ut når våre venner i Kristelig Folkeparti skal få kritikk for å ha fått gjennomslag for sine saker, for så – på samme tid – å få kritikk for ikke å ha fått gjennomslag i plattformen. Det høres rart ut. Det er enkelt å kritisere andre, men å peke på hvordan man selv ville ha gjort det, er vanskeligere.

En av de største ideologiske skillelinjene i denne salen går mellom dagens fire regjeringspartier og opposisjonen, og det er utgangspunktet at samfunnet bygges nedenfra og opp og ikke omvendt. Når venstresiden snakker om fellesskapet, snakker man om staten og kunden. Jeg mener at det finnes langt flere og ofte viktigere fellesskap i dette landet enn staten. Jeg mener at det er viktigere at man har en familie rundt seg, at man har fellesskap i venner, i en arbeidsplass, i en skoleklasse, i en fritidsaktivitet eller i bygda man bor i. At samfunnet bygges nedenfra og opp, betyr at alle mennesker i utgangspunktet er frie og selvstendige, at makten i samfunnet skal være nærmest mulig dem som merker vedtakene best, og at det er hvor hardt man jobber, som skal avgjøre hvilke muligheter man vil få, ikke hvem man er, eller hvor man kommer fra. Jeg er glad for at vi har en regjering som sier i plattformens innledning at et godt samfunn bygges nedenfra og opp.

Til slutt: Denne regjeringen skal sikre et bærekraftig velferdssamfunn for fremtiden. Da trenger vi flere jobber som bidrar til statsbudsjettet, og færre jobber som tar fra statsbudsjettet. Ikke misforstå: Vi skal ha flere lærere, sykepleiere og politifolk, men vi må ha en større vekst i privat enn i offentlig sektor når det gjelder nyskapte arbeidsplasser. For det er arbeidsplassene i det private næringslivet som bidrar til at statsbudsjettet går rundt. Det siste året ble det skapt 56 000 nye arbeidsplasser i dette landet, tre av fire i privat sektor. Ledigheten er den laveste på over ti år, veksten går opp, og skatteinngangen går opp. Nå må vi folkevalgte her i salen heie på dem som skaper verdier i dette landet, og sørge for å inkludere flere i arbeidslivet.

Himanshu Gulati (FrP) [18:32:00]: Jeg vil begynne med å gratulere både landet og regjeringen med den nye regjeringen og regjeringserklæringen. Jeg vil spesielt gratulere Kristelig Folkeparti, som nå er en del av regjeringen. Erklæringens første setning sier at regjeringens mål er «at folk kan få leve frie og selvstendige liv».

Videre sier man:

«Regjeringen har en sterk tro på at mennesker som blir vist tillit også tar ansvar.»

Siden 2013 har de fire partiene som nå sitter i regjering sammen, senket skattene og avgiftene med om lag 25 mrd. kr, til glede for både folk og næringsliv i Norge. Det er en politisk retning som jeg er glad for at plattfor-

men sier at man har tenkt å fortsette. Det er bra for verdiskapingen, det er fornuftig, og det er rettferdighet i å la vanlige folk beholde mer av sin egen inntekt.

Dette står imidlertid i sterk kontrast til den retningen opposisjonen i landet ønsker å føre oss. Det var intet mindre enn en skattejakt inn i folks lommebøker vi var vitne til da de alternative budsjettene for inneværende år ble lagt fram av opposisjonen i fjor høst. Det ene partiet var opptatt av å overby det andre. Senterpartiet ville øke skattene og avgiftene med 4 mrd. kr, Arbeiderpartiet med hele 10 mrd. kr, SVs tall var 18 mrd. kr, mens Rødts 28 mrd. kr ble beskjedne målt opp mot Miljøpartiet De Grønnes 34 mrd. kr i økte skatter og avgifter. Det er en annen retning enn den regjeringen har lagt opp til.

For at vi skal få verdier, må de også skapes. Verdiane skapes av verken staten, regjeringen eller stortingsrepresentanter. Folk og næringslivet der ute er dem som skaper verdiene, og det er vår jobb som politikere å legge til rette og la være å legge unødvendige hindringer i veien. Skattnivået – det å ha et fornuftig skattnivå for bedrifter, men også for enkeltpersoner og individer – er derfor viktig for en fortsatt vekst i landet.

Jeg vil også trekke fram satsingen på infrastruktur. I en replikk tidligere i dag nevnte jeg at det i år åpnes rekordlange 104 km med firefelts motorvei. Det er dobbelt så mye – sammenlagt – som på de fire siste årene den rød-grønne regjeringen styrte. Det er en veibygging og satsing på infrastruktur som betyr mye, ikke minst for distriktene i landet.

Jeg er også veldig glad for at regjeringserklæringen legger opp til en fortsatt satsing på infrastruktur, både kollektivtransport og veibygging.

Freddy André Øvstegård (SV) [18:35:07]: Knut Arild Hareide spilte på mange måter opp til dagen i dag. Det er litt merkelig når man ser tilbake på det, men det startet med boken som heter Det som betyr noe, som la grunnlaget for hans råd om å gå til venstre. Og hva er det som virkelig betyr noe? Jo, jeg tenker først og fremst på hva slags samfunn vi skaper for de minste blant oss, og spesielt de mest sårbare barna. Det som virkelig betyr noe, er hvordan vi fanger opp, hjelper og gir omsorg til de barna som ikke får omsorg fra foreldrene sine, men kanskje utsettes for svikt. Det som virkelig betyr noe, er å sørge for at de barna ikke møtes med svik fra oss – vi som skal hjelpe dem og gi beskyttelse.

Derfor er opprøret blant de ansatte i barnevernet som nå er blitt startet, blant det som virkelig betyr noe. 80 pst. av de ansatte i barnevernet sier at de har for liten tid og for mye å gjøre til å kunne følge opp hvert enkelt barn på en god nok måte. Det er dypt alvorlig. Hvordan skal barnet som er utsatt for omsorgssvikt, få den skreddersydde hjelpen hun trenger og den medvirkningen

hun har krav på, hvis ikke den ansatte har tid til å følge henne opp skikkelig?

Nok trygge voksne på jobb er grunnlaget for en god barnevernstjeneste, og barnevernet gjør kanskje den viktigste jobben i samfunnet vårt. Derfor er det så alvorlig når de ansatte i enkelte barnevernstjenester har ansvaret for 30–40 barn i snitt. Og derfor er det så alvorlig at denne regjeringen har avlyst den statlige opptrappingen for flere stillinger i barnevernet. Den rød-grønne regjeringen øremerket i sin tid penger til over tusen nye stillinger i den kommunale barnevernstjenesten. Denne regjeringen har levert under 150, og i statsbudsjettet for i år er det null nye stillinger.

Derfor var vi mange som hadde store forventninger til Kristelig Folkeparti og den nye barneministeren, men forventningene har blitt knust med denne regjeringserklæringen. Bemanningen i barnevernet nevnes ikke med et ord. Det som virkelig betyr noe, skal visst ikke prioriteres – eller var det kanskje noe annet som virkelig betydde noe for den delen av partiet som gikk mot høyre?

I stedet for å prioritere de sårbare barna sitter vi igjen med innskrenket rett til selvbestemt abort og den samme økonomiske politikken for elitene. Men heldigvis mobiliserer de ansatte i barnevernet nå for et alternativ, og det er fullt mulig å gjennomføre det alternativet. Det handler bare om å velge: Skal de store pengene gå til dem med allerede store lommebøker, eller skal de store pengene gå til de små blant oss? Jeg vet i alle fall hva slags valg jeg ville tatt i det veivalget.

Ketil Kjenseth (V) [18:38:28]: Jeg vil starte med å viderebringe noen hilsminger som jeg har fanget opp fra omverdenen til oss her i Norge. Ifølge FN er vi verdens lykkeligste land – det var vel i 2017, for i 2018 falt vi én plass ned, da var Finland lykkeligst. Verdensbanken kårer oss til verdens rikeste land, og The Economist kårer oss til verdens mest demokratiske land. Dette er litt av utgangspunktet for det vi står og diskuterer her i dag. Det er en arv vi alle har en aksje i, men det er en framtid vi skal forvalte videre. Vi har et kjempegodt utgangspunkt.

Det høres ut på debatten her i dag som om det som betyr noe, er svenske tilstander, og at det er en stor trussel – vårt naboland, som er bygd på mange av de samme tradisjonene, som ikke har vært så heldig å ha olje og gass, men som omstiller energisektoren sin og kutter i klimagassutslipp, og som faktisk har høyere strømpriser enn vi har i Norge. De har også langt mindre kjøpekraft. Så vi er godt stilt, og vi har eventyrlige muligheter. Særlig hvis vi fortsetter å samarbeide med våre naboland, som vi har gjort over mange tiår, og utvikler det samarbeidet, kan vi virkelig fortsette å være det grønne og rike hjørnet i verden.

Jeg hørte representanten Dag Terje Andersen vise til at det nå er tre og et halvt parti i regjering. Vel, Arbeiderpartiet ønsket seg tydeligvis en regjering med to og et halvt parti, i mindretall. Jeg tror ikke det hadde blitt så handlekraftig. Vi skal være glade for at vi har en flertallsregjering som har ambisiøse klimamål, faktisk de mest ambisiøse Norge noen gang har hatt, og blant de mest ambisiøse i verden.

Vi skal kutte utslippene og redusere dem med 45 pst. innen 2030. Vi skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Vi er det landet i verden som omstiller persontransporten raskest til elektrisk transport. Vi skal begynne på tungtransporten. Varebiltransporten skal vi fase inn. Det er mye å ta tak i. Snart legger vi også fram en strategi for grønn skipsfart. Vi er også det landet i verden som har bygd suverent flest batteriferger og hybridferger. Dette er en industriell omstilling som er både rask og enorm, men den gir oss også konkurransekraft framover.

Vi har eventyrlige muligheter. Vi skal også fortsette det samarbeidet som vi har hatt innen energisektoren med de andre nordiske landene. Debatten om høye strømpriser og kraftkabelen vi ikke skal bygge, blir litt pussig når Polen og Danmark nå er blitt enige om at de skal bygge en gassrørledning mellom Polen og Danmark, og den skal stort sett fylles med norsk gass. Hvis det er store muligheter, er det jo nettopp her – i å fortsette den omstillingen og hjelpe Europa med en energivennlig omstilling.

Elin Rodum Agdestein (H) [18:41:45]: Den lengst-sittende borgerlige regjeringen på over 30 år er nå avløst av en ikke-sosialistisk flertallsregjering. Med det innleder vi et nytt kapittel i norsk politisk historie. Det er bra for Norge, og det er bra for velgerne, som har stemt fram et borgerlig flertall. Det vil skape økt stabilitet i norsk politikk og økt forutsigbarhet for næringslivet og samfunnslivet for øvrig.

Regjeringens politikk har som mål å bidra til økt trygghet og et bærekraftig velferdssamfunn. Generasjonsperspektivet og forvalteransvaret er viktige verdier. Vi ønsker at barna som vokser opp i dag, skal få oppleve en framtid hvor det er trygghet for pensjoner og velferd.

Olje- og gass-sektoren er vår viktigste næring og vil være det i mange år framover, selv om den ikke vil være den kraftige motoren i norsk økonomi som vi har vært vant til. Der Arbeiderpartiet nå skaper usikkerhet, vil vi gi vår viktigste næring stabile og forutsigbare rammevilkår. Styrt omstilling er noe helt annet enn styrt avvikling.

Et bærekraftig velferdssamfunn må skape verdier gjennom flere næringer enn i dag. Titusenvis av nye, grønne og smarte jobber må skapes dersom vi skal lykkes i å fylle gapet i lønnsomhet og ringvirkninger.

Verdier må skapes før de kan fordeles. Her går kanskje en av de aller viktigste skillelinjene i norsk politikk. Vi trenger nye, sterke jobber som leverer inntekter til statsbudsjettet, ikke jobber som lever av statsbudsjettet. Derfor vil vi fortsette å skape bedre grunnlag for verdiskaping over hele landet. Vi må gjøre det attraktivt å skape arbeidsplasser som er lønnsomme, og de jobbene må skapes i private bedrifter.

Det handler om rammevilkår. De viktigste investeringene vi gjør, er i kunnskap, kompetanse, forskning og utvikling, i bedre veier, jernbane og digital infrastruktur – i kombinasjon med en enda sterkere satsing på samfunnssikkerhet, beredskap og forsvar.

Skatte- og avgiftssystemet må oppmuntre til å jobbe og å investere. Vi må skape mer, ikke skatte mer! Vi skal fortsette å forenkle og å redusere skattebyrden på jobbene. Det skal lønne seg å jobbe og lønne seg å ta risikoen ved å starte for seg selv. Og ikke minst: Våre varer og tjenester må fortsatt sikres god tilgang til markedene ute i verden.

Når økonomien går bra, må det offentlige holde tilbake. Vi må sikre at veksten i offentlige utgifter ikke er større enn veksten i økonomien for øvrig, og vi må fortsette å effektivisere. 2019 ser ut til å bli det tredje året der veksten i økonomien er større enn veksten i offentlige utgifter. Det er godt nytt.

Den politiske plattformen svarer på omstillingsutfordringene med tiltak som kan gjennomføres de neste to årene, samtidig som den viderefører en politikk som i 2018 ga den høyeste industriveksten på ti år og en rekordsterk kommuneøkonomi. Den støtter nytt omstillingsarbeid og reformer som strekker seg over tid.

Else-May Botten (A) [18:44:52]: Vi lever i en tid da store utfordringer treffer oss ganske hardt. Det geopolitiske bildet er mer urolig. Proteksjonismen øker. Klimaendringene treffer oss hardere og raskere. Internasjonal handel møter nye utfordringer. Tørke og flom berører oss på mange måter, ikke minst med tanke på egen matproduksjon. Skal vi kunne bidra til at kommende generasjoner kan leve gode liv her, må vi finne løsninger på klimautfordringene nå.

Den norske modellen bygger på at alle berørte parter er med på å finne gode løsninger, og er med på å forplikte seg til å ta sitt ansvar når det gjelder de løsningene man blir enig om. Den måten å jobbe på er viktig i arbeidslivet og innenfor arbeidslivspolitik og næringslivspolitik, men også innenfor klimautfordringene. Med kloke politiske valg her i salen kan vi bidra til å finne mange av de viktigste løsningene for å redde kloden, samtidig som vi skaper nye verdier og nye arbeidsplasser.

Det er lett å snakke om omstilling, men det er vanskelig å være en del av den. For den enkelte handler det om å gjøre nye arbeidsoppgaver, bruke nye hjelpemidler i jobben sin. For bedrifter handler det om å ta større risiko, innovere mer, kanskje finne seg nye markeder og tjene mer penger. Endringene kan være vanskelige for den enkelte – ingen endring kan være mye verre.

Statsminister Erna Solberg skal nå lede det norske samfunnet gjennom viktige endringer – det er rett og slett en viktig endringstid som vi står i. Arbeiderpartiet kommer til å være utålmodig og komme med egne forslag som vi mener er løsningen på de utfordringene vi står i.

Klimaendringene vil komme til å utfordre oss, både levesettet vi har i dag, og arbeidsmetodene framover. Klimaendringene vil komme til å by på tøffere miljøpåvirkninger enn det vi har sett tidligere. Klimautfordringene vil komme til å kreve endringer i alle næringer – ingen slipper unna. De nye klimamålene vil kreve endrede prioriteringer på statsbudsjettet. Er vi klare til å gjøre disse endringene? I så fall er det bare å gi grønt lys for endringene.

Vi i Arbeiderpartiet vil ha en mer ambisøs industri- og klimapolitikk, som også kan bygge opp under bl.a. sirkulærøkonomien. Vi har utrolige muligheter til både å skape nye verdier og nye arbeidsplasser og å ta vare på klimaet. Et konkret eksempel vil være å få et CO₂-fond på plass, som NHO er veldig utålmodig etter, og som de ikke klarer å komme seg til forhandlingsbordet om, i lag med dagens regjering. Dette holder ikke. Her må det settes fart. Vi må få fart på karbonfangst og -lagring, og vi må tydeliggjøre at vi er klare for investeringsbeslutning allerede i 2020.

De grønne omstillingstalene bør erstattes med handling.

Liv Signe Navarsete (Sp) [18:48:11]: Forsvarspolitik har ikkje vore mellom temaa som regjeringspartia har løfta fram i debatten i dag. Det er vanskeleg å forstå når ein ser på det globale trusselbiletet, som òg råkar Noreg. I grunnlaget for regjeringa står mange fine ord, men lite konkret. Status er at delen av BNP brukt på forsvar går ned, ikkje opp mot 2-prosentmålet, som regjeringa har forplikta seg til at ho skal arbeide mot.

Forsvarssjefen var svært open i tala si i Oslo Militære Samfund den 22. januar. Til liks med det Senterpartiet lenge har peika på, sa Forsvarssjefen i tala si at ei styrking av forsvarsstrukturen er heilt naudsynt. Forsvaret er rett og slett for lite til at Noreg over tid kan klare forpliktingane våre nasjonalt og internasjonalt. Evna til å halde ut og å vere til stades der det trengst, er ikkje god nok. Fyrst og fremst gjeld det dei maritime ressursane våre og landmakta, ifølgje forsvarssjefen.

Han kunne òg ha teke med Luftforsvaret i oppramsinga si av utfordringar. Regjeringa flytter no dei fleste Bell-helikoptera til Rygge. Fregattane har ikkje helikopter, Kystvakta har ikkje helikopter, og snart har heller ikkje Hæren helikopterstøtte å rekne med. På toppen av dette er Noregs evne til maritim overvaking alvorleg svekt. Forsvarsministeren seier no at me må sjå på å leige inn sivile for å sikre tilstrekkeleg MPA-kapasitet. Det hadde strengt tatt ikkje vore naudsynt om me hadde behalde Andøya flystasjon som base for MPA-verksemd. Det er interessant at regjeringa trekk fram alliert mottak i erklæringa. Me har venta lenge på den meldinga og kan ikkje få rapporten om alliert mottak fort nok.

Ifylgje Troms Høgre vert det eit beredskapsgap i Troms når det berre vert tre Bell-helikopter att på Bardufoss. Dei tek til orde for at nytt redningshelikopter skal lokaliserast ved helikoptermiljøet i Bardu. Senterpartiet meiner at hendinga i Tamokdalen understrekar dette behovet. Me håpar at dette ikkje berre er eit laust utspel for galleriet, og me fremjar difor i dag forslaget i salen slik at regjeringa kan få røyste for, og setje i gang dette viktige arbeidet så raskt som råd er.

Ingen krig er vunnen utan soldatar på bakken. Den norske hæren består av ein brigade. Med det langstrekte og store landarealet vårt å forsvare, og i tillegg dei forventa bidraga våre til alliansen, er dette altfor lite. Regjeringa har forsømt landmakta. Heimevernet er redusert, og regjeringa har heller ikkje sytt for helikopter eller oppgraderte, moderne stridsvogner til den vesle hæren me har, men røysta ned Senterpartiets forslag og tviheld på innfasing av stridsvogner fyrst i 2025.

Det er skuffande at forsvarsministeren ikkje er på talarlista i dag. Han burde ha kommentert alle desse punkta. Men det viser vel kor lågt regjeringa prioriterer Forsvaret.

Tage Pettersen (H) [18:51:23]: La meg starte med å ønske Kristelig Folkeparti velkommen om bord. Jeg har selvfølgelig forståelse for at gleden naturlig nok ikke deles av alle i denne sal. Men det er allikevel stor avstand fra det å glede seg til det å bedrive svartmaling og skremselspropaganda, som flere i opposisjonen velger å gjøre.

Som mossing var jeg selvfølgelig veldig fornøyd med Jeløya-plattformen, men jeg har ingen problemer med å erkjenne at resultatet fra Granavolden er enda bedre. Regjeringens plattform er 100 sider fylt med politikk for et bærekraftig velferdssamfunn – et samfunn som løser de store utfordringene for fellesskapene og for enkeltmenneskene, et samfunn med rom for å skape vekst og flere jobber, et samfunn som fremmer det grønne skiftet, og et samfunn med muligheter for alle.

Jeg tror ikke opposisjonen kan ha lest hele plattformen. Ut fra debatten de siste dagene kan det heller virke som om noen har brukt energien på å telle enkelte ord, for å se hvor mange ganger de går igjen i plattformen. Det er sikkert en spennende øvelse, men det blir ikke mye politikk ut av det. Det de har hatt å utsette på politikken, har stort sett handlet om tre ting: abort, bioteknologi og likestilling.

Når det gjelder kvinners reproduktive rettigheter, har vi i plattformen likestilt regelverket i Norge med våre naboland. Vi fjerner åpningen for abort av en eller flere friske flerlinger. Kritikken fra Arbeiderpartiet er spesielt hul. I årene fra 2010 til 2013, da partiet hadde helseministeren, gjorde man ingenting for å etterkomme fagmyndighetenes ønske om avklaring på nettopp dette området. Da var det enkleste å stikke hodet langt ned i sanden. Nå skyter de på regjeringen med kanoner og forsøker å framstille det som om hele abortloven står på spill. Det er selvfølgelig feil.

Når det gjelder bioteknologiloven, handler kritikken mot oss ikke om at vi gjør endringer, men tvert imot at vi på en rekke områder nettopp beholder loven som den er i dag.

Kritikken mot likestillingspolitikken er også svartmaling uten rot i virkeligheten. De siste fem årene har det vært en positiv utvikling på en rekke områder, og Norge er i dag verdens nest beste land på likestilling.

Høyre ønsker et samfunn med små forskjeller. Derfor satser vi nettopp på arbeid, utdanning og målrettede ytelser til dem som trenger det mest. For eksempel fikk 50 000 barn billigere barnehageplass i 2016, og i den nye plattformen lanserer vi fritidskortet til alle barn og unge mellom 6 og 18 år. Granavolden-plattformen har de gode svarene på utfordringene vi som nasjon har i vente. Der mange på venstresiden er opptatt av å bekjempe velstand og fokuserer i den enden, er regjeringens partiene opptatt av å bekjempe fattigdom.

Karin Andersen (SV) [18:54:28]: Når vi kritiserer regjeringen og plattformen, er det fordi den ikke svarer på de alvorligste og viktigste spørsmålene vi har. Det er dessverre ikke svartmaling å kritisere regjeringens klimapolitikk. Målene kan være bra, men når virkemidlene for å ta kuttene hjemme ikke er der, er det jo bare prat. Når man skjærer samferdselssektoren og lar oljesektoren fortsette som den er – det er mulig den nye landbruksministeren vil ta alle de kuttene i landbrukssektoren, som er hennes, jeg tror knapt det – så henger det rett og slett ikke sammen, og det er ikke bærekraftig.

Det andre gjelder velferd og ulikhet. Jeg hører flere fra regjeringens partiene snakke om bærekraft i velferden, og det handler visstnok om at de som er sykest og uten arbeid, og de som er uføre og fattige, må oppleve kutt,

mens de som er friske og har store formuer, skal få sydd puter opp under armene så de knapt – for å si det sånn – kan bruke dem. Det handler visst også om at det skal være mer privatisering i velferden. Men profitt i velferd er ikke bærekraftig. Det betyr at det tappes fra våre skattepenger – penger som skulle gå til tjenester, til barnevern, barnehager, eldreomsorg, og til gode lønns- og arbeidsvilkår for dem som gjør den viktige jobben – helten i velferden. Det er ikke bærekraftig at vi skal kaste bort penger som skulle gått til barnevern, til profitt.

Det er forstemmende når vi har en kommunalminister som gjennom sitt innlegg viste at hun tydeligvis ikke forstår forskjell på butikk og barnevern. Det er ganske ille.

Når det gjelder ulikhet, har vi tatt opp bostøtten. Det er flere titusener færre nå enn før som får bostøtte, vi bruker mindre penger på bostøtte i 2019 enn vi gjorde i 2009. I mellomtida har altså boutgiftene eksplodert, og inntektene til lavinnteksgruppene har gått ned. Jeg må gjenta: Snittinntekten for dem som får bostøtte nå, er 134 000 kr i året for husholdningen – det står i statsbudsjettet – og da skal regjeringen målrette bostøtten. Jeg lurer på hvem det er som skal få den da, hvis ikke dette er målrettet langt utover det som er sosialt forsvarlig.

Folks hus og hjem er SV opptatt av, derfor vil vi øke bostøtten og heller la dem som har store formuer og mange hus og hytter, bidra litt mer til det.

Ove Trellevik (H) [18:57:43]: Leiaren i Arbeidarpartiet, representanten Gahr Støre, sa i innlegget sitt tidlegare i dag at regjeringsplattformen inneheld gjenkjenneleg politikk – og heldigvis for det. Politikken til dei ikkje-sosialistiske partia verkar i praksis. Det går så det susar i Distrikts-Noreg, kommuneøkonomien er god, arbeidsløysa er rekordlåg, næringslivet blomstrar, og det vert bygd ut veg og bane som knyter by og bygd godt saman.

Sjømatnæringa har auka eksporten med 50 pst. på fire år, og havnæringa langs kysten opplever ei formidabel utvikling. I landbruket er det også gode resultat, og skogbruket hadde i 2017 det beste året sidan 1989. Reiselivet har sett rekordar fire år på rad, og sidan dei raudgrøne styrte, har talet på utanlandske turistar auka med meir enn to millionar.

Den maritime leverandørindustrien går godt, langs kysten vert det levert innovative produkt i verdensklasse. Mange nye elektriske ferjer og båtar er sette i produksjon eller er i bestilling, også frå utanlandske kjøparar.

Me må tora å spørja oss sjølve om kva som er hindret for utvikling i distrikta, og så må me vera villige til å føra ein politikk for vekst og utvikling. Då er løysinga òg å byggja meir veg og jernbane, nettopp for å redusera avstandar. Etter år med forfall på veg og bane vert det no investert over 1 000 mrd. kr for å binda by og land sa-

man. Vegstandarden aukar, og vedlikehaldsetterslepet vert redusert.

Kommunane har også fått nye og større oppgåver, difor er mange av reformene til regjeringa viktige og vert vidareførte i den nye regjeringserklæringa.

Der Arbeidarpartiet og Senterpartiet er opptekne av å sjå avgrensingar i Distrikts-Noreg, ser regjeringa nye moglegheiter, og det ber plattformen preg av. Regjeringa har ein distriktspolitikk som bidrar til å skapa nye jobbar og ein solid kommuneøkonomi, som gjev betre velferd der folk bur. Talet på ROBEM-kommunar er no nede i 17. Kort sagt: Regjeringa har ein kommune- og distriktspolitikk som verkar godt. Distrikta treng politikarar som seier ja til lokalt sjølvstyre, og som støttar mine-ralnæringa, seier ja til EØS, ja til meir vasskraft, ja til oppdrett og ja til nye vegar i distrikta. Seier me nei til dette, seier me også nei til jobbar i distrikta.

Meir lokalt sjølvstyre og mindre regulering og statleg detaljstyring er grunnleggjande i Høgre sin distriktspolitikk. Det gjenspeglar også regjeringsplattformen. Det er bra. Heldigvis er det godt at opposisjonen ikkje ser så mykje ny retning i regjeringsplattformen, politikken til dei ikkje-sosialistiske partia verkar trass alt svært, svært godt.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

André N. Skjelstad (V) [19:00:43]: Den nye regjeringsplattformen legger et godt grunnlag for å skape nye bedrifter og videreføre eksisterende. På vei mot et mer klima- og miljøvennlig samfunn er det avgjørende at vi klarer å gi gründere spillerom, og at småbedrifter får utvikle seg videre. Regjeringserklæringen gir rom for gründere og næringsliv og for bedre rammevilkår.

Kristelig Folkepartis inntreden i regjeringen har gjort at Venstre har fått mer og betydelig bedre gjenomsnitt når det gjelder næringslivspolitikken vår. Selvstendig næringsdrivende skal få styrket sine sosiale rettigheter, og det er viktig for at dyktige gründere skal ta sjansen på å starte sin egen bedrift.

Regjeringen skal arbeide for å redusere byråkrati og skjemavelde, sånn at det blir enklere å starte opp, omstille, fornye og drive små og mellomstore bedrifter. Skal vi klare omstilling, som Norge skal gjennom, må sånne bedrifter sikres rammevilkår som bidrar til vekst og utvikling.

Det er også bra at plattformen styrker muligheter for finansiering av næringslivet i Norge. Erklæringen legger opp til økt bruk av folkefinansiering og lettere tilgang på risikokapital. Gode offentlige virkemidler skal videreføres, men det legges 30 også bedre til rette for at privat risikokapital blir brukt til å styrke næringslivet i Norge.

Spredt eierskap er en sentral pilar i et velfungerende demokrati og viktig for Venstre. Plattformen legger til rette for selveierdemokratiet ved at flere deltar i økonomien som eiere i bedrifter. Spredt eierskap er nødvendig for å fordele makt og ressurser på flere hender, skape en sosial markedsøkonomi og bygge samfunnet nedenfra gjennom vekst og nyskaping.

For Venstre er det sentralt at det legges vekt på næringsrettet forskning og innovasjon. Det legges til rette for knoppskyting i eksisterende bedrifter gjennom rene nyetableringer. Dette bidrar til at Norge forsterker sin posisjon som et innovativt land. At det også legges til rette for at norske bedrifter og institusjoner i større grad deltar i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, er sentralt.

Når det gjelder fiskeri og landbruk, har Kristelig Folkepartis inntreden i regjeringen gitt viktige gjennomslag for Venstre. Det årlige jordbruksoppgjøret videreføres, og politikken på landbruksområdet skal i stor grad styres etter de retningslinjene som Kristelig Folkeparti og Venstre ble enige om i Stortingets arbeid med jordbruksmeldingen i forrige periode. Dette synes jeg er veldig viktig. Omtalen av fiskeripolitikk mener jeg nå er i samsvar med vår politikk i større grad. Jeg er godt fornøyd med at planen om å strukturere båter under 11 meter legges i skuffen. Sånne båter er viktige for rekrutteringen og næringen, og de sørger også for at ungdommen i framtiden har mulighet til å komme inn i den viktige næringen.

Når det gjelder havbruk, er jeg godt fornøyd med at erklæringen slår fast at kommunene skal kompenseres for bruk av lokaliteter til oppdrett. Dette er en sak som vi helt sikkert kommer tilbake til.

Det er også bra at regjeringserklæringen spesifikt nevner reiseliv som en viktig del av næringslivet. Reiseliv er en viktig bidragsyter for å opprettholde bosetting og lokal verdiskaping. Det er en næring som skaper arbeidsplasser over hele landet, med betydelig skatteeffekt for kommunene, og som integrerer arbeidstakere med ulik etnisk og sosial bakgrunn. Reiseliv er viktig internasjonalt og for å få et bærekraftig internasjonalt reiselivsmarked.

Dette er jeg godt fornøyd med, og ikke minst også at vi har lagt til rette for å gi kommunene myndighet til å gi gårdsbryggerier salgs- og skjenkebevilling lokalt tilknyttet bryggeriene. Dette er bra.

Ingalill Olsen (A) [19:03:58]: Granavolden-plattformen inneholdt ikke mange overraskelser. Vi visste at kvinners rettigheter skulle strammes inn. Vi visste at det ville komme mye Høyre- og Fremskrittsparti-politikk – med Venstre og Kristelig Folkeparti som haleheng. Det har vi fått, men det var likevel en overraskelse

at vi helt ut av det blå kan lese at Finnmarkssykehuset er overført og underlagt UNN, Universitetssykehuset Nord-Norge.

Denne regjeringen fortsetter sin overkjøring av Finnmark. Flyttingen av Finnmarkssykehuset er ikke drøftet med noen – ikke med de ansatte, ikke med lederne, ikke med politiske myndigheter. Tre tidligere direktører ved UNN har skrevet en kronikk som viser hvor lite gjennomtenkt dette er. Denne omfattende endringen, som vil få store konsekvenser for både Finnmarkssykehuset og UNN, er ikke engang utredet. UNN har aldri bedt om det, Finnmarkssykehuset har ikke bedt om det, men det virker som om sentralisering er en ideologi for regjeringen.

Helseminister Høie rykker ut og sier at det er viktig med dialog med de ansatte om sammenslåing av sykehusene. Hva skal man med dialog når man har innført et diktat? Dette er skinnendemokrati og ingenting annet.

Bent Høie skriver attpåtil følgende i et tilsvarende til den massive kritikken regjeringen har fått:

«Målet med omorganiseringen er altså å styrke sykehusstilbudet til befolkningen i Finnmark.»

Det er oppsiktsvekkende at det å miste styring over egne sykehus skal styrke sykehusstilbudet i fylket.

Vi som er finnmarkinger, har opplevd dette før fra flertallet i Stortinget og regjeringen. Vi vet at stortingsflertallet ikke har lyttet til Finnmark når 87 pst. av innbyggerne sa nei til å bli sammenslått med Troms, men vi trodde at regjeringen hadde egeninteresse i at den kommende tvangssammenslåingen skulle kunne bli vellykket, og at de ville hjelpe til – den gang ei. Regjeringen fortsetter å overkjøre Finnmark og er til og med villig til å flytte foretaksgrensen uten at noen av dem det berører, får uttale seg. Snakk om antidemokratisk sinnelag. For meg føyer det seg inn i rekken av manglende interesse for det nordligste fylket i Norge. Vi har en stor avmaktsfølelse knyttet til tvangssammenslåingen av Troms og Finnmark, og avmaktsfølelsen blir ikke mindre av dette.

Regjeringen har i over fem år sentralisert kompetansearbeidsplasser fra Finnmark. Her kan nevnes skattekontor som nedlegges, fiskerikontor som er nedlagt, og at Mattilsynet ikke har regionkontor lenger. Listen kan fylles opp, og sann mine ord: Det blir sikkert verre med denne regjeringen.

Arne Nævra (SV) [19:07:19]: Det er ganske utrolig, men Siv Jensen og samferdselsminister Dale, begge fra Fremskrittspartiet, og jeg mener det samme – om én ting: God infrastruktur og transport er viktig for landet. Men så er enighet slutt. Siv Jensen brukte det meste av sin tid, da plattformen ble presentert, på å nevne privatbilen – den individuelle friheten – og trakk fram den

stakkars privatbilistens kår. Det er også disse tankene som har seiret så det holder i regjeringsplattforma. De skal doble posten til bompengestøtte, de skal gi skattefritak for bompengeutgifter til fossilbiler, de skal ha større budsjetter for å bygge motorveier, og sjølsagt skal det åpnes for 120 km/t – alt på bekostning av miljø og klima.

Samtidig er det ingen belønning til dem som lar bilen stå. Det er ingen nye konkrete tiltak for å øke kollektivdelen og for å stimulere sykkel og gange – ingen nye, bare generelle formuleringer. De vil bygge motorveiene før jernbaneopprustningen mange steder der det går parallelt, i beste fall samtidig. Uansett: Grunnlaget for passasjerveksten på jernbanen blir svekket. Intercityutbyggingen utsettes i minst to år i forhold til NTP.

Klarer noen representanter å finne en eneste Fremskrittsparti-tilhenger i noen av de store miljøorganisasjonene? Det lurer jeg på – i miljøer som er opptatt av framtida, klodens klima og tap av natur. Hvordan kan Venstre leve med dette? Det spør jeg meg sjøl om.

Vi ser at den Høyre–Fremskrittsparti-dominerte regjeringa lar de overhengende klimaproblemene løse seg på en utrolig snedig måte. De bare setter ambisjonene opp, noen prosent, og så skyver de alt ansvaret fram til 2030. Da er de flinke. Men det er jo flere stortingsperioder til. De tar ingen sterke grep for utslippskutt her og nå, og de gir rett og slett opp 2020-målene.

Derimot er det et annet felt innen transportsektoren der det ikke er handlingslammelse, og det gjelder privatisering og anbudsutsettelse. Der er de dyktige. Jernbanereformen, oppsplitting av ansvar, konkurranseutsetting og det ryktebefengte engelske selskapet Go-Ahead på norske skinner kan være stikkord for dette. Og aldri nevnes arbeidsfolks kår i disse omleggingene – aldri. Det er det vi som må bringe på banen hver eneste gang.

Samtidig som motorveiene bygges, strupes gods på bane. Den enorme veksten i godstransport skjer på gummidekk, ikke på skinner. Det tas altså ingen store, raske grep som skal sikre transportørene på jernbanen lønnsomhet. De stemmer imot SVs forslag om dette hver eneste gang. Men vi skal hamre videre.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [19:10:37]: Først: Gratulerer til den nye regjeringen.

I debatten her prøver Arbeiderpartiet å skape et bilde av at med Høyre i regjering blir det et kaldere samfunn. Men jeg må si til Arbeiderpartiet at det blir ikke det selv om Arbeiderpartiet til stadighet gjentar det. For det var med Høyre i regjering at pasientene som satt nederst ved det helsepolitiske bordet, ble løftet fram – pasienter som har utfordringer innen psykisk helse og rus. Det er i denne regjeringen at brukermedvirkning er satt

i system – din stemme skal høres i saker som berører deg.

Med Kristelig Folkeparti i regjering er det satt et skikkelig fotavtrykk i barne- og familiepolitikken. Det er jeg utrolig glad for. De unge skal høres. Regjeringen vil derfor sette ned et ungdomspanel som skal gi råd til regjeringen i aktuelle saker som berører dem, innen psykisk helse, integrering eller frafall i skolen. Det er nødvendig å ta de unge stemmene på alvor.

Helsetilsynets rapport fra januar i år gjennomgikk 106 barnevernssaker hvor det var omsorgsoverdragelse, og de avdekket at barn og unge ofte kom i skyggen av foreldrenes problemer. I denne regjeringen vil vi derfor legge barnets beste til grunn. Vi vil styrke barnets medvirkning når det gjelder når det offentlige må overta omsorgen. Vi vil styrke barnevernstjenesten og videreføre barnevernsreformen. Vi vil innføre kompetansekrav og autorisasjon i kommunale barnevernstjenester. Kommunene skal få økt faglig og økonomisk ansvar. Kommunene skal kunne velge barnevernstiltak og hvem som skal drifte det – statlig eller privat – og vi må ikke minst sikre at søsken som trenger barnevern, får vokse opp sammen. Det er vi opptatt av. Vi skal gi en tettere oppfølging i skolen til dem som er i barnevernet. Antallet ansatte i barnevernet har økt, og det er ikke riktig det som representanten fra SV hevdet her i salen. Ved utgangen av 2017 var det over 6 000 årsverk i barnevernet. Det har altså vært en økning på 1 150 ansatte siden 2013.

Vi vil føre en politikk som løfter barn og unge ut av fattigdom, og dermed også ut av utenforskap. Vi vil ha en integreringsdugnad. Vi vil skape flere arbeidsplasser. Vi vil ikke minst styrke det sosiale sikkerhetsnettet for barn og styrke rettighetene. Og vi vil at barn skal kunne delta på fritidsaktiviteter. Derfor kommer nå aktivitetskortet for barn fra 6 til fylte 18 år. Det vil hjelpe.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [19:13:52]: Jeg registrerer at forsvarssjefens tale i Oslo Militære Samfund har vært referert til en rekke ganger i dag. Derfor tok jeg med talen. For den er god. Han åpnet med:

«Kjære alle sammen! Godt nytt år! Denne våren starter arbeidet med en ny langtidsplan for Forsvaret. Regjeringen planlegger å fremme denne for Stortinget våren 2020. Forsvarsminister Frank Bakke-Jensen ga fra denne talestolen den 7. januar uttrykk for en politisk vilje til økt satsing på Forsvaret i årene fremover, og at mitt fagmilitære råd også denne gang skal veie tungt i utarbeidelse av planen. Det er jeg glad for.»

Så fortsetter forsvarssjefen:

«Langtidsplanen som ble vedtatt i 2016 utvikler Forsvaret i riktig retning. Vi står altså ikke overfor noen omfattende omlegging av Forsvaret. Mye godt

arbeid har blitt gjort de siste årene med å få det vi har til å virke, effektivisere støttestrukturen, og å legge grunnlaget for nye investeringer.»

Det er det som er litt av poenget for denne debatten. Forsvarspolitikken er altså et langsiktig arbeid. Å ha en langtidsplan betyr at man planlegger på lang sikt. Vi gjør et veldig godt arbeid, og vi får den økningen og de resultatene vi vil ha, i et stort og komplekst system med endrede sikkerhetsforhold rundt oss, noe også forsvarssjefen var tydelig på.

Det er et større alvor over sikkerhetsomgivelsene våre. Da er det merkelig at man skal snakke ned alt det bra arbeidet som blir gjort i Forsvaret, og alle de gode endringene vi har gjort. Vi har siden 2013 økt budsjettene med over 30 pst. Landmaktproposisjonen tar opp i seg utfordringene som kommer nå hvis vi skal ha en større landmakt i tida framover.

De rød-grønne hadde et prosjekt på bordet der de skulle bygge om 40 år gamle stridsvogner. Vi har sagt: Det holder ikke for framtida, vi skal kjøpe nye stridsvogner.

Vi endrer rekruttskolen ved å flytte den ut av bataljonene. Med en dedikert rekruttskole får vi større operativitet i bataljonene, bedre mannskap, større profesjonalitet.

Vi endrer verneplikten på de områdene vi mener det er behov. Vi skal ha 16 måneders verneplikt, vi skal ha dyktige folk lenger i stillingene – for å være flinkere og ha større operativitet der vi er.

Vi bygger en ny mobiliseringsordning – reservistene skal ha et meningsfylt oppdrag å gå til – rett og slett for at vi skal kunne ha økt klartid. Vi skal være klare kjappere hvis vi trenger det.

Vi endrer utdanningen og personellordningen slik at vi kan ha spesialister i styrkene. Det gjør det til en mer meningsfull karriere. Vi får dyktigere hoder i Forsvaret, og vi konkurrerer bedre om de dyktigste hodene i Forsvaret.

Vi bygger altså forsvarsmakten for framtida med den langtidsplanen vi er inne i nå, og med den langtidsplanen vi går i gang med i år, i godt samarbeid med forsvarssjefen.

Bengt Fasteraune (Sp) [19:17:08]: Regjeringen innførte fra budsjettåret 2015 avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, den såkalte ABE-reformen, som en fast del av budsjettarbeidet. Høyres mål er jo å «begrense veksten i offentlig sektor», som det så fint står i parti-programmet. Jeg kan opplyse om at veksten i offentlig sektor har økt med 3,3 pst. av BNP for Fastlands-Norge fra 2013 og fram til i dag. Ikke nok med at man ikke når egne målsettinger – knusende kritikk fra bl.a. politiet av nærpolitireformen ser ikke ut til å bety noe som helst.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, som det så fint heter, føres videre på alle områder uten noen form for koordinering. Tjenestene blir dårligere og mer sentralisert, og det oppstår frustrasjon hos dem dette berører. Vi opplever nå en feilslått kommunereform, regionreform, jernbanereform, politireform og reform av universitets- og høyskolesektoren. Dette er reformer som av regjeringen blir beskrevet som en sammenhengende solskinnshistorie. Slik er det ikke ute i den virkelige verden. Det er en sammenhengende sentraliseringshistorie, der beslutninger blir tatt i lukkede styrerom og ute i direktoratene.

Nå er det en veireform som igangsettes over den samme lesten. I regjeringsplattformen skriver regjeringen at den skal fortsette arbeidet med å modernisere Statens vegvesen, med mål om større handlingsrom og mer effektiv tjenesteproduksjon. Kjenner vi igjen ordlyden og målsettingene fra de andre reformene? Modernisering og effektivisering er to ord dagens regjering liker å smykke seg med, men hva betyr det i praksis? I utredningen som Statens vegvesen leverte 15. januar, foreslås det å legge ned dagens regionale veikontor og erstatte dem med en divisjonsstruktur. Dette er en modell der makt og myndighet sentraliseres bort fra dagens regionveikontor – og i klartekst bort fra de områdene der jobbene skal gjøres. Kunnskap om geografi, vær- og føreforhold – sagt med ett ord: lokalkunnskap – er svært viktig i et mangfoldig og langstrakt land som Norge. Da er vi avhengige av å ha lokal tilstedeværelse fra dem som skal bygge og vedlikeholde veiene våre.

Parallelt med dette foregår det en evaluering av trafikkant- og kjøretøyområdet til Statens vegvesen. Også her legges det opp til en sentralisering av tjenester. Trafikkontor er foreslått nedlagt, tjenestene flyttes lenger bort fra folk. Tid og penger blir belastet dem som er avhengige av tjenestene.

Senterpartiet mener disse prosessene bærer preg av manglende helhetstenkning. Dette fører til kaos og frustrasjon. Det mest alvorlige er at hundrevis av ansatte ikke vet om de har jobb, eller hvor de skal jobbe, i nær framtid. I Oppland og Hedmark ser vi nå en kamp mellom byer som kan føre til at viktige offentlige arbeidsplasser langt utover det som overføres til den nye fylkeskommunen, kan forsvinne.

Nærhet til tilbudene folk er avhengige av, er svært viktig, og det har aldri vært en suksess å organisere seg bort fra realitetene.

Willfred Nordlund (Sp) [19:20:24]: I denne debatten har vi hørt at kommunalministeren skryter av at lokalpolitikkerne har vært gode til å husholdere, at man endelig har fått stadfestet fra regjeringshold at også de ser de ekstraordinære inntektene som en av grunnene

til den visstnok svært gode kommuneøkonomien, og at man har hatt rause overføringer. Det er et bilde som ikke kan deles der ute, deriblant av lokalpolitikere fra Høyre – for 33 av Høyres ordførere tok inn mer i eien- domsskatt i 2017 enn i 2015. Det har sammenheng med at alternativet de ser, og som de for så vidt også gir ut- trykk for gjennom media, er at de må kutte i velferds- tjenester.

Da er vi tilbake til det som var en del av replikkord- skiftet, nemlig om vi har et inntektssystem som er laget for å sikre gode og likeverdige tjenester i hele landet. Det ser vi at vi ikke har. Vi har en regjering som tidligere har valgt å bruke inntektssystemet for å få gjennom sine øn- sker om større kommuner. Ja, sågar sa statsministeren i erklæringen i går at man skal trygge sentrum i kommu- nene. Der skal det være trygt å være – men ikke noe om at det skal være trygt i resten av landet. Det må jo ha sammenheng med at man ønsker å slå sammen flere kommuner. Da blir det interessant at Stortinget har gjort et vedtak som sier at i denne perioden skal eventu- elle kommunesammenslåinger utelukkende bygges på frivillighet. Man skal heller ikke bruke inntektssystemet for å framtvinge sammenslåinger. Det er interessant å merke seg at kommunalministeren ikke var inne på hvilke virkemidler man ser for seg at man skal ta i bruk for å kunne oppnå at man sikrer likeverdige tjenester, samtidig som man ikke skal bruke inntektssystemet for å tvinge gjennom kommunesammenslåinger.

Dette er spørsmål som berører. Det berører lokalde- mokratiene der ute. Det berører hvilke muligheter dis- triktene skal ha til selvstyre og til å drive utvikling av sine tjenester og oppgaver. Det er noe som Senterpartiet me- ner er viktig, og som vi kommer til å fortsette å slåss for.

Det er også noe med at når økonomiske modeller går fra skrivebord til virkelighet, når terrenget ikke pas- ser med det kartet man har tegnet, prøver altså denne regjeringen seg på bortforklaringer etter bortforklarin- ger om at det skal være tidenes kommuneøkonomi, og at man har levert bedre tjenester enn før. Men hvis det er sånn at kommunene leverer stadig bedre tjenester, har det en sammenheng med at lokalpolitikere har hatt det rommet for å gjøre egne lokale justeringer og priori- teringer, og vi ser altså en regjering som er stadig mer opptatt av å drive detaljert styring. Det kommer ikke til å fremme lokaldemokratiet og heller ikke muligheten til å utvikle gode lokalsamfunn i hele landet.

Liv Kari Eskeland (H) [19:23:38]: I ein polarisert de- batt er det til å forstå at ein stundom må gå til ytterleg- heiter for å få fram skilnader i politikken. Men når ytter- legheitene vert sette fram som normalen, synest eg ein faktisk må stoppa opp og gjera seg nokre refleksjonar.

Gjennom dette siste halve året, der polariseringa har vore stor mellom fløyar i politikken, har det hendt at eg har måtta lese oppslag opptil fleire gonger for verke- leg å konstatere at jo, det er mitt Noreg det her er snakk om – eit Noreg der dommedagsprofetiar sit laust, og der svarte skyer vert måla over horisonten.

Då er det god hjelp i å koma seg ut og møta folk og bedrifter. Då er det god hjelp i å snakka med næringsliv og enkeltpersonar, organisasjonar og mannen i gata, som kan fortelja at det no er arbeid å finna der det tidle- gare var permitteringar, som kan fortelja at skulekvar- dagen har vorte lettare, og at respekten for folk med fag- brev har auka, som kan fortelja at innan reiselivet set ein stadig nye rekordar, og at den maritime leverandørin- dustrien har fått eit oppsving etter at nye elektriske fer- jer og hybride farty er komne i produksjon, fordi me har ei historisk satsing på transportsektoren inn mot det grøne skiftet.

Og snakkar me med sjømatnæringa, har dei auka sin eksport med 50 pst. dei siste fire åra, og skogbruket hadde i 2017 det beste året sidan 1989, noko som kjem av investeringar i vegar og kaier for skogbruket, investe- ringar som i seg sjølve gjev ringverknader til andre om- råde. Den norske bonden opplever òg sterkare produk- sjonsvekst enn på lenge, og færre gardsbruk vert lagde ned enn då Senterpartiet sat i regjering.

Folk ser at det vert bygd meir veg og bane som kny- ter saman landet vårt, og me har våga å ta tak i ein del strukturelle endringar som nødvendigvis har vore og vil vera krevjande å gjennomføra, men resultatet av struk- turendringane vil etter kvart visa at dei var heilt nødven- dige for å bringa samfunnet framover.

Me gjennomfører ikkje reformer for å endra landet, men fordi samfunnet er endra. Politiet møter andre for- mer for kriminalitet, og det krev andre arbeidsmåtar. Helsetenestene krev meir spesialisering, og det krev eit anna samarbeid med kommunane, som igjen får andre oppgåver som dei må handtera. Innbyggjarane opplever at makta vert flytta nedover i systemet, og at me gjen- nom digitalisering får enklare tilgang til informasjon og kan forenkla arbeidsoppgåvene.

Dette er den røynda me møter når me går ut og snakkar med folk. Og plattformen me er inviterte til å drøfta, legg opp til ein politikk som i endå større grad evnar å ta heile landet i bruk, som legg vekt på den breie distriktspolitikken, som legg vekt på levande lokalsam- funn og trygge arbeidsplassar, samstundes som det vert lagt til rette for at det grøne skiftet vert ein viktig motor for eit meir differensiert næringsliv.

Det er den historia folk kjenner seg att i.

Liv Signe Navarsete (Sp) [19:26:58]: Eg er glad for at eg provoserte forsvarsministeren så pass at han teikna

seg til 3 minutt. Dessverre gir ikkje det høve til replikkveksling, og igjen står det fast at prioriteringa til regjeringa ikkje er på topp når det gjeld forsvar.

Forsvarsministeren ramsa opp hovudpunkta i langtidsplanen – auka budsjett, større landmakt, nye stridsvogner osv. Men når forsvarsministeren først tok bryet med å teikne seg til 3 minutt, kunne han kanskje òg teke seg bryet med å kommentere dei punkta som eg tok opp i mitt innlegg. Det er alltid lurt å lytte og respondere.

Vedtaket i langtidsplanen i 2016 var eit minimumsforsvar. Det legg heller ikkje forsvarssjefen skjul på. Det var ikkje eit robust forsvar. Regjeringa valde ikkje det alternativet som forsvarssjefen tilrådde. Det er feil at Senterpartiet snakkar ned alt. Me er f.eks. positive til at ein prioriterer Heimevernet noko høgare når det gjeld både utstyr og trening. Det er bra. Men me er kritiske der òg mange i Forsvaret sjølv er kritiske.

Ny langtidsplan kan ikkje innebere eit minimumsforsvar. I vårt alternative budsjett la me inn 1,3 mrd. kr meir enn regjeringa gjorde til Forsvaret, for no må det takast grep. Ein kan ikkje berre drive kontinuerleg å omorganisere og flytte folk. I Brigaden i Hæren er ein bekymra for at han òg vert splitta opp. Ein flyttar ting til Finnmark. Det er usikkerheit. Folk veit ikkje kva som skal skje. Det er på tide at det vert ei fastare styring, og at det vert ein skikkeleg vekst for landmakta, Hæren og Heimevernet, som òg har fått store kutt i bemanninga, sjølv om det er betring i utstyr.

Det er ikkje slik at me tek opp dei punkta som eg tok opp i mitt innlegg, for å provosere forsvarsministeren. Me tek det opp fordi det er viktige spørsmål å diskutere i denne salen, når me no har ein diskusjon om framtida og den politikken som skal førast for landet dei neste åra.

Regjeringa er utruleg glad i omorganiseringar. Det vart nemnt av ein tidlegare talar at Statens vegvesen skal omorganiseras. I mitt fylke har me hatt regionkontor for Statens vegvesen, og det har fungert sær bra. No er regjeringa i ferd med å gjennomføre ei regionreform som fører til at ein splittar opp Statens vegvesen, som fører til at den resterande delen tydelegvis står føre ei omorganisering. Det er veldig usikkert om den desentraliserte organiseringa vil halde fram, og om Leikanger får behalde sine sårt tiltrengte statlege arbeidsplassar. Dei har gjort ein fantastisk jobb med å utvikle vegsystemet på Vestlandet i mange år.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [19:30:17]: Jeg tror ikke vi i denne salen skal karakterisere regjeringens prioritering av forsvar ut fra hvor mange replikker Liv Signe Navarsete får ta på meg. Det kommer mange muligheter.

Det er et godt poeng representanten Navarsete tar opp, når hun sier det er usikkerhet, noen flytter til Finnmark. Det er en merkelig holdning som jeg av og til mø-

ter i Forsvaret – at man tror at vi har en hær bare for indre Troms. Vi har altså en landmakt, som skal forsvare landet – hele landet. Og når vi sier at det er et større alvor over sikkerhetsomgivelsene, det er et større alvor over de nære områdene, gjør det at vi er nødt til å ta noen grep. Det å etablere en bataljon i Finnmark, flytte landmakten tilbake til Finnmark nå, er et strategisk grep forsvarssjefen har valgt, rett og slett fordi de uforutsigbare omgivelsene våre har gjort det nødvendig.

Det er også slik at vi gjerne skulle hatt noen soldater i Hæren som vi bare kunne hentet ut hvis vi trengte å etablere noe nytt en eller annen plass, men det er slik at det var totalt bygd ned. Vi har startet jobben med å bygge opp. Derfor gjør vi personalomstillinger i Forsvaret, derfor kommer vi med ny militær orden, derfor bygger vi en ny offisersrolle. Vi skal ha personell som kan ta Forsvaret inn i den nye tiden. Da er det snakk om personell som evner å bruke digital teknologi, det er snakk om personell som evner å bruke ny teknologi, som gir oss nye sårbarheter som gjør omgivelsene mer utrygge.

Og når det gjelder debatten rundt det med helikopter: Det er jo ikke slik at det er noe distriktspolitisk i det når vi flytter Bell ned til spesialstyrkene. Forsvarssjefen gjør sine vurderinger i fire scenarioer: fred, krise, usikkerhet og krig. I krisescenarioet er det at spesialstyrkene har en kontraterrorkapasitet, et veldig verdsatt verktøy, rett og slett fordi det kan ta en del av de mer ulne, usikre truslene som vi ser, når vi rundt oss ser eksempler på hybrid krigføring.

Det er alltid problematisk med omstilling. Det er veldig vanskelig å bygge noe for noe som er litt usikkert der fremme, men historien har lært oss at det eneste feilgrepet vi kan gjøre, er å gjøre ingenting – eller å bli der vi er.

Cecilie Myrseth (A) [19:33:21]: Jeg må selvfølgelig begynne med å kommentere forsvarsministerens uttalelser her på slutten. Han begynte å snakke en del om Bell-helikoptrene og hvorfor det var viktig å flytte dem. Jeg ville bare si at det er jeg selvfølgelig fullstendig uenig i, og det er det ganske mange som er, og derfor har støyen vært så høy. Og skal man snakke om viktigheten av å ha helikopter til Forsvaret, er det kanskje lurt at helikoptrene f.eks. trener med Hæren, som jo er i indre Troms.

Men det var ikke det jeg tok ordet for. I Nord-Norge har vi veldig mye aktivitet til havs, på land og ikke minst i fjellene. Det er også en økende aktivitet i et område hvor været er hardt, og med økt vekst og aktivitet vil også behovet for beredskap bli høyere.

Starten av skreifisken har forflyttet seg fra Lofoten til Senja. Det gir stor aktivitet i den aller minste flåtegruppa i meget krevende havområder, på den mørkeste tida og

under de mest krevende forhold. Ut fra erfaring vet man at når sjarkene havarerer, krever det svært hurtig hjelp.

Reiselivsnæringen er også i sterk vekst, spesielt i områdene rundt Tromsø og Lyngen, som er et yndet område å gå på toppturer. Dessverre har ikke det bare positive ringvirkninger. Troms er landets definitivt mest skredutsatte fylke: 50 pst. av de mange dødsulykkene som kommer som følge av skred, har dessverre skjedd i Troms.

Vi kan ikke akseptere at det er dårligere beredskap utenfor kysten av Troms, som altså har en økende aktivitet når det kommer til skipsfart, fiskeri, turisme på land, i fjellene og til havs. Økningen i cruisetrafikken er også stor. Da er det uakseptabelt at man har en så dårlig dekning når det kommer til redningshelikopter. De nærmeste helikoptrene står i dag i Bodø og på Banak. Så har vi snakket mange ganger om at vi nå flytter Bell-helikoptrene, som jo også har en betydning for beredskapen. Redningshelikoptrene skal utføre viktige beredskapsoppdrag for samfunnet. Man skal bekjempe brann til sjøs, ulykker til lands og til vanns og i fjellet, man skal bistå politiet ved trussel og terror, og man skal også drive med nødevakuering. For hva gjør man når båten står i brann utenfor Tromsø og redningshelikopteret er helt øst i Finnmark?

Jeg vil takke Senterpartiet som har fremmet et viktig forslag om redningshelikopter på Bardufoss. Arbeiderpartiet støtter intensjonen i forslaget. Om lokaliseringen skal være Bardufoss eller Tromsø, kan nok drøftes, men denne saken er så viktig at vi er nødt til å støtte det, og jeg regner med at spesielt Høyre, som har gått høyt ut på banen, også støtter forslaget.

Guri Melby (V) [19:36:42]: Det er nå ett år siden Venstre gikk inn i regjering på grunnlag av Jeløya-erklæringen. Det var en politisk plattform som vi var stolte av, med viktige gjennomslag for Venstre innenfor våre hovedsatsinger skole, miljø og arbeidsplasser, og der særlig enkeltsaker som vern av Lofoten, Vesterålen og Senja, forbud mot pelsdyravl, rusreform, tredeling av foreldrepermisjonen og en økning av kvoteflyktninger viste at Venstres inntreden gjorde en tydelig forskjell, og at vi gjorde regjeringen grønnere og rausere.

Nå er regjeringen utvidet med Kristelig Folkepartis deltakelse, og det er ingen tvil om at en god plattform har blitt enda bedre. Venstre har fått betydelig gjennomslag for sine hovedsaker. Vi fortsetter satsingen på skole, styrker satsingen mot barnefattigdom, øker ambisjonene innenfor miljø og klima og skaper nye arbeidsplasser over hele landet.

Det viktigste vi kan gjøre for å sikre bærekraft, redusere ulikhet og gi alle like muligheter, er å satse på skolen. Bærebjelken i Venstres skolepolitikk har over man-

ge år vært å satse på lærerne, og det har disse fire regjeringspartiene gjort over flere år, bl.a. gjennom å gjøre lærerutdanningen mer attraktiv, tilby flere lærere mer etter- og videreutdanning, lage nye karriereveier i skolen og sikre flere lærere, særlig for de yngste.

I tillegg har en langsiktig satsing på grunnleggende ferdigheter gitt resultater. Norske tiåringer – både gutter og jenter – har bl.a. hatt en klar framgang i leseferdigheter de siste årene. Det er i dag flere elever på de høyeste ferdighetsnivåene. Andelen svake lesere er halvert, og andelen som fullfører og består videregående opplæring, har økt.

Norsk skole har kanskje aldri vært bedre. Likevel er det selvfølgelig et forbedringspotensial. Vi trenger i enda større grad en skole som tilpasser seg eleven, og ikke omvendt. Vi trenger en skole der vi bruker de flinkeste folkene på de elevene som trenger det aller mest, og der alle elevene blir utfordret på sitt nivå. Derfor var det viktig for oss i den nye regjeringsplattformen å videreføre den sterke satsingen vi har hatt på lærerkompetanse, og vi er derfor glad for at erklæringen også er tydelig på at vi må få en bedre spesialundervisning, slik at ungene får raskere og bedre hjelp, og at fagkompetansen kommer dem til gode.

Andre nye tiltak som vi er veldig glad for at vi har fått inn i erklæringen, er at elever med svake resultater fra ungdomsskolen får bedre tilpasset overgang til videregående opplæring gjennom et 11. skoleår og en mer fleksibel skolestart, slik at det blir enklere å utsette – eller framskynde – skolestart for barn som trenger det. Dette er ikke for å slippe å tilpasse skolehverdagen til de elevene som faller utenfor i dag, men fordi et tiårig løp fra det året man fyller 6, til man er 16, ikke nødvendigvis er det beste for alle.

En hovedprioritet for Venstre inn i denne regjeringen har vært å løfte dem som trenger det aller mest, og sikre alle barn like muligheter på tross av foreldrenes økonomi. De satsingene som nå skal gjennomføres – innen barnehage, skole, SFO og mot barnefattigdom – er helt avgjørende for å lykkes med det.

Jeg registrerer at opposisjonen ynder å kalle dette en «høyre-regjering» for å usynliggjøre Venstres og Kristelig Folkepartis gjennomslag. Det er selvsagt opp til oss å vise fram våre seire, men jeg kan betrygge alle i denne salen om at Venstre – i tillegg til å være stolt av de gjennomslagene vi har fått – stiller oss fullt og helt bak hovedlinjene i den politikken og den retningen denne regjeringen tar for Norge.

Steinar Reiten (KrF) [19:40:02]: Granavolden-erklæringen er et godt utgangspunkt for en offensiv politikk der satsing på barn, rettigheter for funksjonshem-

mede, klimatiltak og internasjonal solidaritet og bistand viser et tydelig Kristelig Folkeparti-avtrykk.

Et interessant trekk i pressedekningen av regjeringsforhandlingene har likevel vært mangelen på oppmerksomhet rundt forhandlingene om hva slags næringspolitikk den nye flertallsregjeringen skal føre. Her har Kristelig Folkeparti fått noen av sine viktigste gjennomslag, særlig når det gjelder rammebetingelser for primærnæringene.

Når det gjelder landbruk, har Kristelig Folkeparti sikret tydelige formuleringer som slår fast at de viktigste hovedlinjene i landbrukspolitikken blir ført videre. Regjeringen vil holde fast på ordningen med årlige separate jordbruksoppgjør og videreføre produsentsamvirkens ansvar for markedsbalanseringen. Regjeringsplattformen fastslår også at det ikke vil bli gjennomført ytterligere liberalisering av jord- og konsesjonslovgivningen. Regjeringen vil videreføre bo- og driveplikten for å sikre at matjorda blir brukt til matproduksjon.

Regjeringen mener videre at et velfungerende og forutsigbart importvern for landbruksprodukter er en forutsetning for å kunne opprettholde et landbruk over hele landet og øke matproduksjonen. I bilaterale og multilaterale forhandlinger om handelsavtaler vil regjeringen derfor ivareta interessene til norsk jordbruk og et velfungerende importvern. Og sist, men ikke minst: Regjeringen vil videreføre kanaliseringspolitikken og ha som mål å videreføre vektleggingen av ulik struktur og bruksstørrelse for å opprettholde et livskraftig landbruk over hele landet.

Når det gjelder fiskeripolitikken, har Kristelig Folkeparti også oppnådd viktige gjennomslag. Hovedprinsippene i deltakerloven, fiskesalgslagsloven og havressursloven skal ligge fast. Det betyr at eiendomsrett til fiskefartøy med tilhørende kvoter fortsatt skal ligge hos yrkesaktive norske fiskere, og fiskerne skal fremdeles ha siste ord når prisen på fangst blir fastsatt. Det skal ikke åpnes for strukturering i lukket gruppe under 11 meter. Strukturkvoter med tidsbegrensning skal tilbakeføres til fartøygruppene når tidsbegrensningen utgår, og det skal ikke foretas omfordeling av ressurser mellom fartøygruppene.

Så registrerer vi i Kristelig Folkeparti at opposisjonspartiene var lynraskt ute med å fastslå at Kristelig Folkeparti har gitt bort brød for smuler, og at frykten for at Kristelig Folkeparti ikke prioriterte fiskeri og jordbruk og distrikter i jordbruksforhandlingene, dessverre har slått til, ifølge lederen i næringskomiteen, Geir Pollestad. Slike uttalelser blir stående i et underlig lys når både Bondelaget, Bonde- og Småbrukarlaget, Skogeierforbundet, Norskog, Fiskarlaget, Kystfiskarlaget, Fiskebåt og Råfisklaget uttrykker stor tilfredshet med at Kristelig Folkeparti nettopp har fått betydelige gjennomslag

og satt sitt tydelige avtrykk i kapitlene om primærnæringene i Granavolden-erklæringen

Kristelig Folkeparti vil i månedene og årene som kommer, arbeide hardt og målbevisst for å omsette ordene i regjeringserklæringen til praktisk politikk. Å sikre gode rammevilkår for primærnæringene er også god distriktspolitikk.

Siv Mossleth (Sp) [19:43:16]: Den nye landbruksministeren, Bollestad, fikk i dag spørsmål om det var noe hun ville endre i landbrukspolitikken. Svaret var ikke helt klart, men det ser ut til at Bollestad blir ministeren som forbyr oppdyrking av myr, på et svikten- de faglig grunnlag. Minister Bollestad blir dermed den som på sin vakt fratar mange bønder anledning til å produsere mer mat på kortreist gras og annet grovfôr. Grunnen til dette myr dyrkningsforbudet er at Høyre og Fremskrittspartiet er villig til å ofre enkeltbønders framtid for å sitte i regjering.

Det er underlig å lese Prop. 39 L for 2018–2019, som regjeringa har lagt fram, med vikarierende argumenter for å forby nydyrking av myr. Her påstås det at myr dyrking har lite å si for landbruket og matproduksjonen, og at bare et fåtall kommuner og gårdsbruk blir berørt. Skulle dette tas alvorlig, burde konklusjonen selvfølgelig være at dette forbudet er helt unødvendig. Virkeligheten er at et forbud vil bety kroken på døra for mange enkeltbruk. Det vil ramme jordbruket hardt i noen områder av landet som fra før ikke har de beste forutsetningene. Alle svakhetene ved den NIBIO-rapporten som er det faglige grunnlaget, med CO₂-utslipp som vikarierende motiv, tyder på at denne proposisjonen kan brukes til bare én ting, nemlig å underbygge Høyre og Fremskrittspartiets vilje til økt arealvern for å tekkes sin lille partner.

Rapporten legger oppsiktsvekkende forutsetninger til grunn for sine konklusjoner. Dyrkningsmetoder som legges til grunn, var avleggs allerede på 1970-tallet. Moderne nydyrking av myr utføres i hovedsak med å grave opp underliggende mineraljord, omgraving av myr. Det gjøres for å hindre de problemene det skaper for jordbruksdriften at den organiske myra forsvinner.

Myr utgjør ifølge Fylkesmannen i Nordland 45,5 pst. av de dyrkbare ressursene i fylket. I gode landbruksregioner som Lofoten, Vesterålen og Ytre Helgeland er myr eneste tilgjengelige reserve for nydyrking, så det blir mange gårder som ikke får utvidet arealgrunnlaget. Det blir mer «dekk og diesel».

Dette varslede forbudet må selvfølgelig oppheves så snart denne regjeringa takker av. Inntil så skjer, må minister Bollestad stille seg i spissen for å sørge for en raus årlig kompensasjon til alle gårdbrukere som får urettmessig vernet dyrket areal.

Ingunn Foss (H) [19:46:34]: Jeg vil starte med å ønske Kristelig Folkeparti hjertelig velkommen i regjeringen. Det gir oss en flertallsregjering som gir trygg og god styring av landet. Spesielt vil jeg ønske velkommen til min sidemann på sørlandsbenken gjennom flere år, Kjell Ingolf Ropstad, en solid politiker med meningers mot som står godt i stormen. Det står det respekt av.

Det går bra i Norge. På tross av tøffe tider har Solberg-regjeringen styrt godt og gjort de rette prioriteringene når det har vært nødvendig, og resultatene er tydelige. Det skapes nye jobber i privat næringsliv, og ledigheten går ned. Sysselsettingsandelen øker, og færre står utenfor arbeidslivet. Skoleresultatene blir bedre, flere får læreplasser, og færre faller ut av videregående skoler. Det satses stort på forskning og utdanning, og ved å sette gründerskap i fokus har man løftet dette feltet betraktelig. Alt dette og mye mer er avgjørende for velferdssamfunnets forutsigbarhet og bærekraft.

Landet vårt har et godt utgangspunkt. Vi har produkter og teknologier i verdensklasse og gode eksportmuligheter gjennom EØS-avtalen. At Senterpartiet og miljøer i LO vil si opp EØS-avtalen, er helt uforståelig, noe vi også får tydelige tilbakemeldinger om fra næringslivet. Å si opp avtalen vil få dramatiske konsekvenser for tusenvis av arbeidsplasser i hele landet. Et eksempel fra mitt eget fylke er bildelfabrikken Chassis i Farsund, som eksporterer alt de produserer, til Europa. For denne bedriften ville det bety kroken på døra hvis noe slikt skulle skje. Heldigvis har vi nå en regjering som forstår viktigheten av denne avtalen.

Gjennom flere år i næringskomiteen – og en rekke bedriftsbesøk – er tilbakemeldingene fra næringslivet i hele landet veldig tydelige: Gi oss bedre infrastruktur, et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå, påfyll av kompetanse og økt satsing på forskning og utdanning, så skal vi investere og skape arbeidsplasser.

Alle disse områdene har Solberg-regjeringen fokusert på så lenge den har eksistert. Det har gitt gode resultater. Regjeringspartiene har økt samferdselsbudsjettene med 75 pst. og lansert en ambisiøs NTP. De har opprettet Nye Veier, som bygger veier raskere og billigere, og at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet kanskje vil legge det ned igjen, er helt uforståelig.

Denne regjeringen har senket selskapsskatten, formuesskatten på arbeidende kapital og faser ut maskin-skatten, noe næringslivet også setter stor pris på, og som opposisjonen ikke snakker særlig høyt om i møte med næringslivet.

Jeg er stolt over alt denne regjeringen har fått til, og jeg er optimistisk på vegne av den nye plattformen. Den vil trygge velferdssamfunnet vårt i dag og inn i framtida.

Helt til slutt vil jeg sende en stor takk til alle dem som skaper jobber i privat næringsliv. Velferdssamfunnet vårt er helt avhengig av dere.

Martin Kolberg (A) [19:49:43]: Etter min mening har denne debatten en historisk dimensjon over seg. Den dimensjonen knytter seg til at for første gang i hele Kristelig Folkepartis historie sitter nå Kristelig Folkepartis representanter her i Stortinget og Kristelig Folkepartis representanter i regjeringen stille og aksepterer en liberalistisk argumentasjon for den politikken som skal føres. Det har aldri skjedd før i det partiets historie. Det er selvfølgelig den prisen Kristelig Folkeparti må betale for at de har gått inn i en så tydelig Høyre- og Fremskrittsparti-dominert regjering.

Vi hørte tidligere i kveld kommunalministerens argumentasjon, som var overraskende tydelig. Hun stilte produksjonen av omsorg og helse med entreprenørskap og industriproduksjon. Det er etter mitt skjønn et veldig talende eksempel på hva Kristelig Folkeparti nå må akseptere som premisser.

Mitt syn på Kristelig Folkeparti har alltid vært at de har vært et velferdsparti. Det har vært et parti som har vært villig til å skape velferd på fellesskapets grunn. Den viktigste forskjellen og den historiske dimensjonen vi i dag opplever, er at det nå blir forlatt. Jeg hører ingen protester. Det er derfor jeg mener jeg har grunnlag for å si dette.

I forlengelsen av dette kommer privatiseringslinjens virkninger, som er blitt belyst av veldig mange. Men det er én side ved dette jeg vil beklage. Det er at de ideelle organisasjonene, som har betydd mye for helse- og omsorgsproduksjon i Norge gjennom veldig mange år, nå må gi tapt. Det er ikke bare noe jeg sier. De sier det selv. De blir utkonkurrert av de store selskapene. De må trekke seg vekk fra den virksomheten som de har hatt. Den delen av det ideelle Norge, som har betydd så mye for så mange, vil gradvis bli faset ut på grunn av den liberalistiske utviklingen. Det må være tungt for Kristelig Folkeparti. Og ettersom ingenting blir forsvart og ingenting blir sagt som alternativ til de premissene som høyrepartiene legger for denne delen av den norske samfunnsutviklingen, mener jeg at jeg har grunnlag for å si dette.

Camilla Strandkog (H) [19:52:43]: Vi har fått en regjeringserklæring med mye bra politikk. Jeg er spesielt stolt av det de fire ikke-sosialistiske partiene har gjort innen ruspolitikken. Jeg er veldig glad for at det arbeidet som disse partiene startet sammen, nemlig opptrappingsplanen for rusfeltet, nå er videreført i Granavolden-plattformen.

Opptrappingsplanen har gitt et historisk løft på rusfeltet gjennom både tidlig innsats, riktig behandling og god oppfølging. Senest i går kom det en ny rapport fra

Fafo som viser at planen har ført til at kommunene utvikler tjenestene sine i tråd med målene. Vi har bl.a. hatt en vekst på nærmere 2 000 årsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid. Det merkes ute i kommunene.

Det måtte en ikke-sosialistisk regjering til for å legge fram tidenes mest progressive rusreform. For rusreformen handler også mye om at vi har endret synet på narkomane. Det å møte noen med moralske betraktninger er å møte dem med fordømmelse. Det er sjelden et godt utgangspunkt for å hjelpe personen til å få et bedre liv.

Regjeringen skal gjennomføre en rusreform som sikrer at rusavhengige blir møtt med den verdigheten de fortjener. Vi flytter ansvaret fra justissektoren til helsesektoren. Regjeringen skal styrke behandlingen og et-tervernet innen rusomsorg og psykisk helse, utarbeide en strategi mot overdosedødsfall og innføre pakkeforløp for rusbehandling innen 2020, der ruspasienter umiddelbart går fra avrusning til behandling.

Det er liten tvil om at den politikken Norge og flere land med oss har ført tidligere på rusområdet, har vært feil. Jeg er derfor veldig glad for at regjeringen nå går videre med dette utrolig viktige arbeidet for en mer verdig og human ruspolitikk.

Margret Hagerup (H) [19:54:44]: Landet har fått en ny regjering tuftet på de fire borgerlige partienes felles verdier. Målet for regjeringen er at folk skal få leve frie og selvstendige liv. Vi tror at gode samfunn bygges nedenfra, og at mennesker som blir vist tillit, tar ansvar. Norge er et samfunn med små forskjeller, tillit mellom folk og høy grad av trygghet. Det er vår oppgave å ta vare på denne sosiale kapitalen. Regjeringen vil styrke de viktige fellesskapene og bygge samfunnet nedenfra gjennom å spre makt og gi enkeltmennesker, familier og lokalsamfunn muligheten til å styre sin egen hverdag, og til å forme sin egen framtid.

Vi må heie fram de som skaper arbeidsplassene, og samtidig inkludere flere. Det er en sammenheng mellom lønnsomme bedrifter og trygge arbeidsplasser. Svekkes bedriftene, svekkes arbeidsplassene og på sikt også velferden. Inkluderingsdugnaden ble startet i 2018, og den fortsetter nå med full kraft. Stadig flere aktører åpner dørene og senker tersklene inn i arbeidslivet.

Alle bør få en plass.

Nylig fikk uføretrygdete Emily jobb på Scandic i Stavanger, gjennom prosjektet HELT MED i regi av Stiftelsen SOR. Jeg var så heldig å få være med da hun signerte kontrakten, og gleden ved å signere en arbeidsavtale er vel gjenkjennelig for de fleste – det er noe med følelsen av mestring. Ledelsen på Scandic var strålende fornøyd med Emily. Hun hadde full kontroll over restauranten og betjente kunder med godt humør. Jeg spurte henne hvordan hun skulle feire den store dagen, og hun

svarte kontant: Jeg skal gå en tur og høre «When I smile» for full guffe. Det er verdien av arbeid.

Alle bør få en plass.

Linda Øye på Jæren har også funnet sin plass. Hennes visjon er å skape en vei inn i samfunnet for dem som står utenfor. Hun kaller det å normalisere galskap. Linda var innlagt på psykiatrisk i ni år, og hun var dømt nedeom og hjem av helsevesenet. I dag har hun sagt fra seg uføretrygden og driver nå firmaet Fra offer til kriger, og hun har fått med seg flere krigere på laget. Felles for alle er at de har brukerkompetanse, men den må være omsatt til erfaringskompetanse. I samarbeid med Nav Rogaland skal hun, gjennom prosjektet Motor med mening, hjelpe 20 ungdommer med psykiske utfordringer tilbake i jobb eller aktivitet. De skal rett og slett «mekke på motorsyklar», som vi sier på Jæren. Regjeringen heier fram sosiale entreprenører som Linda, for de er en viktig del av inkluderingsdugnaden.

For alle skal få en plass.

Regjeringen jobber nå videre med å løse de store utfordringene Norge står overfor. Det må skapes mer, slik at det blir mer å dele. Kjernen i den norske modellen er høy sysselsetting, velferd for alle og et velorganisert arbeidsliv. Det skal denne regjeringen fortsette å ivareta. For alle skal ha en plass i samfunnet vårt, og alle skal være trygge på at samfunnet også stiller opp.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [19:57:59]: Kampen mot negativ sosial kontroll har mange likhetstrekk med kamper arbeiderbevegelsen og kvinnebevegelsen har kjempet og vunnet. Det er kampen for frihet til å velge hvem vi er, til å elske den vi vil, og til å bli den vi ønsker.

Kampen mot sosial kontroll er historien om Mona, som blir tvunget til å gå med slør. Det er Jibril, som drømmer om å bli skuespiller, men som blir tvunget til å bli ingeniør. Og det er Leyla, som aldri kan fortelle om sin kjæreste, Rita, i frykt for å miste familien.

Negativ sosial kontroll skaper vanskelige familieforhold, skaper usikre ungdommer, skaper dårligere samfunn. Skal vi klare å skape et samfunn hvor alle er frie, må vi se på årsakene til at noen er ufrie. Ofte er det foreldrene og familiene som utøver den negative sosiale kontrollen, som stenger jentene inne på jenterommet, stenger dem ute fra verden.

I Fafos rapport om sosial kontroll kommer det fram at den negative sosiale kontrollen avtar jo lenger foreldrene bor i og jo mer de blir en del av Norge. I familier der det for storesøster var helt forbudt å snakke om en kjæreste, har lillesøster nå besøk av kjæresten Ole. Vi må gi folk mulighet til å utvikle seg og bli en del av det norske fellesskapet, gi foreldrene de verktøyene de trenger,

og si klart fra om hva vi som samfunn forventer når det gjelder å oppdra barna uten negativ sosial kontroll.

Det viktigste vi kan gjøre for å motvirke negativ sosial kontroll, er å styrke integreringen i Norge. For oss i Arbeiderpartiet går veien til det norske fellesskapet gjennom det å komme seg i jobb. Vi må ta i bruk de verkøytøyene vi vet får mennesker ut i jobb. Vi må styrke bruken av lønnstilskudd. Vi må i større grad benytte utdanning som arbeidsmarkedstiltak. Ja, vi må sikre og styrke kompetansen både på vei til jobb og i jobb.

Drømmen om frie liv i Norge kan ikke stoppes av at du og familien din ikke får de mulighetene dere trenger. Når familien ikke godtar den du er, skal samfunnet stå der som et fellesskap og ta imot deg.

Drømmen om det frie liv i Norge skal vi som samfunn legge til rette for. Alle som kommer til Norge, skal få bli en del av det store fellesskapet vårt. Da blir spørsmålet: Kommer denne regjeringen til å levere, eller vil den gjøre som den forrige – være bakoverlent og lite ofensiv for å hjelpe dem som utsettes for negativ sosial kontroll?

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninn tatt presidentplassen.

Kjersti Toppe (Sp) [20:00:51]: Den politiske plattformen fra regjeringspartia viser ei tydeleg retning for privatisering og sentralisering av vårt offentlege helsevesen. I januar i fjor kom Hjelmeng-utvalet sin rapport om tiltak for å gi like konkurransevilkår for offentlege og private aktørar, og dette er følgt godt opp i Granavolden-plattformen, som står fram som ein rein privatiseringsplan for velferdssektoren. Ei fritt brukarval-ordning skal greiast ut for kommunane etter modell frå Sverige. Fritt behandlingsval på sjukehus skal utvidast. Begge delar betyr ei sterk privatisering og svekking av vårt offentlege helsevesen.

For den nye regjeringa er det tydelegvis ingen forskjell på det å produsera velferdstenester og det å produsera andre varer og tenester. Denne konkurransepolitikken er dessverre òg ei god oppskrift på korleis skvisa ut dei ideelle tilbydarane. Ein reduserer norske kommunar til marknadsaktørar som skal konkurrera med private om å tilby helse- og omsorgstenester til innbyggjarane, betalt av staten. Men er velferdstenester verkeleg butikk? Vil vi ha eit helsevesen som behandlar diagnosar, eller eit som behandlar menneske? Norsk offentleg helseteneste treng ikkje meir konkurransepolitikk og meir privatisering. Ho treng ei leing og ei tillitsreform der ein satsar på folka i førstelinjetenesta. Dette er Senterpartiet sitt alternativ for fornying og styrking av offentleg sektor. Norske pasientar spør ikkje etter å få velja mellom fleire private tilbydarar; dei spør etter gode offentlege tenester i nærleiken av der dei bur. Dei vil ha nærleik til

akutttilbod, til ambulanse og lokalsjukehus, og dei krev kvalitet i dette tilbodet. Det er det fullt mogleg å få til, men da må regjeringa flytta fokuset frå konkurranse og privatisering til å satsa på det offentlege helsevesenet.

Norsk helsevesen er bygd på tillit. Sjukehusstreiken i 2016 var ein vekkjar. Han avdekte ei tillitskrise i norsk helsevesen. Derfor burde det bekymra regjeringa at norske sjukehus i dag er organiserte og leia på ein måte som ikkje tar fagfolk på alvor. Men helseføretaksmodellen vert likevel verna i regjeringsplattformen, sjølv om tre av fire regjeringsparti er imot han. Kristeleg Folkeparti, Venstre og Framstegspartiet burde ha sørgt for at regjeringa la fram ei plattform der sjukehus vart lagde inn under offentleg forvaltning og folkevalt styre, der det vert innført reell stadleg leing ved alle sjukehus, slik at alle tilsette kunne vita kven som var deira nærmaste sjef.

Det er slik at det offentlege helsevesenet toler konkurranse, men det dei ikkje toler, er ei regjering som meiner at helseteneste er butikk, og som har som øvste målsetjing å gjera offentleg sektor om til ein marknad. Ein slik konkurransepolitikk går ut over dei som helsevesenet er til for, nemleg pasientane.

Olemic Thommessen (H) [20:04:12]: Den nye regjeringsplattformen slår fast at integreringspolitikken skal videreføres, og at integreringsstrategien som vi vedtok før jul, fortsatt skal gjelde. Det er godt nytt, for å lykkes i integreringsarbeidet er en av de viktigste samfunnsoppgavene i vår tid. Dette feltet berører hverdagen til mer enn 750 000 mennesker i vårt land: deres utsikter til å lære seg norsk, kvalifisere seg til norsk arbeidsliv og finne en jobb, for barna å få god skolegang, venner og delta i fritidsaktiviteter – kort sagt for nye borgere å finne veien inn i det norske samfunnet som deltagere og bygge forståelse og lojalitetsbånd til de verdiene vi bygger vårt samfunn på.

Noen ganger er jeg litt forundret over hvor sent i diskusjonene dette perspektivet kommer når vi diskuterer fattigdomsproblematikk og arbeidsliv. Når jeg har hørt på Arbeiderpartiet her i dag, f.eks. Jonas Gahr Støres hovedinnlegg, der integrering ikke ble nevnt, eller hans spørsmål til statsministeren omkring lavtlønne og arbeidslivsforhold, slo det meg at det kanskje er beleilig for Arbeiderpartiet å se forbi innvandringsperspektivet og integreringspolitikken når arbeidsliv og fattigdom bringes opp. Manglende resultater innenfor integrering er nemlig en stor del av forklaringen i mange sosialpolitiske spørsmål og spørsmål knyttet til lavtlønne og arbeidslivsforhold. Skal vi finne frem til gode politiske løsninger på flere av disse områdene, må vi derfor trekke integreringsperspektivet inn. Hvis ikke diskuterer vi bare halve bildet.

Og vi er nødt til å gjøre noe, for statistikken taler sitt tydelige språk. For få kommer i arbeid – og for sent, og andelen innvandrere på sosialbudsjettene er for høy. Gjennom regjeringsplattformen og integreringsstrategien initierer derfor regjeringen et kraftig løft for å stake ut en annen kurs. Hovedgrepet er å gjøre veien fra flykting til arbeidstaker kortere.

Gjennom arbeid gir vi våre nye borgere selvrespekt og evne til å ta vare på seg selv og sine familier. Her ligger nøkkelen – en første viktig forutsetning for å lykkes i det videre integreringsarbeidet. Skal vi få til dette, må vi styrke norskopplæringen og bidra til at innvandrere blir kvalifisert til det norske arbeidsmarkedet.

Også i integreringspolitikken bygger Høyre sin politikk på å se det enkelte menneske. Vi ønsker en integreringspolitikk som gir fleksibilitet og mulighet for skreddersøm, for bedre å bygge på den enkelte innvandrers personlige forutsetninger og bakgrunn i de oppleggene som legges gjennom introduksjonsprogrammet eller i annen sammenheng.

Integreringsstrategien beskriver et femtitalls konkrete forslag flertallsregjeringen nå kan sette ut i livet. Det blir bra for mennesker som skal slå ny rot i tilværelsen i vårt land, og det blir bra for Norge, som får flere bidragsyttere til et tryggere samfunn med større kraft til å bygge morgendagens velferd.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [20:07:27]: For et fantastisk land vi bor i, med framoverlente innbyggere som i generasjoner har lagt stein på stein og sørget for at de aller, aller fleste av oss i dag har et godt og trygt liv. Uavhengig av hvilke regjeringer som har vært, kan vi konkludere med at Norge er et godt land å bo i.

Så kunne vi kanskje lent oss tilbake og tenkt litt på gamle dager, om nærbutikken på hjørnet, som kanskje ikke hadde det største utvalget, men den var nå der, og den skapte en slags lun og fin stemning i lokalmiljøet – fra ni til fem – eller på Posten, for folk sendte jo både kort og brev til hverandre, og de som ikke sendte brev til hverandre, fikk gjerne et fra en offentlig etat, eller kanskje et fra Televerket som svar på søknaden om hvor mange uker eller måneder de kunne forvente at det ville gå før de fikk installert fasttelefon. Men folk var stort sett fornøyd. Folk krevde nok litt mindre før. Og folk tok kanskje også litt større ansvar for seg selv og sin familie før.

Men så går verden framover. Folk krever nok litt mer i dag. Nye løsninger har utviklet seg, og framtiden vil gi både flere muligheter og kanskje større utfordringer. Alternativet til utvikling er stillstand. Hvis land rundt oss utvikler seg, hvis næringslivet andre steder utvikler nye løsninger og nye produkter mens vi står stille, vil vi raskt oppleve tilbakegang. Akkurat på samme måte er det med politiske målsettinger. Hvis vi ikke følger

med og sørger for å utvikle en politikk for framtiden, sørger for en politikk som gjør at folk vil investere tid og ressurser og etablere nye, innovative arbeidsplasser, med en skattepolitikk som er harmonisert med land rundt oss, ja, da vil ikke våre barn om 20–30 år oppleve den samme tryggheten – eller gleden – ved skole, arbeid eller alderdom som vi gjør i dag. Derfor er denne regjeringserklæringen så viktig, fordi vi vet at stillstand fører til tilbakegang, og tilbakegang er noe dagens regjering ikke ønsker.

Vi hørte i dag Arbeiderpartiets leder i sitt innlegg prøve å si at regjeringen vil skape forskjeller mellom folk med flere private tilbydere innen helse- og velferdstjenester. Men det er jo med Arbeiderpartiets politikk vi opplever forskjeller. Fremskrittspartiet ønsker et mangfold der staten betaler, der folk kan velge selv hvor og av hvem de skal ha tilbud, uavhengig av om det er en privat tilbyder eller en offentlig tilbyder. Men med Arbeiderpartiets politikk er det det offentlige som skal bestemme hvem man skal få tilbud av. Hvis man ikke er fornøyd og vil velge noe annet, må man altså betale selv. Det er altså Arbeiderpartiet som bedriver forskjellsbehandling, ikke vi. Vi vil at flere tilbyr sine tjenester, og at staten betaler og lar innbyggerne velge. Det kaller vi i Fremskrittspartiet god velferd.

Torill Eidsheim (H) [20:10:48]: I ei verd der mange land opplever politisk ustabilitet, har vi i Noreg ei flertalsregjering som står saman om verdien av å byggje samfunnet nedanfrå, om å spreie makt, om å gje større fridom til enkeltmennesket og lokalsamfunnet.

Vår viktigaste oppgave er å ta vare på Noreg som verdas beste land å bu i. Plattformen svarer på desse utfordringane. Vi må forandre for å bevare. I ei tid med omsjilling må vi òg ta vare på limet i samfunnet vårt, det at vi har små forskjellar, at vi er framtidsoptimistar, og at vi er eit samfunn med moglegheiter for alle.

Det er vi – menneska som bur her – som er den største verdien for landet vårt. Vi skal løyse ting saman, sa representanten Jonas Gahr Støre tidlegare i dag. Han snakka om «fellesskapet», eit ord som bør vitne om samhald, inkludering og tryggleik. Men korleis blir det raudgrøne fellesskapet når dei tek atterhald om retten til å definere kven som er kald, kven som er varm, kven som skal få lov til å vere inne, og kven som må vere ute? Venstresida lar retorikken øydeleggje for å løyse problematikken. Ein solid offentlig sektor krev stor verdiskaping i privat sektor.

Helsenæringa er i seg sjølv sektorovergripande. Å sikre god helse og å fremje livskvalitet for alle vil inkludere alt frå fattigdomsproblematikk og inkludering til førebygging av livsstilssjukdomar, trafikkulykker, rusmisbruk – berre for å nemne noko.

Kvar tiande nordmann jobbar i dag i den definerte helsesektoren, dei fleste i staten, i kommunen eller i offentleg eigde føretak. Her skil helse seg kraftig ut frå mange andre næringar ved at det offentlege òg utgjer størstedelen av marknaden. Helse og velferd er ein aukande offentleg utgiftspost, men her ligg også marknadmoglegheiter for norske bedrifter, om dei får lov til å bidra.

Når «dei private» blir brukt som eit skjellsord i debatten om velferd, er det faktisk skadeleg. Gründerskap og innovasjon handlar ikkje berre om tekniske løysingar, det handlar òg om tenesteutvikling. Vi treng enkeltpersonar og næringsdrivande som har idear om korleis tenestene kan bli endå betre.

Solfrid Lerbrekk (SV) [20:14:03]: Me er mange som er bekymra for arbeidslivet og korleis rammevilkåra for arbeidsfolk kjem til å verta med denne regjeringa. På ei side seier regjeringserklæringa at det organiserte arbeidslivet er viktig, på ei anna side tråkkar ein rett på det organiserte arbeidslivet ved ikkje å peika på nokon ting som helst for å bidra positivt til organisasjonsgraden. Politikken til regjeringa vil dermed svekkja grunnleggjande pilarar som trepartssamarbeidet og den sterke posisjonen til arbeidstakarane i det norske arbeidslivet. Me skal ut på konkurranse, ut på anbod. Regjeringa gjer ingenting for at det skal verta lettare å vera organisert. Sanninga er at det kjem til å verta dyrare å vera fagorganisert.

I tillegg vil regjeringa føra vidare ABE-reforma. Dette er reine osthøvelkutt, som vil verta gjennomførte i offentleg sektor og i realiteten visa seg å vera reine velferdskutt. Arbeidstakarane må springa fortare og gjera meir, med færre folk, utan nokon vidare føringar for smart effektivisering.

Det som er bra, er at det står at Arbeidstilsynet skal styrkjast. Men òg dei må silast gjennom denne ABE-reforma. Det er ikkje lett å tru på at Arbeidstilsynet faktisk kjem til å verta styrkt. Når ein ser på statsbudsjettet for i år, eksempelvis, ser ein at ein gjev med den eine handa – og tek med den andre handa. Og så skryter ein av styrking, når den litle styrkinga som faktisk kom, ikkje eingong gjer opp for dei mangeårige kutta til ABE-reforma.

Arbeidstilsynet består stort sett av flinke arbeidsfolk, som sjekkar ting veldig nøye, rapporterer og på vegner av staten prøver så godt dei kan å passa på at me har eit trygt arbeidsliv. Det er for meg ei gåte korleis Arbeidstilsynet skal kunna utføra fleire kontrollar, få bukt med ein større del av den useriøse arbeidsmarknaden og sosial dumping med færre tilsette og strammare budsjett. Det er faktisk ikkje lett å tru noko anna enn at denne regjeringa faktisk ikkje har nokon ambisjon om å slå ned på ein større del av dei svarte pengane som er i omløp.

Siv Mossleth (Sp) [20:16:57]: God infrastruktur gjør det enklere å bo og skape verdier. Denne setningen tror jeg alle på Stortinget er enig i. Jeg tror også vi kan enes om at det er klokt å ta i bruk digitale løsninger for å forenkle folks hverdag. Det skinner bra av slike utsagn.

Men hva betyr det egentlig når Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa, med Venstre og Kristelig Folkeparti spent fast i baksetet, bruker slike utsagn som glanset lakk rundt politikken de kjører fram? Hva ser vi når det skrapes litt i overflaten? Vi ser at den fylkesveisatsingen som Senterpartiet og en rekke andre aktører har etterspurt, er blitt til en «vurdering» i neste NTP. Senterpartiet foreslo et fylkesveiprogram, fordi vi vet at mye av fisken, melken, kjøttet, tømmeret og den kraftintensive industrien kommer fra en plass langs en fylkesvei.

Og vi kan legge merke til at Granavolden-plattformen er full av begrensende ord, som «vurdere» og «gjennomgå». Det er ord helt uten forpliktelser, ord som faktisk er helt uten visjoner og vilje. Dersom Høyre og Fremskrittspartiet virkelig vil satse på fylkesveier, kunne vel de representantene bare være med på det fylkesveiprogrammet som vi foreslo, eller de kunne ha stemt for Senterpartiets budsjettforslag, som satser over 9 mrd. kr mer enn regjeringa på distriktspolitikk. Vi vet at det ville ført til bedre fylkesveier, fordi fylkeskommunene har fokus på veier for verdiskaping. Senterpartiet vil fortsette å peke på det regjeringa gjør, ikke på det den sier. Vi vil peke på sentraliseringen, som vil fortsette, muligens prøvd bedre skjult gjennom byråkrati, foretak og styrer.

Når Posten skal tilpasses den endrede etterspørselen, ser vi hva det betyr. Utenlandske sjåførere, uvant på vinterføre, skal kjøre Bring-biler i Norge for 30 kr i timen til sjåføren. Folk i utkanten får postkassene sine flyttet langt vekk fra der de bor. Statsråden tar på seg hørselsvernet og later som om protestene handler om regninger som ikke kommer fram fort nok.

Statsministeren sa i går at regjeringa vil legge til rette for at alle innbyggerne skal ha tilgang til internett, men i regjeringsplattformen brukes ordet «boområder» for områder hvor det skal være dekning. Og det står ingenting om at alle skal ha tilgang til høykapasitetsnett. Statsministeren må fortelle folk hvor mange som må bo i et område før det kan defineres som et boområde. Får gårdbrukerne innerst i dalen bredbånd med høy kapasitet?

Frida Melvær (H) [20:20:10]: I dag synest eg det kan vere greitt å referere til Trygve Bratteli sine ord: Vi forstod tida vi levde i, og gav svar folket trudde på.

Solberg-regjeringa forstår nettopp tida vi lever i, og gjev svar på dei utfordringane og moglegheitene som samfunnet vårt står overfor. Bratteli sine ord kjem til sin rett hos oss. Regjeringa har som sitt fremste mål å sikre eit berekraftig velferdssamfunn gjennom å omstille

norsk økonomi, skape vekst og fleire jobbar, bygge infrastruktur i heile landet, fremje ei grøn omstilling og sikre landet vårt fleire bein å stå på.

Arbeidarpartiet etterlyser entusiasme. Vel, eg kan slå fast at det er heilt fantastisk å vere del av ei borgarleg fleirtalsregjering, og til Kristeleg Folkeparti: Hjarteleg velkomne skal de vere!

På fleire område står landet vårt i ei brytningstid, og det er behov for ein politikk som møter utfordringane offensivt. Skal vi òg i framtida bu i verdas beste og tryggeste land, ha verdas beste velferdsordningar og vere verdas lykkelegaste folk, må vi ta nokre strategiske grep. Eg som kjem frå distriktsfylket Sogn og Fjordane, gler meg stort over at den borgarlege politikken gjev synlege resultat, at stadig nye vegstrekningar vert utbetra og sikra, og at tunnelar, bruer og vegdekke vert oppgraderte og vedlikehaldne.

Eg gler meg over eit næringsliv som har kasta seg over det grøne skiftet og utvikla ny teknologi og nye arbeidsplassar som kjem lokalsamfunn, landet og verda til gode. Eg gler meg over folk som kjøper nye elektriske bilar fordi dei ser at det gjev ein gevinst for dei sjølve og for klimaet. Bønder og fiskarar uttrykkjer klart at dei vil ta del i og gjere sitt for klima og miljø, fordi dei – kanskje mest av alle – tydeleg ser konsekvensane av korleis klimaendringane og forsøplinga av havet slår ut. Eg heiar på dei. Distriktsnæringane er ingen miljøsinker, tvert imot så går dei i front.

Opposisjonen fortel at politikken til regjeringa ikkje passar for distrikta. Eg kan melde at det går så det susar i Distrikts-Noreg, og plattformen vi debatterer i dag, gjev stort rom for vidare vekst og utvikling i heile Noreg, ikkje minst gjennom god distriktpolitikk. Det er summen av alle gode krefter i Noreg som gjer meg optimistisk for framtida. Stakkarsleggjering av delar av landet vårt er heilt unødvendig.

Innhaldet i regjeringserklæringa byggjer opp om berekraftige velferdssamfunn, ei solid plattform som ser utfordringar, men som evnar å levere rett verktoy for å skape moglegheiter for enkeltmenneske i by og bygd i heile landet vårt.

Aleksander Stokkebo (H) [20:23:20]: Jeg vil starte med å ønske Kristelig Folkeparti velkommen i regjering. Etter elleve budsjetteneigheter og mange felles vedtak har partiene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti god erfaring med å finne løsninger sammen. Ved valget fikk vi fornyet tillit, og nå er det vår oppgave å forvalte den til det beste for landet. Nå skal vi altså gjøre det i regjering sammen.

En av de viktigste satsingene for den ikke-sosialistiske regjeringen er å gjøre mer for klimaet. Selv om utslippene går ned, skal vi ikke gi oss der. Vi må ta vare på klo-

den og har bare tiden og veien for å få det til. Derfor skjerper regjeringen klimamålene, og derfor vil vi bygge en moderne grøn industri i Norge og gjøre bedriftene våre mer konkurransedyktige. Regjeringen styrker forskningen, Innovasjon Norge og Enova, og det gir konkrete resultater. For eksempel fikk Hydro på Karmøy 1,5 mrd. kr i støtte og produserer nå verdens reneste aluminium. Norcable, som lager kraftkabler av aluminium fra Karmøy, utvikler nå 15 pst. mer energieffektive kabler. Eramet i Sauda er i gang med å omgjøre over-skuddsvarme fra smelteverket sitt til strøm og varme tilsvarende 15 000 husstander. Dette er eksempler på bedrifter som går fra ord til handling, og som leder an i den grønne omstillingen med god hjelp fra regjeringens klimasatsing.

I tillegg til gode ordninger har regjeringen opprettet fornybarfondet Nysnø Klimainvesteringer AS, som det nå heter, i energihovedstaden Stavanger. De skal investere i løsninger som bidrar til å få ned klimautslippene. Regjeringen har i plattformen varslet at man vil trappe opp investeringskapitalen årlig, og bare i statsbudsjettet for neste år dobler man innsatsen.

Det største opposisjonspartiet brukte forrige uke til å skape uforutsigbarhet for vår største og viktigste næring. Det er ikke veien å gå. Norsk olje og gass skal fortsatt bidra til trygge jobber og velferd og utkonkurrere skitten kullkraft. Samtidig må vi – og skal vi – stille strengere klimakrav under produksjonen, og krav om bruk av beste tilgjengelige teknologi. Sammen med industrien skal vi utvikle teknologi for karbongangst og -lagring. Det vil være avgjørende for å få ned utslippene i all norsk industri.

Sammen skal vi nå klimamålene, men da må vi skape flere grønne jobber, og med denne regjeringen er vi på stø kurs dit.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [20:26:26]: Vårt oppdrag som folkevalgte i det norske storting er å ivareta norske interesser, det er å stå opp for norske arbeidsfolk, det er å stå opp for norske bedrifters interesser, det er å sikre vekst og verdiskaping i hele Norge.

I møte med dette har vi dessverre en regjering som bidrar til det stikk motsatte. En øker skatten for vanlige arbeidsfolk, pendlerne har fått innstramminger i sine vilkår i runde etter runde. De som bor borte fra sin familie i lengre perioder, og som bor på brakke, har fått økt skatt, sjøfolkene har fått økt skatt, og nå er det også busjåførene som skal få økt skatt. Og dette kommer på toppen av at veldig mange av disse arbeidsfolkene jobber i praktiske yrker der det allerede er sterkt press på lønns- og arbeidsvilkår gjennom fri flyt fra andre land.

En har et flertall som øker avgiftene som rammer norske arbeidsplasser, innenfor næringsmiddelindustri,

innenfor reiseliv, og taxinæringen, som opplevde en skattesmell gjennom budsjettbehandlingen i fjor. Og vi har et flertall og en regjering som selger Norge bit for bit.

Mens denne debatten pågår, så pågår det en intens kamp om eierskapet til Oslo Børs. En 200 år lang historie om en selvstendig nasjonal børs, som har ivaretatt norsk næringsliv og norske interesser på en god og viktig måte, kan være over dersom en selger til et utenlandsk børs-konsern, og det er dessverre en fullstendig passiv regjering så langt. En hører ikke et ord fra statsministeren om verdien av å ivareta Oslo Børs, en hører ikke et ord fra finansministeren, regjeringspartiene ville ikke stille til debatt. Og den børsen – ja, vi er ikke en stormakt i verden, men vi har en børs som altså er den største i verden på sjømat, som også er blant de største på energi, på shipping, og som har tjent norsk næringsliv i hele Norge på en særdeles viktig måte.

Det som regjeringen har som sitt ansvar gjennom norsk lov, er å sørge for å stoppe den type raid mot børsen som vi har opplevd bare de senere ukene. Men ikke bare det: En bør bidra til en strategi for å styrke det strategiske eierskap på børsen slik at det kan utvikle seg for framtiden, f.eks. gjennom at Folketrygdfondet eller andre strategiske eiere kjøper seg opp i børsen. Der kan regjeringen bidra.

Det trengs en strategi for norske interesser, for norsk næringsliv og for norske arbeidsfolk. Det vil Senterpartiet bidra til.

Marianne Haukland (H) [20:29:48]: Først kan jeg begynne med å ønske Kristelig Folkeparti velkommen i regjering. Jeg ser fram til et godt samarbeid. Og så gleder jeg meg veldig over at det er fire kvinnelige partiledere. Dere er et forbilde for mange kvinner.

Høyre gikk til valg i 2013 på å skape like muligheter for alle, og regjeringsplattformen i 2019 handler mye om dette. Våre partier har et felles ønske om å skape et bedre samfunn. Norge blir altså ikke et kaldere samfunn under denne regjeringen. Jeg tror ikke halvparten av det norske folk ønsker en borgerlig regjering fordi de ønsker seg et kaldere Norge. Jeg tror – tvert imot – velgerne ser at helsekøene blir kortere, og at stadig flere kommer ut i jobb. De kan også se at antallet bostedsløse går kraftig ned, at antallet helsepsykiatriske i skolen går opp, og at flere med rusproblemer og psykiske problemer får raske hjelp.

Med Høyre i regjering får brukerne større frihet og mer kontroll over egen hverdag, og vi har innført fritt brukervalg, noe som gjør at over 10 000 får valgfrihet i behandlingstilbudet – altså ikke svenske tilstander, men norske pasientrettigheter. Vi har innført brukerstyrt personlig assistanse, og det er en velferdsreform som Arbeiderpartiet ikke klarte å innføre da de satt i regjering i

åtte år, men som vi brukte kun halvannet år på å få på plass. I plattformen understreker vi at denne retten til brukerstyrt personlig assistanse handler om like muligheter til å delta i samfunnet, og at retten handler om å inkludere mennesker i samfunnet vårt, og at det er et likestillingstiltak.

Barn skal også ha like muligheter til å delta i fritidsaktiviteter, og alle barn skal få et fritidskort som kan brukes til å betale kontingent til barne- og ungdomsaktiviteter. Det synes jeg er veldig bra, og det skjer under en borgerlig regjering.

Jeg tror alle i denne salen har hjertet på rett sted, og at de har et ønske om å gjøre livet bedre for folk flest og ønsker en positiv utvikling i hele landet, men samfunnsdebatten gjenspeiler ikke dette i det hele tatt. Politikken blir erstattet med retorikk, polariserende retorikk, som er splittende. Alle politikere har et ansvar for å bidra til et godt debattklima – også her, slik at vi bidrar til at innbyggerne kan ta opplyste valg. Da må vi ha en faktabasert debatt.

Liv Gustavsen (FrP) [20:32:46]: Det er en glede at det i Granavolden-plattformen er enighet om handling for noe så viktig som å ivareta barns trygghet og utvikling. Riktig utvikling får man ved å sikre at alle barn har mulighet til å lære seg norsk. Det er derfor viktig å kartlegge dette så tidlig som mulig. Derfor legges det nå opp til en obligatorisk språktest ved fireårskontrollen.

Kjønnslemlestelse, vold og overgrep er fortsatt vanskelig å avdekke hos barn, og her spiller helsestasjonene og skolehelsetjenesten en helt sentral rolle da de følger mor, far og barn fra svangerskapet og videre i oppveksten. I dag innkaller alle helsestasjonene og skolehelsetjenesten til faste kontroller fra barnet er 0 til 10 år.

Jeg mener at samfunnet har et særlig ansvar for å følge opp de mest sårbare, og kommunene burde ha plikt til å følge opp alle familier som velger å holde barna sine unna offentlig helsesjekk. Men i dag kan familier bruke religion eller kultur som unnskyldning for ikke å møte på helsekontroller på skole eller helsestasjoner.

Obligatorisk helsesjekk har vært en viktig sak for Fremskrittspartiet i lengre tid, og det er gledelig at det nå er en felles forståelse for og vilje til dette.

I den rykende ferske plattformen er dette nå et faktum. Det skal bli obligatorisk å følge opp barn som uteblir fra aldersbestemte helsekontroller, uansett årsak som ligger til grunn. Barn som vokser opp i Norge, skal være trygge og bli sett, men for at dette skal kunne fanges opp, må det følges tettere opp. Derfor håper jeg at vi alle ser viktigheten av at barn som uteblir fra aldersbestemte helsekontroller, følges opp – og ikke minst at barn som står i fare for utenforskap på grunn av dårlige norsk-

kunnskaper, blir fanget opp på et tidlig stadium, slik det ligger fast i denne plattformen.

Margunn Ebbesen (H) [20:35:31]: Jeg ønsker å starte med å gratulere oss alle med en borgerlig flertallsregjering. Jeg ser fram til at vi skal kunne bruke denne saken framover til å diskutere og vedta viktige politiske saker som skal sikre oss et trygt og bærekraftig velferds-samfunn, at vi får flertall for en politikk som bidrar til at det kan skapes flere arbeidsplasser, som gjør at flere får arbeid, og at flere inkluderes i samfunnet.

For meg som politiker er det å være i kontakt med dem som skaper arbeidsplasser, og dem som rammes av politiske vedtak fattet i denne sal, viktig. Og jeg får et helt annet bilde enn det skremselsbildet som spesielt Senterparti-politikere sprer. Senest i dag morges hørte jeg Slagsvold Vedum på NRK Nordland hardnakket påstå at bygging av utenlandskabler er skyld i at strømprisene øker. Fagfolk fra NVE påsto i akkurat det samme intervjuet at utenlandskablene var viktige for norske forbrukere og for norsk industri. Det hadde vært greit om Slagsvold Vedum hadde tatt med at det var hans egen nestleder, daværende olje- og energiminister Borten Moe, som skrev under på avtalen om bygging av utenlandskabler. Nei, han fortsetter med sitt polariserte debattnivå.

Videre hører vi fra Senterparti-representanter som reiser rundt i landet, at EØS-avtalen, nei den kan vi bare skrote. Forrige fredag besøkte jeg Elkem og Celsa Nordic i Rana – bedriften som til sammen sysselsetter flere hundre ansatte, og som er en viktig arbeidsplass i regionen og for landet. På møtet deltok også tillitsvalgte. Både fra ledelsen og fra de tillitsvalgte var beskjeden klar: EØS-avtalen er helt avgjørende for å sikre konkurransekraften og sikre arbeidsplassene. Til og med det å så tvil om avtalen kan true denne industrien, uttalte både direktør og tillitsvalgt. Men nok en gang hører vi at Senterparti-representantene synes å vite bedre og fortsetter å spre sin uenighet rundt EØS-avtalen og dermed er med på å skape usikkerhet om viktige distriktsarbeidsplasser.

For ressursfylket Nordland, som i stor grad baserer sin aktivitet på eksport nettopp til EØS-landene, er jeg glad for at regjeringsplattformen slår fast at EØS-avtalen skal være bærebjelken for norske arbeidsplasser og verdiskaping.

Et annet viktig område er den fantastiske samferdsels-satsingen som skjer også i nord. At plattformen så tydelig viser at dette skal fortsette framover, er bra. Regjeringen ser sammenhengen mellom samferdsel og næringsutvikling, særlig i Distrikts-Norge. Dette er viktig ikke bare for næringsliv, men også for at folk skal komme seg trygt fram uansett hvor det måtte være.

Helt avslutningsvis er jeg veldig glad for at samarbeidsavtalen også er klar på at Altinn skal videreutvikles som plattform, nettopp for å fortsette satsingen på forenklinger for næringslivet.

Tom-Christer Nilsen (H) [20:38:42]: Ved starten av dette innlegget og etter å ha hørt innleggene fra både posisjon og opposisjon i denne sammenheng, i forbindelse med behandlingen av forrige budsjett, i trontaler og i forbindelse med i hvert fall to regjeringsplattformer, er jeg fristet til å starte med et spørsmål til presidenten:

«Same procedure as every year?»

Presidenten skal få lov til å la være å svare. Det ville vel ikke være i tråd med parlamentarisk etikette.

«Same procedure as every year, James.»

Det er like overraskende som at denne setningen kommer hver lillejulaften, at vi i dag står og diskuterer på den måten som vi har gjort i løpet av dagen. Fra svartmaling til glansbilder – vel, vel.

La meg i hvert fall gripe tak i et par ting som er sagt her i dag, og som jeg føler det er riktig å korrigere. For det første er det sagt at vi har blitt mer avhengig av oljeindustrien. Det er ikke rett. Den som sa det, var partilederen for Senterpartiet, Slagsvold Vedum. Hvert eneste år han satt i regjering sammen med de andre rød-grønne kameratene, var inntektene fra oljeindustrien totalt sett i dette landet betydelig høyere enn de er nå. Vi var mer avhengig av inntektene den gangen. Det siste året var faktisk statens andel av disse inntektene om lag 50 pst. høyere enn i dag. Det som representanten Slagsvold Vedum sier, er feil.

Det er også en del av logikken bak det som blir sagt om strøm og strømleveranser. La meg i hvert fall ta bare én ting: Når man snakker om at strømreregningene har steget noe helt voldsomt, virker det som om man har glemt hva man gjorde i den forrige regjeringen, med tanke på investeringene i nett, som har gjort at størstedelen av min strømreregning i dag er nettleie og fastleie, ikke strøm. Så når strømmen har steget 100 pst. på min regning, har strømreregningen min steget med 15 pst. Det er situasjonen vi har møtt. Det er ingen katastrofal økning, men det kan være tungt nok for den enkelte, og det må vi ta hensyn til, og det må vi være forberedt på å gjøre noe med, hvis det skulle utvikle seg ytterligere negativt.

Det ble sagt av Terje Aasland at man skulle satset mer på industri og de mulighetene vi har. Ja vel, mon det. Vi har sett fra både Arbeiderpartiets valgkampopplegg og deres budsjettopplegg at de i siste budsjett tok ut mer penger enn de la inn til ny satsing på næringslivet. Man tok altså mer fra næringslivet enn man la inn. Det betyr f.eks. at når det gjelder et par av støtteordningene som man skisserte der, og som man skulle øke, tok man

ut dobbelt så mye som man la inn i støtteordningene, for så å kreve 50 pst. medvirkning, som disse ordningene krever. Det betyr altså at næringslivet skulle betale tre ganger for den ene gangen de fikk tilbake. Det er ikke næringspolitikk, og det hadde ikke blitt flere arbeidsplasser av at det hadde vært 15 mrd. kr høyere skattenivå i dag heller.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [20:41:55]: I forrige uke var anklagen fra Arbeiderpartiet at Høyre hadde lagt seg flate for Kristelig Folkeparti. Nå i dag er anklagen at vi fører gjenkjennelig Høyre-politikk. Jeg tolker det bare som at det egentlig er fire partier som har fått hvert vårt fotavtrykk på en god erklæring.

Jeg tror folk gjennomskuer Arbeiderpartiet i dag når de tegner en stråmannsregjering, for jeg har besøkt barnehager med barn som tidligere ikke hadde råd til å delta, men som nå får gratis kjernetid. Jeg har møtt rusavhengige som slapp å stå en måned ekstra i behandlingsskø. Jeg har møtt kreftpasienter som har opplevd en ubeskrivelig trygghet gjennom pakkeforløp for kreft. I går fikk vi tall som viser at mobbingen går ned. I forgårs fikk vi tall som viser at fraværet på videregående stuper. Dette betyr noe. Når regjeringen nå skal fornye spesialundervisningen, sikre at alle barn kan delta på en fritidsaktivitet, eller reformere introduksjonsprogrammet, betyr det noe – særlig for oss som er litt over gjennomsnittet opptatt av å trygge et velferdssamfunn med høy tillit og gode fellesskap.

Det er noe som heter «usosial skolepolitikk», og det handler ikke nødvendigvis om bevilgninger. Det handler oftest om noe så vanskelig og enkelt som elevsyn. Det mest usosiale vi kan gjøre, er å ha lave ambisjoner på vegne av bestemte barn eller bruke elevenes bakgrunn, adferd, kjønn eller diagnose til å bortforklare svake resultater og manglende mestring. Det gjøres aldri med vond vilje i norsk skole, men det gjøres allikevel for ofte.

Jeg er overbevist om at alle barn, også de rastløse gutta på bakerste rad eller de barna som har fått vedtak om spesialundervisning, kan lære, kan mestre og til og med kan like fag som norsk, matte og engelsk dersom man gir tilpasset, variert og aktiv undervisning. Løsningen på at noen elever sliter med grunnleggende ferdigheter, er ikke, som venstresiden altfor ofte tar til orde for, å nedjustere ambisjonene våre og la disse elevene gjøre alt annet enn å lese, skrive og regne. Løsningen er å gi tilpasset oppfølging og bygge et lag rundt eleven.

Arbeiderpartiet og jeg har én ting til felles: I likhet med meg har Arbeiderpartiet de siste årene blitt mer og mer nærsynt. Jeg har fikset problemet ved å kjøpe nye linser; Arbeiderpartiet derimot sliter i dag med å se framover og svare på de langsiktige utfordringene som Norge har, enten det er spørsmål om verdiskaping, nye

kompetansekrav eller smartere organisering av offentlig sektor. Å kritisere enkeltsaker uten å ha en alternativ retning for Norge kan kanskje funke hvis man skal toppe en meningsmåling, men det fungerer ikke om man skal styre et land.

I stedet for å stå utenfor og kritisere har vi nå fire ikke-sosialistiske partier som tar ansvar og samarbeider. Resultatet er en erklæring som både viser en tydelig retning for Norge, og som svarer på de utfordringene vi har om fem og ti år. Og tro det eller ei – det gjør meg ganske entusiastisk.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [20:45:09]: Vi fra Finnmark er kjente for å snakke rett fra levra, og i disse møtetider kunne man kanskje si torskelevra. Vår borgerlige, blå statsminister sto her i salen i går og tegnet et bilde av seg selv som liknet mest på keiserens nye klær. Statsministeren sa:

«Regjeringens politiske plattform tar utgangspunkt i verdier som deles av de fire regjeringspartiene. Særlig kommer det til uttrykk i oppfatningen om at

– et godt samfunn må bygges nedenfra

– gode lokalsamfunn skapes når beslutninger tas nærmest dem de angår»

Vi i Finnmark er forbløffet. Hvordan kan statsministeren, som med sentralisert tvang og i beste diktatorstil glatt overkjørte folkeavstemningen der så mange som 87 pst. av Finnmarks befolkning sa nei til tvangssammenslåing med Troms, karakterisere det som å bygge samfunnet nedenfra? Statsministeren må ha gjort saltomortale da disse setningene kom på papiret. Hvordan regjeringens diktatur kan markedsføres med slik «new talk», kan man bare undres over. Vi finnmarkinger kaller en spade for en spade: Statsministeren snakker ikke sant.

Nærhet til beslutninger: Det er komplett uforståelig at regjeringen ved å nedlegge Finnmark som eget fylke skal gi mer nærhet og demokrati til Finnmarks befolkning. Men statsministerens fantasi er ikke slutt med dette. Her er flere floskler som folket har blitt servert:

«En god distriktspolitikk skal gjøre det mulig å bo, arbeide og drive et aktivt næringsliv i både byer, tettsteder og distrikter. Regjeringen vil legge til rette for levende lokalsamfunn og vekst i hele landet.»

I Kyst-Finnmark lever vi av fisken. Regjeringen løfter ikke en finger for å slippe til ungdommen i fiskerinæringen. Den 25. januar fikk vi høre om Einar på 25 år som ble tildelt én av ti rekrutteringskvoter. Han ble tildelt en framtid i fiskerinæringen. Han sa opp jobben og ga fra seg skoleplassen for å bli kystfisker. Deretter mistet han kvoten og står nå på bar bakke. Senterpartiet forventer at fiskeriministeren ordner opp i dette, og at det ordner

seg for Einar. Senterpartiet arbeider for mer fisk til kystflåten. Einar skal vite at han har støtte hos Senterpartiet.

Presidenten: Presidenten vil anmode representanten Geir Adelsten Iversen om å vurdere å bruke andre ord enn «floskler», selv om en ønsker å snakke «rett fra levra».

Norunn Tveiten Benestad (H) [20:48:27]: Representanten Grøvan sa i sitt innlegg tidligere i dag: «Se deg ikke tilbake, det er ikke dit du skal.» Det er et godt og relevant sitat i dag.

Det er en stor milepæl når vi nå har fått en borgerlig, eller ikke-sosialistisk, flertallsregjering – en regjering med mål om at folk skal få leve frie, selvstendige liv, en regjering med en sterk tro på at mennesker som blir vist tillit, også tar ansvar, en regjering som ser at vi er avhengige av gode, fungerende fellesskap, med felles verdier og institusjoner som sikrer rettssikkerhet, personvern og ytringsfrihet, og som bygger tillit mennesker imellom.

Det er fire ulike partier som har jobbet seg fram til en felles regjeringsplattform, og jeg er stolt av den viljen til samarbeid og viljen til å finne fram til gode løsninger som partiene våre har lagt for dagen i denne prosessen. Det står i sterk kontrast til opposisjonspartiene, som også i denne debatten har demonstrert hvor grunnleggende uenige de er i de store og viktige sakene, og som framstår uten tydelige regjeringalternativer.

Selv om de fire partiene er ulike, har vi mange felles verdier som det er lett for oss å enes om. Våre partier er alle kjennetegnet av at vi baserer vårt verdisyn på en anerkjennelse av at samfunnet bygges nedenfra. Grana-volden-plattformen er godt fundert i et menneskesyn der enkeltmenneskets unike iboende og ukrenkelige egenverdi ligger til grunn. Vi har en felles tro på at vi alle har samme menneskeverd, på tross av ulike utgangspunkt, forutsetninger og egenskaper. Jeg er glad for at våre fire partier deler målet om et samfunn med muligheter for alle, der friheten til å leve egne liv bare sikres gjennom et rettferdig og bærekraftig velferdssamfunn, der det er evner og innsats heller enn bakgrunn og opprinnelse som teller.

«Dette politiske prosjektet er ikke nytt», sa representanten Gahr Støre i sitt innlegg i formiddag. Nei, det skulle bare mangle, spør du meg. Etter å ha samarbeidet i fem år på ulike måter skal Kristelig Folkeparti, Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre nå i et sterkt regjeringssamarbeid bygge et bærekraftig velferdssamfunn der vi sørger for at flere kommer i jobb, inkluderer alle i samfunnet og sørger for at vi når klimamålene. Det skulle bare mangle at ikke plattformen skulle være gjenkjennelig. For meg er det et kvalitetsteegn og viser med all tydelighet at disse fire partiene både har gjennomføringskraft

og er styringsdyktige, i motsetning til slik opposisjonen nå framstår.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [20:51:37]: De gule vestene er symbolet på mistillit i Frankrike. De gule vestene gjør at etablissementet skjelver. Støtten i befolkningen er på om lag 70 pst. Dette er ikke overraskende. OECDs rapport Hvordan er livet i Frankrike fra november 2017 sier at bare 10 pst. av den voksne befolkningen føler at de har noe å si når det gjelder det myndighetene gjør. Ingen myndigheter har så liten tillit i hele OECD-området. Frankrike er stort og viktig. President Macron kjører fram i turbofart med sine reformer. Etter mange år med et underskudd på statsbudsjettet langt over EUs grense på 3 pst. er statsgjelden formidabel. Skattene til de rikeste skal ikke økes.

Arbeiderpartiets søsterparti i Frankrike er kraftig svekket. Sosialistpartiet, som ligger nær Arbeiderpartiet politisk, har om lag 5 pst. oppslutning. Europeisk fagbevegelse er svært bekymret for det kommende valget til Europaparlamentet i mai, hvor høyrepopulistiske partier etter meningsmålingene vil få kraftig økt oppslutning.

Utrygghet i arbeidslivet gir sosial uro som nå etter hvert skaper politisk uro. I Frankrike er arbeidsledigheten dobbelt så stor som gjennomsnittet i OECD-området. Fri bevegelse av arbeidsfolk, kapital, varer og tjenester over landegrensene gir grunnlag for stadig svakere folkevalgt styring hos de nasjonale parlamentene. EU-institusjonene har ikke myndighet eller fellesøkonomi til å erstatte denne svikten.

EU-landene preges av større utrygghet. Handelskrigen mellom USA og Kina forsterker dette. Tvisteløsningene i WTO er nærmest lammet. Statsgjelden er langt høyere enn ved finanskrisen i 2008, og i Norge er private husholdningers bruttogjeld på over 220 pst. av samlet inntekt. Dette er mer sårbart enn ledere tør å tenke på. Det er i denne situasjonen vår nye borgerlige regjering sier i innledningskapittelet at «Norge skal være en pådriver for friere handel».

Senterpartiet arbeider for regulert handel mellom land innen WTO. Mens regjeringa arbeider systematisk innenfor EØS-avtalen for å stimulere til friest mulig arbeidsinnvandring, snakkes det nå innen EU-institusjonene ikke om fri, men fair arbeidsinnvandring.

Den internasjonale usikre situasjonen er slik at omfattende raske endringer i norsk økonomi vil komme fra utlandet. Stortingsflertallet må derfor legge til rette for at det ikke er lånefinansiert privat konsum som skal sikre full sysselsetting. For Senterpartiet er det da avgjørende å fremme en langsiktig strategisk næringspolitikk med bedre lønnsomhet i lange verdikjeder basert på

våre enormt viktige naturressurser. De fornybare er viktigst.

Videre må vi erstatte fri arbeidsinnvandring fra EØS-området utenfor Norden med regulert, kontrollert fair arbeidsinnvandring. Markedskreftene må styres strengere, og den private, personlige eiendomsretten til land må innebære både retter og plikter. Dette gir trygghet og frihet for folk flest.

Geir Inge Lien (Sp) [20:54:54]: Politireforma har aldri vore ei nærpolitireform. Reforma har frå starten av vore ei sentraliseringsreform, eller som mange i politiet kallar ho: ei fjernpolitireform. Nyleg gjennomførte to forskarar ei spørjeundersøking blant polititilsette. 96 pst. oppgjev at tilgjengelegheita til politiet har vorte dårlegare eller er den same som før. Nesten ingen av dei som vart spurde, har tru på at reforma gjev betre ressursutnytting.

Desse forskarane hadde fleire anbefalingar til politikarane. Første bod var å slutte å kalle reforma ei nærpolitireform. To professorar ved Politihøgskolen har òg forska på reforma og nyleg lansert ei bok. Den eine uttalte:

«Situasjonen i Politi-Norge er nå alvorlig. Vi må bare håpe at politikerne våkner og gjør noe før situasjonen blir enda verre.»

Leiaren i Politiets Fellesforbund har sagt at statsbudsjettet gamblar med tryggleiken og rettssikkerheita til folk, at det betyr færre patruljer der folk bur og oppheld seg, og færre etterforskarar til å etterforske alvorleg kriminalitet og vald og overgrep mot barn.

Det vert i dag kutta i dei fleste politidistrikt rundt om i landet, noko vi ser dagleg i media – seinast i dagens Sunnmørsposten, der domstolane og politietaten varsla om store kutt i rammene:

«Det kjem færre saker frå politiet til tingretten. Og når sakene først kjem, er dei gamle. Det fører jamnleg til at dommarane må gje lågare straffer, fordi behandlinga går treigt, seier sorenskrivar Kirsti Høegh Bjørneset.»

Det er mange som har forsøkt å seie frå, men ingenting har vorte gjort. Regjeringa hadde moglegheit til å lage ein ny politikk i denne regjeringsplattforma, men dei har valt å oversjå den kritiske situasjonen i politidistrikta. Når eg høyrer representantar frå regjeringspartia fortsetje å omtale reforma som ei nærpolitireform, lurar eg på om dei ikkje har fått med seg nyheita, eller om dei bevisst har latt vere å lytte. Kritikken har vore øyre-døyvande, men då er ikkje svaret å halde seg for øyra og knipe igjen auga. Det vert det ikkje betre politikk av, og heller ikkje betre politi.

Regina Alexandrova (H) [20:57:53]: Det burde ikke være slik at elever er prisgitt hvilken kommune de bor i,

hvilken skole de går på, hvilken klasse de havner i. Derfor viderefører den nye borgerlige regjeringen satsingen på kunnskap og mestring i skolen. Derfor har vi satset på lærernes kompetanse.

Hver elev må bli sett og løftet fram, uavhengig av bakgrunn og utgangspunkt. Skolen må være et trygt sted å være. Elever i trygge omgivelser vil lære mer, gi mer av seg selv og lettere dele med andre. Den målrettede satsingen på skole og utdanning de siste årene viser at elevene er mer til stede på skolen, lærer mer, flere fullfører, karakterene går opp, og mobbingen går noe ned.

Et miljø der elevene kan blomstre, være seg selv og glede seg til å gå på skolen, er noe jeg ønsker for hver eneste elev. Så satsing på skole og utdanning må hele tiden utvikles – og det legger denne regjeringen opp til.

Vi vet at elever som er 5–6 år, har forskjellig utgangspunkt for det å begynne på skolen. Regjeringen vil at alle barn skal få en best mulig start på skolelivet og vil derfor se på mulighetene til å gjøre skolestarten mer fleksibel.

Vi vet at fysisk aktivitet er bra – og at det kan både stimulere og sosialisere. Jeg har lært i Forsvaret at fysisk styrke og psykisk helse henger sammen. Jeg synes derfor det er spennende med regjeringens satsing på daglig fysisk aktivitet i skolen, der man kobler undervisning og fysisk aktivitet. Denne typen kreativ satsing kan bidra til å øke lærelysten for mange elever og riste litt løs i rastløsheten.

Regjeringen gjør også et viktig grep i den videregående skolen ved å innføre engelsk gjennom hele skoleløpet. Ved å styrke engelsken vil elevene være bedre rustet til å møte internasjonaliseringen både i arbeidslivet og innen høyere utdanning.

Den borgerlige skolepolitikken fungerer og vil bli ytterligere styrket med denne regjeringen.

Mona Fagerås (SV) [21:00:37]: Den dagen regjeringspartiene la fram regjeringserklæringen, følte jeg det nesten som jeg ville følt det om bestevennen min hadde havnet i skikkelig dårlig selskap.

I skolepolitikken har SV og Kristelig Folkeparti hatt mange felles saker – lærernorm, veiledningsordning for nyutdannede lærere, i spørsmålet om overgang mellom barnehage og skole, om å beholde barndommens egenverdi og ta vare på lekens plass i skolen, om fysisk aktivitet og om å styrke bemanningsnormen. Og Kristelig Folkeparti og SV har vært dunderende uenig i avskiltingen av norske lærere og selvfølgelig firerkravet i matematikk.

Så da Kristelig Folkeparti valgte å bli med i Solberg-regjeringen, hadde jeg noen tydelige forventninger til hva de skulle få til. Dessverre ser jeg få fotavtrykk i erklæringen fra våre venner i Kristelig Folkeparti.

Vi er nødt til å få på plass flere lærere for å sikre at alle barn og unge får like muligheter til å lære, lykkes og

trives. Vi trenger lærere med tid og mulighet til å tilpasse undervisningen slik at barn og unge med ulike forutsetninger og behov får den undervisningen de trenger.

I regjeringsplattformen tas det ingen nye grep for å forhindre det faktum at lærermangelen under Høyre og Venstres statsråder i Kunnskapsdepartementet har økt med 40 pst. 1,5 millioner skoletimer undervises per i dag av en lærer uten godkjent utdanning. Mange av disse kommer rett fra videregående.

Den nye regjeringen sier riktignok at de skal sette i verk noen omfattende rekrutteringstiltak. Men dette er lite konkret og veldig lite forpliktende. Og tiltak som i dag medfører lærermangel, fortsetter med stor styrke og vil undergrave dette vage målet de setter seg om å øke rekrutteringen.

Kristelig Folkeparti er blitt tatt som gissel i utdanningspolitikken og har ikke fått endret det urimelige kravet om 4 i matematikk fra videregående, noe som holder døren igjen for elever med høye snittkarakterer, holder dem fra å komme inn på lærerutdanningen, samtidig som man heller ikke anerkjenner kompetansen til erfarne lærere.

Jeg synes det er trist at Kristelig Folkeparti har havnet i så dårlig selskap, og jeg synes det er trist at de har gitt opp disse kravene for å få flere kvalifiserte lærere inn i norsk skole.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Sandra Borch (Sp) [21:03:51]: Det står lite i denne regjeringserklæringen om helikopter og beredskap i Nord-Norge. Senterpartiet har kjempet og kommer fortsatt til å kjempe for Forsvarets helikopter i nord. Ved å fjerne seks av de dedikerte helikoptrene på Bardufoss blir Hæren sterkt svekket. Helikoptrene er en støtte Hæren og Nord-Norge har et stort behov for. Sjef Hæren uttalte i januar 2018 at Hæren er helt avhengig av helikopterstøtte for å være operativt relevant, ikke minst ved medisinsk evakuering og taktisk transport av personell. Likevel virker det som om det har gått prestisje i saken for regjeringen og forsvarsministeren – dette til tross for mange advarsler og bekymringsmeldinger fra Forsvaret, fra Fylkesmannen og fra politidirektøren i Troms. Dette er med på å sette Forsvaret i en svært utfordrende og krevende situasjon. Med den flyttingen regjeringen legger opp til nå, kan Norge bli det eneste landet i verden som har en moderne hær uten helikopterkapasitet.

I den senere tid har vi også sett at Bell-helikoptrene har hatt en stor betydning når det gjelder beredskap. Den tragiske skredulykken i Tamokdalen er dessverre et godt eksempel på viktigheten av Forsvarets helikopter i nord. Vi så viktigheten av Bell for bare noen uker siden,

og vi har sett viktigheten av beredskap i Nordland med tanke på de utfordrende værforholdene som har vært der.

Vi ser nå en regjering som er i ferd med å rane hele Nord-Norge for helikopter, både når det gjelder Forsvaret, og ikke minst når det gjelder beredskap. Dette uroer med rette veldig mange, og det bør også uroe oss politikere. Vi er altså nå i ferd med å sette hele beredskapen i nord på sidelinjen. I dag finnes det ikke ett eneste redningshelikopter i Troms. Det er ingen tvil om at dette lager et stort beredskapshull i Nord-Norge.

Derfor fremmer Senterpartiet i dag et forslag om å etablere permanent redningshelikopterberedskap i Troms med base på Bardufoss. Det er fra Senterpartiets side ikke en erstatning for Bell-helikoptrene. Kampen om Forsvarets helikopter har vi ikke tenkt å gi oss på, selv om denne regjeringen ikke ser ut til å bry seg.

Jeg har også merket meg at stortingsrepresentanter fra Høyre i denne salen har vært på Bardufoss den siste uken og nettopp tatt til orde for beredskapshelikopter på Bardufoss. Det vil forundre meg veldig i dag om Høyre velger å stemme ned forslaget fra Senterpartiet.

Beredskap i hele landet er viktig – livsviktig i mange situasjoner. Mitt og Senterpartiets syn er at dette er en av de viktigste samfunnsoppgavene vi som politikere bør legge til rette for. Det er faktisk snakk om sikkerheten og tryggheten til våre innbyggere. Derfor håper Senterpartiet på støtte for det forslaget.

Tore Hagebakken (A) [21:07:11]: Jeg hørte representanten Sveinung Stensland bl.a. trekke fram et punkt i regjeringsplattformen om BPA, brukerstyrt personlig assistanse. Det blir en utredning. Da må i hvert fall de funksjonshemmedes organisasjoner trekkes aktivt med i utredningsgruppen og ikke bli statister. Det haster med handling. Utviklingen er ikke i tråd med Stortingets intensjoner med loven, og utredning må på ingen måte bli en hvilepute.

Representanten Stensland nevnte også punktet i plattformen om å utvikle og utprøve brukerstyrt personlig avlastning, slik som i Sola kommune. Det er interessant at kommunestyret, i dette utstillingsvinduet for høyre- og fremskrittspartipolitikk, under budsjettbehandling for 2019 enstemmig vedtok å avvike ordningen. Det ble for dyrt, og de kommunale kostnadene var som før.

Med sitt inntog i regjeringa sikrer Kristelig Folkeparti flertall for en storstilt privatisering i helse- og omsorgssektoren, i kommunene og i sykehusene. Høyre regjeringa sier i Granavolden-plattformen at de vil kopiere fritt brukervalg i kommunen etter modell fra Sverige, vedtatt innført i 2008 under Reinfeldt-regjeringa. Fritt firmavalg er egentlig en mer dekkende betegnelse. Mer mangfold,

kaller representanten Stensland det. Jeg kaller det økt kommersialisering, økt byråkrati og mindre kommunal kontroll med tjenester kommunen har ansvar for. Ordningen innebærer at etter en enkel godkjenningssprosess vil firmaer få rett til å kunne tilby f.eks. hjemmetjenester. Eldre og andre som har rett på tjenesten, får et antall glansede brosjyrer fra tilbydere som de så skal velge blant. Tilbyderne kan på kort varsel trekke seg ut, og da må kundene deres finne nye leverandører, eller så må den kommunale tjenesten overta. Det skilles ikke mellom kommersielle og ideelle aktører, samtidig som jeg hører representanter fra Kristelig Folkeparti og Høyre prate om økt bruk av ideelle. Troverdig? Nei.

I omsorgstjenesten er over 80 pst. av kostnadene personalkostnader – folks lønn og pensjon. Skal en kommersiell eier tjene penger, betyr det lavere bemanning, mer bruk av ufaglærte, lavere lønn og dårligere pensjon for de ansatte. Forskning fra Sverige viser også at kvaliteten på tjenestene går ned over tid. Det er helt ufattelig at Kristelig Folkeparti nå har gjort dette til partiets politikk, og slik løper kapitalkreftenes ærend.

I sykehusene vil regjeringa utvide bruken av fritt behandlingsvalg. Kommersielle tilbydere har fått rett til å drive på statens regning, frikoblet fra offentlig kontroll. Regjeringsplattformen sier at flere kommersielle aktører skal slippe til i nye områder i spesialisthelsetjenesten. Pasientene vant på Granavolden, sa Stensland. Ja vel, ham om det. Det er i alle fall lenge siden sykehusene har vært budsjettvinnere med mindre en ser på Arbeiderpartiets alternative budsjetter de siste fem årene.

Kirsti Leirtrø (A) [21:10:27]: Vi har fått en utvidet hørerregjering, men innholdet i plattformen er ikke veldig nytt. Vi får fortsatt økende forskjeller mellom folk, mellom by og land, og mer og mer private løsninger hvor det er pengeboken din som avgjør hvilken frihet du har. Arbeiderpartiet vil ha et sterkere fellesskap, bosetting og likeverdige tjenester i hele landet.

Nå skal samferdsel være den store vinneren i denne plattformen. Plattformen legger til grunn en nullvisjon for hardt skadde og drepte i trafikken – og det er veldig bra. Men da er det særdeles skuffende at plattformen ikke prioriterer våre fylkesveier mer. Både NHO, NAF, lastebileiernes landsforbund, fylkeskommunene og Opplysningsrådet for Veitrafikken har alle varslet at situasjonen nå er meget kritisk. Forfallet øker med tre milliarder hvert eneste år. Det er nå 62 pst. større sjanse for å dø på en fylkesvei enn på en riksvei. Halvparten av veinettet vårt er fylkesveier.

I samme plattform sier man at man skal begrense bruken av det mest virkningsfulle sikkerhetstiltaket, nemlig strekningsvis automatisk trafikk kontroll. Både politiet og trafikksikkerhetsmyndighetene stiller seg

undrende til en sånn holdning. Et enkelt og treffsikkert tiltak for å redusere fart og dødstill i trafikken ønsker denne plattformen altså å redusere.

Statens vegvesen skal moderniseres, og plattformen sier at en skal sikre et desentralisert tilbud gjennom samarbeid med private – altså ytterligere privatisering og distriktsnedlegging.

I tillegg har debatten rast de siste dagene om utenlandske transportører. Man ser at frykten blant dem som har veien som yrke, øker. Det har skjedd flere stygge ulykker, og unødvendige berginger skaper hindringer.

Så vi kan ikke se at plattformen på noen måte bidrar til at de viktigste utfordringene innenfor samferdsel løses. Vi ser dessverre mer av økt arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, mindre andel gods over på sjø og bane, lengre planleggingstid på samferdselsprosjekt, flere og oftere forsinkelser på passasjertog, mer byråkrati, oppsplitting og fragmentering av ansvar. Men fortsatt er altså samferdsel den store vinneren. Da kan en vel tenke seg hvordan de andre sektorene føler det nå.

Ingjerd Schou (H) [21:13:43]: Jeg er veldig stolt, mest fordi at resultatet av det som er større enn det overordnede storting, folk som gir sin stemme i et valgting, faktisk nå gir seg utslag i en flertallsregjering – med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Det er slik at i mine kretser, hvor jeg både har venner og familie og andre som gjør det bra, og som jeg ikke alltid kjenner det politiske ståstedet til, så sier jeg gratulerer. Men med den svartmalingen som har vært i dag, regner jeg med at den gratulasjonen ikke kommer fra opposisjonen. Skjønt jeg tror den rausheten hadde gjort seg, for det er et godt forbilde for barn og unge og alle at man snakker vel om hverandre, og så får vi ta uenigheten på sak.

Men intet mindre – vi skriver historie. Historie til tross: Det gir oss mulighet for en stabil styring for landet, hjemme som ute, ikke minst for det enkelte menneske, og det er i dette gyldne øyeblikk at politikken betyr noe, at politikken faktisk er oppe til eksamen.

Ute i distriktene, der jeg bor, hvor bussen går tre ganger om morgenen og tre ganger om ettermiddagen, og hvor NSB forbedrer rutetilbudet sitt, der går det så det suser, det går veldig bra. Tenk det! Ute i Distrikts-Norge er ledigheten rekordlav, næringslivet blomstrer, det bygges både vei og bane, og på bygda også. Tenk det! Barna går mer på skolen, de fullfører skolen mer også, det er bedre skoleresultater, og det er mindre mobbing. Tenk det! Etter fem–seks år med en borgerlig regjering utvider vi den nå til en flertallsregjering og den blir enda bedre. Og tro det eller ei, men det er færre kommuner nå som er på ROBEK-listen. Tenk det! Og det er særlig i bygdene at det er blitt færre.

Der hvor andre er opptatt av å se begrensninger ute i Distrikts-Norge, så ser både forrige regjering og nåværende regjering – i Granavolden-erklæringen, med Høyre – nå mulighetene. Vår distriktspolitikk bidrar til at vi får nettopp flere arbeidsplasser, den bygger også by og bygd sammen og gir bedre velferd i møte med den enkelte. Distriktspolitikken virker, og den skaper altså flere arbeidsplasser og en bedre sysselsetting, som er hele grunnlaget for at vi kan ha et velferdssamfunn. Det handler om å tjene penger før vi bruker dem. Og når jeg har hørt på retorikken her i dag, ville jo den største utjevningen vært at de rikeste flyttet ut av landet. Men tenk det – de rikeste skaper altså arbeidsplasser. Man kan like det eller ikke, men det er i det skismaet at velferden møtes, og hvor vi kan skape arbeidsplasser.

Bente Stein Mathisen (H) [21:16:56]: Det var en stor dag da vi fikk en flertallsregjering bestående av alle de ikke-sosialistiske partiene, partier som bygger sin politikk på felles, grunnleggende verdier, og som har tro på at mennesker som blir vist tillit, også tar ansvar. Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er enige om at samfunnet skal bygges nedenfra, og at familien er en viktig grunnstein i samfunnet.

Vår nye regjering består av fire ulike partier, og vi kommer fortsatt til å være de partiene vi er, men vi er enige om en regjeringsplattform hvor vi skal spille hverandre gode. Og vi har flere fellesnevnerer: Alle de fire partiene er opptatt av dem som strever med livet sitt. Vi på ikke-sosialistisk side har hjerter som banker for det enkelte menneske, og vi har varme hjerter. Venstresiden har ikke monopol på hjertevarmen her i landet, selv om de tror det selv.

Norge er et land med små forskjeller, og slik ønsker vi at det fortsatt skal være. Det er likevel slik at mange familier strever med dårlig råd, og det er spesielt vanskelig for barna i disse familiene. Men barnefattigdom kan ikke viskes ut med et pennestrøk, slik en fra venstresiden uttrykte det så kjekt for noen år siden. Det er mer komplekst og sammensatt enn som så.

Regjeringen Solberg tok tak i denne utfordringen umiddelbart etter at den tiltrådte i 2013, og det er utarbeidet en strategiplan med målrettet bruk av ulike tiltak og støtteordninger, slik at de treffer barn med størst behov. Gratistid i barnehage for barn i lavinntektsfamilier og stipendordningen i videregående skole er gode eksempler på det. Nå gis stipend kun til elever som kommer fra familier hvor fars og mors samlede inntekt er lav. Det er innført en nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, noe som bidrar til at barn og unge som lever i familier med svak økonomi, kan delta i minst én fritidsaktivitet, få støtte til kontingent og utstyr. Ordningen bidrar også til at familier kan få tilgang til ferieopplevelser.

I regjeringsplattformen er det enighet om å innføre et fritidskort for alle barn fra 6 til 18 år som kan benyttes til å dekke deltakeravgift på fritidsaktiviteter. Ordningen skal være ubyråkratisk, og det skal være mulig for kommunen å legge på en lokal andel. Frivillighet Norge applauderer tiltaket og vil gjerne være med på å utvikle ordningen.

Jeg har lyst til å skryte av min hjemkommune Asker, som nylig har utviklet et slikt aktivitetskort, en app som heter A!A. I Asker har 1 300 barn lastet ned appen, som gir en god oversikt over alle fritidsaktivitetene, og som gir billigere priser for alle barn og unge som vil delta. Appen brukes også som betalingsmiddel for besøk i svømmehallen og bowlingen, til kontingenter etc. Foreldre eller Nav, kommunen, betaler inn på appen. Ingen blir stående utenfor, ingen blir stigmatisert, og ingen vet hvor pengene kommer fra inn på den appen.

Jeg vil avslutte med å si at regjeringsplattformen er et godt fundament for en politikk som vil ha et varmt samfunn, bygd på trygge norske verdier, hvor enkeltmennesket alltid skal stå i sentrum.

Ingrid Heggø (A) [21:20:09]: Per Borten leia ei borgerleg koalisjonsregjering. Han brukte uttrykket «som å bera staur», som eit bilde på å halda regjeringa samla. Kvifor dreg eg dette fram i dag? Jo, sprikande staur er eit godt omgrep på dagens regjering. Dei er ikkje einige om regjeringa går i riktig retning eingong, og heller ikkje om kva som faktisk står i plattformen.

Nokre eksempel: Framstegspartiet skryt av vegbygging og at klimaavgiftene ikkje skal endra eller påverka folks åtferd. Venstre ropar: Nei, me har jo fått gjennomslag når det gjeld klima. Innvandring: Ei innstramming, seier Framstegspartiet. Nei, seier Venstre og Kristeleg Folkeparti.

Endring i abortlova, som uomtvisteleg er ei innskrenking av kvinners rettigheter: Ein stor siger, seier Kristeleg Folkeparti.

Det som er sikkert, er at Erna Solberg og Høgre set lovnader om ikkje å innskrenka kvinners rettigheter til side så lenge ein kan behalda makta. Da må berre prinsippa vika.

Dette svelgjer vi òg, seier Venstre og Framstegspartiet. Men alt no har Venstre fått kalde føter, og skal ha omkamp i 2021.

Diskusjonen om skatt på naturalytingar er eit godt bilde på kva vi har i vente. På spørsmål frå Arbeidarpartiet om å ordna opp i utilsikta konsekvensar, slik at frivillige på kulturarrangement ikkje vart omfatta av skatte- og rapporteringsplikt, var svaret frå Siv Jensen at reglane var klare. På spørsmålet om bussjåførane, om det arbeidsrettslege var vurdert, var svaret at ein er forundra over at Arbeidarpartiet spør om dette, for Arbeidarpartiet er jo for rettferdig skatt. Ja, Arbeidarpartiet er

for rettfærdig skatt, men imot utilsikta konsekvensar som slår beina under frivillig innsats eller gjev bussjåførane skattes mell.

Når regjeringa fører ein skattepolitikk som gjer at det vert større skilnadar, hjelper det ikkje å seia at dei er uroa over auka skilnadar. Når regjeringa er uroa over at tilliten i samfunnet minkar, nettopp fordi skilnadane aukar, hjelper det ikkje berre å seia dette, det må handling til. Ord og handling må hengja saman. Ein samla opposisjon er klokkeklar på kva retning ein ynskjer å gå i – meir fellesskap, mindre forskjellar, tiltak til dei som treng det mest, for å nemna nokre fellesnemningar. Da må det verta ei venstredreining av norsk politikk.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [21:23:29]: I dag vet vi mye om at Norge er et godt land å bo i, bl.a. fordi det er små økonomiske forskjeller mellom folk. I hvert fall har det vært små økonomiske forskjeller mellom folk. Og det har bidratt til at vi er et land som har god helse, folkehelsen er jevnt over god. Vi stoler på hverandre. Når folk i Norge blir spurt om de stoler på naboen, sier de aller fleste ja. Det sørger for økt oppslutning om nettopp det vi driver med her: demokratiet vårt, at vi skal vi kunne velge inn representanter som kan gjøre det beste for det brede lag av befolkningen.

Men nå øker forskjellene mellom folk i Norge. Bare siden 2008 er det mange som i dag er dårligere stilt enn de var for ti år siden. Tall fra SSB viser at det i gjennomsnitt gjelder den gruppen som fra før tjente minst, nemlig de 10 pst. arbeidsfolk i privat sektor med de laveste lønningene. Det kan være folk som jobber med renhold, med bygg eller med servering, som alle på sin måte bidrar til at vi andre skal ha gode liv.

Den sammenhengen og de tallene som SSB har dokumentert, står i sterk kontrast til hva Henrik Asheim, fra Høyre, sa på Politisk kvarter fredag. Han sa: «Alle har jo fått en veldig vekst i inntektene og sin kjøpekraft.» Det er direkte feil. Det er uansvarlig å sitte og si den type ting på radio i Norge når vi vet at virkeligheten er stikk motsatt. Og om grunnen til den feilinformeringen er at lederen av finanskomiteen ikke har fått med seg hvordan virkeligheten er, eller at han ikke bryr seg om utviklingen – det er uansett like alvorlig begge deler. Det mest alvorlige er jo når representanten fra det samme partiet stemmer imot Arbeiderpartiets forslag om å sørge for at flere får faste jobber, sørge for at en million nordmenn får bedre økonomi ved opptjening av pensjon fra første krone vi tjener, uansett hva vi jobber med. Hvis man ikke ser samfunnsproblemet, er det kanskje lett å hoppe over de avgjørende tiltakene som kreves. Derfor må vi virkelig ta på alvor den samfunnsutviklingen vi ser. Vi i Stortinget kan nå sammen støtte opp om gode forslag for å få forskjellene mindre.

Øystein Langholm Hansen (A) [21:26:37]: På parti- et Høyres hjemmeside er statsminister Solberg sitert i en artikkel der det står:

«Det er viktig å unngå en utvikling i retning av «normale» heltidsjobber hvor det ikke går an å leve av lønnen.»

I Granavolden-plattformen står det følgende:

«Regjeringen vil åpne for økt bruk av delings- økonomi i persontransporten innenfor et regelverk og krav til tilbyderne som er forutsigbare.»

Etter Arbeiderpartiets syn står disse to utsagnene i motsats til hverandre, spesielt når vi tar i betraktning den politikken som det legges opp til skal føres for drosjenæringen i Norge. Flere sentrale politikere, med representantene Frølich og Nordby Lunde i spissen, sier at disse endringene i yrkestransportloven, som er sendt ut på høring, åpner opp for at Uber ønskes velkommen til Norge – Uber, som er ulovlig i hele Norden. Det er et foretak uten fast ansatte, uten kontrollerbare inntekter og med sjåfører som beviselig unndrar inntekter fra beskatning og kun jobber på tider det er kjøring å hente i storbyene.

Det er et varslet frislipp på drosjemarkedet som vil føre til at vi vil få en drosjenæring med jobber det ikke går an å leve av, og med åpning for foretak som ikke bidrar verken med skattekroner eller trygghet for fast ansatte. Vi hadde håpet at den nye regjeringsplattformen hadde inneholdt noen formuleringer om drosjer som kollektivtransport. Representanten Tage Pettersen beskyldte oss for å telle ord som gikk igjen i plattformen, men det er to ord jeg har lett etter, og som ikke finnes i plattformen, det er «taxi», og det er «drosje». De er utelatt denne gangen, i motsats til i Jeløya-plattformen. Det gir dessverre et dårlig signal for det forventede lovendingsforslaget som en flertallsregjering nå skal legge fram for Stortinget.

Arbeiderpartiet frykter at det blir som i Danmark, som regjeringen tydeligvis har hentet inspirasjonen ifra. Der har sjåførene nå satt i gang en aksjon mot lavlønns- utviklingen i næringen. Regjeringen hadde nå en mulighet til å formulere noe om det, men har forspilt sjansen. Nå kan vi bare krysse fingrene og håpe at regjeringen tar til fornuft, for dette undergraver et trygt og sterkt fellesskap, slik som Arbeiderpartiet vil ha det.

Willfred Nordlund (Sp) [21:29:46]: Jeg skal ikke påberope meg å bo i det som virkelig er distrikt, men jeg kan i hvert fall si så mye som at dersom bussen hadde gått tre ganger om morgenen og tre ganger om ettermiddagen, og NSB fikk styrket sitt togtilbud, som representanten Schou var inne på, ja, da ville jeg påstått at det går så det griner i distriktene. Det er i hvert fall ikke tilfellet for distriktene der jeg kommer fra. Ja, det er så-

gar en overraskelse av og til om bussen går én gang om morgenen og én gang om ettermiddagen, men jeg registrerer at vi har litt forskjellig perspektiv.

Dette er også betegnende for den debatten vi har her i dag. Vi har en kommunalminister som sier at trygge lokalsamfunn i hele landet er et mål for denne regjeringen, samtidig som statsministeren i regjeringserklæringen, som kommunalministeren tydeligvis ikke selv hadde lest, sa:

«Det handler både om noe så enkelt som at det å ferdes i sentrum av kommunen skal oppleves som trygt for alle, og om at vi har et troverdig forsvar av landet vårt.»

Vi er enige om at trygghet er en viktig del av velferdssamfunnet, men at det kun skal være trygt å ferdes i sentrum av kommunen, er litt spesielt.

Vi ønsker alle sammen å gi lokalpolitikkerne der ute mulighet til å utvikle de fordelene de har. Problemet er bare at det betinger at de har både verktøyene og ikke minst de økonomiske musklene som kreves – i den enkelte kommune, men også på regionalt, folkevalgt nivå.

Kommunene skal visstnok ha blitt mindre effektive. Jeg tror ikke det er tilfellet. Jeg er i hvert fall helt sikker på at verken helsearbeideren, læreren eller den som jobber i utetjenesten i en hvilken som helst kommunes tekniske etat, mener at de ikke er blitt mer effektive i det siste. Tvert imot er jeg temmelig sikker på at de føler at de springer mer under denne regjeringen, og i så måte – i hvert fall ifølge økonomisk teori – skulle de ha blitt mer effektive.

Det at vi har mer effektivitet i samfunnet, kan være et gode dersom vi vet å ta det ut på en klok måte. Det betyr at enkeltmennesket må ha mulighet til å leve det gode liv i alle lokalsamfunn, samtidig som vi skaffer mer velferd gjennom det offentlige for hver krone som skapes av verdier der ute. Da er det sånn at vi som politikere i denne sal skylder folk å legge til rette for at man skal kunne bo og virke i hele landet, og ikke kun i sentrum eller enkelte deler. Da legger vi ikke grunnlaget for at vi skal ta i bruk alle de fantastiske mulighetene som dette landet gir, eller ta i bruk alle de kloke hodene som er der ute.

Tuva Moflag (A) [21:33:04]: Sjelden har vel tvillinger vært så langt framme i den politiske debatten som under oppseilingen av den borgerlige flerlingregjeringen.

I 2014 fikk jeg tvillinger selv. Til å begynne med var det en litt tung beskjed å fordøye. Etter en prematur fødsel med andremann var jeg veldig usikker på om vi skulle ta sjansen på å få flere barn i det hele tatt. Nå kom nummer tre og fire. Hvordan skulle det gå? Ville de bli født altfor tidlig? Hadde vi egentlig nok kapasitet til å

følge opp dobbelt så mange barn – og særlig hvis vi fikk ekstremt premature tvillinger? Heldigvis hadde vi god nok økonomi til å bære innkjøp av mye nytt utstyr, minibuss og en ombygging av gangen for i det hele tatt å komme inn med tvillingvogna.

For en håndfull kvinner hvert år blir disse bekymringene, som jeg kjenner meg godt igjen i, for store til at de klarer å gjennomføre et tvillingsvangerskap. Om lag tusen kvinner bærer fram tvillinger hvert år. Åtte kvinner valgte å ta bort en av tvillingene i 2018 – åtte av tusen. La disse kvinnene få ta dette valget selv. Representanten Ørmen Johnsen sa tidligere i dag at «din stemme skal høres i saker som berører deg».

Jeg skulle ønske regjeringen heller ville bidra til å redde tvillinger gjennom tidlig ultralyd enn å gå løs på kvinners selvbestemmelse. Hvert år er det tvillinger som dør eller blir sterkt skadet i mors mage fordi de rammes av tvilling-tvillingtransfusjonssyndrom, TTTS. Når tvillinger som deler morkake, får TTTS, skjer det en blodoverføring fra den ene til den andre tvillingen. I verste fall kan begge dø. For å redde disse tvillingene må vi ha tidlig ultralyd. Oppdages dette ved ordinær ultralyd, er det for sent. Inngrepet som sikrer tvillingene hver sin del av morkaken, må utføres før uke 18. Denne regjeringen må slutte å skyve tvillinger foran seg i spørsmålet om abort når de ikke vil bidra til å redde tvillinger gjennom tidlig ultralyd til alle.

Statsråd Skei Grande sa i replikkordskiftet at tidlig ultralyd ikke skal være forbudt. Nei, men det forbeholdes dem som har råd til å benytte seg av private tilbud – nok et eksempel på at denne flerlingregjeringen øker forskjellene mellom folk.

Heidi Greni (Sp) [21:35:44]: I regjeringsplattformen står det at regjeringen vil legge til rette for levende lokalsamfunn og vekst i hele Norge, likeverdig tjenestetilbud i hele landet, og at det er mange politikkområder som til sammen utgjør en god distriktspolitikk. Ja, hele intensjonen med distriktsdelen i plattformen kunne nesten ha vært hentet fra Senterpartiets program. Problemet er bare at politikken de siste fem årene har gått i stikk motsatt retning, og at det ikke er noen konkrete lovnader i plattformen om hvordan disse intensjonene skal følges opp i praksis. Tvert imot ser vi at reformene som sentraliserer Norge bit for bit, skal videreføres.

For å oppnå vekst i Distrikts-Norge må det legges til rette for gode lokalsamfunn, med boliger og arbeidsplasser, gode kommunale tjenester og trygghet for innbyggerne. Det skal ikke være et usikkerhetsmoment å bo i distriktet fordi tjenester og beredskap flyttes langt unna innbyggerne. Dessverre har vi de siste fem årene fått redusert ambulanseberedskapen og politiberedskapen, og dette skaper utrygghet.

Eksemplene på arbeidsplasser som har blitt sentralisert, er mange, bl.a. politi, skatteetat, distriktspyskiatriske senter, asylmottak, Nav – bare for å nevne noen. Tilbud som passutstedelse – og nå veistasjonene – skal flyttes milevis, ja, timevis unna innbyggerne, og det gjør det vanskeligere for folk å benytte tjenestene.

Regionale utviklingsmidler, samferdselstiltak, mobil- og bredbåndsutbygging – dette er effektive virkemidler for å få næringsutvikling i distriktet. Jeg registrerer at Senterpartiet har en mye mer ambisiøs politikk enn regjeringen. Blant prioriteringene i vårt alternative statsbudsjett var det bl.a. 500 mill. kr mer til regionale utviklingsmidler, 400 mill. kr til bredbånd og 1 mrd. kr årlig til fylkesveier. Satsing på disse områdene er en nødvendig investering for næringsliv og bosetting i hele landet. Plattformen legger opp til en økning til bredbånd. Det er bra, og jeg håper det kommer en betydelig satsing.

Jeg registrerer at regjeringen i flere sammenhenger gjemmer seg bak at det er universitetene og helseforetakene som har myndighet til å bestemme strukturen. Her er det statsråder som ikke tar ansvar for den sentraliseringen som skjer på disse områdene. Senterpartiet ønsker en bedre fordeling av statlige arbeidsplasser. Derfor har vi foreslått at 5 000 statlige arbeidsplasser skal flyttes ut i løpet av de neste seks årene. Den lokaliseringen må skje til små og mellomstore kommuner også. Vi mener at 50 pst. av denne utflyttingen bør skje til nettopp små og mellomstore kommuner. Etableringen av kompetansearbeidsplasser har viktige ringvirkninger for lokalsamfunn og arbeidsmarkedet for øvrig. Vi har vellykkede eksempler på slik utplassering, bl.a. til Leikanger og Brønnøysund.

Torstein Tvedt Solberg (A) [21:39:01]: Norge har fått en digitaliseringsminister. Statsministeren forventer jubel, men har vi i dag egentlig hørt noe som gjør at vi kan forvente at det nå blir annerledes? I fem år har Høyre styrt digitaliseringspolitikken i Norge, og det har vært fem år med stillstand og uten ambisjoner. Var det bare en statsråd vi manglet? Tallene taler for seg, og dommen er brutal: Digital Evolution Index setter Norge i gruppen med lav endringstakt. Vi var i tet – nå henger vi etter. Norge blir nå forbigått av Storbritannia, Sverige og Danmark. Regjeringa møter dette med en skremmende passivitet.

Konsekvensene for norsk næringsliv er alvorlige. 38 pst. av norske IKT-bedrifter får ikke besatt utlyste stillinger, og 70 pst. av bedriftene har sagt nei til oppdrag, noe som bl.a. fører til outsourcing og utflytting av arbeidsplasser. Regjeringas passivitet hindrer ny vekst, omstilling og innovasjon i en viktig næring for framtida.

Konsekvensene for folk er alvorlige. Norge har et økende digitalt klasseskille. Langt flere enslige og famili-

er med dårlig økonomi har ikke tilgang til bredbånd. De med det dårligste utgangspunktet blir nå hengende etter, og tar vi ikke grep, blir forskjellene bare større.

Det samme ser vi i skolen. En fersk Fafo-rapport viser at det er store forskjeller i lærernes digitale kompetanse, opplæringen elevene får i digitale verktøy og tilgangen på digitale ressurser. Dette påvirker elevenes eksamensresultater. De med det dårligste utgangspunktet blir nå hengende etter.

Utfordringene med å ruste Norge for den digitale revolusjonen er enorme. Det kommer til å kreve flere studieplasser, strategier, forskning og tydelige ambisjoner om hva som skal bli Norges nisje. Derfor er det urovekkelige at høyre regjeringa er så taus om sine tiltak. Jeg hørte bare én eneste ting i regjeringserklæringen om hva regjeringa har prioritert på dette området, og det er å opprette en ny statsrådspost. Spør du meg, hadde kanskje millionlønnen til den nye statsråden og hans nye byråkrater vært bedre brukt på flere IKT-studieplasser eller en nasjonal strategi for kunstig intelligens. Da hadde vi i hvert fall kommet et skritt videre.

Regjeringas digitale verktøykasse har fått en ny statsråd, men ellers er den dessverre tom. Forventningen er at den raskt må fylles opp med mer enn tomme ord, for vi har ikke tid til at Norge sakker enda mer akterut.

Svein Roald Hansen (A) [21:41:37]: Det er en kostbar plattform regjeringen har snekret sammen. Mye av det som skal bli bedre, vil det være bred enighet om er bra. Men det vil koste mange milliarder. Problemet er at de samtidig skal kutte i inntektene. Skattene skal bli lavere, avgiftene skal reduseres. Kommunene skal få sine inntektsmuligheter redusert gjennom lavere eieendomsskatt. Samtidig skal den økonomiske politikken være ansvarlig, og det skal ikke brukes mer oljepenger enn handlingsregelen tilsier. Da er spørsmålet: Hvordan skal dette regnestykket gå opp?

Mer ut og mindre inn blir en spagat de fire partiene har gått ned i for å bli enige om en regjeringsplattform. Det blir vanskelig å komme seg opp fra den spagaten når budsjettene skal gå opp, og den økonomiske politikken skal tilfredsstillende punkt «ansvarlig og bærekraftig». Det blir et gap som den økonomiske veksten ikke vil greie å tette.

Det meste fra fire partier skulle med i plattformen. Det er store forskjeller i politikken mellom de fire partiene, og kompromisser kan fort utsette partienes profiler og gjøre politikken til en grå, kjedelig masse. Derfor har opplegget vært at alle partier skulle få noen såkalte blanke seire. Det bærer også regjeringsplattformen preg av. Problemet er at det i en del tilfeller er slik at ett partis blanke seier blir slått i hjel av et annet partis blanke seier: I klimapolitikken skal CO2-avgiftene opp, Venstres,

men de som rammes, skal kompenseres, Fremskrittspartiets. I helse- og sosialpolitikken er det mange gode og fornuftige tiltak, men som koster masse penger, Kristelig Folkepartis, mens kommunenes mulighet til å bruke eiendomsskatten til å betale for dette skal strupes enda mer, Fremskrittspartiets.

Når verken miljøavgifter eller oljefondet skal dekke kostnadene, må regjeringen ha andre planer. Blir det kutt i offentlige tjenester eller høyere egenandeler? Det vi finner, er mer privatisering. Høyre regjeringen vil jobbe for at «flere private tjenestetilbydere i større grad kan bidra til å løse fellesskapets oppgaver». Men skal det gjøres uten finansiering fra kommune, fylke og stat? Nepp.

Her er et annet eksempel på sprik mellom mål og virkemidler: De fire partiene er enige om «en nullvisjon for hardt skadde og drepte i trafikken», men skal begrense bruken av det som virker best, strekningsvis automatisk trafikk kontroll, og åpner for 120 km/t på motorveiene.

Terje Halleland (FrP) [21:44:23]: Energipolitikken ligger mitt og Fremskrittspartiets hjerte nær. Vi har en fornybar vannkraftproduksjon som betyr enormt for Norges energiforsyning, og her slår plattformen fast at produksjonskapasiteten skal utvikles videre.

Vi har en olje og gass-sektor av særdeles stor betydning for landet vårt, og jeg er stolt av hva disse næringene får til. Spesielt olje og gass-sektoren er en næring som vi må framsnakke, og vi må sikre rekruttering til bransjen.

Nå er det mange som er ute og surrer med meninger om skatteregimet til denne næringen. Det er liksom blitt in å være imot – såkalt politisk korrekthet – i disse dager. Sist ut er Arbeiderpartiet, med Espen Barth Eide, som inviterer til framtiden og ber næringen tilpasse seg en verden i endring. Jeg forstår ikke helt hva en ønsker med dette utspillet, foruten å skape usikkerhet i Norges viktigste næring. For hva er det Barth Eide egentlig vil? Er det klimaet og konsekvensene av utslipp fra norsk petroleumsnæring som bekymrer, eller er det den økte økonomiske risikoen det er å drive i denne næringen? Mener Arbeiderpartiet og Barth Eide virkelig at han og de er bedre til å vurdere risikoen i prosjektene til olje og gass-sektoren enn hva næringen selv er?

Utgangspunktet er at verdens befolkning øker. Verdens befolkning øker faktisk med et helt Tyskland hvert år. Samtidig løftes millioner av mennesker ut av fattigdom, der de fleste har fått, eller vil få, tilgang til energi.

Verden trenger mer energi og ikke mindre. 80 pst. av verdens energimiks er i dag fossil. Skal utslippene minke, er det en sektor som må kutte. Da må vi begynne med de utslippene der kuttene gir mest mulig effekt, og – med respekt – de utslippene finner en ikke på norsk sokkel.

Regjeringen møter framtiden proaktivt og framtidsrettet, med en politikk som bidrar til et bedre klima, mens det gamle industripartiet Arbeiderpartiet, med Barth Eide i spissen, inviterer til seminar i eget parti for å finne ut av hva de mener om leterefusjonsordningen.

Jeg har lenge etterlyst konsekvensen av å fase ut norsk petroleumsnæring. Det er ingen som har klart å svare meg ennå. Én ting er bortfall av arbeidsplasser og inntekter til staten, men det er også å fjerne muligheten for Europa til å erstatte europeisk kull med norsk gass. Så det er ikke bare 170 000 arbeidstakere i oljeindustrien – og deres usikkerhet – Arbeiderpartiet klarer å rote det til for, en vil få økte klimagassutslipp i tillegg. Det er ingen som kan vise til en bedring av verdens klimagassutslipp ved redusert produksjon på norsk sokkel, snare tvert imot.

Geir Inge Lien (Sp) [21:47:40]: Sentraliseringspolitikken til regjeringa begynner ein verkeleg å merke rundt om i heile landet. Spesielt merkar ein dette godt utanfor dei store byane og byregionane.

Det har vore sagt veldig mykje ifrå medlemene til regjeringspartia om kor godt det står til med kommuneøkonomien rundt om. I realiteten merkar kommunane no – etter fem år med ei Høgre- og Framstegsparti-styrt regjering – at fleire oppgåver vert overførte til kommunane, utan at det følgjer med midlar til å dekkje opp desse oppgåvene. Eksempel på det: Kommunane opplever at heving av innslagspunktet for ressurskrevjande brukarar har vorte gjord i gjentekne rundar, og det er ytterlegare kutt i ordninga, der kommunane må dekkje utgifter når det gjeld sjukmelding og etterutdanning av tilsette – store utgifter som har vorte overførte til kommunane.

Samhandlingsreforma gjev òg kommunane ekstra utgifter. Sjukehusa og helseføretaka sender pasientane tidlegare ut til kommunane, utan at det følgjer med midlar. Vi har ei barnehagenorm som ikkje har vore fullfinansiert. Det er mange eksempel. Staten lempar oppgåver over på kommunane, utan at det følgjer med midlar. Dette opplever kommunane dagleg.

Vi ser stadig ei sentralisering – gjennom kommune-reforma, regionreforma, politireforma – og vi ser ei sniksentralisering gjennom å bruke direktorat og føretak til å sentralisere viktige tenester rundt om. Eg vil dra fram nokre eksempel på dette ifrå mitt fylke: Helse Møre og Romsdal må kutte i viktige tilbod. Dei vil leggje ned fødetilbodet i Kristiansund, rehabiliteringssenteret i Aure og i Volda og DPS i Ørskog kommune, der ho Sylvi Listhaug kjem ifrå. Dette skjer mens helseministeren og regjeringa sit og ser på – og skryter av at det er robuste tenester rundt om.

Eit eksempel til er nedbygginga av trafikkstasjonar i landet. Regjeringa vil kutte i det leddet som yter tenester

nær folk, mens det vert auka byråkrati rundt deira eiga regjering. Sentralisering av trafikkstasjonane i Møre og Romsdal vil føre til ein uhaldbar kvardag for dei som skal ta førarkort eller få godkjenning av tunge køyretøy. I Møre og Romsdal har vi fjordar, vi har fjell. Det er vanskelege forhold. Viss det skal bli att berre éin stasjon, vert det vanskeleg for ungdomen som går på skule, å få tatt førarkort.

No merkar vi den robuste sentraliseringa godt ute i kongeriket Noreg.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [21:50:47]: Regjeringen tillater at de rikeste i fiskerinæringen kjøper opp alle torsk kvotene. Den nye generasjonen fiskere må holde seg til åpen gruppe. Åpen gruppe er den gruppen hvor folk som ikke har fått tildelt en kvote, er. Som regel er det her de yngste fiskerne må starte. Fordi kvotemengdene som kanaliseres til denne lille gruppen, reduseres, gir heller ikke denne siste inngangen til næringen noen sikker og god næringsvei.

I 2019, der den internasjonale torsk kvoten tildelt Norge er 6 pst. lavere enn i 2018, har regjeringen kuttet i kvoten til åpen gruppe med 17 pst. All fisken som størålerne soper med seg for å sende den ubearbeidet til Kina – fisk som opprinnelig var tatt fra kystflåten, og som skulle leveres for produksjon i Norge – gir null arbeidsplasser i Norge. Hva gjør regjeringen? Ingenting.

Er det handlingslammelse regjeringen klarer å betegne som å legge til rette? Dette er et kunststykke. Jeg siterer fra regjeringserklæringen:

«Norge skal fortsatt ta en internasjonal lederrolle i arbeidet med rene og produktive hav.»

Sannheten er at Norge er en sinke i internasjonal sammenheng. Dette er det motsatte av å ha en lederrolle.

Videre: Regjeringen bekjemper de krefter i landet som krever at oppdrett skal drives i lukkede anlegg – i en industri som dumper ca. 430 000 tonn ekskrementer i folkets rene hav. Dette bekrefter ytterligere regjeringens forvrengte bilde av seg selv.

Jeg siterer videre fra regjeringserklæringen:

«De siste tiårene har millioner av mennesker arbeidet seg ut av fattigdom gjennom internasjonal handel og fremveksten av markedsøkonomi. Nå er den globale handelen under press og proteksjonisme på fremmarsj. Det gir grunn til bekymring.»

Den markedsøkonomien som den borgerlige blå regjeringen forguder, har de når det gjelder kjøp og salg av fiskekvoter, praktisert i strid med uttrykkelige stortingsvedtak. Dette har utarmet en lang rekke småsamfunn i mitt hjemfylke. Se f.eks. på Kvalsund, som har mistet 77 pst. av sine torsk kvoter på ti år, Loppa med 48 pst., Vardø med 45 pst. og min hjemkommune Hasvik med

31 pst. Dette sitter regjeringen og ser på uten å bry seg en døyt.

Erlend Larsen (H) [21:54:03]: Enkelte partier forsøker å skape inntrykk av at de har monopol på et varmt og inkluderende samfunn. Slik er det ikke, for det er typisk norsk å ta godt vare på dem som av ulike grunner sliter eller faller utenfor. Regjeringsplattformen vil gjøre Norge til et varmere samfunn også for funksjonshemmede. I regjeringserklæringen sa statsministeren:

«Regjeringen vil gjennomføre en likeverdsreform for å gjøre det enklere for familier som har barn med spesielle behov. Vi vil sikre like muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse for alle.»

Dette er ord for et varmere samfunn. Og hun fortsatte:

«Vi skal forbedre BPA-ordningen og øke antallet VTA-plasser for å sørge at enda flere får mulighet til å bli inkludert i arbeidslivet og i samfunnslivet for øvrig.»

Det er denne regjeringen som rettighetsfestet brukerstyrt personlig assistanse, også kalt BPA. Rettighetsfestingen kom i 2015, og med den fulgte det med mer enn 500 mill. kr i økte midler til kommunene. Brukerstyrt personlig assistanse skal gi funksjonshemmede likestilte muligheter for å delta på skolen, i arbeid og i fritidsaktiviteter. Assistenten skal være brukerens forlengede hender eller hva enn den funksjonshemmede trenger bistand til, slik at brukeren skal få mer og bedre styring over egen livssituasjon.

Jeg får stadig henvendelser fra funksjonshemmede som er frustrert over at kommunen de bor i, ikke tilbyr tilfredsstillende BPA-tjenester. Det kan også se ut til at enkelte kommuner ikke klarer å skille syke fra funksjonshemmede. En funksjonshemmet er ikke syk. Da skal de heller ikke ha hjemmetjenester, men brukerstyrte personlige assistenter.

I et skriv fra departementet til kommunene står det at BPA skal inkludere «praktisk bistand til nødvendig rengjøring og annen nødvendig hjelp til alle dagliglivets praktiske gjøremål». Men det er ikke alle kommuner som praktiserer dette så nøye. Et blindt ektepar kontaktet meg nylig. De er frustrerte, for kommunen de bor i, nekter dem assistanse til dagliglivets praktiske gjøremål. Ekteparet må pent klippe plen og vaske vinduene selv. Kan presidenten se for seg et blindt ektepar klippe plen og vaske vinduer? Neppe.

Jeg synes det er svært beklagelig at enkelte kommuner ikke følger opp intensjonen med BPA. Det har ført til at regjeringen i plattformen enda tydeligere sier at BPA er et likestillingsverktøy og ikke en helseordning.

I dag er det kun funksjonshemmede under 67 år som har rett til personlige assistenter. I regjeringsplattformen står det at denne aldersgrensen skal fjernes. Regjeringen har lovet at det kommer en NOU om kort tid. Den ser jeg fram til, for det er på tide å klargjøre tilbudet til funksjonshemmede. De fortjener et bedre tilbud enn mange kommuner gir dem, for BPA-ordningen er ikke en helsetjeneste, men et frigjøringsverktøy. En styrking av BPA vil være med på å gjøre Norge til et varmere samfunn, og det vil hindre at en sårbar gruppe faller utenfor.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for møtet er straks omme. Presidenten foreslår at Stortinget fortsetter møtet til dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

Lise Christoffersen (A) [21:57:08]: Da plattformen for siste utvidelse av Erna Solbergs høyreregjering ble presentert på Granavolden, var det mange som kommenterte den påfallende mangelen på entusiasme forhandlerne la for dagen. Førsteintrykket har stått seg. Det er kanskje ikke så mye å glede seg over?

«God Høyre-politikk i Granavolden-plattformen» står det med fete typer på høyre.no. Det er Arbeiderpartiet enig i, men vi ønsker altså en annen kurs for Norge, med langt mer vekt på fellesskap og utjevning av sosiale forskjeller enn det vi finner i høyreregjeringas erklæring.

Et nærliggende spørsmål er: Hvor er det blitt av de funksjonshemmede? Erna Solberg nevnte dem ikke med ett ord i går. Høyre har selv lagt ut 30 nye ideer og gode løsninger fra Granavolden på høyre.no. Et par eksempler på hva Høyre mener er verdt å nevne, er 120 km/t og åpne polutsalg til kl. 16 på lørdager. Men de rundt 90 000 funksjonshemmede som ufrivillig står utenfor arbeidsmarkedet, er ikke nevnt.

Siv Jensen sa i sitt innlegg i dag at høyreregjeringas mål er en enklere hverdag for folk flest, at vi skal trygge Norge for framtida gjennom verdien av vår arbeidsinnsats. Heller ikke hun nevnte at funksjonshemmede med en enklere hverdag både vil og kan bidra til framtidig verdiskaping. Den nye likestillingsministeren fra Venstre fant ikke plass til de funksjonshemmede i sitt innlegg. Noe står i plattformen, men er altså ikke viktig nok til å bli løftet opp og fram i regjeringserklæringen.

Spørsmålet er om det vil gå bedre når Norge til våren skal høres av komiteen som overvåker om vi følger opp våre forpliktelser etter FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter. Jeg lurer på hva de har å si om at høyreregjeringa valgte å fjerne alle tidsfrister for universell utforming. Jeg lurer på hva de har å si til at bilstønadens forsvant for alle dem som står utenfor både utdanning og arbeidsliv. Er det likestilling, eller er det sna-

rere eksempler på diskriminering, og hvis det er diskriminering, vil da høyreregjeringa snu i slike spørsmål?

De funksjonshemmedes organisasjoner har et godt råd til oss politikere: Slutt å tenke i baner som handler om likeverd – det signaliserer at det er forskjell på folk – og begynn å tenke likestilling med rettigheter og plikter, som vi gjør når det gjelder likestilling for øvrig. De har også noen grunnleggende krav: inkorporere konvensjonen i menneskerettsloven for å gi den større tyngde, også rettslig, rett til selvbestemmelse, beslutningsstøtte istedenfor vergemål og representasjon fra funksjonshemmede i alle sammenhenger der premisser legges og beslutninger tas. Plattformen gir dessverre ikke noe svar på slike spørsmål, selv om vi snakker om vår største minoritet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [22:00:24]: Det er allment akseptert at rusavhengighet og alkoholmisbruk er folkehelse sykdommer som må bekjempes med aktiv politikk. Et aspekt ved dette er at de ødelegger familier, barns oppvekst og ofte fører til vedvarende utenforskap i samfunnet. Til forskjell fra andre sykdommer ledsages gjerne rus- og alkoholavhengighet av skyldfølelse og skam over at man har mislyktes med å komme seg ut av elendigheten.

Det har i det siste pågått en debatt om gamingens sosiale oppsider, og at disse gjerne undervurderes av foreldre og de av oss som ikke har vokst opp med den gamingkulturen som våre barn vokser opp med. Samtidig har internett gjort pengespill tilgjengelig på en helt ny måte. Nå er selvsagt verken dataspill eller pengespill problematisk i seg selv – på samme måte som heller ikke alkohol er problematisk i seg selv – men det er avhengigheten og den destruktive kraften som ligger i å være styrt av behovet for å spille, som er problematisk.

Jeg husker at mange i min besteforeldregenerasjon hadde et veldig anstrengt forhold til kortspill, og det handlet om faren for å spille seg fra gård og grunn. Det skulle man være forsiktig med. I dag er risikoen for å spille seg fra gård og grunn bare et tasteklikk unna. Når tilgjengeligheten øker, øker også risikoen for avhengighet. Dette er et selvsagt premiss som ligger til grunn for vår restriktive alkoholpolitikk her til lands, men nå er det på høy tid at vi politikere tar på alvor at spilleavhengighet er et økende samfunns- og folkehelseproblem som også må bekjempes med konkret politikk.

Derfor er et av gjennomslagene i Granavolden-plattformen noe som jeg er glad for, og noe som jeg vil løfte fram her i denne debatten: handlingsplanen mot spilleavhengighet. Jeg er også glad for at regjeringen har forpliktet seg til å – og jeg siterer nå – «føre en politikk som legger til grunn det sosiale ansvaret og hensynet til spilleavhengige». Kristelig Folkeparti har en lang tradi-

sjon for å fremme politikk som tar hensyn til samfunnets sårbare og utsatte grupper. Derfor er denne handlingsplanen helt etter Kristelig Folkepartis hjerte, og jeg ser fram til at den kommer til Stortinget, for den handlingsplanen kommer til å utgjøre en forskjell for potensielt spilleavhengige og deres familier og barn.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [22:03:47]: Jeg vil gjerne knytte noen kommentarer til det området som jeg også jobber med i komiteen i Stortinget, nemlig utdanningspolitikken. Det står ganske mye om utdanningspolitikk i Granvolden-erklæringen, men det er lite ny og lite konkret politikk. Tvert imot synes jeg egentlig det er ganske oppsiktsvekkende at en så stor andel av det som ramses opp, allerede er vedtatt politikk. For øvrig er det en del ganske uforpliktende formuleringer.

Det å blåse opp regjeringserklæringen på denne måten – jeg vet ikke helt hva slags strategi det er, men det er mulig det er en strategi for å skape et inntrykk av en erklæring med mye ny politikk. Realiteten er at det tilslører litt av den reelle politiske situasjonen når man også tar med en rekke punkt som allerede er vedtatt politikk.

Det er for så vidt ikke så veldig overraskende at en Høyre-ledet regjering vil føre Høyre-politikk på utdanningsfeltet, men alle lærere, rektorer, foreldre og elever bør merke seg at erklæringen inneholder en klar videreføring av Høyres politikk og dermed er et varsko om mer, ikke mindre, målstyring i skolen. Med Kristelig Folkeparti om bord har jo regjeringen nå flertall for å gjennomføre det.

La meg få lov til å ta et par eksempler knyttet til den problemstillingen. Det ene er det punktet i erklæringen som handler om kartlegging av læringsresultater og offentliggjøring av resultatene på skolenivå. Det betyr i klartekst at lærerne fortsatt skal bruke uforholdsmessig mye tid på prøver, internasjonale tester, nasjonale prøver, osv., osv. Argumentet om at denne testingen fører til mer læring, er et argument som mangler faglig belegg. Forskning tyder tvert imot på at den pedagogiske nytteverdien av de nasjonale prøvene er liten, mens omkostningene for elevene, bl.a. i form av økt stress og press i skolen, er ganske egnet til bekymring. I en doktorgradsavhandling som ble avlagt i høst, er en av konklusjonene nettopp at myndighetenes krav kolliderer med skolelederens og lærernes forståelse av hva som gjør skolen god. Der står det bl.a.:

«Arbeidet for skolens kvalitet blir ikke knyttet opp mot nasjonale prøver, men i læreres kunnskap om hver enkelt elev i den daglige læringsaktiviteten.»

Denne regjeringen synes likevel å ha en veldig sterk tro på det å styre skolen gjennom revisjon av testresultater og konkurranse mellom skolene, og det er etter Senterpartiets mening uheldig.

Det er et punkt til i erklæringen som er vanskelig å forstå, rett og slett, og det er at regjeringen vil «følge opp arbeidet med nedre grense for skolekvalitet og systematisk oppfølging av skoleeiere med vedvarende svake resultater». Er det en trussel, er det et ris bak speilet, og hva er det egentlig regjeringen har tenkt å bruke det til hvis de vedvarende opplever skoler som av ulike årsaker har dårlige resultater?

Sheida Sangtarash (SV) [22:07:06]: Jeg har vokst opp med en forestilling om at dersom kvinner får makt, styrkes kvinners selvbestemmelse og arbeidet med kvinners reproduktive helse, at kvinners reproduktive helse og selvbestemmelse da vil slutte å være et spørsmål om andres moral eller gjenstand for politisk spill, at kvinner selv vil få lov til å bestemme hva som er riktig og galt for dem, og at de føler seg trygge og ivaretatt av styrende kvinner med makt.

Dessverre har denne regjeringen mange meninger om hva kvinner skal gjøre med egen kropp. Det gjelder dem som ikke ønsker barn, eller ikke ønsker flere barn; de må ta litt mer ansvar, ifølge statsministeren. For dem som er ufrivillig barnløse og ønsker barn, vil ikke regjeringen åpne for fertilitetsbehandling dersom man er enslig. Regjeringen vil heller ikke tillate eggdonasjon for å hjelpe flere som ønsker å få barn. Man har også sørget for å innskrenke retten til selvbestemt abort når det gjelder fosterreduksjon.

Jeg tror kvinner forventer en helt annen politikk fra en regjering som består av en kvinnelig statsminister, en kvinnelig finansminister og en kvinnelig likestillingsminister.

Vi ser dessverre også en utvikling der fødende kvinner har blitt en salderingspost. Vi ser at dagens barseltilbud på mange sykehus ikke er tilstrekkelig, samtidig som tilbudet i kommunene ikke er bygd opp for at kommunejordmødrene skal overta barselomsorgen. Denne utviklingen ser vi i Bergen, ved f.eks. Haukeland sykehus, i Kristiansund, i planleggingen av nye sykehus i Oslo, for å nevne noen eksempler – en utvikling som fagmiljøer advarer sterkt imot. Samtidig vet vi at i dag deler 60 000 barselkvinner på om lag 400 jordmødre i kommunene. Bare halvparten av landets kommuner har ansatt kommunejordmor. Ifølge Jordmorforbundet vil det, om vi fortsetter med dagens opptrapping, ta 30 år før vi får full jordmordekning.

Vi forventer en helt annen grad av forpliktelser fra regjeringen, en konkret plan, at regjeringen innfører en finansieringsordning som gjør det mer attraktivt for

kommunene å ansette jordmødre, og vi forventer en plan som gjør at det ikke tar 30 år før vi får full jordmordekning i kommunene.

Vi har ikke tenkt å gi oss. Vi skal fortsette å kjempe for både kvinners selvbestemmelse og kvinners reproduktive helse og for en trygg og god barselomsorg.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [22:10:04]: Kristelig Folkepartis mål er at alle familier skal få merke at det nå sitter et parti i regjering som virkelig tar barnas behov på alvor, og som lytter til foreldrenes bekymringer og gleder, et parti som ikke bare snakker fint om en trygg barndom og god oppvekst, men som også er villig til å prioritere familiene når vi sitter rundt forhandlingsbordet. Det var nettopp det våre folk gjorde på Granavolden.

Et av de viktigste gjennomslagene, som vi kan være skikkelig stolt av, er barnereformen vår. Barnetrygden er samfunnets felles investering i barnefamiliene. Det er også et av de viktigste verktøyene vi har for å bekjempe barnefattigdom. Barnetrygden hadde stått i ro helt siden 1996, fram til vi i fjor høst fikk gjennomslag i budsjettforhandlingene for å øke den med 1 000 kr i året. Det var en god begynnelse. Nå er jeg enormt stolt over at Kristelig Folkeparti på Granavolden fikk gjennomslag for å styrke barnetrygden med hele 7 200 kr i året per barn mellom 0 og 6 år. Det er nettopp i denne perioden foreldre flest har minst å rutte med. Samtidig har vi sikret en genial ordning for de andre barna, de mellom 6 og 18 år, nemlig fritidskortet – et kort som stat og kommune sammen fyller på, sånn at barn nå skal få mulighet til å delta på fritidsaktiviteter. Det skal ikke lenger være sånn at det er størrelsen på foreldrenes lommebok som avgjør hvorvidt barn får oppleve mestring, samhold og opplevelser som bidrar til en trygg og god oppvekst. Når vi vet hvor store konsekvenser barn og unges utenforskap kan få for resten av deres liv og for samfunnet som helhet, vet vi også at dette fritidskortet vil være en god investering som er med på å trygge vår felles framtid.

Det siste gjennomslaget jeg vil løfte fram, som vil gi en bedre start for mange barn av unge foreldre, er at engangsstønaden nå økes og knyttes til grunnbeløpet. Denne støtten går til de foreldrene som ikke har opparbeidet seg rett til foreldrepenger. En av årsakene til de fallende fødselstallene er at flere og flere utsetter å få barn så lenge at det blir uaktuelt å få mer enn ett eller to. Derfor mener vi at å gjøre om engangsstønaden til en løpende foreldrebetaling knyttet til grunnbeløpet, vil kunne gjøre det enklere for unge par å få barn dersom de ønsker det. Dette gjennomslaget innebærer i realiteten at foreldrepengene får et minstenivå på 1 G, altså 96 883 kr, som vil justeres årlig i takt med pris- og

lønnsveksten. Det er en økning på hele 177 pst. siden 2014.

Kristelig Folkeparti har, ved å kjempe gjennom disse gode gjennomslagene, virkelig vist at vi mener det når vi sier at vi tar barna og familiene på alvor.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [22:13:09]: Nå skal jeg nyansere noen av statsminister Erna Solbergs generelle utsagn som alle kan være enig i.

Landet bygges nedenfra, og beslutningene blir best om de tas nærmest dem det angår, sier statsministeren. Likevel er regjeringens politikk å overstyre lokale beslutninger og innføre normkrav og kompetansekrav uten at vi er i stand til å nå dagens krav i hele landet. Kommunene er de som bygger skoler og ansetter lærere, men regjeringen bryr seg kun om hvordan de kan tre alle kommunene inn i sine formkrav. Infrastruktur i hele landet avhenger av kommuneøkonomi og forutsigbarhet. Det er de private barnehagene som nå sliter med økonomien og må legge ned fordi regjeringen pålegger dem flere utgifter uten at inntektene følger med – de kjenner seg nok ikke igjen i Solbergs utsagn.

Resultatene i skolen går rett vei, sier statsministeren. Parlamentarisk leder i Høyre peker på at mastergradsutdanning av lærere gir gode resultater i skolen, før de første lærerne med ny utdanning er ferdig med å studere. Faktum er at flere elever får «ikke vurdert» i videregående opplæring. En ny OECD-rapport peker på at kjønnsforskjellene i mestring av skolen er større i Norge enn i de fleste andre land. Dette er tydelig når 90 pst. av jentene på studiespesialisering består videregående opplæring i løpet av fem år etter at de begynte, mens 57 pst. av guttene på yrkesfag lykkes med det samme.

Barn og unge skal få vokse opp og utvikle seg og sine evner, fortsetter Solberg. Hvordan skal de det? Er det i de større og mer effektive konkurranseutsatte barnehagene og skolene? Er det når lærerne og elevene får pålagt lengre skolehverdag, mer realfag i ungdomsskolen og mer engelsk i videregående opplæring? Senterpartiet har sagt det før, og vi sier det igjen: Elevene blir ikke mindre skoletrøtte og mer motivert om vi tilbyr dem mer av det som ikke fungerer. Elevene må få arbeidspraksis, møte den hverdagen de utdanner seg til, og hente motivasjon til realfag, språkfag og andre fag i fenomenene der fagene får fungere i praksis.

Statsministerens lovnad om 10 000 nye mattelærere i tidsrommet 2013–2018 er det også grunn til å etterlyse, da summen av nye sysselsatte i grunnskolen med godkjent mattekompetanse er langt mindre. Faktum er heller at kompetansekravet, med tilbakevirkende kraft, gjør flere lærere ufaglærte, stiller flere i etter- og videreutdanningskø og gjør færre motivert for å gjøre verdens viktigste jobb: å være en god lærer.

Kristian Tonning Riise (H) [22:16:21]: Jeg vil også føye meg inn i den lange rekken av representanter som har gratulert Norge med den første borgerlige flertallsregjeringen siden 1985. Det er en viktig milepæl, som danner grunnlaget for en trygg og forutsigbar styring av landet de neste årene. Og det er spesielt viktig akkurat nå, all den tid vi både har ambisiøse planer som skal gjennomføres, og store utfordringer som skal løses.

I motsetning til hva man kan få inntrykk av når vi hører på opposisjonen i denne debatten, peker pilene i Norge i riktig retning. Det vi hører fra Arbeiderpartiet i dag, er en blanding av hul kritikk og idétørke. Vel, dem om det, vi er mer opptatt av å lete høyt og lavt for å føre en politikk som skaper konkrete resultater. Derfor har denne regjeringen innført aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere, og vi ser nå at antallet unge på sosialen går ned. Derfor er jeg veldig glad for at vi fire borgerlige – eller ikke-sosialistiske – partier i Granavolden-erklæringen står sammen om å utvide aktivitetsplikten, for vi vet at det å stille krav til den enkelte er å bry seg.

Dette står i sterk kontrast til Arbeiderpartiet, som stemte imot da dette ble innført, og som kuttet pengene til tiltaket i sitt alternative budsjett. De har altså stilt seg på trygdelinja til SV. Arbeiderpartiet sier at folk må tåle midlertidighet i arbeidslivet. Ja, en nøyaktig like stor andel av ansatte i Norge er midlertidig ansatt nå som da Arbeiderpartiet satt i regjeringskontorene. Men dette passer vel antagelig ikke inn i Arbeiderpartiets historiefortelling.

Høyres viktigste politiske prosjekt er å bygge et bærekraftig velferdssamfunn, og en forutsetning for å klare alle de utfordringene som det innebærer, er høy arbeidsdeltakelse, at alle som kan bidra, inkluderes i arbeidslivet. Derfor satser vi på å kvalifisere flere til en jobb, på at det alltid skal lønne seg å jobbe, og på å arbeidsrette Nav. Vi gjennomfører en inkluderingsdugnad for å inkludere flere i arbeidslivet, samtidig som vi målretter ytelsene til dem som trenger det mest.

Flere representanter fra opposisjonen har i denne debatten påpekt at den nye regjeringsplattformen inneholdt gjenkjennelig Høyre-politikk. Det synes jeg egentlig var hyggelig og raust sagt. Uforutsigbarhet er det ingen som liker, og velgerne har nå i to valg på rad gitt klar beskjed om at de egentlig liker Høyre-politikk. Så gjenkjennelig Høyre-politikk tenker jeg er en fin medalje å skilte med og en fin start på utvidelsen av den borgerlige regjeringen.

Hårek Elvenes (H) [22:19:20]: Representanten Huitfeldt hevdet i sitt innlegg at forsvarsbudsjettets andel av brutto nasjonalprodukt ikke er økende mot 2 pst. Det er feil. Da denne regjeringen overtok i 2013, lå prosentandelen på 1,2 pst. I dag er den på vel 1,6 pst. Men viktigere

enn denne prosentsatsen er hva man legger inn – faktisk – av kroner i forsvarsbudsjettet. Forsvarsbudsjettet har faktisk økt med 16 mrd. kr siden 2013.

Så sa Huitfeldt noe annet som jeg reagerte på: Arbeiderpartiet satser på Hæren og på stridsvogner. Ja, gid det var så vel! I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett la man inn 70 mill. kr – omtrent nok til en halv stridsvogn.

Da denne regjeringen overtok i 2013, igangsatte forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide og forsvarssjefen en grundig gjennomgang av Forsvaret. Konklusjonen var – etter mange år med tåkeprat og fortrenkning – at Forsvaret var under styrt avvikling. Regjeringen handlet umiddelbart og har startet oppbyggingen av Forsvaret, steg for steg: Først settes det Forsvaret vi har, i stand, så øves det mer, og så investeres det i nye systemer.

Representanten Navarsete var opptatt av mangel på maritim overvåkingskapasitet. Ja, det er også regjeringen. Derfor kjøpes det inn fem nye fly, verdens mest avanserte overvåkingsfly. Senterpartiet la ikke inn nye overvåkingsfly i sin alternative langtidsplan.

Hærens natur er evne til reorganisering og mobilitet. Hæren er ikke et stasjonært festningsverk i indre Troms. Det er en grunn til at deler av Hæren nå flyttes til Finnmark; det er fordi trusselbildet er endret.

Det er en krevende politisk oppgave å erstatte de aller fleste av Forsvarets hovedkampsystemer når de går ut på dato omtrent samtidig. Det kjøpes nye kampfly, nye ubåter og nye kystvaktskip, og hovedsystemene i Hæren fornyes. Derfor har denne regjeringen bare i statsbudsjettet fra 2018 til 2019 økt budsjettet med 4 mrd. kr. Investeringsandelen i forsvarsbudsjettet er faktisk på 27 pst. – hele 20 mrd. kr! Derfor ligger vi nå godt over NATO-kravet på 20 pst.

Konklusjon: Regjeringen er godt i gang med å gjenreise forsvarsevnen, men vi er ikke i mål. Vi har snudd, og vi akter å fortsette på den kursen vi har staket ut.

Ruth Grung (A) [22:22:31]: Et av temaene som har gått igjen i dagens debatt, er det nye regelverket og praktiseringen av naturalytelser. Arbeiderpartiet er selvsagt for at arbeidsfolk skal få betalt lønn for arbeidet sitt, slik at de opparbeider seg både pensjon, ferie og andre rettigheter. Men sjelden har vi opplevd så mye usikkerhet, forvirring og kaos med et regelverk som det vi har hatt den siste tiden. Det gjelder frivillig sektor, festivaler, idrettsarrangementer, sponsorat, avtalefestede ordninger, personalrabatter – for å nevne noen. Det er ikke gitt at endringen vil medføre økt lønn til de ansatte, men den kan få uheldige bieffekter. Vi tror derfor det er klokt om regjeringen tar en ny runde for å se på utilsiktede effekter, slik finansministeren antydte tidligere i dag.

Sist mandag var jeg på bedriftsbesøk hos Dale of Norway. De har 90 ansatte. I 140 år har de holdt til i Vaksdal, en kommune ved Bergensbanen mellom Bergen og Voss. De produserer en av våre sterkeste merkevarer. Det er litt sånn kjerringa mot strømmen at Norge klarer å konkurrere globalt innen trikotasjeindustri. Det har vært oppgangs- og nedgangstider, men nå går det veldig bra, og i perioder har de tre skift for å ta unna etterspørselen.

Siden 1956 har de utstyrt våre alpinstjerner med nye designgensere, og nå utstyres de også håndballaget. De ansatte er utrolig stolte av kvalitetsproduktene de produserer, og er noen av bedriftens viktigste ambassadører når de markedsfører nye produkter, spesielt i sosiale medier. Dale of Norway sponser også Skarverennet, og noen av de ansatte får hvert år delta i rennet.

Den viktigste saken som Dale of Norway tok opp, er nettopp de nye reglene for personalrabatter, som de frykter – og det sa de rett ut – vil svekke salget av Dale of Norway-produkter. Ledelsen var tydelig på at det nye regelverket vil være så omfattende å administrere at de vil velge å kutte ut alle sponsorat og personalrabatter. De frykter at produktene ikke vil komme ut på samme måte som tidligere, og de frykter at det også vil få konsekvenser for arbeidsplasser, framtidig rekruttering og ikke minst hjørnesteinsbedrifter som Dale of Norway.

De forundres over at det er en Høyre- og Fremskrittsparti-regjering som står bak det nye regelverket, og det er først og fremst vanlige arbeidsfolk som rammes. De har fått med seg at gratis parkeringsplasser, som stort sett er for ledelsen, ikke beskattes. De nye reglene oppfattes som smålige og tar vekk noe av det limet som gjør at konkurransedyktige hjørnesteinsbedrifter som Dale of Norway får leve videre.

Dagens regjering er opptatt av å videreføre Stoltenberg II-regjeringens arbeid med å forenkle og redusere, men man oppfatter at dette er det stikk motsatte og vil føre til økt byråkrati. Arbeiderpartiet oppfordrer derfor regjeringen til å ta en ny runde og se på hvordan regelverket for naturalytelser kan forstås og praktiseres langt bedre.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [22:25:48]: Senterpartiet svartmaler. Vedum forsøker å lure folk når han snakker om sentralisering. Det står kjempebra til i Norge, særlig i distriktene, det gjør det, altså. Slik snakker regjeringspartiene om dagen, både i media og i salen her i dag.

Og så hopper de vakkende bukk over at politiet selv nå slakter nærpolitireformen, som har gjort Norge mer utrygt, særlig i distriktene. Og de holder seg for ørene når ansatte og befolkning desperat roper for å redde sykehusene sine, som skal sentraliseres vekk, eller studielinjer og camperer som lider samme skjebne. Man vifter

bare vekk ordføreroppdrag og kommunedelegerasjoner som fortvilet forsøker å få tilbake selvråderetten over vannkraft og skatteinntekter, slik at de kan klare å gi innbyggerne det de har krav på av tjenester.

Lytte gjør regjeringspartiene ikke. Og de tar definitivt ikke kritikken som mange nå gir dem, for at man mister tjenester, tilbud og statlige arbeidsplasser rundt om – for den utviklingen har jo fagmiljøene bestemt at må til, altså de miljøene som regjeringspartiene er skikkelig glad for at kan ta støytten når man er i gang med dette storstilte sentraliseringsprosjektet. Robuste fagmiljøer trumfer nemlig glatt samfunnsutvikling og det å ta hele landet i bruk – hver bidige dag med Høyre og Fremskrittspartiet ved makten. Der i gården betyr det lite at ikke alle distrikter og folkegrupper får tilgang på de samme tjenestene, så lenge man kan gi bedriftseierne skatteletter.

Når argumentene ikke finnes mot innholdet i Senterpartiets kritikk av sentraliseringskåtheten, angriper man formen vår. Vi er så populistiske – fordi vi kritiserer regjeringen for politikk som folk visstnok er helt enig med oss i er dårlig. Eller enda drøyer: De påstår at Senterpartiet rett og slett lurer folk, som representanten Løvaas fra Vestfold Høyre dro til med i sitt innlegg tidligere i dag.

Vel, det finnes mange i Løvaas' kommende tvangssammenslåtte region som mener det samme som meg og Senterpartiet, f.eks. redaktøren i TA, Telemarks aller største avis, som denne uken slo fast at regjeringen demonterer Distrikts-Norge og Telemark. Eksempelene hans er så mange og så grove at det for meg er totalt uforståelig at regjeringen ikke skifter kurs, blir opp pengene som skal til i nærpolitireformen, og slutter med sentraliseringen. Men så skjer ikke, for som stadig flere oppdager – uten at vi i Senterpartiet trenger å fortelle dem det: Erna & co. bryr seg ikke om hele Norge.

Åsmund Aukrust (A) [22:28:37]: Man skulle tro at en ny regjering skulle gi mye entusiasme blant dem som nå styrer. Men det har vi ikke sett. Det har vært små og få smil, liten glød – og viktigst av alt: Vi har ikke sett noe felles prosjekt for hva man vil med samfunnet. Jeg synes vi fikk det illustrert veldig godt allerede etter første innlegg. I replikkene til Jonas Gahr Støre var det første spørsmålet fra Høyres parlamentariske leder, som mente Arbeiderpartiet skapte usikkerhet om olje, mens det neste spørsmålet kom fra Venstre, som mente at Arbeiderpartiet stoppet all debatt om olje.

Vi hører et regjeringsslag som spriker i alle retninger. Da de i desember ble enige om et statsbudsjett, endte de opp med å skjelle hverandre ut for to flasker vin. Da de var ferdig med erklæringen, var det ingen jubel å se – det var en dyster gjeng som møtte pressen. Men hvem kan

klandre dem? Dette er ikke en erklæring det er grunn til å være veldig entusiastisk over.

Erna Solberg er blitt en historisk Høyre-leder og statsminister for Norge. Hun ble historisk da hun la abortloven på bordet for å trekke til seg Kristelig Folkeparti. Norske kvinner ble et forhandlingskort for Høyre. Nå har vi faktisk for første gang på over 40 år siden loven ble vedtatt, fått innstramninger i abortloven.

Hun ble også historisk som Høyre-leder da hun lot Fremskrittspartiet holde på i fri dressur med sine høyrepopulistiske utspill. Selv om vi dessverre er blitt vant til mye, var det nok et bunnpunkt som kom da representanten Per-Willy Amundsen foreslo mindre barnetrygd til innvandrere med begrunnelsen at han ville vedlikeholde den etnisk norske befolkningen. Amundsen er ingen hvilken som helst politiker. Det er bare et år siden han satt ved Solbergs bord som hennes justisminister. Nå skulle det ta en hel uke før hun sa at hun var uenig med ham.

Ut av dette samarbeidet har vi fått det dårligste ved de ulike partiene. Vi har fått et Kristelig Folkeparti som prioriterer de sidene av seg som har minst oppslutning i folket. Vi har fått et Fremskrittsparti som spiller rått på sin høyrepopulisme, og mest av alt har vi fått Høyres økonomiske politikk.

Norge er ikke blitt et helt annet land med høyreregjeringen, men vi går i feil retning. Skritt for skritt øker forskjellene mellom folk. Det er skattekutt for dem som har mest, og det er kutt for dem som har minst. Det er både usolidarisk og urettferdig.

Arbeiderpartiet vil noe annet. Vi vil løse de store oppgavene sammen. Vi vil ikke privatisere vår felles velferd. Vi vil sikre at alle har trygge, faste jobber. Vi vil investere i skole og helse, for det er så utrolig mye viktigere at ungene har nok lærere, og at elevene har en helsesøster å gå til, enn at de rikeste får litt mer penger i lommeboka. Vi vil ta større grep om vår største oppgave, nemlig klimakrisen. Det krever politikere som tenker klima i alt de gjør. Og vi vil ha et Norge som inkluderer alle, som har nulltoleranse for rasisme, og som feirer Pride. Våre menn og kvinner skal vite at deres rettigheter aldri vil bli gjort til et forhandlingskort.

Maria Aasen-Svensrud (A) [22:31:45]: Tidligere i denne debatten hørte jeg at statsministeren viste til Gini-koeffisienten for å bevise at forskjellene ikke øker i landet under hennes lederskap. Men jeg trenger ingen graf for å se at forskjellene faktisk øker.

Jeg ser det når høyreregjeringen legger ned fengsler med arbeidsplasser i fylket mitt uten tilstrekkelig omstillingsmidler, slik at folk ender opp uten jobb og med en usikker framtid. Jeg kjenner det langt inni hjertet mitt når kvinners rett til å bestemme over egen kropp

blir et forhandlingskort for å danne regjering. Jeg hører det i samtaler med fortvilte politifolk som må avvise ofre for kriminalitet i døra, fordi politireformen er underfinansiert. Og jeg forstår det når vanlige folk står i kø i domstolene, mens røverne får strafferabatt.

Derfor trenger jeg ikke ytterligere bevis, og derfor er jeg så glad for at Arbeiderpartiet i stedet fører en politikk som styrker fellesskapet, der vi stiller opp for hverandre, og der vi løser de største oppgavene i fellesskap.

Helge Orten (H) [22:33:24]: Først av alt er det nesten litt fristende å invitere representanten Aukrust til å være med på en liten rundtur og besøke alle disse såkalte rikingene i Møre og Romsdal som han snakket om – de som står opp tidlig hver morgen og produserer verdier som han kan være med på å fordele her i denne salen.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har de siste fem og et halvt årene stått sammen om en historisk samferdselsatsing. Samferdselsbudsjettet er økt med 75 pst. siden vi overtok i 2013. Vi har fått på plass en svært ambisjos Nasjonal transportplan, og vi skal bruke mer enn 1 000 mrd. kr på å bygge og vedlikeholde viktig infrastruktur de kommende tolv årene. Det er helt avgjørende for at vi skal ha verdiskaping og utvikling i hele landet, for at folk skal komme seg trygt til og fra jobb, skole og fritidsaktiviteter, og for at varene kommer raskt og effektivt ut til markedene.

Satsing på samferdsel er distriktpolitikk i praksis. Når vi reiser rundt i Norge, finner vi spennende bedrifter i alle deler av landet, bedrifter som er helt i verdenstoppen innenfor sine områder. God infrastruktur er en forutsetning for at disse bedriftene kan drive sin virksomhet og skape trygge og lønnsomme arbeidsplasser. Gjennom samferdselsatsingen bygger vi gode hverdagsregioner i hele landet.

Det er ikke nok å bruke mer penger på samferdsel. Vi må også bruke pengene smartere. Derfor gjennomfører vi viktige reformer. Etableringen av Nye Veier har vært en suksess. Viktige transportårer blir bygd ut mer sammenhengende og til en lavere kostnad enn tidligere anslått. Det gjør at vi får mer igjen for pengene, og at andre viktige samferdselsprosjekter kan gjennomføres raskere.

I den nye regjeringsplattformen fortsetter vi denne satsingen og utvider porteføljen til Nye Veier. Nye deler av landet skal bygges ut, samtidig som overføringene til selskapet økes. Det er gode nyheter for alle som er opp-tatt av å bygge hele Norge, og et tankekors for Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, som har stemt mot alle disse reformene, og som var mot etableringen av Nye Veier.

Transportsektoren må ta en stor del av klimagassutslippene i ikke-kvotepliktig sektor. I motsetning til re-

presentanten Nævra fra SV har jeg faktisk stor tro på at vi skal klare de ambisiøse målsettingene regjeringa har i regjeringsplattformen. Vi er allerede godt i gang. Jernbanen blir bygd ut i et tempo vi ikke har sett før, og flere reiser kollektivt. Regjeringa har forpliktet seg til å følge opp bysatsingen og finansierer 50 pst. av store kollektivprosjekt. Avgiftsfritaket for elbiler videreføres, og i 2018 har vi sett at så mye som en tredjedel av nybilsalget utgjøres av nullutslippsbiler. Det bygges lav- og nullutslippsferger i stort tempo. I løpet av et par år vil så mye som 70 ferger være lav- og nullutslippsferger. I mitt hjemfylke Møre og Romsdal bygger Hurtigruten, Havila og Color Line store passasjerskip med batteriløsninger som gjør at man kan seile utslippsfritt i norske fjorder og inn til kai.

Transportsektoren er i stor endring. Denne regjeringsplattformen bygger opp om den store endringen.

Martin Kolberg (A) [22:36:45]: I et tidligere replikkordskifte med Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Jonas Gahr Støre, hevdet representanten Sylvi Listhaug at Arbeiderpartiet tok penger ut av folks lommebøker, under henvisning til eiendomsskatten og kommunene. Det er typisk liberalistisk økonomisk argumentasjon, for det Sylvi Listhaug, Fremskrittspartiet og høyresiden alltid hevder, er at skattelettelse er en gratis ting, det er ikke noe som betyr noen ting, og det kan man bare gjennomføre. Slik går det selvfølgelig an å tenke hvis man skal ta vekk de tjenestene som finansierer disse skattelettelsene. Da går det an å tenke slik. Og kanskje de tenker slik for at de skal åpne veien for privatisering. Jeg mistenker dem for det. Jeg håper Kristelig Folkeparti klarer å holde igjen på akkurat dette i de årene de skal sitte sammen med disse folkene i regjering. Jeg håper virkelig de gjør det, men jeg tviler på at de klarer det.

Realiteten er at vi får representanter fra høyrepartiene som kommer opp her som et tog og hevder at kommunene forvalter pengene sine dårlig, at de ikke behøver å innføre eiendomsskatt eller ha en høy sats på den, de kan bare bli litt flinkere ute. De reiser en pekefinger, men til hvem reiser de pekefingeren? Til Kristelig Folkepartis ordførere? Til Høyres ordførere? Til Fremskrittspartiets ordførere? Eller til alle deres kommunestyrepraesentanter landet over som sier at det ikke går? Og hva gjør de da? Det skjuler høyrerepresentantene og Sylvi Listhaug. Da løste de det ved å øke de kommunale avgiftene. Men det er liksom ikke en skatt. Selvfølgelig er det det. Vi må en gang for alle få skutt ned denne forståelsen om at skattelettelse er gratis. Det finnes ingenting som heter gratis lunsj i noen økonomisk modell, heller ikke i den norske.

Oppå dette kommer følgende, som ikke har blitt sagt i denne debatten: Dette er mulig for dem fordi de bruker oljepengene. De smører budsjettene sine med ol-

jepenger og bruker opp neste generasjons kapital for å finansiere denne liberalistiske økonomiske politikken.

Når er Venstre og Kristelig Folkeparti med på toget. Jeg synes det er utrolig trist.

Elin Rodum Agdestein (H) [22:39:46]: Jeg er glad for at regjeringen vil ha en enda sterkere satsing på samfunnsikkerhet og beredskap og et sterkere forsvar. Det er viktig at plattformen slår fast at Norge skal bevege seg ytterligere i retning av 2-prosentmålet. Uten trygghet for sikkerhet og fred, ingen utvikling.

Noe av det som uten tvil innebærer nye muligheter for innovasjon og verdiskaping, men som samtidig utfordrer oss, er digitaliseringen. Den skaper nye dilemmaer, nye trusler og rom for nye former for kriminalitet i cyberdomenet.

Vi skal bli flinkere til å gripe de mulighetene som ny teknologi, digitalisering, «big data» og robotisering åpner for. Samtidig må vi erkjenne den sårbarheten dette innebærer, og gjøre mer for å redusere risikoen for alvorlige dataangrep. Her har vi vært til dels for naive, la oss være enige om det. Det kan gå på grunnleggende personvern, kritisk infrastruktur og nasjonale sikkerhetsinteresser løs. Derfor blir diskusjonen om etablering av et digitalt grenseforsvar, som våre naboland har, viktig. Har vi strukturer, tverrsektorielle enheter som kan fange opp nye, diffuse, hybride trusler tidlig nok og effektivt nok og sette sammen puslespillbrikkene?

Vi må løfte debatten om hvordan vi skal styre og kontrollere utenlandske oppkjøp og investeringer. Hvordan skal vi beskytte oss mot og sile ut selskaper som indirekte kan ha koblinger til fremmed statlig etterretning?

Involvering og utbygging, drift og investeringer i kritisk infrastruktur er en sak som berører nasjonale sikkerhetsinteresser, og som bør håndteres i henhold til det. Derfor bør vi merke oss PSTs råd om at selskaper fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, må begrenses fra å investere i og jobbe med ekomnett og annen kritisk infrastruktur.

Desinformasjon virker, skrev NUPI-sjefen nylig. Hvordan skal vi øke motstandskraften og slitestyrken i det norske samfunnet? Hvordan skal vi gjøre befolkningen, og særlig den oppvoksende generasjon, mindre sårbar for styrt desinformasjon og manipulasjon av meninger gjennom sosiale medier? Her må vi tenke nytt og trekke erfaringer fra andre land som er kommet lenger på dette feltet enn oss.

Det blir spennende debatter framover. De blir krevende. De vil kreve en styrket sivil beredskap og samfunnsikkerhet, en revitalisering av totalforsvaret og et enda tettere samarbeid med våre venner og allierte internt i NATO og i Det europeiske fellesskapet.

Jon Gunnes (V) [22:42:34]: Nasjonal transportplan 2018–2029 ble behandlet i Stortinget for litt over ett og et halvt år siden. Flertallet som står bak dagens NTP, består av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Nå er alle disse partiene i samme regjering og skal gjennomføre politikken. Flertallsregjeringer er handlekraftige. Dette gleder Venstre. Vi var og er svært fornøyde med dagens NTP. Det er en flott fordeling mellom vei og bane og gode prioriteringer mellom by og distrikt – dette skal nå gjennomføres.

Venstre er også opptatt av at framtidens transport-system er elektrisk. Elbilfordelene videreføres, flere og flere ferger blir bygd og satt i drift. Ikke bare er de uten klimagassutslipp, de er også stille, og sjøluften kan nytes og sveler og vafles serveres. Det grønne skiftet er i gang, og ikke bare det: Det blir grønn vekst av dette. Næringsliv som satser grønt, vil ha gode framtidsutsikter.

Vi har fått en stor biogassproduksjon på Skogn og en robotbasert batterifabrikk, med kostnader på 100 mill. kr, i Trondheim. Kanskje får vi hydrogenproduksjon i Glomfjord igjen. Venstre er teknologioptimister og vil løse utfordringene ved å ta i bruk vår hjernekapasitet og utnytte våre rike naturforekomster.

Utsiktene er gode. Ikke bare blir transportsektoren grønnere, men den grønne produksjonen av varer og tjenester stiger. Granavolden-plattformen sier at landbrukssektorens CO₂-utslipp skal ned. Anleggssektorens bruk av fossilt brennstoff skal være utfaset innen få år.

Verstingen når det gjelder skadelige utslipp i dag, er våre hurtigbåter. De er veldig viktige for å få gode bo- og arbeidsregioner. Her er det nå skapt optimisme etter statlige Klimasats-penger og fylkeskommunal fram-synthet, og Enova er sterk i troen på batteri og hydrogen. I tillegg har Enova mye penger. De har fått overført penger gjennom de fire partienes statsbudsjetter de siste fem årene.

Entusiasmen hos norske båtbyggere er stor, og vi får snart se resultatene av forskning, innkjøpskrav og gode rammevilkår. Det kan skape fantastiske muligheter både nasjonalt og internasjonalt. Det blir grønn vekst av slikt.

Dag Terje Andersen (A) [22:45:30]: Det som fikk meg til å be om ordet, var statsministerens bidrag i debatten. Det har riktignok kanskje hendt før at regjeringer har vært fornøyd med seg selv, men maken til selvskryt som det vi hørte her i dag, må en vel lese den amerikanske presidentens twitterkonto for å finne maken til. I tillegg tillater statsministeren seg å belære oss om hvordan opposisjonen skal delta i debatten i Stortinget. Jeg kan love statsministeren at vi kommer ikke til å begynne å bruke de stikkordene som spinndoktorene i

Høyre har sagt at alle Høyres representanter skal bruke, og stå her og bare hylle regjeringa.

Når vi ser at forskjellene i landet øker dramatisk, når vi ser at de lavest lønnede får stadig lavere lønninger samtidig som de høyeste lønningene stiger og går ifra, kommer vi ikke til å si som Høyre, at alle piler peker i riktig retning. De pilene vil vi ha i en annen retning.

Det som egentlig trigget meg, var statsministerens debatteknikk da hun sa at nå går alt så meget bedre for regjeringa. Gahr Støre viste til den uttalelsen, og så legger hun, i sitt replikk svar, det fram som at Gahr Støre har sagt at alt går meget bedre under denne regjeringa. Å vri på det som motstanderen sier, eller sørge for å misforstå, er en lite ryddig debatteknikk. Jeg sier dette fordi statsministeren oppfordret oss til å bygge på fakta.

Vi har erfaringer med dette fra tidligere. Rett før jul behandlet vi objektsikringssaken, der åpenbare feil i et regjeringsdokument til Stortinget ble omtalt som at det var upresist. Vi avslørte at statsministeren sa direkte feil i høringen i komiteen, og presterte å bruke nyordet «feil-opplevd» og sa at Stortinget hadde feilopplevd det hun sa.

Vi har hørt det her i dag også: Når elavgiften økes med 5 øre og reduseres med 1 øre, presenteres det av statsministeren som at elavgiften har blitt redusert. Og påstanden om 5 500 færre ansatte, som statsministeren kom med fra talerstolen i dag, er uttrykkelig gjendrevet, for når en trekker fra at Den norske kirke, Bane NOR, Folkehelseinstituttet og deler av Kystverket er skilt ut, er faktum at det er 889 flere i den statlige, sentrale forvaltningen.

Ja, vi skal diskutere basert på fakta, men vi skal ikke diskutere basert på statsministerens alternative sannhet.

Statsråd Olaug V. Bollestad [22:48:50]: Det har vært en lang dag og en ganske svart-hvitt dag, etter mine begreper. Det har vært en merkelig opplevelse som fungerende partileder å høre beskrivelsen av eget parti fra utsiden. Jeg lurer på hvordan det hadde vært hvis Kristelig Folkeparti hadde gått til den andre siden – om vi hadde blitt Arbeiderpartiet da, eller om vi hadde fått lov til å være vårt eget parti.

Så har jeg lyst til å stille noen spørsmål, for det kom et angrep på ideelle aktører og at de nå hadde det fælt: Hvem har løst de historiske pensjonsordningene for ideell sektor? Hvem har øremerket midler til de organisasjonene som ikke har avtale med spesialisthelsetjenesten? Hvem har skrevet i plattformen at omsorgstjenester for dem som ikke vil ha spesialisthelsetjenestehjelp, men ønsker å være hos ideelle aktører for sin rusomsorg, skal få lov til å få muligheten til det? Hvem har fått sitt eget kapittel om ideelle aktører i en regjering-

plattform? Og jeg spør: Hva har Virke sagt om det som står om ideelle aktører i plattformen? Og hvem var det som ikke ville gi støtte til Frelsesarmeens arbeidsplasser i Oslo, men som regjeringen måtte gi støtte til? Jeg bare spør: Hvem?

Nils T. Bjørke (Sp) [22:50:33]: Eg ynskjer å starta innlegget mitt med å gratulera landbruksminister Bollestad med oppgåva. Eg er faktisk glad for at Kristeleg Folkeparti har teke på seg jobben i Landbruks- og matdepartementet og ynskjer lukke til med å sikra eit landbruk i heile landet som byggjer meir på norske ressursar enn tidlegare. Me skal fylgja med, og me skal vera kritiske, men eg ynskjer Bollestad lukke til.

Det vert brukt mykje på veg innan samferdsel. Me fylgjer faktisk opp den førre NTP-en, i alle fall nesten. Men når ein ser kva som skjer på fylkesvegar, i alle fall i Hordaland og i Sogn og Fjordane, vil Senterpartiet ha ei eiga satsing på fylkesvegar der ein tek omsyn til kor ulike utfordringane er i dei ulike fylka. Slik det er i dag, klarer ein ikkje, same kor godt ein prioriterer fylka, å halda standarden oppe og sikra mot ras, samtidig som ein er nøydd til å fylgja opp EU-direktivet for tunnelar.

Når det gjeld jernbanen, i alle fall i Hordaland, er dobbeltspor mellom Arna og Bergen på Bergensbanen utsett. Det er framdrifta.

Det er mykje fokus på at Nye Vegar er ein suksess. Ja, det skulle berre mangla. Når ein lagar eit selskap og gjev det heilt andre rammevilkår enn kva Vegvesenet nokosinne har hatt til vegbygging, skulle det berre mangla om dei ikkje klarer å byggja betre vegar. Det er bra at ein får meir veg for pengane, men å seia at det er ein enorm suksess fordi ein gjev eit selskap heilt andre rammevilkår enn ein gjev Vegvesenet, vert omtrent som å stilla med 40 meter tillegg. Kanskje hadde ein kome raskare i gang om ein hadde laga ei eiga avdeling i Vegvesenet og late dei fått dei same rammevilkåra som Nye Vegar har.

Karin Andersen (SV) [22:53:03]: Jeg hører – og jeg har særlig hørt statsministeren i mange år snakke om – at vi må gi muligheter til dem med hull i cv-en. Det er jeg og SV veldig enig i. Men hva er det vi ser skje nå? Rett før jul mistet 600 mennesker stønaden sin, arbeidsavklaringspengene, fordi man strammet inn tida man får lov til å være på det, og man har ikke utrustet Nav med nok ressurser verken til å avklare dem eller til å gi dem tiltak. Mange av dem er altså ikke avklart på den tida som nå er til rådighet.

Jeg hører det beklages både fra regjeringen og fra Nav. Ja, det går altså ikke an å betale husleien, strømregningen eller den nødvendige maten man må ha, med beklagelser. Dette er folk som er syke, som man ikke har hatt tid til å hjelpe med den helsehjelpen eller kvalifiseringen de skal ha, og de blir nå sendt på sosialen. Der

venter det dem aktivitetsplikt. Aktivitetsplikt snakkes det om nå som en medisin som er bra for alle, og dess mer dess bedre. Nei, aktivitet er akkurat som annen medisin. Får man feil medisin, blir man dårligere. Får man for mye medisin, blir man dårligere. Undersøkelser fra Nord universitet dokumenterer at skjerpede aktivitetskrav har økt avstanden til arbeidslivet og virket mot sin hensikt for en del av de unge som hadde psykisk sykdom og var alvorlig syke. Det ser ikke ut som regjeringen eller representanter fra regjeringspartiene bryr seg om dette, men det må de, for det er alvorlig det som nå skjer med dem som har hull i cv-en og har det vanskelig.

Hva foreslår SV? SV foreslår aktivitetsplikt for Nav. SV foreslår at arbeidsavklaringspenger må vare så lenge at man er ferdig avklart, at man har rett til å stå i tiltaket til man har fått nødvendig kompetanse til å få en jobb. SV foreslår mer ressurser til Nav, slik at de har tid til å følge opp den enkelte og gi dem rett tiltak – og ikke bare måke dem inn på et ledig tiltak, slik Nav-ansatte nå sier at de må. Og vi foreslår mer penger til tiltaksplasser.

Dette er en virkelig arbeidslinje. Det regjeringen holder på med, er en fattigdomslinje, og det ser vi resultatet av nå, for nå øker sosialhjelpsutgiftene i hele landet.

Carl-Erik Grimstad (V) [22:56:13]: Norsk ruspolitikk gjennom de siste 20 årene har vært et kontinuerlig oppgjør med feilslåtte analyser, handlingsplaner og langt på vei en kriminalitetsbekjempelse uten mål og mening. Den rusreformen som nå er i sin juridiske støpskje, er kronen på verket for en politikk og sosial utvikling der mange partier har aksjer – fra justisminister Dørums klare beskjed til politiet om ikke å løpe etter små narkotikaforseelser i norske bygater, via Thorvald Stoltenbergs rapport fra 2012, til Høyres landsmøtevedtak i 2017, via Jeløya-plattformen og nå altså Granavolden-plattformen, som har sin forankring i Kristelig Folkeparti.

Hele denne tiden har Venstre stått fast på å føre en konsekvent sosialliberal ruspolitikk. Når Portugal-modellen nå oversettes til norsk i form av en avkriminaliseringsreform, overføres en hel gruppe utsatte mennesker fra en stigmatisert tilværelse i regi av politi og påtalemyndighet til et helsevesen som skal møte dem med somatisk behandling og terapi. I oppspillet til Granavolden var det mange som fryktet at forhandlingene ville bidra til å endre kursen på den reformen som de to siste årene har blitt vedtatt med solid flertall i Stortinget. Når det ikke skjedde, skyldes det ikke bare godt politisk arbeid fra reformens fødselshjelpere, men like mye en anerkjennelse av den internasjonale utviklingen som i stadig større grad har beveget seg bort fra Nixon-administrasjonens «War on drugs» i begynnelsen av 1970-årene til en mer kunn-

skapsbasert tilnærming. I løpet av det siste året har vi vedtatt en ny sprøyteromslov, det er åpnet for heroinassistert behandling i Bergen og Oslo, og en gjennomgang av norsk LAR-behandling er i gang. Likevel var det 247 som døde av overdose i Norge i 2017 – et altfor høyt tall.

Mitt verdisyn i ruspolitikken er skapt gjennom mange besøk i behandlingsmiljøer. Jeg har erfart det stigma som preger disse miljøene, den konstante fattigdommen, underernæringen, den dårlige tannhelsen, de åpne sårene, arrene etter sprøytestikkene og den inngrodde mistenksomheten som preger deres sosiale omgang. Kontakten med mennesker på LAR har lært meg mye om legeprofesjonens tidvise utilstrekkelighet på dette feltet, om usikkerheten i behandlingsapparatet og mangelen på toleranse og frykt for å lytte og erfare. Jeg vet at mange lever i stadig angst for å bli rapportert av sine kolleger etter å ha behandlet sine ruspasienter på en tvers gjennom human måte ved å tilby dem medisiner som har best virkning, og som gir mest verdighet og størst livskvalitet. Det er med fortvilelse jeg registrerer at mye utilstrekkelighet også skyldes utbredt moralisme i behandlerapparatet og politiet. Det skal vi nå gå løs på.

Avkriminaliseringsreformen er uten tvil den viktigste helsereformen i denne perioden. Den er ikke bare en fjær i hatten for Solberg-regjeringen. Så langt jeg har kunnet registrere, er det ingen i denne debatten som har tatt til orde for å avskaffe den – og av det bør vi kunne utlede at Norge har tatt et langt steg i sosialliberal retning.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [22:59:39]: Etter å ha sittet og lyttet til denne debatten gjennom dagen har en hørt mange fine ord og vendinger fra regjeringspartiens side, bl.a. når det gjelder grønt skifte, at det haster, at vi skal bidra med klimatiltak og ha en offensiv klimapolitikk. Men det en blir målt på i klimapolitikken til sjunde og sist, er jo ikke evnen til å formulere seg i fine ord og vendinger og kalle ting grønt skifte. Det er hva som skjer praktisk og konkret.

Et av de grepene som Stortinget ved gjentatte anledninger har bedt regjeringen komme opp med, er et CO₂-fond for næringstransporten. Næringstransporten står for 20 pst. av utslippene i Norge. Det er et særdeles viktig grep. En har aktører innenfor næringen som både ser utfordringene, som ønsker å ta ansvar, og som til og med presenterer konkrete løsninger. Men forhandlingene med regjeringen står på stedet hvil. Eller som vi fikk greie på for to dager siden: Det var ikke bare det at forhandlingene sto på stedet hvil, forhandlingene hadde ikke startet engang, ifølge NHO-sjefen, som sammen med andre næringsorganisasjoner er i forberedende samtale med regjeringen.

Det er over et og et halvt år siden – i juni 2017, i forbindelse med revidert – at det kom en klar bestilling fra

Stortinget til regjeringen: Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger med berørte næringsorganisasjoner om et CO₂-fond. Med en regjering som i ord og vendinger snakker om at en er opptatt av å gjøre noe med hensyn til klimaforhandlingene og klimaproblemene, har etter et og et halvt år fortsatt ikke de forhandlingene startet. NHO-sjefen sier at hvis det ikke blir noen framdrift nå, og hvis en ikke er villig til å komme næringen i møte, ser en ikke noe poeng med å fortsette å være i dialog med regjeringen. Det er svært alvorlig.

Det er utrolig viktig at en nå tar ansvar, og at det blir kommentert fra regjeringens side. Hvorfor kan en ikke stille opp på det som er etter modell av den NOx-modellen som allerede har virket fra før? En hører fra representanter fra regjeringens side, bl.a. statssekretær Rotevatn, at nei, vi må tenke over om det kanskje er andre modeller, for det er ikke sikkert at dette er i tråd med prinsipper i regjeringens klimapolitikk. Hva er de prinsippene? Er det at en ikke skal ha tiltak som virker, men bare skal øke avgiftene fordi det ser fint ut på papiret?

Skal vi løse klimaproblemene, som er store, må vi ha praktiske tiltak, og en må spille på lag med næringslivet. Det er nå forventet at vi får framdrift i arbeidet med et CO₂-fond for næringstransporten.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninn tatt presidentplassen.

Kjersti Toppe (Sp) [23:02:53]: I regjeringsplattforma står det:

««Pasientens helsetjeneste» betyr at kvaliteten på behandlingen skal være høy, ventetiden så kort som mulig og at pasienten skal bli hørt i alle deler av helsetjenesten.»

Vidare står det:

«Gjennom en oppdatert nasjonal helseplan skal de overordnede prioriteringene for helsetjenestene gis, samtidig som det enkelte sykehus gis handlingsrom og fleksibilitet slik at behandlingen kan bli best mulig. Regjeringen vil jobbe for et helhetlig og trygt fødetilbud i små og store sykehus.»

Dette høyrest jo veldig flott ut. Problemet er ikkje det som står der; problemet er at situasjonen der ute, i tenestene, viser ei heilt anna verkelegheit. For eksempel i Møre og Romsdal held føretaket no på å demontera pasientens helseteneste. Der skal døgnbehandlinga på Sjøholt DPS leggjast ned, fødeavdelinga i Kristiansund skal leggjast ned allereie til våren, og opp mot 30 rehabiliteringssenger skal fjernast. Folk er fortvila over at helseføretaket skal spare pengar for å klara å investera i nytt sjukehus, og at opp mot 200 årsverk skal vekk. Er det verkeleg dette som er pasientens helseteneste?

Pasientar står no med faklar i hendene i alle byar i Møre og Romsdal og protesterer mot pasientens helse-

teneste. Og ikkje berre i Møre og Romsdal; i Valdres kjempar dei òg for sitt DPS og mot nedbygging av sengerne i psykiatrien. Den 12. februar kjem fakkane til Karl Johan. Da skal det vera fakkeltog mot nedlegging av Noregs største akuttsjukehus, Ullevål. For å seia det forsiktig: Det vert eit krevjande sjukehus for dei nye regjeringspartia.

Senterpartiet vil sørgja for at demontering og sentralisering av akutttilbod og psykisk helsevern vert ei sak for Stortinget, slik at ingen her kan gøyma seg bak helseføretaka, men må stå fram og ta ansvar for det som skjer der ute.

Senterpartiet vert i debatten skulda for å svartmåla og at vi lurar folk. Eg seier: Hadde det berre vore så vel. Men vi ser ei anna verkelegheit. Vi er på sporet av noko nytt, for ein annan politikk. Eg vil avslutta innlegget mitt med å låna orda til Kate Næss, frå diktet På sporet:

«Vi er på sporet
etter en ny og bedre virkelighet
som skal finnes ikke så langt herfra
Den ligger forhåpentlig
i nærheten av
det hjertet forstår»

Margret Hagerup (H) [23:05:50]: Et norsk eventyr innen matkultur startet i Lyon i 1987. Da var Arne Brimi første norske kokk som konkurrerte i Bocuse d'Or, verdensmesterskapet i kokkekunst. Norge har siden den gang vært en viktig nasjon i konkurransen, og i kveld tok Christian André Pettersen bronsemedalje. Sverige og Danmark var også på pallen – Skandinavia leverer.

Råvaren er en stor del av forklaringen bak den skandinaviske suksessen, sa Pettersen. Skandinavia har gode råvarer og en fantastisk tradisjon for matlaging. Han brukte purrestokk fra Jæren og trøffel tang fra Lofoten. Det skjedde i Frankrike. Vi har både eksotiske og flotte råvarer, vi har kokker helt i verdenstoppen, og vi er synlige i verden. I kveld tok Norge faktisk sin ellefte medalje og er dermed det landet som har fått flest medaljer i denne konkurransen. Det er på sin plass å gratulere Christian André Pettersen og hele det norske teamet, og alle dem som har gått foran ham etter 1987. Dette betyr enormt mye for norsk matkultur og rekrutteringen til kokkefaget.

Jeg vil også benytte anledningen til å ønske Kristelig Folkeparti velkommen, og gratulere Olaug V. Bollestad med den nye rollen som landbruks- og matminister. Ministeren hadde ilddåpen på Jæren denne uken, på et av de største møtene innen landbruket med over 700 deltakere. Det vil jeg si hun klarte med glans. Harald Birkevold i Aftenbladet skrev i dag i en kommentar at landbruksminister Olaug V. Bollestad blir en verdig motstander for Senterpartiet. Det må jeg si er en god begynnelse.

Landbruket er og har vært viktig for regjeringen, og det går heldigvis bra i norsk landbruk. Regjeringen vil fortsette å ta vare på det unike ved norsk matproduksjon, som lav medisinbruk, høy dyrevelferd og en lang verdikjede. Vi skal være stolte av den norske bonden, og det har vi all grunn til. Norske bønder er framoverlente, endringsvillige og spydspisser for norsk matproduksjon. Kun fantasien setter grenser for hvilken retning en kan ta. På Toten skal de nå starte eksport av flatbrød lagd på poteter. Disse skal til Singapore. Norsk laks har allerede en høy stjerne i internasjonal sammenheng. På Toten har en utnyttet dette fortrinnet.

Vi kommer ikke utenom klima når vi snakker om landbruket. Dette er også et område der det gjøres mye. Hos Geno har de en ambisjon om å redusere metanutslipp fra NRF-kua med 20 pst. ved å ta i bruk ny teknologi i avlsarbeidet. I hele landet jobbes det med spennende prosjekt innen biogass blant mye annet, og også landbruket skal digitaliseres og automatiseres.

Vi skal ha mange gode diskusjoner om norsk matproduksjon i tiden framover. Mat er et av våre mest grunnleggende behov utenom søvn, men det er også kultur, omdømme, fellesskap, turisme og merkevarebygging. Vi skal være stolte av norsk matkultur, og det har vi all grunn til å være.

Torill Eidsheim (H) [23:09:07]: Noreg er blant dei mest digitaliserte landa i verda. Bak overskriftene om digitalisering og teknologiutvikling ligg det djuptgåande endringar av samfunnet og av offentleg sektor. Det er dette som utgjer dei eigentlege utfordringane vår nasjonale IKT-politikk må rette seg mot.

I eit velferdssamfunn som det norske vil etterspørselen av offentlege tenester auke kontinuerleg. Denne utviklinga blir driven fram av innbyggjarane sjølve, men ikkje minst av oss politikarar.

For at Noreg skal kunne bli eit endå smartare samfunn, der innbyggjarane får ta del i digitaliseringas gevinstar, treng vi ein offensiv offentleg sektor, ein god innovasjonsdrivar med ein forvaltningskultur som mogleggjer digital utvikling og deltaking frå alle ulike aktørar. Vi treng òg kompetanseheving, der alle blir sette i stand til å forstå endringane og sjå moglegheitene som ligg i digitalisering og teknologiutvikling.

Regjeringa vil at Noreg skal vere leiande i å anvende nye digitale moglegheiter i alle sektorar. Vi har dei aller beste føresetnadene for å lukkast. Eg synest det er flott at vi no har fått ein digitaliseringsminister.

Sektorane ligg hardt meisle i norsk politikk, og det har til tider vist seg krevjande å skape tverrsektorielt engasjement med forståing for dei ulike sektorane sitt behov når det gjeld digitalisering. For å hauste desse gevinstane er vi nøydde til å tenkje nytt rundt offentleg tenes-

teproduksjon, og vi er nøydde til å dra vekslar på at digitalisering no nettopp kan sjåast i eit heilskapleg perspektiv.

Vi veit at kommunal sektor på fleire område er sjølve nøkkelen til å hente ut samfunnsgevinsten. Difor ser eg fram til å kunne følgje arbeidet til vår nye minister.

Grunde Almeland (V) [23:11:44]: Når vi kanskje snart begynner å se slutten på denne debatten, har jeg lyst til å si noen ord om hvorfor jeg som likestillingspolitisk talsperson for Venstre her på Stortinget nok er blant de mest fornøyde med denne regjeringsplattformen. Jeg er glad fordi vi har fått en solid regjeringsplattform som gir et godt grunnlag for å drive en god, aktiv og inkluderende likestillingspolitikk. Spesielt glad er jeg for at Venstre endelig har fått ansvaret for dette området i regjering, et ansvar som har stått høyt på vår ønskeliste, og et område som både nå og historisk sett har vært svært viktig for partiet. Likestillingen har kommet langt siden Venstre som første parti fremmet forslag om stemmerett for kvinner, men mange kamper gjenstår ennå.

Venstre heier på det moderne mangfoldssamfunnet med plass til alle, hvor alle kan være seg selv, ha de samme rettighetene og få de samme mulighetene. Minoriteter skal lyttes til og legges til rette for. En slik inkluderende definisjon av likestilling legger denne plattformen også til rette for. Vi skal selvsagt bekjempe strukturelle kjønnsforskjeller, men også likestillingsutfordringer knyttet til alder, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering og ikke minst kjønnsidentitet. Likestillingspolitikken handler om alt dette, og det utgjør en viktig forskjell at ansvaret skal ligge under en partileder som attpåtil er liberal.

Det er noen som ikke helt kan sies å dele min entusiasme for plattformens likestillingsdel, og det er opposisjonen, som var tidlig ute med å kritisere og karakterisere likestillingspolitikken til regjeringen – ja, nesten før man hadde rukket å underskrive plattformen. Men problemet er at opposisjonen tilsynelatende har blitt så opptatt av sin egen kommunikasjonsstrategi at de helt har glemt å sjekke om den stemmer med virkeligheten.

La meg ta noen helt konkrete tall. I 2013 jobbet 40 pst. av kvinnene deltid, i 2017 var tallet 37 pst. På heltid har andelen økt fra 60 pst. til 63 pst. Dette tilsvarer 52 000 flere kvinner på heltid. Det er 29 000 flere kvinnelige ledere i 2017 enn det var i 2013, både i privat og i offentlig sektor, og i statlig sektor er 56 pst. av lederne kvinner. Andelen kvinner blant styreledere i selskaper med statlig eierandel var 45 pst. ved utgangen av mars 2018, mot 36 pst. i mars 2014.

Jeg kunne fortsatt, for listen er mye lengre, men jeg må avslutte nå. Jeg vil bare si at det er mye som skal gjø-

res i likestillingspolitikken, og jeg er glad for at denne plattformen gir et solid utgangspunkt for nettopp det.

Arne Nævra (SV) [23:15:08]: Jeg har sittet i salen og på kontoret og fulgt med i denne debatten, og jeg vil nok si at for dem som følger med så lenge som til nå, og som har fulgt med på streamingen, må det fortone seg som en litt underlig og vanskelig debatt. Hvordan skal de skille mellom posisjon og opposisjon? Jo, de kan finne noen fellesnevner, tror jeg: Regjeringspartiene skjønnmaler, opposisjonen svartmaler, kanskje – eller ikke det? Det kommer kanskje an på hva man legger vekt på i samfunnet, og hva man har gjort i så måte.

Hvis man tar det utgangspunkt som Høyre- og Fremskrittsparti-talere har, går det jo kjempebra, jeg er enig i det. Vi snakker om at Norge går så det suser, at næringslivet trives, at veksten øker, at folk er lykkelige – verdens lykkeligste land nesten. Det produseres og eksporteres olje, gass og laks som aldri før – det stemmer dette. Til og med infrastrukturen bygges opp: mer til samferdsel, og vi kan bevege oss lettere i dette landet.

Men hvis en skulle ha en ideologi som setter rettferdighet i sentrum, både nå i dag og i framtida, og hvis en vil legge vekt på mindre forskjeller og bedre miljø, vil vi stille litt andre spørsmål: Hvem kommer veksten til gode? Hvem er det skatteletten skal gis til? På hvilken måte produseres det? Hva slags produkter produseres? Hva slags vekst skal vi ha? Hva slags transport skal vi ha? Det er sånne spørsmål som skiller disse to blokkene i store trekk.

Det er ikke noe problem å være enig i at det går så det suser i dette landet, i hvert fall for eliten, ja, for mellom-sjiktet også kanskje – om man ikke tenker på dem som har det aller vanskeligst, de som ikke har kommet inn på boligmarkedet, f.eks., eller de som har fått smålige nedskjæringer, eller hvis en kniper igjen øynene for framtida.

Det er dette som viser forskjellene: hva slags verdier vi vil ha, hva vi vil legge vekt på – om vi bare vil ha økonomisk vekst, bare vil produsere mer, bare komme oss fortere fram med bil, ikke tenke så mye på fordelene eller på å fordele verdiene, kanskje? Da er alt topp, da er det flott, da. Da er jeg enig med f.eks. representantene Trellevik og Schou fra Høyre. De rose malte utviklingen under Høyre- og Fremskrittsparti-styret.

Men det er noen av oss som stiller disse spørsmålene om framtida, om truslene mot naturen, klimaet og menneskeheten, om trusselen mot sosial rettferdighet, solidaritet og den nordiske modellen, som vi er bekymret for. Gjennom stadig økt konkurranse, sentralisering og privatisering skjer det viktige endringer, og det skjer veldig fort. Det som bekymrer meg mest, er ikke at skatteprofilen er blitt endret, den kan endres med et regjeringsskifte, men privatiseringen, en del av de strukturel-

le endringene, bekymrer meg. Vi skal prøve å endre det om et par års tid.

Nils T. Bjørke (Sp) [23:18:27]: Det kommunale sjølvstyret fekk lite merksemd frå statsministeren i innlegget hennar sjølv om regjeringserklæringa har ein passus om at det må styrkjast. Men eg undrar meg på om dette er teke med berre fordi det måtte vera med, for i regjeringsplattforma elles er det mykje som tyder på at me får meir stat og mindre kommune framover. Fleire av representantane frå regjeringa snakkar om mindre makt i denne sal og meir til folk på grasrota. Men det ser ut som at det kommunane skal få meir fri-dom til, er å byggja ned dyrka og dyrkbar jord, noko som òg Høgre og Framstegspartiet viste ved å stemma imot grunnlovfesta vern av jord i går. Nedbygging av matjord skal kommunane få styra, men korleis ein skal driva kommunane elles, kven dei skal samarbeida med, om dei skal slå seg i lag, korleis ein skal driva eldreomsorg, parkeringsavgifter, korleis ein skal organisera, og om ein skal ta naturen og byggja vindkraft – det skal kommunane ikkje få styra.

Det er store planar for vindkraft over store delar av Vestlandet. Mange er uroa for dei inngrepa det gjer i naturen. Mange er redde for at det kan påverka både dei som bur der fast, og reiselivet negativt, og reiselivet er ei av dei mest veksande næringane på Vestlandet.

For meg burde det vera sjølvsagt at i kommunane som seier nei, skulle det ikkje verta utbygging. Dette er vedtak som kan gjerast om viss innbyggjarane er misnøgde med kommunen sin. Dei kan gjera det om i val. Det einaste ein ikkje kan gjera om, er nedbygt areal.

Det har i dag vore mykje skryt frå regjeringspartia når det gjeld politireform og det meste, og dei snakka om at dei var ute og snakka med folket og berre fekk positive tilbakemeldingar. Då kan dei ikkje ha lese undersøkingar som er gjennomførte om politireforma. Dei har i alle fall ikkje vore i dei lokalsamfunna som eg har vore i, der ein har ei heilt anna verkelegheitsforståing. Der er folk leie av å måtta reisa lange vegar for å få godkjent sesongarbeidarane i fruktdyrkinga. Dei er leie av å reisa langt for å få seg eit pass, og dei er redde for at dei òg skal måtta reisa langt for å få eit sertifikat eller få godkjent ein tilhengjar for dyretransport. Det er det som er verkelegheita for folk ute.

Hårek Elvenes (H) [23:21:25]: Representanten Kolbergs økonomiske forelesning fortjener å bli supplert. Enhver skatt påfører husholdninger eller en privat bedrift et effektivitetstap, den såkalte skattekil. En kommune er et monopol, og det som kjennetegner monopoler, det være seg private eller offentlige, er at de driver dyrt og ofte har dårlig service. Jeg mener ikke å si at alle kommuner har dårlig service, men det er noen fel-

lestrekk. Det er heller ikke grunnlag for å si at alle kommuner som har innført eiendomsskatt, yter bedre tjenester enn de som ikke har det. Man kan også finne eksempler på det motsatte. Budskapet er at før man løper etter den siste skattemuligheten, skal man snu alle steiner. Kommuner er monopoler, de har ikke den konkurransen som venstresiden dessverre ikke liker.

Så til representanten Navarsete: Jeg la merke til at hun i sine to innlegg sa forskjellige ting om Heimevernet. I sitt første var det nedbygging av Heimevernet, i sitt andre innlegg roste hun regjeringen for at Heimevernet styrkes. Hold fast ved det siste innlegget, det er det som er sant. HV styrkes med nye kjøretøy og nye håndvåpen og øver mye mer enn under forrige regjering.

Presidenten: Representanten Willfred Nordlund har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Willfred Nordlund (Sp) [23:23:26]: Statsministeren holdt et relativt kort innlegg i går, der hun dro gjennom det jeg må anta er regjeringens viktigste prioriteringer, basert på Granavolden-erklæringen. Det er interessant å merke seg at fisk ikke var nevnt, men kanskje mer spesielt var at det som regjeringen og Stortinget har definert som Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområder, nemlig nordområdene, ikke ble nevnt med et eneste ord.

Det er oppsiktsvekkende og egentlig grunn til å spørre om det tegner et bilde av hva som kommer til å være inngangen når regjeringen samtidig sier man skal levere en ny nordområdemelding. Arktis gir store muligheter, men også noen begrensninger, som vi har vært vitne til denne vinteren. Jeg mener derfor det hadde vært på sin plass at statsministeren hadde tatt opp framtidens nordområdesatsinger, men jeg registrerer at det valgte man ikke å gjøre.

Jonas Gahr Støre (A) [23:24:43]: Jeg merker meg at presidenten har en litt mildere stil enn sin kollega i det britiske Underhuset, men jeg mener vi kan lære mye av det britene har når de får temperatur i salen. Noen klager over temperaturen i denne debatten. Jeg synes den har vært helt grei, vi må tåle at det er slik. Jeg møtte Høyres nestleder i en debatt i radio i dag tidlig og fikk høre – før jeg hadde drukket kaffe – at jeg var feig og bløffet. Det var en start som i hvert fall satte i gang engasjementet.

Jeg skal tegne meg en gang til for å holde et sluttinnlegg, men jeg har tenkt å gi en stemmeforklaring, for det ligger mange forslag her som det er grunn til å presisere. Arbeiderpartiet vil stemme for alle forslagene fra SV og Rødt og for forslagene nr. 3, nr. 5, nr. 7, nr. 8, nr. 9, nr. 12, nr. 13 og nr. 14, fra Senterpartiet.

Når det gjelder forslag nr. 4, fra Senterpartiet, kunne det på sett og vis være interessant å se nærmere på det

forslaget sammen med våre forlikspartnere i rovdyrforliket, men vi er ikke klare til å behandle et slikt forslag uten en skikkelig forberedt sak. Forslag nr. 8, fra Senterpartiet, er viktig. Vi trenger bedre redningshelikopterberedskap i Troms. Jeg presiserer at vi støtter intensjonen i dette forslaget. Det kan være nødvendig med en faglig utredning, og det har min kollega Cecilie Myrseth vært inne på. Forslag nr. 11, fra Senterpartiet: Arbeiderpartiet er enig i at ny statlig virksomhet som hovedregel skal etableres utenfor Oslo, men resten av forslaget kan vi ikke støtte, og det vil uansett kreve langt grundigere behandling enn et slikt forslag over bordet. Vi vil derfor stemme imot det. Forslagene nr. 7 og nr. 12, fra Senterpartiet, vil vi altså stemme for, for debatten i salen i dag og medieutspillene fra Asheim og Raja viser det er behov for å rydde opp i saken om beskatning av naturalytelser. Derfor vil vi stemme for forslag nr. 7, med følgende presisering: Fribeløpet for naturalytelser på 10 000 kr skal gjelde for dugnadsarbeid i kommersielle arrangementer som gjennomføres over en kort, tidsbegrenset periode. Det vil løse utfordringen for en rekke konsertarrangører som er avhengig av dugnadsinnsats.

Til sist forslag nr. 12: Vi har i løpet av dagen fått mange eksempler på at nye skatteregler lager problemer for folk. Det ser vi av tilbakemeldingene. For eksempel skal bussjåfører ikke lenger få gratis busskort uten å skatte av det, slik de har fått tidligere. Her mener vi regjeringen må ta et skritt tilbake og komme med et mer gjennomarbeidet opplegg som ikke bryter fundamentalt med hva folk flest vil oppfatte som rimelig. Jeg vil understreke at vi fortsatt mener hovedregelen skal være at naturalytelser skal beskattes, fordi folk skal ha lønn som det betales skatt, arbeidsgiveravgift og pensjon for. Men vi må samtidig ikke lage store problemer og stort byråkrati av små ting, så her mener vi det må gås en runde til.

Marit Arnstad (Sp) [23:27:43]: Jeg vil ikke garantere at jeg tegner meg en gang til – eller ikke – det beror litt på hva som blir sagt i de neste innleggene.

Jeg har lyst til å komme med noen refleksjoner på slutten av debatten. Det har vært en lang og ganske omfattende debatt. Mange sider er berørt. Senterpartiet har i dag fremmet en rekke forslag. Forslagene har den grønne tråden at de omhandler mange av de temaene som våre representanter også har vært opptatt av under debatten, nemlig behovet for å se hele landet og lytte til hele Norge, behovet for å ta diskusjonen om en usosial avgiftspolitik som rammer folk på en ufornuftig måte, og også diskusjonen om bruken og forvaltningen av norske naturressurser og norsk verdiskaping. Mange av forslagene våre er knyttet til det.

Et av dem handler f.eks. om et CO₂-fond for tungtransport, som er langt på overtid, som burde ha kom-

met for lenge siden, fordi det er et av de aller viktigste, mest konkrete og mest effektive klimatilbudene vi kan tenke oss. Det hjelper så lite å sette nye mål i klimapolitikken hvis en ikke snart også begynner å iverksette tiltak som virkelig monner. Dette tiltaket – hvis det hadde blitt effektivt – kunne antakelig kutte tre–fire ganger så mye som den myra som Venstre er veldig opptatt av, eller mange ganger så mye som en del av de andre tiltakene, bl.a. en avgift på kupromp. Det er uforståelig at det ikke er mulig å få større framdrift i det arbeidet, og det er bakgrunnen for at Senterpartiet er opptatt av det forslaget.

I dag har vi fått en flertallsregjering. Jeg skal ikke være formandende, men jeg må jo si, etter debatten, at jeg skulle ønske at en var litt forsiktig med å være overmodig, for det vises noen krakeleringer i fasaden allerede den dagen regjeringserklæringen blir debattert.

Når det gjelder rovvilt, har Fremskrittspartiet vært ute og sagt at de skal instruere regjeringen. Jeg vet ikke hvordan de har tenkt å gjøre det. Den representanten som har vært ute i media og sagt det, er heller ikke i stortingsalen i dag. Men jeg skjønner at Fremskrittspartiet, og antakelig også mange i Høyre, er misfornøyd. Jeg tror det er god grunn til det, særlig fordi Høyres parlamentariske leder i dag sa at det var gitt fellingstillatelse på fire ulver. Det er det jo ikke. Det er rovviltnemndene som har anbefalt at det skal felles fire ulver. Denne regjeringen vil jo ikke forholde seg til rovviltnemndene. Så det skal ikke forundre meg om den avgjørelsen blir klaget inn for Klimadepartementet, en skal ikke være mye til spåmann for å spå det, og antakelig får man blankt nei. Men det er i dag mulighet for å stemme for Senterpartiets to forslag om rovvilt, som kan gi en bedre og fornuftigere forvaltning av rovviltpolitikken.

Tida går så fort med tre minutter. Da skal også jeg komme tilbake og tegne meg til et nytt innlegg for å si mer om saker og debatt knyttet til kveldens møte.

Audun Lysbakken (SV) [23:31:12]: Det har vært en lang debatt, men vi skal holde på litt til, for det er noen ting det kan være verdt å ta opp igjen mot slutten.

For det første syntes jeg det var veldig interessant at den parlamentariske lederen for Høyre, Trond Helleland, gikk så langt inn i diskusjonen om hvordan det skal gå med de rød-grønne regjeringsforhandlingene i 2021. Da vil jeg bare si at vi ennå ikke har kommet så langt i planleggingen av det, for det er en stund til, men jeg er glad for at Helleland har begynt å tenke på det allerede og er innstilt på at det skal skje. Jeg takker for den tilliten.

Det er en ting til jeg legger merke til når det gjelder Høyre, og det er at Høyre nå har begynt å snakke ganske mye om ulikhet. Det er bra, for det viser at regjeringen er i ferd med å ta inn over seg den dype folkelige uroen som

finnes over at ulikhetene i makt og rikdom øker i Norge. Men det denne debatten har avslørt veldig tydelig, og som vi også kan lese ut av regjeringserklæringen, er mangelen på politisk vilje til å gå inn i og gjøre noe med de største utfordringene i møtet med ulikhetene, f.eks.:

- hvordan vi kan snu de usosiale kuttene som det borgerlige flertallet har gjennomført overfor en rekke av de menneskene som har minst i det norske samfunnet
- hvordan vi kan rigge om skattesystemet sånn at det ikke fungerer til fordel for den økonomiske eliten, men faktisk blir mer omfordelende igjen
- hvordan vi kan få mer kontroll på et boligmarked som har løpt løpsk – ingen borgerlige representanter har snakket om det, de har bare vært opptatt av å fortelle hvor viktig det er at eiendom fortsatt ikke skal skattlegges mer enn helt marginalt i Norge
- hva vi skal gjøre med den situasjonen vi har i arbeidslivet, der de 10 pst. lavest lønnede knapt har hatt reallønnsvekst det siste tiåret

Vi får høre hele tiden fra Høyre at vi ikke vil gå inn i debatten om innvandring når vi snakker om ulikhet, og det er jo påfallende når vi igjen og igjen ser denne uviljen fra Høyres side til å gå inn i en helt sentral debatt knyttet til ulikhetene, nemlig den om premisset for hvordan arbeidsinnvandring skal fungere i Norge.

På toppen av det har vi debatten om skattefradraget for fagforeningskontingent, som for meg er et slags symbol på denne regjeringens mangel på forståelse for organisasjonsgraden og fagbevegelsens betydning for å holde forskjellene nede. Det er nye løfter om skattelette til folk med aksjeformuer. Den eneste gruppen som i denne regjeringserklæringen får løfte om at de ikke skal få noe skattelette, er folk som er med i en fagforening.

Terje Breivik (V) [23:34:33]: Eg nyttar høvet til å takka opposisjonspartia for debatten. Eg vil òg ta det største opposisjonspartiet og partileiar Gahr Støre på alvor når han avsluttar hovudinnlegget sitt i dag med lovnad om å møta regjeringa med sakleg, tydeleg kritikk, sjølv om det dessverre var lite i innlegget som samsvarer med avslutninga. I staden valde han ei tilnærming der rimeleg udokumenterte påstandar som at Kristeleg Folkeparti og Venstre sikrar fleirtal for auka forskjellar og meir til dei som har mest frå før, dominerte. Landets suverent mest ressurssterke parti har tydelegvis brukt tid og rådgjevarkapasitet på å klekkja ut ein kommunikasjonsstrategi der karakterisering framfor bidrag til ein sakleg, opplysende debatt er regelen, m.a. har titulering av regjeringa som ei høgeregjering vore ein gjengangar – ein påstand som openbert fell på eiga urimelegheit. Tvert imot er plattformen spekka av politikk som ikkje berre har drege politikken mot sentrum,

men òg har ein hjartevarme og omsorg for dei som treng det mest, som fleire opposisjonsparti hadde problem med å matcha sist dei sjølv sat i regjering, og som Venstre har bidrege tungt til.

Det er ei storstilt satsing på kamp mot barnefattigdom, der t.d. gratis kjernetid i barnehagen for låginntektsfamiliar no òg vert utvida til å gjelda skulefritidsordninga, og der barnetrygda for fyrste gong på ti år vert monaleg auka for dei som har størst behov – familiar i etableringsfasen med små ungar. Det er ei rekordsatsing på tidleg innsats i skulen, det viktigaste verktøyet me har for sosial utjamning. Det er betre støtteordningar for studentar. Det er ein omfattande inkluderingsdugnad for å gjera terskelen inn i arbeidslivet lågare for dei som av ulike grunnar slit med å skaffa seg jobb. Det er ei storstilt satsing på å tryggja eksisterande arbeidsplassar og gjera det lettare å skapa nye. Rusreforma vert gjennomført – narkomane skal få hjelp, ikkje straff. Lågteskeltilbod vert vidareførte – avgjerande for å redda liv og sikra verdige liv.

Slik kunne eg ha halde fram og vist fram fotavtrykka til Venstre på klimaområdet, miljø, grøn vekst, høgare utdanning, forskning, teknologiutvikling, samferdsle, distriktspolitikk, internasjonal solidaritet og dyrevelferd. Etter ein lang debatt og kveld skal eg likevel avslutta med å minna forsamlinga om at Venstre feira 135-årsdagen sin denne veka. Venstre har så langt i historia delteke i 22 ulike regjeringar – reine Venstre-regjeringar, fantastisk, men me har òg brei erfaring med ulike konstellasjonar og ser verkeleg fram til å samarbeida tett med Kristeleg Folkeparti, Høgre og Framstegspartiet i åra som kjem.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [23:37:38]: Det har vært interessant å lytte til debatten i dag, og jeg må nok si at jeg sitter med en følelse av at noen av innleggene har vært skrevet før man har lest plattformen. Det er gitt noen karakteristikk av politikkområder i plattformen som det er vanskelig å kjenne seg helt igjen i. Når økte forskjeller er blitt en av overskriftene sammen med økt privatisering og et kaldere samfunn, har en vært selektiv og bevisst valgt å hoppe over svært mye av politikken i plattformen som vil utgjøre en forskjell i folks hverdag og bidra til et varmere samfunn.

Utjevning handler selvfølgelig om fordeling av kroner og øre, men det handler ikke bare om det. Det dreier seg også om å kunne motta tilbud om viktige tjenester som gratis kjernetid i barnehagen og SFO, tilbud som tar den enkelte elevs utfordringer på alvor og gir hjelp og støtte ut fra den enkeltes individuelle forutsetninger. Det handler om at det offentlige kan tilby tjenester og gi tilbud til foreldre med barn med langvarig sykdom, tilby kompetente koordinatorene som kan stå sammen med

familien og være den støtten som kan sikre rett kompetanse og hjelp til rett tid i svært krevende faser av familiens liv. Men det handler også om å forbedre engangsstønadene for unge kvinner som får barn uten å ha vært i jobb på forhånd – i løpet av få år blir den fordoblet.

Det dreier seg også om å øke ytelsene til barnefamilie gjennom en historisk økning av barnetrygden – et målrettet tiltak som velferdsforskere kan bekrefte gir redusert barnefattigdom. Og gjennom fritidskortet gis familier med barn fra 6 til 18 år muligheten til å delta i fritidsaktiviteter uten at familiens økonomi blir et hinder – et viktig bidrag for familiene med svak økonomi, men også et bidrag til det frivillige Norge, som gjennom ordningen kan rekruttere nye medlemmer.

Så er det jo interessant å merke seg hva man ikke har tatt opp av prioritert politikk fra plattformen. Jeg har ikke hørt mange kritiske innlegg verken til landbrukspolitikken eller til fiskeripolitikken, heller ikke når det gjelder løftet vi gir de ideelle i plattformen, for å nevne noen områder.

Hva slags farge skal en da kunne si at denne plattformen har fått? I Kristelig Folkeparti har vi det siste halvåret blitt gode på fargekoder, spesielt fargene blå, gul og rød. Og som en av dem som har spesielt god innsikt i hva slags politikk som ligger bak gulfargen, opplever jeg meg som vel kvalifisert til å hevde at vi har fått en regjering i Norge som er blitt trukket klart nærmere gulfargen, nærmere sentrum, enn vi hadde før. La oss nå få anledning til å sette politikken ut i livet, så skal vi selvfølgelig også ta ansvar for resultatene. Så håper også vi i Kristelig Folkeparti, som statsministeren understreket i sin redegjørelse i går, at det skal være mulig å inngå brede forlik med opposisjonen på noen viktige områder hvor vi kan møtes i en felles politikk.

Kristelig Folkeparti støtter ikke noen av forslagene som fremmet er i saken.

Jonas Gahr Store (A) [23:40:54]: Det er ikke for å være raus, men la meg si at det er mange gode ting i denne plattformen – det er ikke for å være feig eller for å bløffe heller, jeg mener det – som det er i ethvert budsjett i Norge.

Til representanten Bollestad: Ja, Kristelig Folkeparti har fått inn mange gode ting. Det tror jeg de kunne fått inn i en hvilken som helst regjeringsplattform i denne sal. Hun nevnte de ideelle, og det står mye om de ideelle, og hun stilte en del spørsmål om hvem som hadde fått inn det ene og det andre, og jeg tror svaret på spørsmålet var Kristelig Folkeparti. Men jeg vil også minne om at Kristelig Folkeparti var med opposisjonen i denne sal på å feste et tall til hvor de ideelles posisjon skulle være i barnevernet for å stå imot at de kommersielle fortrenger dem. Det var mot regjeringspartienes stemmer. Det sier

noe om retning og hva som er realiteten, så vi får vente og se.

Det er fint med økt barnetrygd på 80 kr i måneden, men hvis barnehageplassen øker med 120 kr, skjer det noe med økonomien og mulighetene som familiene har.

Det har i debatten blitt stilt en del spørsmål om retning. I hvilken retning tar dette budsjettet oss? Derfor har det ikke vært så mye diskusjon om fiskeri- og landbrukspolitikken, noe vi får i gode fagdebatter siden. Men vi mener at denne plattformen tar oss i retning av økte forskjeller, f.eks. når det gjelder velferd i kommunene. Jeg har stilt flere spørsmål: Hva er det ved den svenske modellen som nå skal gjennomføres i kommunene, som vil gi større valgfrihet? Den har ikke gitt større valgfrihet i Sverige. Det har blitt konkurser i omsorgssektoren. Det har blitt mer byråkrati, mer kontroll og en «fast track» for de kommersielle framfor de ideelle.

Det er som representanten Kolberg sa: Kombinert med skatteuttak gir det ikke valgfrihet til de mange, men det gir økte forskjeller på sikt.

Representanten Trond Helleland fikk gjentatte spørsmål om hva han mente om at de 10 pst. som ligger nederst på inntektsskalaen, faktisk hadde falt de siste årene. Det er ikke slik at alle båter løftes når havet stiger. De har faktisk fått det dårligere. Flere kommer i jobb, sier representanten Helleland. Ja, disse menneskene er i jobb, og de faller. Det er fordi det er uorden i arbeidslivet som det ikke blir ryddet opp i, og det er tilstander der som ikke blir tatt på alvor. Der går man i feil retning.

Siv Jensen har sagt at Fremskrittspartiet nå er fornøyd fordi deres forslag ikke lenger blir endret og nedstemt i Stortinget, men kommer gjennom i regjeringen. Nå får vi se resultatene, og jeg er enig med representanten Grøvan i at det er dem det må måles på. Vi skal være en tydelig opposisjon, vi skal ta ansvar, og vi skal vise at det finnes alternativer som tar Norge i en riktig retning. Vi skal gjøre det som Arbeiderpartiet, og vi skal gjøre det med andre opposisjonspartier – mest med våre nærmeste partnere, Senterpartiet og SV – og vise at det finnes et alternativ til denne regjeringen. Og vi skal selvfølgelig stille opp og ta ansvar der det er naturlig og riktig for landet.

Marit Arnstad (Sp) [23:44:09]: Jeg må nevne et par temaer til som har vært sentrale i dagens debatt. Det ene gjelder sjølsagt spørsmålet om det å innføre en skatt på frivillig arbeid knyttet til dugnader eller arrangementer i kultur- og idrettsregi, eller fordeler ved arbeidsforhold, som nå skal beskattes.

Senterpartiet setter egentlig veldig stor pris på at sentrale folk i regjeringspartiene, som Abid Q. Raja, sier at dette er uklokt, og at finanskomiteens leder Henrik Asheim sier rett ut at dette kommer til å bli oppfattet

som byråkratisk og smålig. Det tror vi er riktig; det er det det kommer til å bli oppfattet som. Det er det det kommer til å bli sett på som. Derfor har vi i dag fremmet forslag om at en både burde reversere det som gjelder skatt på fordeler knyttet til jobb, og at en burde øke grensen for naturalytelser knyttet til arrangementer. Da vil jeg gjerne understreke at arrangementer sjølsagt er tidsbegrensede. Et arrangement er nettopp det – et arrangement i en kort periode. Jeg setter pris på at de var så tydelige på det, og jeg vil sjølsagt gjerne at alle skal stemme for Senterpartiets forslag i kveld, men dette er jo en debatt som fortsetter.

Det er en annen debatt som har vært interessant i dag, og som har handlet litt om strøm og strømpriser, men som egentlig handler om mye mer enn det. Henrik Asheim ga liksom ouverturen til den. Han sa at vi har innrettet oss veldig klokt når det gjelder måten vi har forvaltet naturressursene på, oljen, gassen og vannkraften, og det skal vi være glad for. Ja, det er vi glad for. En må nesten si at vi har forvaltet dem godt på tross av høyrepartiene – på tross av Høyre og Fremskrittspartiet – når vi tenker på hjemfallsdebatter og privatiseringsdebatter knyttet til olje og gass.

Men balansen og verdiene vi har skapt av de naturressursene, er uhyre viktige. Strømdebatten har litt sammenheng med det, for i Norge har vi bestandig prøvd å ha en balanse når det gjelder hvordan en velger å bruke strømmen til verdiskaping. Kraftbransjen skal sjølsagt få lov til å utvikle seg, men ikke den alene. Industrien skal også få sin andel av kraft som en konkurransefordel for norsk industri, og vi skal også ta hensyn til forbrukerne. Det er den balansen regjeringen er i ferd med å glemme når de velger å ignorere både betydningen av å øke elavgiften, betydningen av å etablere stadig flere kabler til kontinentet, og betydningen av løftet som en nå er nødt til å gjøre på nettsiden, og som kommer til å være så kostnadskrevenende at en ikke har råd til å drive å ta inn den typen avgifter som elavgiften utgjør i tillegg. Jeg er bekymret for hvordan Høyre, Fremskrittspartiet og den nye regjeringen kommer til å håndtere den balansen i årene framover. Det er en av grunnene til bekymring, og det er også en av grunnene til at Senterpartiet fremmer de forslagene omkring det området, som vi gjør her i kveld.

Audun Lysbakken (SV) [23:47:36]: Jeg får gratulere representanten Breivik med partijubileet. Venstre var et veldig bra parti for 135 år siden, så det tror jeg vi kan slutte oss til, alle sammen – ja ikke de i Høyre, kanskje, men alle vi andre! (munterhet i salen)

Men til dette med at vi har sagt «høyre regjering»: Det er jo et spørsmål om i hvilken retning politikken går, og på hvilke områder vi ser tydelig i det som tidligere var

en åpen situasjon i Stortinget, med mulighet for at politikken kunne ta ulike retninger, at det nå vil være mye større sjanse for at høyrepartienes lange linjer får gjennomslag. Vi ser det f.eks. i klimapolitikken, der det dessverre er sånn at Venstre og Kristelig Folkeparti har sagt fra seg muligheten til mer samarbeid på tvers av blokkene, noe som trengs mer i klimapolitikken enn i noen andre saker, fordi skillelinjene rett og slett ikke følger de tradisjonelle blokkskillene. Denne regjeringserklæringen mangler de konkrete tiltakene som trengs for å få utslippene ned. Den har mange nye mål, ambisjoner og utredninger – sånt som vi har mer enn nok av i norsk klimapolitikk – men mangler de konkrete tiltakene og mangler en invitasjon til et klimaforlik som kunne gjort det mulig for mange av oss å finne sammen og jobbe sammen med det som er vår aller største felles utfordring. Det er skuffende, og da får også regjeringspartiene høre det i denne debatten.

Jeg er glad for, som representanten Grøvan påpeker, at det står mye pent om de ideelle i regjeringserklæringen, men det er ikke riktig at vi fra opposisjonen ikke også har påpekt problemer med det. For det som ikke står i regjeringserklæringen, er de helt nødvendige begrensningene på kommersialisering av norsk velferd som må til hvis målene om en økt andel ideelle i velferden skal nås. Da kan vi ikke ha en utvikling hvor det i barnevern, i barnehager, i eldreomsorg og i rusomsorg kommer stadig flere aktører inn som skal tjene penger. Da må vi sørge for at hver krone av skattebetalernes penger går til velferd for de mange og ikke til formuer for noen få. Olaug Bollestad spurte i stedet «hvem?», og mente, tror jeg, med det å si at de borgerlige har gjort mest for de ideelle. Vel – hvem var det som gjeninnførte anbudene i barnevernet? Hvem er det som holder sin hånd over de kommersielle aktørene? Det er høyresiden. Så også her er Kristelig Folkeparti i feil selskap.

Bjørnar Moxnes (R) [23:50:58]: Det har vært en litt trang fødsel for den nye regjeringen. Når de to juniorpartnerne i regjeringen samlet har en oppslutning som nærmer seg Rødts, er det jo ikke veldig lystige tilstander på borgerlig side. Så at det ikke akkurat spruter av dem, er for så vidt forståelig.

Regjeringsplattformen viser at denne koalisjonen i grunnen får fram det verste av to verdener. På den ene siden får man Kristelig Folkepartis litt konservative og tilbakeskuende verdipolitikk, og samtidig får man Høyres skatteuttpolitikk for den økonomiske eliten. Er det én gruppe som virkelig har grunn til å være ekstra fornøyd i dag, er det Høyres rike onkler, som nå både får videreført og forsterket skatteuttene og i tillegg har sørget for å ha et avklart flertall i Stortinget bak den politikken. Så

for dem er dette en veldig god dag, men for alle oss andre er det nok ikke en like lystelig dag.

Vi ser nå at i en situasjon hvor en fjerdedel av den private omsorgen i Norge kontrolleres av ett selskap basert i skatteparadiset Luxembourg, eid av to menn som er blant verdens 200 rikeste – det som ifølge Venstre kalles kvinnelige gründere – har vi en regjeringsplattform som overhodet ikke har noen tiltak for å bekjempe profitten i velferden og sikre at de ideelle ikke fortrenses av de kommersielle, slik vi ser i bransje etter bransje.

Så jeg har lite håp om at Kristelig Folkeparti får til endringer der, men jeg har håp om at regjeringspartiene husker hva de selv foreslo og stemte for i 2011, ved den forrige strømprissjokkperioden. Da var det altså Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti som foreslo å gi støtte til dem som mottar statlig bostøtte, for å klare seg gjennom vinteren og å kunne ha varme i leilighetene sine. Jeg vil appellere til de borgerlige om å stå for den samme politikken som de sto for for bare noen få år siden. Nå er de i posisjon. Nå kan de være med på å vedta dette, som ble enstemmig vedtatt av Stortinget i 2012, og sørge for at de som virkelig har dårlig råd her i landet, ikke må oppleve at de ikke har råd til å varme opp boligen sin. Her er altså sjansen til å føre en litt mindre usosial politikk, og den sjansen håper jeg at Stortinget griper nå i kveld.

Trond Helleland (H) [23:54:14]: Jeg vil takke for en lang og – synes jeg – god debatt. Jeg er glad for at regjeringsplattformen skaper entusiasme i egne rekker, og er kanskje ikke overrasket over at den ikke skaper fullt så mye entusiasme hos opposisjonen. Det er opposisjonens jobb. Den gamle naturfotograf Arne Nævra oppsummerte det egentlig ganske bra med at det blir litt svart-hvitt, og at der vi synes alt er strålende, synes opposisjonen at mye er dårlig.

Vel, nå har den utvidede regjeringen sittet i noen få dager, og Arbeiderpartiets taleskrivere har åpenbart ikke lest plattformen godt nok, for de kaller det hele tiden Høyre-regjeringen. Høyre-regjering var det Kåre Willoch som hadde fra 1981 til 1983. Dette er en regjering med 22 medlemmer – kritisert av noen for at det er mange. Det er ni Høyre-medlemmer i denne regjeringen. Det er altså et flertall fra de tre andre partiene – Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Det er ingen Høyre-regjering. Den heter Solberg-regjeringen, eller hvis det er vanskelig å si det for Arbeiderpartiet, kan de si regjeringen. Det er nemlig regjeringen vi snakker om – ikke Høyre-regjeringen.

Når det er sagt, setter jeg pris på anslag til ønske om konstruktivt samarbeid og det å kunne ta Stortinget på alvor. Vår ambisjon, og min ambisjon som parlamentarisk leder i Høyre – det er nemlig for Høyre, og ikke regje-

ringen – er å invitere Stortinget til å være konstruktivt, til å ha et samarbeid om vanskelige saker. Det er kaldt ute, og da blir strømprisen et tema – naturlig nok. Men vi kan ikke løse alt gjennom enkeltforslag i generaldebatter. Vi må ha litt kunnskapsbasert politikk. Vi må legge vekt på hva regjeringen faktisk fremmer, men stortingsgruppen – og stortingsgruppene i de fire regjeringspartiene – kommer til å lytte til gode forslag fra opposisjonen. Vi kommer til å ta opposisjonen på alvor når det rører seg, enten det er i samfunnet ute eller her i huset.

Jeg ønsker at vi får et godt samarbeid framover, at vi faktisk lytter til faglige utredninger fra regjeringen – regjeringen Solberg – og at vi samtidig bruker Stortinget som en aktiv arena. Høyre vil derfor, som jeg sa, ikke stemme for noen av forslagene som er fremmet i dag, men vi ønsker en god debatt i tiden som kommer.

Hans Andreas Limi (FrP) [23:57:34]: La meg starte med å si meg enig i det min gode kollega i regjeringspartiet Høyre sa. Jeg synes også representanten Arne Nævras oppsummering og karakteristikk av debatten var ganske treffende. Jeg var ikke enig i alt han sa, men jeg synes den var ganske treffende.

Det har vært en lang debatt, og av og til kan man stille seg spørsmålet: Har det dukket opp noe nytt? Er det tilført noen nye momenter i debatten? Det er i hvert fall noe som er nytt, og det er at det foreligger en ny regjeringsplattform. Vi har fått en flertallsregjering, og det gir større handlekraft og større forutsigbarhet. Og så må det være lov – uten å skjønne male – å glede seg over gode resultat. Det er en realitet at vi opplever veldig lav arbeidsledighet. Vi har en økende andel sysselsatte, og vi har rekord i antall nyetablerte bedrifter. Det bidrar til at det nå skapes arbeidsplasser i hele landet. Og vi bygger ny vei og bane også i hele landet. Nye Veier er jo en suksess. Det var ikke mye hjelp å få fra opposisjonen i starten da vi etablerte det nye veiselskapet, men vi klarer nå å bygge bedre, mer helhetlig og billigere – og det er bra. Politikken virker og gir resultater.

Samtidig er det også utfordringer. Mange har vært innom nærpolitireformen. Strukturen er etablert, men den er ikke fullt ut gjennomført, fordi kvalitetsdelen først skal gjennomføres i 2020. Det betyr at det fortsatt er noen utfordringer og helt sikkert behov for å gjøre justeringer. Det er krevende å gjennomføre store reformer. Det er ingen grunn til å legge skjul på det, men det er altså ikke sort-hvitt.

Regjeringspartiene blir beskyldt av opposisjonen for å ville gjennomføre en storstilt privatisering i Norge. La meg si det sånn: For Fremskrittspartiet er det ikke avgjørende om tjenestetilbudet innen ulike sektorer er offentlig eller privat. Det avgjørende er at konkurranse gjennomføres for å sikre valgfrihet og bedre kvalitet i

tjenestene, for det finnes veldig, veldig få eksempler på at offentlig monopol – eller private for den saks skyld – er de beste til å levere god kvalitet til fornuftige priser. Derfor er det gjennom konkurranse og samspill mellom offentlig og privat sektor vi sikrer god utnyttelse av fellesskapets ressurser.

Så tenker jeg helt til slutt at det er grunn til å minne oss selv om at vi bor i et land som gir enkeltindivider gode muligheter for å lykkes – gjennom både utdanning og arbeid. Ulikhetene og forskjellene er små, og det synes jeg vi skal ta vare på fordi det bidrar både til mangfold og til sosial mobilitet.

En liten stemmeforklaring: Fremskrittspartiet kommer ikke til å støtte forslagene fra opposisjonen.

Jonas Gahr Støre (A) [00:00:54]: Jeg hadde nesten lyst til å si halleluja. Det passer jo nå, med den nye regjeringen.

Det var snakk om at opposisjonen ikke var så entusiastisk for den nye regjeringen. Nei, det ville vært litt mye. Men det påfallende er at posisjonen er så lite entusiastisk for den nye regjeringen. Fra denne plattformen ble presentert, har det egentlig vært forbausende lite entusiasme å spore, og vi har fått høre at mange av løftene som står i denne plattformen, gjelder bare i to og et halvt år. Det er en pause, og så skal det tas omkamp på de forskjellige tingene. Det synes jeg er oppsiktsvekkende.

Jeg synes det er rart at min gode kollega Helleland er så beskjeden, han burde ta det som en kompliment. Det er altså ikke høyre regjeringen med stor h. Det er en regjering med høyre retning i politikken – det er for å ta denne regjeringsplattformen på alvor. Det største gjennomslaget kommer for Høyre og Fremskrittspartiet. Det er høyrepolitikk – kjent fra andre land, nå sterkere gjennomført i Norge. Det er tydelig.

Så sier representanten Helleland på sin – hva skal vi si – lett belærende måte at vi skal inngå forlik så lenge det er basert på kunnskap. Det tror jeg vi alle kan slutte oss til er et godt utgangspunkt, men da er jo erfaringene ganske slette. Jeg er helt enig med min kollega Lysbakken, som sier at klima er et typisk felt vi burde samle oss om i forlik. Vi satt åtte år i flertallsregjering og inngikk to av dem. Denne regjeringen har både i mindretall, med samarbeidsavtale, og i flertall sagt nei. Det sier noe om viljen til å prøve å mobilisere et helt land ved å starte i nasjonalforsamlingen.

Når det gjelder politiet, er det jo litt merkelig: Først har vi struktur, så tar vi kvalitet. Det tror jeg politifolk rundt om i landet vil synes er underlig. Køen på politiområdet i dag er ikke i politiet, den er i domstolene, hvor det gis rabatt til kriminelle fordi de ikke får behandlet sakene sine. Som forlikspartner for dette vil jeg si at det er regjeringen som har brutt forliket. Måten de har be-

handlet forlikspartnerne på, er å ikke holde forlikspartnerne informert, ta dem med, forklare hva som skjer nderveis. Nei, det er ikke slik det virker.

Vi har den holdningen at kommer det gode forslag, skal vi være positivt innstilt til det. Men med en regjering som vi med helt god dekning kan kalle høyre regjeringen, tror jeg ikke det kommer mange slike forslag. Når denne regjeringen har flertall, vil den fremme sine forslag. Da skal den møtes med tydelige alternativer. Det er vårt ansvar, og den oppgaven kommer vi til å gå til med stor entusiasme.

Audun Lysbakken (SV) [00:03:37]: Jeg kan love at vi skal jobbe videre med flere gode navn på regjeringen og lansere dem etter hvert, men siden vi nå har kommet inn i vel den femtende timen av debatten, skal jeg ikke ta flere av dem nå – det nikkles. Men jeg må komme med en kort stemmeforklaring, jeg også.

SVs gruppe vil stemme for forslagene nr. 5, 6, 8, 9, 10, 12 og 14, fra Senterpartiet. Vi vil i tillegg stemme for forslag nr. 15, fra Rødt. Det skal sies at her har Rødt og SV tydeligvis jobbet parallelt med samme idé. Det er ikke så rart, for mange er opptatt av den situasjonen folk med dårlig råd kommer i når strømprisen øker. Men vi har kommet fram til at et representantforslag er en god idé, både fordi det kan se ut som om også regjeringspartiene trenger litt mer tid til å tenke over saken, og fordi vi mener det er klokt å ha en mulighet til å utvide en sånn støtteordning utover dem som får bostøtte, som det jo har blitt færre av. Men det ville være rart å stemme mot Rødts forslag når intensjonen er den samme, så vi stemmer også for det. I tillegg vil vi, overraskende nok, stemme for våre to egne forslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 15 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 3–14, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
 - forslag nr. 15, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- Forslag nr. 10, fra Senterpartiet, er etter presidentens mening identisk med et forslag som ble votert over

i Stortinget den 15. november 2018, og tas derfor ikke under behandling, jf. Stortingets forretningsorden § 38 femte ledd første punktum.

Det voterer over forslag nr. 15, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen bruke engangsutbetaling av ekstraordinær bostøtte for å avhjelpe situasjonen for de som rammes hardest av den kraftige økningen i strømprisene denne vinteren, og komme tilbake til Stortinget med forslag om nødvendig tilleggsbevilgning.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 54 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.13.48)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2020, fremme forslag om en opptrappingsplan for å gi økt fradrag for fagforeningskontingent.»

Arbeiderpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 63 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.14.06)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et klimaforlik mellom partiene på Stortinget, med hensikt å samles om tiltak og virkemidler som reduserer de norske utslippene av klimagasser i tråd med Norges forsterkede mål om kutt i utslipp av klimagasser innen 2030.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 52 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.14.27)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart følge

opp rovviltnevdens vedtak om å gi lisensfelling på ulvene i Mangen- og Hobølreviret slik at fellingen kan skje i inneværende lisensfellingsperiode. Lisensfellingsperioden forlenges hvis det er nødvendig slik at de nevnte ulveflokkene blir tatt ut.»

Arbeiderpartiet har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 59 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.14.45)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 4 og 11, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovfesting av Stortingets gjeldende bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn og ulv.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser i hele landet, i tråd med en ambisjon om at 5 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2019–2025. Minimum halvdel av arbeidsplassene skal legges til små og mellomstore kommuner. Ny statlig virksomhet skal som hovedregel etableres utenfor Oslo, med samme fordeling mellom små, mellomstore og store kommuner som for utflytning.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det ble avgitt 85 stemmer mot og 12 stemmer for forslagene fra Senterpartiet. (Voteringsutskrift kl. 00.15.01)

Tore Hagebakken (A) (fra salen): Det gikk litt fort her. Jeg skal stemme imot.

Presidenten: Da blir resultatet at 86 stemte mot og 12 stemte for forslagene fra Senterpartiet – og dermed er forslagene ikke bifalt.

Det voterer over forslagene nr. 5, 8, 9, 12 og 14, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen slutføre forhandlingene med NHO om en forpliktende miljøavtale om et CO₂-fond for næringstransport slik at forslaget kan realitetsbehandles i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 og fondet kan være i virksomhet fra 1. januar 2020.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere permanent redningshelikopterberedskap i Troms med base på Bardufoss.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Politidirektoratet til å stanse all nedbemanning og kutt i ressursene til lensmannskontorene inntil konsekvensene av politireformen er evaluert.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2019 foreslå å reversere de nylig innførte endringene i beskatningen av naturalytelser og ev. i forbindelse med statsbudsjettet 2020 komme tilbake med mer gjennomarbeidede forslag som ikke innebærer urimelige belastninger for enkeltgrupper og lavtlønte eller øker den byråkratiske belastningen for bedriftene.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en gjennomgang av de geografiske og sosiale konsekvensene av avgiftsøkningene og skattekuttene gjort i perioden fra 2013–2019.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 52 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.15.39)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille behandlingen av konsesjonssøknaden fra NorthConnect i bero.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 81 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.15.56)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7 og 13, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som sikrer at dugnadsdeltakere ved kommersielle arrangement i kultur- og idrettssektoren kan motta naturalytelser for inntil 10 000 kroner per år uten at det utløser skatteplikt for den frivillige eller rapporteringsplikt for arrangøren.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at bompengeandelen ikke øker ytterligere i denne stortingsperioden.»

Arbeiderpartiet og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 58 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.16.15)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at erklæringen fra regjeringen holdt i Stortingets møte 29. januar 2019 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [00:16:33]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er sakens kart ferdigbehandlet. Er det noen som forlanger ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 00.17.

